

H. Stakemann Spang-Hanssen

Advokatsalærer

Oversigt og kommentarer

ApS UNIDE

Advokatsalærer - oversigt og kommentarer

© Copyright ApS UNIDE

Udgivet af ApS UNIDE 1985

Lay-out ApS UNIDE

Tryk Stenby Tryk A/S, Bagsværd

ISBN 87-982016-1-1

FORORD

Da landsretssagfører, Dr. jur. Axel H. Pedersen, i 1958 udgav sin håndbog "Sagførersalærer" anførte forfatteren i sin indledning, at der var tale om "et første forsøg på en systematisk fremstilling af en række almindelige salærspørgsmål" og tilføjede, "at denne lille bog kun kan blive en kladde til en eventuel ny udgave".

Denne "lille bog" vandt, som det vil vides, stor udbredelse som det standardværk, hvortil ikke blot advokater vendte sig, når et salærproblem krævede en løsning.

En revision af "Sagførersalærer" så aldrig dagens lys, og det kan derfor ikke overraske, at denne fra forlaget forlængst udsolgte håndbog på grund af senere salærtakstrevisjoner samt mere end 2 decenniers nytilkommen nævnspraksis og rådsudtalelser ikke længere er tidssvarende.

Savnet af en ajourført fremstilling af salærtakstsystemet er måske især følelig for medlemmer af advokatnævne og kredsbestyrelser, i hvilken forbindelse det jo ikke skal glemmes, at disse organer siden 1. juli 1983 ikke længere blot tæller advokatmedlemmer, men nu tillige offentlighedsrepræsentanter, der også har mærket behovet for en samlet indførelse i det regelsæt, de er sat til at administrere.

Det må formodes, at forfatteren til denne nye håndbog om salærtakster fra sit tidligere virke i Advokatsamfundet som sekretær for bl.a. Bestyrelsen for 1. Advokatreds har fornemmet dette savn. Antallet af telefoniske forespørgsler til Advokatsamfundets sekretariat om svar på opståede salærspørgsmål har vel også vist forfatteren, at der i Advokatsamfundets medlemskreds er et stort behov for en ajourført fremstilling af regler og praksis indenfor dette vigtige område.

Det er fortjenstfuldt, at forfatteren har villet løfte den opgave, som i lang tid har kaldt på en behjertet indsats. Med

den udvikling, der også kendetegner salærtakstområdet, vil det imidlertid være en god ide, hvis forfatteren accepterede, at den foreliggende håndbog også kun er en "kladde til en eventuel ny udgave". Jeg kan anbefale mine advokatkolleger at bruge bogen, og mine kolleger i nævn og kredsbestyrelser til at lade forfatteren modtage al fornøden inspiration til brug for en kommende udgave.

København, den 14. september 1985

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J. Erlund', written in a cursive style.

JAN ERLUND

FORFATTERENS FORORD

I det forord som advokat Jan Erlund venligst har skrevet til denne bog peges der på, at der ikke siden Lrs., Dr. jur. Axel H. Pedersens fortrinlige bog "Sagførersalærer", fra 1958, er udkommet nogen håndbog på området.

Da "Sagførersalærer" endvidere i adskillige år har været udsolgt og flere kolleger har givet udtryk for at savne en ny håndbog om salærer, har jeg med denne bog forsøgt at råde lidt bod herpå, idet det dog må påpeges, at indholdet ikke er autoriseret hverken af Advokatrådet som responderende organ eller af Advokatnævnet, kredsbestyrelserne eller domstolene, hvis kompetence det er at afgøre salærspørgsmål.

I visse afsnit er jeg gået noget uden for det egentlige emne salærer, idet sædvaner og kutymer er anført, men jeg har fundet, at det anførte havde en sådan sammenhæng med salærspørgsmål, at emneoverskridelsen kan forsvares.

Det er ikke praktisk muligt at give en udtømmende redegørelse for alle de salærspørgsmål, der kan forekomme i det daglige, og som det fremgår af salærtaksternes indledende bemærkninger samt af Regler for god advokatskik og kollegialitet afsnit V, hvorefter taksterne er vejledende, påhviler det altid advokaten i det enkelte tilfælde at skønne over, om en ellers sædvanlig salærstørrelse skal fraviges i op- eller nedadgående retning.

Bogens indhold er opdelt således, at der først redegøres for visse generelle områder, mens der i Speciel Del i videst muligt omfang er givet særskilte kommentarer til de enkelte takstbestemmelser, herunder om moms.

Jeg vil være meget taknemmelig, såfremt kolleger og andre, der benytter bogen, vil gøre mig opmærksom på forhold, som de finder det nyttigt at ændre eller medtage i en eventuel ny udgave.

Henrik Stakemann Spang-Hanssen

OVERSIGT

GENEREL DEL

A. Indledning	9
B. Retshjælp	15
C. Salærklager	37
D. Afregning	47
E. Moms	57
F. Renter	63
G. Modregning/Fortrinsret	67
H. Tilbageholdelse	71
J. Kollegiale reglers afsnit VII l.c	73

SPECIEL DEL

Salærtaksterne af 1975:

I. Procedure	77
II. Møder i fogedret	93
III. Inkasso	101
IV. A. Dødsboer	139
AA. Ægtefælleskifte	159
B. Konkursboer	173
C. Likvidationsboer	185
D. Betalingsstandsning	191
E. Akkord	195

Oversigt

V.	Byggesager	197
VI.	Interessentskaber	201
VII.	Overdragelse af fast ejendom	203
VIII.	Forretningsoverdragelse	233
IX.	Lånesager	237
X.	Formueforvaltning	253

Udenfor salærtaksterne af 1975:

XI.	Ejendomsadministration	255
XII.	Tvangsauktion over fast ejendom	261

Forkortelser	277
Bilag 1. Uddrag af salærtaksterne af 1975	279
Bilag 2. Skødesalærtakst	283
og tabel over tillægsprocenter	285

Detaljeret indholdsfortegnelse

DETALJERET INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord.....	i
Forfatterens forord.....	iii
Oversigt.....	1
Detaljeret indholdsfortegnelse.....	3

GENEREL DEL

A. Indledning.....	9
B. Retshjælp.....	15
1. Advokaternes retshjælp.....	16
2. Offentlig retshjælp.....	18
3. Fri proces.....	25
4. Beskikket advokat i andre tilfælde.....	31
5. Retshjælpsforsikring.....	31
6. Advokatvagten.....	36
C. Salærklager.....	37
D. Afregning.....	47
E. Moms.....	57
F. Renter.....	63
G. Modregning/Fortrinsret.....	67
H. Tilbageholdelse.....	71
J. Kollegiale reglers afsnit VII 1.c.....	73

Detaljeret indholdsfortegnelse

SPECIEL DEL

Salærtaksterne af 1975:

I.	Procedure.....	77
	Takstens stk. 1-6.....	77
	Takstens stk. 7, leje.....	85
	Andet om procedure.....	88
	Moms.....	91
II.	Møder i fogedret iht. Rpl. § 478 (udlæg).....	93
	Rekvisition.....	97
	Andre fogedforretninger end iht. Rpl. § 478.....	97
	Moms.....	99
III.	Inkasso.....	101
	1. Inkassosalær beregnet over for debitor.....	101
	Takst III.....	108
	Punkt C stk. 1.....	108
	Punkt C stk. 5, krævebrev.....	112
	Punkt A, B og C stk. 5, pantebreve.....	117
	Punkt C stk. 4.....	122
	Andet om inkassosalær.....	122
	2. Inkassosalær beregnet over for klienten.....	129
	Punkt C stk. 6.....	129
	Punkt C stk. 7, deling af salær mellem kolleger..	131
	Punkt D, uerholdelige fordringer.....	133
	Punkt E, repræsentation i boer.....	135
	3. Inkassosalær af advokatens egne sager.....	135

Detaljeret indholdsfortegnelse

4. Andet om inkassosalær.....	136
5. Moms.....	138
IV. A. Dødsboer.....	139
a. Eksekutorboer.....	140
Takstens stk. 1 og 2.....	140
Takstens stk. 3, Flere eksekutorer.....	142
Takstens stk. 4, Insolvent bo.....	143
Takstens stk. 5, Kurator.....	144
Takstens stk. 6, Reassumptionsbo.....	145
Takstens stk. 7, Repartition.....	146
Takstens stk. 8, Særskilte salærer.....	147
Andet om eksekutorboer.....	151
b. Skifteretsboer.....	152
c. Privatskiftede boer.....	152
Takstens stk. 1.....	153
Takstens stk. 2.....	153
Takstens stk. 3.....	154
Andet om salær i privatskiftede boer.....	154
cc. Bistand til hensidden i uskiftet bo.....	156
d. Repræsentation af arvinger og ægtefælle.....	157
Moms.....	158
AA. Ægtefælleskifte.....	159
Takstens stk. 1.....	161
Takstens stk. 2.....	163
Takstens stk. 3.....	165
A meta ved fast ejendom.....	167
Fri proces og retshjælp.....	169

Detaljeret indholdsfortegnelse

Andet om ægtefælleskifte.....	171
Moms.....	172
B. Konkursboer.....	173
Takstens stk. 1.....	174
Takstens stk. 2.....	179
Takstens stk. 3.....	180
A conto salær.....	181
Andet om kuratorsalær.....	181
Moms.....	183
C. Likvidationsboer.....	185
a. Insolvente boer.....	185
b. Solvente boer.....	188
Moms.....	189
D. Betalingsstandsning.....	191
E. Akkord.....	195
a. Tvangsakkord.....	195
1. Likvidationsakkord.....	196
2. Almindelig tvangsakkord og moratorium.....	196
b. Frivillig akkord.....	196
Moms.....	196
V. Byggesager.....	197
a. Større byggeforetagende.....	198
b. Mindre byggeforetagende.....	199
Moms.....	200
VI. Interessentskaber.....	201

Detaljeret indholdsfortegnelse

VII.	Overdragelse af fast ejendom.....	203
A.	Frivillig overdragelse.....	203
Takstens stk. 1 a.....		206
Takstens stk. 1 b.....		206
Takstens stk. 1 c.....		207
Andet i tilknytning til stk. 1.....		207
Takstens stk. 2, arbejdets omfang.....		209
Generelt om arbejdet.....		212
Eneadvokat.....		214
Takstens stk. 3, a meta.....		215
Takstens stk. 4, "sælgerrepræsentation".....		222
Takstens stk. 6, seriesalg.....		223
Salær vedrørende fast ejendom udover skødesalær..		226
Andet om ejendomshandeler.....		227
B.	Ejendomsoverdragelse ved auktion.....	229
Takstens stk. 1.....		229
Takstens stk. 2.....		230
Takstens stk. 4.....		231
Moms.....		231
VIII.	Forretningsoverdragelse.....	233
IX.	Lånesager m.m. vedrørende fast ejendom.....	237
Takst A, Prioritering.....		240
Takst B, Køb og salg af private pantebreve.....		242
Takst C, Udfærdigelse og ekspedition af pantebreve uden for prioritering.....		244
Takst D, Medvirken til at forfaldet privat pante- brev forbliver indestående.....		245

Detaljeret indholdsfortegnelse

Andet om lånesager.....	247
A meta.....	249
Moms.....	252
X. Formueforvaltning.....	253
<u>Udenfor salærtaksterne af 1975:</u>	
XI. Ejendomsadministration.....	255
XII. Tvangsauktion over fast ejendom.....	261
1. Salær over for andre end egen klient.....	262
A. Rekvirentens advokat.....	262
B. Mødesalær til øvrige mødende advokater.....	270
2. Salær over for egen klient.....	273
3. Moms.....	275

Forkortelser.....	277
Bilag 1. Uddrag af salærtaksterne af 1975.....	279
Bilag 2. Skødesalærtakst.....	283
og tabel over tillægsprocenter.....	285

Afsnit A

INDLEDNING

Den 15. januar 1975 trådte de nugældende salærtakster - skødetaksten dog først 1. juli 1975 - i kraft, hvorefter der for hele landet gælder ens takster, modsat tidligere, hvor der arbejdedes med landstakster, Københavbertakster og provinstakster.

Ved lov nr. 204 af 10/5 1978 blev langt de fleste advokatydelser fra 1. oktober 1978 pålagt merværdiafgift (moms), jf. afsnit E.

Salærtakstreformen af 1975 medførte, at en lang række takster forsvandt, således at salæret for visse advokatydelser, for hvilke der ikke findes værditakster, skal beregnes efter hævdvundne salærparametre, jf. under b nedenfor.

Det fremgår af Retsplejelovens §§ 146-147a, at advokatens salærberegning er undergivet advokatmyndighedernes - dvs. Advokatrådets, Advokatnævnets og advokatkredsens bestyrelsers - kontrol, med rekurs til domstolene, jf. afsnit C.

Retsplejelovens § 126 stk. 2 bestemmer, at "En advokat må ikke kræve højere vederlag for sit arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt".

A Indledning

Med denne formulering er bestemmelsen udvidet i forhold til tidligere, idet den tidligere bestemmelse i § 134 stk. 1 kun omtalte betaling for den bistand og tjeneste, der ydedes af advokater ved udførelse af retssager.

Bestemmelsen i § 126 stk. 2 er således grundreglen ved beregning af salær for bistand ydet af en person, der i henhold til Retsplejeloven må betegne sig som advokat, hvilket ifølge Retsplejelovens § 131, på nær bestemmelserne i §§ 136, 260 og 730, giver eneberettigelse til at udføre retssager for andre.

En advokat må ikke under nogen form have a meta-forretninger med en vinkelskriver, dvs. enhver person, der mod vederlag udfører juridiske forretninger, og som ikke kan udøve de medlemmerne af Det danske Advokatsamfund tilkommende rettigheder, jf. Kollegiale reglers afsnit XI og lov nr. 63 af 31/1 1948.

En advokat må ikke tilbyde eller lade tilflyde tredjemand nogen andel af salæret for udførelse af juridiske forretninger eller på anden måde, direkte eller indirekte, yde ham noget vederlag eller nogen tjeneste for at bevæge ham til at tilføre advokaten en forretning, jf. Kollegiale reglers afsnit V nr. 2.

Henvisningshonorar er utilstedeligt, jf. Regler om god advokatskik afsnit V nr. 4.

De beregningsformer, som advokater kan benytte ved salærdebitering, vil i denne bog blive søgt opdelt i tre: a. Værditakster ifølge salærtaksterne fra 1975; b. "arbejdsvederlag"; c. ekspeditionsgebyr eller -honorar.

En advokat må ikke reklamere med priser på sine ydelser.

Det er dog tilladt i annoncer at informere om vederlaget for retshjælp, jf. Kollegiale reglers afsnit II nr. 6.

a. Salærets størrelse er for visse ydelser bestemt af takster, der er godkendt af Monopolmyndighederne.

Med hensyn til disse takster henvises til Speciel Del, hvor de enkelte takster kommenteres i afsnit, der med romertal relaterer til salærtaksternes romertalsnumre.

De vejledende takster skal ligge til gennemsyn på advokatens kontor, jf. Kollegiale reglers afsnit II nr. 6.

A Indledning

Salærtaksterne er vejledende. Advokaten kan derfor fravige taksterne i opadgående eller nedadgående retning, hvor særlige forhold giver rimeligt grundlag herfor og under ansvar over for advokatmyndighederne, jf. herved Retsplejelovens § 126 stk. 2 og Kollegiale reglers afsnit V nr. 1.

b. Uden for de takstbestemte områder fastsættes vederlaget som et arbejdsvederlag med undtagelse af de få tilfælde, hvor der kun kan beregnes et ekspeditionsgebyr, se nedenfor under c.

Arbejdsvederlaget fastsættes - da advokater som følge af bl.a. sagernes uensartethed i relation til type og sværhedsgrad ikke kan benytte timetakster - ud fra en "sammensmeltning" af følgende faktorer: sagens værdi eller betydning for klienten, arbejdets omfang og vanskelighed, sagens udfald, den anvendte tid, arbejdets art, herunder om arbejdet har måttet ydes uden for normal arbejdstid; om der har været tale om en hastesag, samt det med sagen forbundne ansvar for advokaten. Endvidere kan sociale hensyn spille ind, jf. ADV 1975. 313 (Poul Østergaard).

Da der ved arbejdsvederlagets fastsættelse således indgår mange faktorer, som veksler i det indbyrdes forhold fra sagstype til sagstype eller måske snarere fra sag til sag, kan der ikke gives generelle regler for, hvorledes arbejdsvederlaget udtrykt i salærstørrelse skal beregnes.

Fastsættelsen af størrelsen af arbejdsvederlaget beror i væsentlig grad på advokatens erfaring med hensyn til, hvilken størrelse salæret for den pågældende sag normalt udgør, og vejledning herom kan til en vis grad opnås ved gennemgang af tidligere salærkendelser omhandlende lignende sager.

Arbejdsvederlagets størrelse i den enkelte sag kan således siges at bero på den praksis, som kredsbestyrelser og Advokatnævnet gennem snart en menneskealder har udviklet efter skiftende tiders samfundsmæssige opfattelser.

I den forbindelse kan det bemærkes, at der ved sammenligning af salærafgørelser fra før og efter 1/7 1983 - fra hvilket tidspunkt kredsbestyrelser og Advokatnævnet tillige består

A Indledning

af offentlighedsrepræsentanter - ikke ses nogen ændring i salærbedømmelsen, og der ses ikke at have været - ihvertfald ikke offentliggjort - salærkendelser afsagt af de førnævnte organer, der efterfølgende af domstolene som appelinstans er blevet ændret.

Det må ved fastsættelsen af salærets størrelse ikke glemmes, at salæret ikke udgør advokatens lønindkomst, men er et bruttobeløb, der dels skal dække advokatens kontoromkostninger (på landsbasis ca. 65 % af salærindtægten) til arbejds løn, feriepenge og sociale ydelser til medarbejdere, husleje, driftsmateriel, inventar, omkostninger som ikke må debiteres klienten, selvfinansiering af virksomheden m.m, dels yde advokaten et rimeligt udkomme, herunder mulighed for efteruddannelse og selv pensionering.

Hvad angår omkostningsprocenten må det bemærkes, at trods den moderne teknik er det ikke i større udstrækning muligt for en advokat at rationalisere, da advokatens ydelse i væsentligste grad består i menneskelig og intellektuel indsigt og juridisk viden - en advokat er en rådgiver.

Endvidere må det bemærkes, at salæret ikke kan beregnes udelukkende efter timeforbrug, da det i så fald ville blive arbejdets kvantitet og ikke kvalitet, der ville være afgørende.

c. Ekspeditionsgebyr - somme tider også kaldet ekspeditions-honorar eller lignende - benyttes her i bogen som betegnelse for tilfælde, hvor vederlaget ikke efter praksis fra salærkendelser og Advokatrådsudtalelser kan beregnes som et arbejdsvederlag eller efter en takst, men blot som et "gebyr" for en "ekspedition", fx ekspeditionsgebyr ved diverse påtegninger på pantebreve.

Endelig skal det bemærkes, at der ikke ved bortfaldet i 1983 af bestemmelserne i Retsplejelovens tidligere § 134 stk. 2 og 3 er tilsigtet nogen egentlig ændring, jf. side 79 i Betænkning nr. 871 af 1979 vedrørende revision af Retsplejelovens afsnit om advokater. Den tidligere § 134 bestemte i stk. 2, at det ikke var "forbudt at betinge sig højere betaling for det tilfælde, at sagen vindes, end for det tilfælde, at den helt eller for en del tabes, lige så lidt som det er forbudt

at betinge sig en vis andel i sagens genstand"; og stk. 3 at "overenskomster om betaling, der åbenbart foruretter en af parterne, er ugyldige". I betænkningen sammesteds anføres det, at det ikke er fundet "fornødent at gentage disse specielle regler, som i øvrigt må være reguleret gennem anvendelse af begrebet god advokatskik".

Advokatrådet har i en udtalelse gengivet i ADV 1983.364 udtalt, at no cure, no pay-aftaler henholdsvis no cure no pay, if cure good pay-aftaler ikke er stemmende med dansk tradition, men at sådanne aftaler ikke generelt kan anses for stridende mod god advokatskik - ihvertfald ikke, hvis opfordringen til en sådan salæraftale kommer fra en udenlandsk kollega, der er vant til sådanne aftaler, jf. ADV 1982.346.

I Norge forbyder advokaternes etiske reglers § 13 indgåelse af no cure no pay, if cure good pay-aftaler, dog således at beregningsmåden er tilladt over for udenlandske klienter, såfremt de regler, som gælder i klientens hjemland, giver mulighed herfor, jf. Generalsekretær H. Halvorsen: Salærberegning for advokater (1983) side 20.

ADV 1983.441 E. Hartwig om No cure - no pay, (good) cure - good pay.

Selvom parterne har indgået en salæraftale, vil dette ikke udelukke advokatmyndighederne fra at træffe afgørelse om salæret og dets størrelse.

Den part, der ønsker at påberåbe sig en indgået salæraftale, har bevisbyrden for, at en sådan er indgået og for, hvilket indhold den har, jf. S 96-83-2 N, S 4-84-1 og S 1145-84-1 samt UFR 1878.417, UFR 1909.815, UFR 1919.546, UFR 1923.948 og UFR 1935.1153.

Endelig skal det bemærkes, at salæret kun kan kræves over for den, der har bestilt advokatydelsen.

Der er praksis for, at advokater over for solvente, uforsikrede klienter kan afkræve disse et omkostningsbeløb (a conto-beløb) inden eller under sagsbehandlingen, jf. ADV 1975.350. Beløbet skal indsættes på klientkonto.

A Indledning

Det beløb, som klienten eventuelt får tilkendt ved dom eller retsforlig, er uden betydning for advokatens salærberegning over for klienten.

Afsnit B

RETSHJÆLP

De muligheder en advokats klient har for at få det, der med et fælles udtryk kan kaldes "retshjælp", er følgende:

1. Advokaternes Retshjælp ("Førstegangskonsultation").
2. Offentlig retshjælp ved advokater (Bekendtgørelse nr. 574 af 17/12 1980).
3. Fri proces (Retsplejelovens kapitel 31 & bekendtgørelse nr. 573 af 17/12 1980).
4. Beskikket advokat i andre tilfælde.
5. Retshjælpsforsikring (klientens forsikringspolice).
6. Advokatvagten.

B
Advokaternes retshjælp

1. ADVOKATERNES RETSHJÆLP

"Førstegangskonsultation" er:

- 1) Rådgivning og i forbindelse hermed enkelte skriftlige henvendelser af sædvanlig art vedrørende:
 - a) person-, familie- og arveretlige forhold, bortset fra de i Retsplejelovens § 14 stk. 3 nævnte anmeldelser og opgørelser i henhold til Skifte-
loven, Arveloven og Arveafgiftsloven
 - b) erstatning uden for kontrakt
 - c) ikke-erhvervsmæssige aftaler om løsøre køb og værksleje
 - d) sager om tjenesteydelser
 - e) forsikringsforhold
 - f) leje af bolig
 - g) ansættelsesforhold og feriestørrelser vedrørende enhver kategori af ansatte.
- 2) Udfærdigelse af ansøgninger om fri proces.
- 3) Udfærdigelse af stævninger i de under 1) nævnte sager samt i underretssager, hvis værdi ikke overstiger 4.000 kr.
- 4) Rådgivning om og eventuel udfærdigelse af klager over en offentlig myndigheds afgørelse.

Advokaternes retshjælp omfatter ikke skriftlige henvendelser i spørgsmål, hvorom der sædvanligvis kan opnås rådgivning af offentlige myndigheder, fx vedrørende selvangivelser.

Retshjælp ydes til personer, ikke-erhvervsdrivende foreninger, stiftelser, institutioner og lignende, uanset socialindkomst, indtægt og formue - hvilket ikke er tilfældet ved offentlig retshjælp og fri proces.

En advokat er forpligtet til, dersom han ikke påtager sig en retshjælpssag, straks at henvise klienten til en anden advokat.

Advokater skal på det tidligst mulige tidspunkt give klienten

oplysning om muligheden for at opnå retshjælp med offentlig støtte, fri proces eller for at få sine udgifter til advokatbistand dækket af en retshjælpsforsikring, jf. S 186-84-1 N.

Denne pligt gælder ikke, hvis det på forhånd er klart, at de nævnte muligheder ikke foreligger for vedkommende klient.

Advokaten har i salærmæssig henseende bevisbyrden for, at en sådan støtte ikke kan opnås.

Vederlaget for ydet retshjælp udgør p.t. 200 kr. excl. moms. Størrelsen reguleres efter minimumssatsen for offentlig retshjælp.

Vederlaget kan nedsættes, såfremt advokaten efter udførelsen af hvervet finder rimeligt grundlag herfor.

ADV 1981K.4 I forbindelse med advokat X's berigtigelse af en ejendomshandel spurgte klienten X, hvad et møde om oprettelse af testamente ville koste. X svarede, at konsultationssalæret ville udgøre 240,50 kr. incl. moms, ligesom klienten fik oplyst, hvad udgiften til et testamente ville være.

I forbindelse med skødets underskrift drøftedes spørgsmålet om testamentets oprettelse, hvorefter klienten ville overveje om dette skulle oprettes.

Da klienten ikke gav videre besked trods erindringsskrivelser herom, afregnedes konsultationen med 200 kr. + moms 40,50 kr.

Der klagedes over, at X havde beregnet salær for en separat konsultation for et tillægsspørgsmål ved en ejendomshandel.

Salæret godkendt, da skødesalæret ikke omfatter oprettelse af testamente.

Yderligere bistand

Nødvendiggør varetagelsen af en klients interesser i en retshjælps sag efter advokatens skøn bistand udover det i 1)-4) nævnte arbejde, skal advokaten, forinden yderligere bistand ydes, gøre klienten opmærksom herpå.

Undladelse heraf medfører bortfald af krav på yderligere salær, medmindre klienten antages at have haft viden eller sikker formodning om, at advokatens videregående arbejde gjorde

B

Offentlig retshjælp ved advokater

et yderligere salær berettiget.

Advokaten har bevisbyrden herfor.

Det vil være hensigtsmæssigt skriftligt at meddele klienten, at arbejde fra nu af falder uden for vederlaget for Advokaternes retshjælp.

Det påhviler advokaten på begæring at oplyse de omtrentlige omkostninger, der skønnes at være forbundet med den yderligere bistand.

Ved sin afregning til klienten for retshjælp skal advokaten godskrive klienten ethvert omkostningsbidrag fra det offentlige retshjælpsordning eller lignende.

ADV 1979.220 om reklamering.

Ifølge afsnit II punkt 5 i de kollegiale regler er det tilladt en advokat at reklamere med, "at han er tilsluttet den offentlige retshjælpsordning og/eller yder retshjælp i henhold til Advokaternes Retshjælp". Det er tilladt i den forbindelse at reklamere med, at retshjælpen ydes på tidspunkter uden for sædvanlig kontortid.

Der må derimod ikke reklameres med, at der ydes "gratis retshjælp", idet en advokat ikke må reklamere med sine priser. Dog er information om vederlaget for retshjælp, dvs. p.t. 200 kr. + moms, lovlig, jf. ADV 1985FN.42.

Moms

Der skal tillægges salæret moms.

2. OFFENTLIG RETSHJÆLP VED ADVOKATER

Bekendtgørelse nr. 574 af 17/12 1980, jf. Retsplejelovens § 128.

Den offentlige retshjælp ydes af de advokater, der er antaget til udførelse af sager, hvori der er meddelt fri proces samt af de advokater, der til dommeren i den underretskreds, hvor advokaten har kontor, har foretaget anmeldelse om at ville påtage sig forpligtelse til at yde retshjælp.

B

Offentlig retshjælp ved advokater

En advokat skal - hvad enten han har påtaget sig at yde retshjælp med offentlig støtte eller ej - på det tidligst mulige tidspunkt give klienten oplysning om muligheden for at opnå retshjælp med offentlig støtte, eventuelt hos en anden advokat. ADV 1977.362 Advokat anmodedes om assistance til en ægteskabs-sag. Klienten foreviste attest om økonomiske forhold. Advokaten, der ikke var tilmeldt ordningen, anså retssag for uundgåelig, men under mægling og vilkårsforhandling, hvor advokaten deltog, blev parterne enige om skilsmisse ved bevilling. Advokaten beregnede 600 kr. i salær, hvilket ved kendelse bortfaldt, da advokaten burde have indset, at klienten ønskede offentlig retshjælp og opfyldte betingelserne herfor.

En fortegnelse over de advokater, der er tilsluttet ordningen, findes på dommerkontorer og kommunernes social- og sundhedsforvaltninger.

Berettiget til offentlig retshjælp er personer, hvis socialindkomst ikke overstiger 80.000 kr. med tillæg af 7.000 kr. pr. barn under 18 år, som forsørges af den retshjælpssøgende.

Hvis den retshjælpssøgende er gift og lever sammen med sin ægtefælle, er ægtefællernes samlede socialindkomst afgørende for, om betingelserne kan anses for opfyldt. I ægteskabssager ses der bort fra den anden ægtefælles socialindkomst.

Hvor der er tale om faste samlivsforhold, skal der formentlig ikke tages hensyn til samleverens økonomi.

Retshjælpen omfatter ifølge bekendtgørelsens § 4:

1. Rådgivning og i forbindelse hermed enkelte skriftlige henvendelser af sædvanlig art vedrørende:

- a) person-, familie- og arveretlige forhold, bortset fra de i Retsplejelovens § 14 stk. 3 nævnte anmeldelser og opgørelser i henhold til Skifte-loven, Arveloven og Arveafgiftsloven

ADV 1983.48 Ifølge Justitsministeriets skrivelse af 27/12 1982 er oprettelse af testamente ikke omfattet af retshjælp.

- b) erstatning uden for kontrakt

B

Offentlig retshjælp ved advokater

- c) ikke-erhvervsmæssige aftaler om løsøre køb og værksleje
- d) sager om tjenesteydelser
- e) forsikringsforhold
- f) leje af bolig
- g) ansættelsesforhold og feriestørrelser vedrørende enhver kategori af ansatte.

2. Udfærdigelse af ansøgninger om fri proces.

3. Udfærdigelse af stævninger i de under a)-g) nævnte sager samt i underretssager, hvis værdi ikke overstiger 4.000 kr.

4. Rådgivning om og eventuel udfærdigelse af klager over en officiel myndigheds afgørelse.

ADV 1982.95 Rådgivning om separation inklusive udfærdigelse af bevillingsandragende og om privat bodeling afsluttedes med en enkel bodelingsoverenskomst anset at falde ind under retshjælp. En privat bodeling, der er uden afgiftsmæssige konsekvenser, er omfattet af retshjælp.

Der ydes retshjælp for rådgivning vedrørende administrative afgørelser.

ADV 1980k.40 Salær for påtænkt umyndiggørelsessag 750 kr. nedsat til retshjælpssalær 200 kr.

ADV 1983K.37 Advokat beregnede 2.500 kr. excl. moms for funktionærsag.

Salæret nedsattes til 1.000 kr. excl. moms, hvoraf klienten skulle betale 450 kr. excl. moms, da bistanden var omfattet af reglerne om udvidet retshjælp.

Udvidet retshjælp

Hvor særlige forhold taler derfor, og navnlig hvor der skønnes at være udsigt til, at sagen ved yderligere bistand fra advokaten vil kunne afsluttes forligsmæssigt uden sagsanlæg, kan advokaten give yderligere retshjælp i form af nødvendig brevveksling og udfærdigelse af fornødne dokumenter.

Der kan endvidere ydes udvidet retshjælp, hvor der er tale om ganske særlige forhold og hvor advokaten har udfærdiget an-

B

Offentlig retshjælp ved advokater

søgning om fri proces og stævning i forbindelse med rådgivning om person-, familie- og arveretlige forhold - bortset fra de i Retsplejelovens § 14 stk. 3 nævnte anmeldelser og opgørelser i henhold til Skifteloven, Arveloven og Arveafgiftsloven.

Advokat X repræsenterede hr. og fru B, der af advokat Y var krævet for 19.429,84 kr., og da forlig ikke kunne opnås, udtog Y stævning til retssag, hvorunder der blev afgivet svarskrift, replik, duplik og supplerende processkrifter.

X ansøgte for klienterne om fri proces, hvilket blev afslået af både statsamt og Justitsministeriet.

Sagen blev indenretligt forligt, hvorfor der ikke kunne ydes retshjælp.

Der fandtes ikke at foreligge sådanne ganske særlige forhold, at dette kunne begrunde, at tilfældet kunne falde ind under udvidet retshjælp (A 295/1984).

Forinden udvidet retshjælp påbegyndes, er advokaten pligtig at orientere den retshjælpssøgende om, at den kommende rådgivning overskrider den retshjælp, hvor staten refunderer 75 %.

Endvidere er advokaten pligtig at orientere klienten, når den kommende rådgivning vil overskride den udvidede retshjælp, således at klienten for fremtidigt arbejde selv skal betale 100 %, jf. ADV 1984.73.

Advokaten har bevisbyrden for, at orientering herom er givet, og ofte vil det være hensigtsmæssigt at meddele dette skriftligt. - Det er nogenlunde fast praksis i Advokatnævnet, at der som advokaten ikke kan bevise, at der er givet en sådan forhåndsorientering, bortfalder salæret for det efterfølgende arbejde.

Justitsministeriet har udtalt, at der principielt intet er til hinder for, at der kan udbetales vederlag for udvidet retshjælp i sager om deling af et fællesbo, såfremt betingelserne herfor iøvrigt er opfyldt.

ADV 1980.278 Udtalt, at almindelig retshjælp omfatter rådgivning samt enkelte skriftlige henvendelser i forbindelse hermed, og at vederlaget herfor er 200 kr. + moms.

Udvidet retshjælp kan ydes, hvor særlige forhold taler derfor,

B Offentlig retshjælp ved advokater

og gives i form af nødvendig brevveksling og udfærdigelse af fornødne dokumenter.

ADV 1980.171 Den udvidede retshjælp kan også gives i tilfælde, der kræver fortsat bistand af advokaten udover et vederlag på 1.000 kr., således at klienten selv fuldt ud må betale den del af salæret, som overstiger 1.000 kr. excl. moms.

Ved henvendelse til en advokat om retshjælp skal den retshjælpssøgende forevise den fra skattemyndigheden sidst fremsendte originale opgørelse af socialindkomsten. Er den retshjælpssøgende gift og lever sammen med sin ægtefælle, skal endvidere ægtefællens socialindkomstopgørelse forevises.

Personer, for hvem der ikke er udfærdiget meddelelse om socialindkomst, skal forevise en skatteattest, der er udstedt indenfor de sidste 3 måneder. De pågældende er berettigede til retshjælp, hvis deres skattepligtige indkomst ikke overstiger de ovenfor nævnte beløb.

I cirkulæreskrivelse har Advokatrådet anført, at advokater ikke bør henvise en klient til først at indhente dokumentation for indkomsten, dersom klienten ikke har medbragt denne, men i stedet bør lade klienten udfylde skemaet for offentlig retshjælp og bistå klienten med indhentelse af oplysning om socialindkomsten.

Dersom kommunen ikke uden videre vil give disse oplysninger på blanketten, anbefaler cirkulæreskrivelsen at benytte følgende formular:

"Undertegnede giver hermed advokat XX fuldmagt til på mine vegne at anmode skattevæsenet om at udfylde vedlagte "attest om økonomiske forhold til brug ved anmodning om retshjælp", således at attestens indeholder de anførte oplysninger om undertegnede økonomiske forhold.

, den

Navn:

Cpr.nr.:

Efter at attesten er udfyldt, anmodes skattevæsenet om at returnere den til advokat XX (navn og adresse). "

B Offentlig retshjælp ved advokater

Når advokaten ved påbegyndelsen af retshjælp har fået forevist den af klienten senest modtagne socialindkomstopgørelse, har advokaten formentlig ikke pligt til ved overgang til ydelse af udvidet retshjælp at sikre sig, at socialindkomsten nu ikke overstiger indtægtsgrænsen.

Selvom grænsen skulle være overskredet i moderat omfang, og advokaten er vidende herom, vil det udvidede retshjælpshonorar formentlig blive ydet, ligesom en bevilling til fri proces ikke annulleres, fordi socialindkomsten under sagens forløb overstiger fri proces-grænsen.

Vederlagenes størrelse

For ydet retshjælp tilkommer der advokaten et vederlag på 200 kr. + moms pr. sag. Af vederlaget betales 75 % af staten, mens klienten skal betale resten.

Udvidet retshjælp kan gives af advokaten indtil et beløb af 800 kr. + moms, hvoraf staten betaler 50 % og klienten resten.

Tidsforbruget er ikke eneafgørende for salærberegningen, jf. Retshjælpsbetænkningen.

Justitsministeriet har i skrivelse af 15/3 1982 meddelt, at der ikke er noget til hinder for, at en advokat ud fra en konkret vurdering af den enkelte sag giver afkald på den del af salæret, som skal betales af den retshjælpssøgende, under forudsætning af, at det offentlige krav på moms af den retshjælpssøgendes andel i så fald dækkes af advokaten selv.

ADV 1982.95 Advokaten har krav på vederlag for sit arbejde i forhold til hver klient, uanset at fx begge ægtefæller har søgt samme advokat, og det er uden betydning, om rådgivning gives i samme møde. Det er dog en forudsætning, at arbejdet berettiger til en salærstørrelse svarende til 2 x retshjælpshonorar, henholdsvis udvidet retshjælpshonorar.

Forinden udvidet retshjælp påbegyndes, skal advokaten orientere om, at rådgivningen går udover "almindelig" retshjælp (p.t. 200 kr. + moms), og om det omtrentlige beløb, som vil være forbundet dermed.

B

Offentlig retshjælp ved advokater

ADV 1981K.19 Efter klientens benægtelse af at have modtaget meddelelse om selv at skulle betale for yderligere bistand, da mulighederne for offentlig retshjælp var udtømt, nedsattes advokatens salær fra 3.000 kr. excl. moms til 1.000 kr. excl. moms, hvoraf klienten skulle betale 450 kr. excl. moms.

ADV 1981K.29 For bistand i et ægtefælleskifte beregnedes i salær 3.500 kr.

Klienten krævede salæret nedsat og gjorde gældende ikke at være vejledt om, at omkostningerne ville overstige 1.000 kr. svarende til retshjælpsordningen.

Advokaten anførte, at klienten var blevet vejledt om retshjælpsordningens dækningsområde, og at det måtte forventes, at klienten selv skulle betale salæret. Klienten havde som boslod modtaget ca. 175.000 kr.

Af sagen fremgik, at klienten under skiftet havde udtaget en ejendom med handelsværdi på ca. 775.000 kr. med prioritetsgæld på ca. 291.000 kr.

Advokatnævnet fandt, at advokaten var berettiget til salær efter stk. 3 i taksten for ægtefælleskifte, hvorefter der kan beregnes et efter arbejdets omfang og boets størrelse afpasset salær. Det beregnede salær godkendtes.

Det er ikke tilladt ved rådgivningens begyndelse at lade klienten på een gang udfylde to blanketter, en til almindelig retshjælp og en til udvidet retshjælp, idet klienten da vil have udfyldt den sidstnævnte blanket in blanco, jf. S 197-83 -1. Bekendtgørelsen kræver, at klienten på blanketten skal afgive erklæring om modtagelse af og betaling af retshjælpen, som på dette tidspunkt ikke kan være ydet i fuldt omfang.

Ved udvidet retshjælp skal advokaten yderligere over for dommeren redegøre for det arbejde, der er udført i sagen, ligesom der skal oplyses om baggrunden for, at yderligere retshjælp er anset for påkrævet, jf. ADV 1984.73 (Annette Fabricius-Bjerre). Dommeren skal påse, at betingelserne herfor har været til stede, og kan eventuelt anmode advokatmyndighederne om en udtalelse i sagen, forinden han træffer afgørelse.

Der udbetales kun beløb, såfremt anmodningen er indgivet på en af Justitsministeriet udformet blanket, der af advokaten efter udløbet af det pågældende kvartal sendes til dommeren i

den retskreds, hvor advokaten har kontor.

Om reklamering vedrørende retshjælp, se sidst i afsnittet under Advokaternes retshjælp.

Moms

Salæret skal tillægges moms.

3. FRI PROCES

Reglerne om fri proces findes blandt andet i Retsplejelovens §§ 330-336c, i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 573 af 17/12 1980, cirkulære nr. 32 af 9/3 1970 om fri proces under skifte efter Skiftelovens kapitel 4 (om skifte ved separation og skilsmisse) og cirkulære nr. 99 af 3/6 1971 om antagelse af offentlige forsvarere og advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces.

Fri proces ydes som hovedregel kun til personer, hvis socialindkomst ikke overstiger 110.000 kr. for forsørgere (med tillæg af 15.000 kr. for hvert barn under 18 år); 83.000 kr. for ikke-forsørgere.

Ifølge Retsplejelovens § 330 kan der efter ansøgning meddeles en person, herunder udlændinge, fri proces, såfremt 1) der skønnes at være rimelig grund til at føre proces, og 2) sagen må antages at kunne gennemføres, og 3) parten ikke uden at lide væsentlige afsavn kan betale de omkostninger, der er forbundet med sagen.

For så vidt angår fri proces til foreninger og lignende, kræves ifølge Retsplejelovens § 331 særlige omstændigheder.

Om administrativ praksis, se ADV 1984.85 (dr. jur. Hardy Rechnagel).

ADV 1978.301 Cirkulære om behandlingen af ansøgninger om fri proces fra personer i Danmark i forbindelse med sagsanlæg ved grønlandske domstole.

ADV 1967.186 Fri proces og retshjælp i udlandet.

B Fri proces

Ifølge Retsplejelovens § 330 medfører fri proces for vedkommende part blandt andet beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jf. § 336c, men der kan ske begrænsning heraf.

Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrkelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter tillige de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelse af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.

UFR 1978.387 Tilkendt salær i fri proces-sag, der forligtes før stævning blev udtaget.

Endvidere omfatter virkningerne af fri proces også behandling af sagen i 2. og 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten, og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Fri proces-virkningerne ophører som hovedregel ikke ved en parts død, men bevillingen kan tilbagekaldes, når forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

Fri proces for part medfører som hovedregel ikke fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger, jf. Retsplejelovens § 333 og 335. På den anden side skal modparten betale sagsomkostninger, som om modparten ikke havde fri proces, og dette omkostningsbeløb tilfalder statskassen, jf. § 334.

UFR 1981.720 Fri proces til anlæg af retssag omfatter tillige fagedforretninger, der foretages efter at foretagne udlæg har vist sig værdiløse, herunder udkørende fagedforretninger. Retsplejelovens § 332 stk. 3 giver formelt hjemmel til, at arbejde udført før meddelelse af fri proces tillige kan omfattes af denne, selv om en anden advokat har udført arbejdet forud for beskikkelsen.

Advokatrådet har udtalt, at den første advokat i en sådan situation bør fremsende sin afregning til den beskikkede advokat, der anmoder retten om at tage hensyn hertil ved salærets fast-

B Fri proces

sættelse. - Det bemærkes i den forbindelse, at reglen i afsnit VII 1.c i de kollegiale regler ikke gælder, hvor advokat nr. 2 beskikkes.

Fri proces til udenretligt syn og skøn, se ADV 1981.240.

Fri proces til en retssag omfatter ikke bortauktionering af udlagte effekter.

I UfR 1967.377 var særskilt kæremål under sagen ikke omfattet af den fri proces.

Fri proces omfatter ikke bistand vedrørende administrative afgørelser.

Der kan ikke forventes fri proces til førelse af inkassosager - i hvert fald ikke, hvor sagen har et erhvervsmæssigt islæt, jf. S 371-84-1.

Der kan tilkendes salær samt godtgørelse for udlæg, selv om det lykkes at forlige sagen inden udtagelse af stævning, jf. UfR 1978.387.

ADV 1976.348 I boligretssager kan fri proces meddeles de lejere, der hver for sig opfylder de økonomiske betingelser, hvor udlejeren indbringer huslejenævnets afgørelse for boligretten, og hvor lejerne påstår stadfæstelse.

ADV 1976.103 I en ægteskabssag, hvor der var meddelt H fri proces, formåede klientens advokat parterne til at underskrive skilsmissebevillingsansøgning, hvorfor stævning ikke blev udfærdiget.

Advokaten bad retten om at tilkende honorar for en førstegangs-konsultation og gennemgang af sagen, samtidig med at han oplyste, at han i øvrigt ville beregne salær for den del af arbejdet, der ikke vederlagdes af det offentlige.

Dommerforeningen udtalte, at det offentliges advokatvederlag kan omfatte bistand med udfærdigelse af ansøgning til separationsbevilling.

Den beskikkede advokat må ikke modtage salær fra klienten udover beløb, der fastsættes af retten.

Vederlaget

Salæret fastsættes principielt som et arbejdsvederlag, men med et vist hensyn til salærfastsættelsen i almindelige sager. I UfR 1972.1038 anføres, at udgangspunktet er procedure-

B
Fri proces

taksterne, hvor procedure har fundet sted.

Vederlagsreglen i Retsplejelovens § 336c lyder således:

"Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som han med følge har haft i forbindelse med hvervet.

Stk. 2 Justitsministeriet kan ved antagelse af en advokat ved en byret til at udføre sager for parter, der har fri proces, bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 3 Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelse af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse af rejseudgifter.

Stk. 4 Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5 Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse udover de beløb, der er fastsat af retten [jf. ADV 1980.2879.] I de i stk. 3 nævnte tilfælde samt i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved anden ret, jfr. § 336a stk. 2, kan der dog træffes aftale mellem parterne og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen."

UFR 1972.1003 En klient, som havde fri proces, og en hovedintervenient havde samme advokat i en erstatningssag, hvor klienten fik tilkendt erstatning på ca. 97.200 kr.

Der tilkendtes 1.000 kr. i sagsomkostninger til hovedintervenienten. Advokaten modtog i fri proces-sagen 1.000 kr.

Højesteret forhøjede begge beløb til 3.000 kr. under hensyn til sagens værdi og omfanget af advokatens arbejde.

UFR 1972.1038 Advokat var beskikket i en erstatningssag om 73.516,02 kr., hvilken sag behandledes sammen med færdselsstraffesagen. Tilkendt erstatning 54.800 kr. (takstmæssigt proceduresalær 5.418 kr.).

Dommeren tilkendte 1.600 kr. som følge af, at den beskikkede advokat havde ladet sig repræsentere af 3 forskellige medarbejdere, hvoraf den ved domsforhandlingen mødende ikke tidligere

havde mødt.

UFR 1974.697 I fri proces-sag nedlagt erstatningskrav på 168.586 kr. pga. ulykke. Sagen forligtes efter domsforhandling mod betaling af 84.293 kr.

Beskikkede advokats salær fastsattes til 4.000 kr. under hensyn til forligsbeløbets størrelse, sagens beskaffenhed, domsforhandlingens varighed og til at sagens oplysninger i det væsentlige forefandt i politirapporter. Højesteret stadfæstede afgørelsen.

UFR 1977.123 5.000 kr. tilkendt beskikket advokat for en sag om fraflytning efter ophævelse af køb af ejendom til 350.000 kr. som følge af dels sagens beskaffenhed, dels sagsøgerens udeblivelse fra domsforhandlingen, og som følge af, at sagsgenstandens størrelse ikke kunne sættes lig købesummen.

En advokat, der er beskikket i en sag, må ikke belaste klienten med omkostninger, herunder vidnegebyr vedrørende den pågældende sag.

ADV 1982K.1 Advokat fik tilkendt 6.000 kr. for førelse af en sag om mangler ved en fast ejendom og beregnede over for klienten 1.000 kr. for arbejde såvel forud for som efter retssagen, hvilket havde bestået i diverse drøftelse og møder om andre spørgsmål, herunder ansøgning om retshjælpsdækning til de modparten tilkendte sagsomkostninger.

Advokatnævnet fandt, at det arbejde, der var beregnet særskilt for, kunne være søgt omfattet af den fri proces, hvorfor salæret skulle bortfalde.

ADV 1982K.12 Advokat uberettiget til 2.500 kr. i salær for bistand i erstatningssag, da klienten kun havde ønsket bistanden, såfremt denne kunne dækkes ved fri proces.

Hvor der er udført arbejde forud for en beskikkelse, må der ved afregning sondres mellem vederlaget i den sag, hvori der er meddelt fri proces, og vederlaget for andet arbejde.

I ægteskabssager bør klienten gøres opmærksom på, at retshjælp eller fri proces alene dækker selve ægteskabssagen og ikke automatisk fortsætter i bodelingssagen. Af samme grund bør afregninger oplyse, om salæret vedrører det ene eller det andet.

En beskikket ad hoc værge for en umyndig, der i forbindelse hermed udfører nødvendigt advokatarbejde for den umyndige, kan

B Fri proces

kræve salær efter samme regler som over for myndige personer.
ADV 1979.112 Beregnet 1.600 kr. "for assistance vedrørende lånesag i B-banken m.v."
Klienten klagede herover under henvisning til, at advokaten havde været beskikket i en sag om forkøbsret til nogle pantebreve.
Salæret vedrørte bistand ca. 1½ år før der blev meddelt fri proces, og vedrørende et banklån på 80.000 kr.
Det særskilt beregnede salær godkendt.

Beskikkede forsvarere kan af det offentlige kræve særskilt salær for arbejde i forbindelse med fremsættelse og forhandlinger af erstatningskrav i sager om erstatning for uberettiget strafferetlig forfølgning, hvor erstatningsspørgsmålet afgøres administrativt. Jf. ADV 1981.145 om sag hvor Justitsministeriet tilbød 500 kr., som af landsretten forhøjedes til 2.000 kr.

Det påhviler en advokat at give klienten oplysning om mulighederne for at opnå fri proces, jf. S 475-84-2 N.

Advokaten har bevisbyrden for, at han har opfyldt denne oplysningspligt, eller at det på forhånd har været klart, at der ikke forelå muligheder for at opnå fri proces.

En manglende opfyldelse af advokatens oplysningspligt vil kunne få konsekvenser for hans salærberegning.

ADV 1983K.29 Advokatnævnet fandt, at klientens økonomiske forhold ikke ville have afskåret denne fra at opnå fri proces, hvorfor de udgifter, der kunne have været omfattet af den fri proces, skulle bortfalde.

ADV 1979.228 Uberettiget til salær på 1.500 kr. for bistand i en sag om mangler ved en fast ejendom, som følge af at advokaten havde forsømt at søge klientens omkostninger dækket enten gennem fri proces (de økonomiske betingelser var opfyldt) eller gennem den for ejendommen tegnede retshjælpsforsikring.

ADV 1980K.23 Advokatens rådgivning kunne ikke kritiseres, men salærer bortfaldt på grund af, at der ikke var søgt fri proces eller retshjælpsdækning.

Se også ADV 1980K.49, 1981K.13 og 1981K.33.

Moms

Der skal tillægges salæret moms. Om moms af advokatydelse til udenlandske klienter ved fri proces, se ADV 1981.123.

4. BESKIKKET ADVOKAT I ANDRE TILFÆLDE

Med hjemmel i diverse bestemmelser har en part ret til at få beskikket en advokat, således at staten som altovervejende hovedregel betaler udgiften til advokaten.

Udover Retsplejeloven, jf. afsnit 3, kan der beskikkes advokat fx i medfør af lov nr. 625 af 21/12 1983 under en administrativ skatte- og afgiftsstraffesag, og i medfør af Bistandsloven (bl.a. § 125 ved fjernelse af børn fra hjemmet).

5. RETSHJÆLPFORSIKRING

Forsikringsbetingelser for retshjælpsforsikring er gengivet i ADV 1982.299 med kommentarer af Hans Christoffersen i ADV 1982.297.

For så vidt angår rækkevidden af retshjælpsforsikringen, se Assurandør-societetets responsa under "retshjælpsforsikring" i UFR og Erik Ryfelt: Retshjælpsforsikring med kommentarer.

Advokatsamfundets organer kan ikke udtale sig om, i hvilket omfang en retshjælpsforsikring skal dække salær og omkostninger, idet et sådant spørgsmål henhører under Ankenævnet for Forsikring. Advokatnævnet og kredsbestyrelserne kan derimod afgøre størrelsen af et af en advokat beregnet salær over for en klient og dermed over for et forsikringsselskab i henhold til en retshjælpsforsikring, jf. Kendelse (12.324) af 15/6 1983 fra Ankenævnet for Forsikring.

Retshjælpsforsikringens formål er at betale sagsomkostninger ved private tvister og ydes kun, når en advokat har påtaget sig sagen.

I UFR 1979.266 har Assurandør-societetet udtalt, at retshjælpsforsikring under de nærmere betingelser, som er angivet i vil-

B Retshjælpsforsikring

kårene, dækker "sikredes egne omkostninger ved opståede tvister, som ikke er straffesager, og som ville kunne påkendes af de almindelige domstole", også i tilfælde, hvor sagen ikke indbringes for retten, men finder sin afgørelse ved forlig eller lignende.

Klienten kan selv vælge advokat, pånær hvor tvisten føres uden for Danmark, idet valget af udenlandsk advokat sker efter aftale med selskabet.

Advokaten bør indgive anmeldelse til selskabet, så snart sagen påtages og inden yderligere skridt foretages, jf. § 9.

Når selskabet har accepteret sagen, må selskabet være forpligtet til at honorere advokaten med normalt salær, medmindre dette som følge af advokatens egne forhold nedsættes eller bortfalder ved salærkendelse fra advokatmyndighederne.

Forsikringen dækker egne sagsomkostninger og eventuelt pålagte omkostninger til modparten.

Hvis tvisten sluttet, uden at sagen er indbragt for domstolene eller voldgiftsretter, dækker forsikringen også. Omkostninger, som sikrede påtager sig at betale til modparten, dækkes kun efter forudgående aftale med selskabet, jf. § 3.

Ved forlig - uanset om disse indgås inden- eller udenretligt - skal spørgsmålet om fordeling af sagens omkostninger begæres påkendt af retten eller forelægges selskabet, inden bindende aftale indgås, jf. § 6.

Har sikrede undladt at søge fri proces - uanset de økonomiske betingelser herfor er til stede - dækker forsikringen ikke, jf. § 4.

Hvis sikrede opnår fri proces, dækker forsikringen (uden fradrag af selvrisiko) de af retten pålagte omkostninger til modparten. Opnår sikrede ikke fri proces - til trods for at de økonomiske betingelser herfor er til stede - dækker forsikringen ikke. - Hvis sikrede alligevel gennemfører sagen, dækker forsikringen alle sagsomkostninger (uden fradrag af selvrisiko) i de tilfælde, hvor der i det væsentlige fås medhold ved dom

eller indenretligt forlig.

Såfremt en advokat har undladt over for klienten at klarlægge mulighederne for fri proces eller dækning gennem retshjælpsforsikring, således at klienten har været udelukket fra at tage stilling til, om han ville lade sagen føre for egen regning, har advokaten fortabt sin ret til salær.

ADV 1983K.29 Advokat førte gennem to instanser sag mod en lejer. Sagen tabtes og klienten pålagdes sagsomkostninger til modparten, hvilket klienten betalte sammen med salær til advokaten.

Klientens forsikringsselskab fandt, at der kunne være søgt om fri proces, og afviste at yde retshjælpsforsikring.

Advokatnævnet fandt også, at der kunne være opnået fri proces, og statuerede bortfald af de udgifter, der kunne være omfattet af den fri proces.

ADV 1983K.38 Advokat fandtes at have givet klienten ukorrekte oplysninger om mulighederne for fri proces, og advokaten burde ikke have udtaget stævning, før svar på fri proces-ansøgning forelå.

Det af advokaten beregnede salær 1.000 kr. nedsattes til 400 kr. svarende til retshjælpsforsikringens selvrisiko; retsgebyret kunne ikke kræves af klienten.

ADV 1979.228 Bortfald af salær som følge af forsømmelse af at søge fri proces og retshjælpsforsikring.

Se også ADV 1980K.23 og 1980K.24.

Advokaten skal afstå fra at gøre salærkrav m.v. gældende hos sikrede, bortset fra selvrisiko og eventuelle beløb udover forsikringens dækning, jf. § 8 nr. 2.

Selskabets ydelse incl. eventuelle udlæg kan for een forsikringsbegivenhed ikke overstige 30.000 kr. incl. moms udover sikredes selvrisiko, der andrager de første 10 % af de samlede omkostninger (dog mindst 500 kr. og højst 3.000 kr.).

Ved behandlingen i 2. instans erstattes omkostningerne ved 1. instanssagen særskilt med beregning af selvrisiko. Ved ankesagen beregnes ny selvrisiko på 20 % - dog mindst 1.000 kr. - uden at maksimum på 30.000 kr. for hele tvisten forhøjes.

Ved sager for flere sikrede, se § 5.

UFR 1982.272 Assurandør-societetet udtalt, at forsikringsbegi-

B Retshjælpsforsikring

venheden i henhold til retshjælpsforsikringen er den omstændighed, at der opstår en tvist, der medfører omkostninger for den sikrede. Det er i denne henseende uden betydning, om en retssag føres gennem flere instanser, sålænge den drejer sig om samme tvist.

Forbudet i § 8 nr. 2 gælder dog ikke i de tilfælde, hvor sikrede har erklæret sig indforstået med at afholde en udgift, der falder uden for dækningen, og hvor aftalen herom er truffet inden eller senest samtidig med beslutningen om udgiftens afholdelse.

Advokaten har et direkte krav mod selskabet, og sikrede kan ikke med bindende virkning for selskabet indgå aftale om sine advokatomkostninger, jf. § 8, og advokaten skal afgive erklæring herom, jf. § 9 stk. 2e.

A conto-erstatning udlægges, for så vidt angår advokatsalæret, når dom er afsagt, selvom denne dom bliver appelleret.

Assurandør-societetet udtalt, at spørgsmålet om udbetaling af a conto-beløb for retshjælpsforsikringen må besvares på grundlag af den almindelige bestemmelse i Forsikringsaftalelovens § 24.

Den praksis, som advokater hidtil har fulgt og stadig følger over for solvente, uforsikrede klienter, med hensyn til at afkræve disse klienter omkostningsbeløb, inden den endelige afregning af sagen, er formentlig også egnet til at være vejledende for forsikringsselskaberne med hensyn til deres dækning af krav fra advokater mod retshjælpsforsikrede klienter om a conto-betaling af omkostningsbeløb, jf. UFR 1976.256 og 256.

De vejledende salærtakster gælder ved salærberegning i tilfælde omfattet af retshjælp.

UFR 1983.266 På forespørgsel, om "dækningen efter en retshjælpsforsikring normalt vil være indskrænket til det takstmæssige proceduresalær og positive omkostninger, eller en sikrets advokatregning normalt vil kunne blive dækket fuldt ud" udtaler Assurandør-societetet, "at dækningen under en retshjælpsforsikring af udgifter til advokat omfatter salær for procedurer fastsat i overensstemmelse med Advokatrådets salærtakster, hvor

B Retshjælpsforsikring

det blandt andet er bestemt, at ved anvendelse af proceduretaksterne må "det tages i betragtning, at disse ifølge sagens natur er udtryk for en gennemsnitsregel. Ved fastsættelsen af salæret for den enkelte sag kan der derfor være anledning til at fravige taksten, idet der kan tages særligt hensyn til sagens udfald og arbejdets omfang".

Udtalt af Advokatrådet vedrørende retshjælpsforsikringssag, at der for arbejde "omfattende korrespondance, konferencer, møde på ejendommen under foreløbelig besigtigelsesforretning, udfærdigelse af stævning og processkrifter, syn- og skønstema, møde under syn- og skønsforretning, 8 møder, domsforhandling af en hel dags varighed kunne beregnes et salær på 8.000 kr. excl. moms (takstmæssigt proceduresalær udgjorde 5.137 kr. excl. moms).

Se også ADV 1977.99.

Advokatrådet udtalt, at den erlagte retsafgift fuldt ud bør godtgøres af retshjælpsforsikringen, og at beregning af salær og beregning af retsafgift ikke altid sker på samme grundlag, samt at det må være overladt til advokatens rimelige skøn at udforme påstanden (A 555/1981).

Ved mindre sagsstørrelser bør klienten orienteres om omkostningsstørrelsen, der kan forventes at påløbe sagen.

Det er ikke god advokatskik, at advokaten, efter at have modtaget beløb fra forsikringsselskabet til dækning af de omkostninger, modparten blev tilkendt ved retten, blot beholder dette beløb og bringer det i modregning over for sit mulige tilgodehavende hos modparten.

UFR 1981.185 Assurandør-societetet udtalt, "at den til hus- og grundejerforsikringen knyttede retshjælpsdækning omfatter tvister, hvori forsikringstageren er part i sin egenskab af ejer af ejendommen. Retshjælpsdækningen omfatter også tvister med krav mod forsikringstageren i anledning af dennes salg af ejendommen, selv om forsikringsforholdet ophører ved salget, idet der for retshjælpsforsikring antages at gælde et skadesårsagsprincip, sml. herved bestemmelserne i FAL § 89, 91 og 120". (Forsikringstageren havde solgt sin ejendom pr. 15/4 1974, og forsikringen var i forbindelse hermed opsagt). Udtalt, at A's krav mod forsikringsselskabet ikke kunne antages at være bortfaldet ved forældelse, da køberens krav mod A var rejst i vin-

B Advokatvagten

teren 1978/79.

UfR 1982.272 Assurandør-societetet udtalt i en sag, hvor den sikrede var sagsøger, at undtagelsesbestemmelsen i policevilkårene for "omkostninger i forbindelse med inkassosager" måtte forstås som omkostninger i forbindelse med inkassosager mod sikrede.

Tilføjet, at de særlige omkostninger ved gennemførelse af en fagedforretning, efter at den foreliggende tvist var afgjort ved dom eller forlig, ikke var omfattet af retshjælpsforsikringen.

Moms

Der skal tillægges salæret moms.

6. ADVOKATVAGTEN

Advokatvagten er en særlig ordning, hvor advokater giver gratis mundtlig rådgivning af mindre omfang.

Der er ikke tale om egentlig sagsbehandling, men kun om kort rådgivning til vejledning om, hvad der videre bør foretages ved et juridisk problem.

Tid og sted for den lokale advokatvagt fås ved henvendelse til Det danske Advokatsamfund (01) 14 49 50.

Afsnit C

SALÆRKLAGE

Retsplejelovens kapitel 15 og 15a bestemmer, at tvister om advokaters salærberegning afgøres af Det danske Advokatsamfunds organer med appelmulighed til de almindelige domstole.

De pågældende organer er Advokatnævnet og kredsbestyrelserne. I klagesager udvides kredsbestyrelserne med en offentlighedsrepræsentant udpeget af Justitsministeren.

Monopoltilsynet kan ikke afgøre konkrete salærspørgsmål.

I henhold til Retsplejelovens §§ 144 stk. 4 og 145 stk. 2 har Justitsministeriet ved bekendtgørelse nr. 283 af 22/6 1983 fastsat regler for Advokatnævnets virksomhed og ved bekendtgørelse nr. 284 af 22/6 1983 for advokatkredsens bestyrelses behandling af klager over advokaters vederlag.

Salærklager er sager, der angår spørgsmål om betaling for advokaters arbejde, hvad enten der klages over salæret, fordi advokatens arbejde kritiseres, eller fordi det krævede salær forekommer at være for højt.

Folketingets Ombudsmand har ved skrivelse af 4/5 1984 meddelt, at ændringen i Retsplejeloven ikke har medført sådanne ændrin-

C Salærklage

ger i Advokatnævnets status, at Folketingets Ombudsmand har tilstrækkelige holdepunkter for nu at anse Advokatnævnet omfattet af Ombudsmandens kompetence.

ADV 1935.112 Efter at Advokatrådet og Advokatnævnet i efteråret 1933 på møder vedtog kompetencefordelingen mellem sig, gælder, at alle klagesager som indgår direkte fra klageren til Advokatsamfundets myndigheder, umiddelbart henhører under Advokatnævnet, hvorimod sager fra Justitsministeriet eller fra statsadvokaterne eller politimestrene falder ind under Advokatrådets tilsynsmyndighed og derfor behandles af Advokatrådet, der kan indbringe sager for Advokatnævnet.

Advokatmyndighederne anses kompetente til at tage stilling til, om et salærkrav er bortfaldet ved passivitet.

Alle klager skal indsendes til og registreres af Advokatsamfundets sekretariat, hvorefter sekretariatet videregiver klagen til vedkommende organ, jf. § 54 stk. 4 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 285 af 22/6 1983 (Vedtægt for Det danske Advokatsamfund).

ADV 1979.368 Indgiver en advokat på egne eller en klients vegne klage over en kollega, skal klagen indsendes til sekretariatet og ikke til vedkommende kredsbestyrelsesformand, jf. også ADV 1984.339.

ADV 1951.97 Det må anses for ukollegialt, at en advokat udfærdiger en klage over en anden advokat uden at lægge navn til.

ADV 1983K.40 Det er ikke i strid med de kollegiale reglers afsnit VII l.e, at en advokat meddeler en anden advokat, at han agter at klage over denne til advokatmyndighederne.

ADV 1975.324 Dersom en klient skifter advokat og samtidig ønsker at klage over første advokats salærberegning, er det tilstrækkeligt at den anden advokat indestår advokat nr. 1 for betaling af dennes salær, når salæraftgørelsen foreligger upåanket. Se også ADV 1951.110.

Dersom en klient finder, at advokat nr. 1's salær er for højt, må dennes tilgodehavende enten betales med forbehold eller deposteres til frigivelse i det omfang, tilgodehavendet anerkendes af advokatmyndighederne, for hvilke tvisten uden unødigt ophold bør indbringes af advokat nr. 2 eller klienten.

En salærklage journaliseres med et S, hvorimod en ren adfærdsklagesag journaliseres med et D.

Sekretariatet anerkender sagens modtagelse over for klageren og

C Salærklage

kan fastsætte en frist, inden for hvilken parterne og andre skal afgive deres udtalelser, jf. ADV 1984.339.

En advokat kan ikke selv indbringe klage over et af ham beregnet salær hvis berettigelse bestrides, men må udtage stævning og eventuelt vejlede klienten om klageadgangen. Advokaten kan i sådanne tilfælde endvidere indhente en udtalelse fra Advokatrådet om salæret, jf. Vedtægt for Det danske Advokatsamfund § 19 stk. 4. Såfremt klienten straks meddeler at ville indgive klage, bør advokaten som hovedregel ikke tage sagen til inkasso og udtage stævning.

Salærklager, der skal være skriftlige, kan indgives af klienter, advokater og andre, der har retlig interesse.

ADV 1957.139 Advokatmyndighederne ansås kompetente til at påkende en klage over nogle salærer i en inkassosag, uanset at klagen var fremsat ikke af advokatens klient, men af debitor.

ADV 1976.154 En arving i et dødsbo, der behandlede af advokat som kurator for eksekutor, klagede over salæret, hvilken klage kunne behandles af kredsbestyrelsen.

S 42-83-9 N Århus Retshjælp godkendt som klager.

Som udgangspunkt vil kun klager fra personer, der ved domstolene kan repræsentere en part eller være part blive accepteret, medmindre klagen tiltrædes skriftlig af den egentlig klageberettigede. Advokatmyndighederne kan kræve dokumentation herfor.

Dersom klageren er undergivet beslutninger fra et fælles organ, kræves der ofte, at dette organ tiltræder klagen.

ADV 1981K.37 Som følge af at et selskabs kompetente organ havde besluttet ikke at forelægge advokatens salærberegning for advokatmyndighederne, kunne Advokatnævnet ikke træffe afgørelse om salærberegningen på baggrund af en klage fra en kommanditist.

Fx vil en beboer ikke kunne klage over en administrators salærberegning, idet klage må indgives af ejendommens ejer eller en lovlig valgt beboerrepræsentation; eller bestyrelsen i en ejerforening.

Retlig interesse har også de personer, selskaber mv., der før eller siden som følge af eventuelle regreskrav eller aftaler kan komme til at betale salæret.

C Salærklage

Ved en salærklage må der ses på, hvem der reelt skal betale et givet salær, og denne har ret til at få sagen behandlet som en salærklagesag, idet fortolkning af Retsplejelovens § 146 omtaler "retlig interesse".

Ved retshjælpsforsikringssager har advokaten et direkte krav mod selskabet, og advokaten har samtidig afskåret sig fra at gøre salærkrav mv. gældende hos sikrede, men dette afskærer formentlig ikke klienten fra selv at klage over salærberegningen, da klienten ofte har bedre mulighed for at bedømme rimeligheden af afregningen end forsikringsselskabet, som ofte kun er holdt skriftligt underrettet om sagen. - Dog må forsikrings-selskabets betaling uden forbehold afskære fra efterfølgende salærklage, da betalingen må anses som accept af salærets størrelse og berettigelse.

I tilfælde, hvor en advokat over for sin egen klient har beregnet et salær, som klienten ikke gør indvendinger mod, men hvilket salær klienten ønsker erstattet hos modparten, vil modparten formentlig kunne kræve kredsbestyrelsens/Advokatnævnets afgørelse af salærets størrelse, uanset at sagen kan anses som et erstatningskrav fra advokatklientens side - dermed er dog spørgsmålet om erstatningspligten, der henhører under domstolene, ikke afgjort.

Såfremt en advokat anmoder Advokatrådet om en udtalelse om et af ham beregnet salær i henhold til vedtægterne, udelukker dette ikke klienten eller den der i sidste ende skal betale salæret fra at indgive en salærklage, hvorefter Advokatrådet må stoppe sagen vedrørende udtalelsen, således at sagen i det hele behandles i kredsbestyrelsens henholdsvis Advokatnævnets regi.

Salærspørgsmål, der er afgjort af domstolen, kan ikke indbringes for advokatmyndighederne.

Hvis en sag om salær er indbragt for domstolen - men afgørelse endnu ikke foreligger - kan den der skal betale salæret med hjemmel i Retsplejelovens § 361a kræve salærspørgsmålet afgjort af advokatmyndighederne, hvorefter domstolen skal udsætte sagen, indtil advokatmyndighedernes afgørelse er endelig, jf. også UfR 1921.577 og UfR 1938.833.

Domstolene bør ikke ex officio afvise salærspørgsmål, da advo-

katen har en berettiget interesse i at retssagen føres, hvorfor sagen først af retten bør udsættes, når modparten forlanger salærspørgsmålet forelagt advokatmyndighederne.

Når en sag om en advokats tilgodehavende er indbragt for advokatmyndighederne, kan parterne ikke påstævne sagen, førend advokatmyndighedernes afgørelse foreligger upåanket, jf. Retsplejelovens § 147a.

Fra før ændringen i 1983 af Retsplejelovens afsnit om advokater kan nævnes:

ADV 1960.97 Da fordringen med rette var overgivet til inkasso, og krævebrev var afsendt, inden den advokat, der indkasserede fordringen, blev vidende om, at debitor havde påklaget salæret til advokatmyndighederne, var krav på fuldt inkassosalær berettiget.

Da klienten ikke havde efterkommet nævnskendelse senest i første retsmøde, burde der efter Advokatrådets mening tillægges advokaten sædvanlige omkostninger, men retten tilkendte kun delvise omkostninger.

ADV 1958.62 Misbilliget, at en advokat, efter at hans klients indsigelse mod hans salærberegning var blevet afvist af kredsbestyrelsen, straks havde stævnet klienten uden at afvente udløbet af fristen for anke til Advokatnævnet. Anke til nævnet fandt sted, med den virkning at kredsbestyrelsens kendelse blev stadfæstet.

ADV 1983K.42 Kredsbestyrelsen godkendte salærberegning under hensyn til arbejdets omfang og de involverede værdier samt til, at klagen til advokatmyndighederne først var indgivet godt 1½ år efter salærberegningen.

Advokatnævnets sekretariat eller den enkelte kredsbestyrelse skal sørge for at indhente oplysninger, der skønnes at være af betydning for sagens afgørelse.

Det forventes i almindelighed, at parternes indlæg - i hvert fald de af advokater udfærdigede - er af tilsvarende beskaffenhed som processkrifter til domstolene. Kun nødvendige bilag bør vedlægges indlæggene.

Advokater bør redegøre for, hvorledes salæret er beregnet.

C Salærklage

Advokater er forpligtet til at fremskaffe de dokumenter og oplysninger, som kredsbestyrelserne eller Advokatnævnet udbeder sig, jf. også ADV 1958.214, og advokater er endvidere forpligtede til på opfordring at give møde for kredsbestyrelsen eller Advokatnævnet.

Dersom den indklagede advokat i en salærklagesag ikke fremkommer med noget indlæg, må advokaten forvente, at sagen afgøres på det foreliggende grundlag, jf. ADV 1983K.23.

For manglende besvarelse af kredsbestyrelsens eller Advokatnævnets henvendelser kan advokaten ikendes fx bøde.

ADV 1978.329 Advokat ikendt bøder på 10.000 kr. og 15.000 kr. for groft og gentaget smøleri ved behandlingen af et til privat skifte overtaget dødsbo og ved behandling af bodelingssag efter skilsmisse, herunder salg af fællesboets ejendom.

Advokaten, der tidligere flere gange var ikendt bøder for ufterrettelighed, reagerede hverken på henvendelser fra skifteretten, kolleger, kredsbestyrelsen eller Advokatnævnet, ligesom han udeblev fra nævnsmøder i hvilke klagerne blev behandlet. I kendelsen i sidstnævnte sag bestemtes, at nævnets beslutning skulle bekendtgøres i Statstidende og et lokalt dagblad.

Dog er advokaternes oplysningspligt begrænset af Retsplejelovens regler om vidneudelukkelse.

Under klagesagens behandling er parterne berettigede til at blive bekendt med samtlige de for kredsbestyrelsen eller Advokatnævnet fremlagte oplysninger, medmindre dette findes at burde vige for afgørende hensyn til offentlige eller private interesser.

Dersom en indgiven klage af kredsbestyrelsens formand skønnes åbenbart grundløs eller ikke efter sin beskaffenhed kan påkendes af kredsbestyrelsen, kan dennes formand afvise salærklagen.

Forældelsesreglen (på 3 måneder) i Retsplejelovens § 147 b gælder ikke salærklager.

ADV 1961.101 Selvom klienten først ca. 2 år efter betaling af regningen indbragte sagen for kredsbestyrelsen, fordi han først da blev bekendt med advokatmyndighederne, afskar dette ikke

C Salærklage

klienten fra at fremsætte krav om tilbagebetaling af det for meget erlagte salær.

Erstatningskrav mod en advokat kan ikke afgøres af advokatmyndighederne.

Advokatmyndighederne kan ikke afgøre salærer, der efter loven skal godkendes af andre myndigheder, fx i henhold til Konkurslovens § 239 (salær til midlertidig bestyrer, kurator), eksekutor, der skal godkendes af skifteretten, Retsplejelovens § 562 (salærer vedrørende tvangsauktion) og de af domstolene fastsatte salærer iøvrigt.

Advokatmyndighederne kan ikke afgøre andre økonomiske krav mellem klient og advokat end salærspørgsmål.

ADV 1980.98 Justitsministeriet tiltrådte Advokatrådets udtalelse vedrørende eksekutorsalær i bo behandlet af jurist (ikke advokat), der havde antaget advokat som kurator. Salæret måtte anses for endeligt fastsat af eksekutor ved boets indlevering til skifteretten og kunne ikke derefter forhøjes.

Kredsbestyrelsesformanden kan beslutte, at en salærklage skal behandles på et møde mellem parterne, 2 advokatmedlemmer fra kredsbestyrelsen og en offentlighedsrepræsentant, hvor der eventuelt kan indgås et bindende forlig mellem parterne.

Udvalgs møder og møder for kredsbestyrelsen er ikke offentlige, og båndoptagelse og lignende er ikke tilladt.

Advokater og klagere kan efter Advokatnævnets praksis ikke beregne sig salær eller omkostninger for at besvare henvendelser fra kredsbestyrelser eller Advokatnævnet, ligesom klagesagens parter ikke kan beregne sig honorar for møde for disse organer.

ADV 1950.53 Udtalt, at der ikke er hjemmel til at tillægge nogen af parterne omkostninger for en sags behandling ved advokatmyndighederne.

ADV 1951.97 Ikke fundet anledning til at efterkomme en klients henstilling om at tilpligte advokaten at betale klientens sagsomkostninger for kredsbestyrelsen.

I Ejendomsmægleren 1984 nr. 7 side 250 er omtalt Vestre Landsrets dom B 1917/1983 (4. afd.), hvor en klager nægtede at betale ejendomsmæglerens restkrav på annoncer og kørsel med henvisning til, at klageren havde et rentebeløb til gode, hvorefter

C Salærklage

ejendomsmæglerens advokat tog sagen til inkasso, hvorpå klageren indbragte sagen for Klagenævnet for Ejendomsformidling, hvor klageren fik medhold.

Klageren krævede herefter sin udgift til advokatbistand under klagesagen (1.464 kr.) refunderet, hvilket ejendomsmægleren nægtede.

Vestre Landsret afsagde følgende dom: Ved sagens afgørelse må det lægges til grund, at spørgsmålet om berettigelsen af ejendomsmæglerens krav på dækning af udgifter til annoncer og kørsel mv. var blevet afvist af forbrugerens advokat, og at ejendomsmægleren herefter lod fordringen gå til inkasso, hvorefter forbrugerens under trussel om sagsanlæg blev krævet beløbet med tillæg af omkostninger.

Under hensyn hertil findes forbrugerens at have krav på dækning af de omkostninger, som han har haft til egen advokat i forbindelse med klagenævnsbehandlingen.

Det bemærkes herved, at der ikke ses at være grundlag for at anse dette honorar for at være omfattet af det takstmæssige advokatsalær for overdragelse af fast ejendom, hvorfor ejendomsmægleren dømtes til at betale advokathonoraret samt sagens omkostninger.

Under sagen havde ejendomsmægleren gjort gældende, at det var unødvendigt at have advokatbistand under klagesagen, og at sagsbehandlingen for klagenævnet byggede på den forudsætning, at ingen af parterne betaler omkostninger til den anden part, ligesom Retsplejelovens regler om sagsomkostninger ikke er anvendelige på sager, der behandles ved klagenavn.

Selvom Advokatnævnet har hjemmel i Retsplejeloven og er undergivet Justitsministeriets tilsyn og bekendtgørelser, gælder det næppe, at Retsplejelovens regler om sagsomkostninger direkte dermed også gælder, således at Advokatnævnet kan tilkende omkostninger, og det har i øvrigt altid været nævnets praksis at henvise et sådant spørgsmål til domstolene.

Kredsbestyrelsens og Advokatnævnets kendelser i salærsager kan ikke gennemtvinges med fogedrettens bistand, men en advokat har pligt til at opfylde en afsagt kendelse, der ikke er appelleret, såvel som et for et udvalg af kredsbestyrelsen indgået forlig.

Det er kredsbestyrelsernes og Advokatnævnets praksis, at et for meget oppebåret beløb skal forrentes med sædvanlig procesrente fra tidspunktet for salærets betaling, hvilket gælder alle sager med nedsættelse af salærer, uanset om klienten har nedlagt påstand herom eller ej, jf. ADV 1980.101, S 325-83-1 N og S 60-84-1 N.

Omvendt kan en advokat formentlig, såfremt en salærklagesag indbringes for advokatmyndighederne, af rentemæssige hensyn sende klageren et rentepåkrav i henhold til Renteloven.

ADV 1979.32 Salærklage hjemvist til kredsbestyrelsen, der havde henvist sagen til domstolen på grund af salæraftale.

ADV 1979.33 Kredsbestyrelsen afvist en salærtvist som henhørende under domstolen, da der var uenighed om, hvorvidt en ejendomshandel kunne være gennemført på grundlag af en af en advokat udfærdiget slutseddel.

Advokatnævnet hjemviste sagen, da uenighed om grundlaget for salærberegningen ikke burde afskære kredsbestyrelsen fra at tage stilling til en salærtvist, når klienten henvendte sig til advokatmyndighederne herom.

ADV 1974.208 Ifølge Retsplejeloven (nu § 126 stk. 3) kan advokatmyndighederne skride ind mod en advokat, når denne uden for sin advokatvirksomhed i forretningsforhold eller i andre forhold af økonomisk art har udvist en adfærd, der er uværdig for en advokat.

Det følger heraf, at advokatmyndighederne kan tage stilling til honorarer af enhver art, som en bestallingshavende advokat beregner.

Selvom der er indgået en salæraftale, er advokatmyndighederne ikke afskåret fra at afgøre salærets berettigelse, jf. UfR 1925.50 og det er ikke god advokatskik at forsøge at hindre klienten i at klage, jf. S 811-84-5.

ADV 1979.32 Salærklage hjemvist til kredsbestyrelsen, der havde henvist sagen til domstolene på grund af påstået salæraftale.

ADV 1956.311 Advokat bistod B under forhandlinger om ophævelse af B's køb af et bageri til 20.000 kr., hvilket opnåedes ved skriftlig kontrakt, hvorved sælgeren A under medvirken af sin advokat forpligtede sig til at tilbagebetale B 7.000 kr. plus renter og omkostninger.

C Salærklage

Advokaten afkrævede A et i nævnte kontrakt opført salær på 1.100 kr., hvilket A krævede nedsat til inkassosalær af 7.000 kr. lig 575 kr.

Advokaten påstod klagesagen afvist, da der ikke forelå nogen henvendelse fra hans klient, B, og da salæret havde hjemmel i en under medvirken af A's advokat indgået skriftlig kontrakt. A kunne kun anses pligtig at refundere det beløb, som advokaten med rette kunne afkræve sin klient, hvorfor salæret nedsattes til 800 kr. Advokatmyndighederne var kompetente til at tage sagen under påkendelse.

ADV 1950.115 En af en arving i et privatskiftet bo underskreven erklæring om salærets godkendelse fandtes ikke bindende, idet en salæraftale mellem en advokat og dennes klient altid for advokaten er underkastet advokatmyndighedernes afgørelse af, om størrelsen af salæret er rimeligt.

Anke af kredsbestyrelsens kendelser skal være indgivet til Advokatnævnet inden 4 uger efter at kredsbestyrelsens afgørelse er meddelt parterne.

Kredsbestyrelsens kendelser sendes ved anbefalet brev til parterne.

Når fristen for indbringelse af kredsbestyrelsens afgørelse er udløbet, uden at afgørelsen er indbragt for Advokatnævnet, kan hver af parterne indbringe sagen for domstolene, jf. Retsplejelovens § 147a, modsat tidligere jf. UfR 1941.1000 og UfR 1978.133.

Advokatmyndighederne kan ikke afgøre, om en klient kan kræve et af sin advokat beregnet salær refunderet af modparten, da der er tale om et erstatningsspørgsmål, der henhører under domstolene, jf. ADV 1983K.15.

Afsnit D

AFREGNING

Afregning skal ifølge de kollegiale reglers afsnit IV foretages så hurtigt som muligt og under iagttagelse af reglerne i de vejledende takster.

Skjulte salærberegninger er utilstedelige, jf. kollegiale reglers afsnit IV, ADV 1939.87 og 1976.312.

Ifølge kollegiale reglers afsnit II nr. 11 stk. 2 skal der altid på kvitteringer og afregninger, der udgår fra en advokats kontor, angives nuværende indehaveres navne.

En advokat kan kun beregne salær over for den person, personkreds, selskab eller lignende, der har anmodet ham om at udføre et arbejde for sig.

ADV 1979.155 Da advokat X ikke ansås for at have noget klientforhold til hr. og fru B, der købte en ejendom og som havde engageret egen advokat til at berigtige en handel, kunne X ikke stille noget salærkrav over for disse.

Anmodningen, der ikke behøver at være skriftlig fremsat, kan udover aftale fremkomme som følge af negotiorum gestio-betrægtninger, men der påhviler i så fald advokaten en bevisbyrde for,

D Afregning

at der kan kræves salær over for den pågældende.

Det tilfælde, at en advokat ved et forberedende retsmøde ved modpartens manglende fremmøde tillige giver møde for denne, vil sædvanligvis ikke berettigede til beregning af salær for varetagelse af modpartens interesse.

Ved en afregning over for en klient bør advokaten give en fyldestgørende redegørelse for det udførte arbejde, således at klienten kan konstatere for det første, hvad der er udført af arbejde, og for det andet, at alt det anmodede arbejde er udført og debiteret, således at klienten ikke på et senere tidspunkt pludselig bliver stillet over for en yderligere regning for arbejde, som af klienten ansås for indbefattet i tidligere afregninger.

En ringe afregningstekst kan medføre tab af krav på yderligere salær, jf. UFR 1983.1174.

Salærkrav mv. forældes efter 1908-loven, jf. UFR 1918.242, UFR 1926.1003, UFR 1964.764 og S 251-84-7.

UFR 1948.1158 Advokats krav på salær for førelse af en retssag forældes 5 år fra dommens dato at regne.

Se også UFR 1977.138 om forældelsesfristens begyndelse.

Det må betegnes som en uskik blot at anføre fx "vedrørende bodeling - salær for udført arbejde kr...", ligesom det heller ikke over for en klient er rimeligt at afregne med en tekst lydende "salær efter omstændighederne forhøjet/nedsat til kr...." uden at angive, hvad salæret ville være uden den af advokaten foretagne forhøjelse henholdsvis nedsættelse i forhold til et ellers "normalt" salær.

Formuleringen "takstmæssigt salær" bør aldrig benyttes uden for de tilfælde, hvor salæret er beregnet efter en for den omhandlede sag gældende takst.

Hvor salæret er beregnet takstmæssigt, er advokaten ikke pligtig at angive beregningsmåden.

Dersom flere sager afregnes på een gang, må salærerne udspecificeres således, at klienten ikke fratages muligheden for at vurdere hvert salærs berettigelse i forhold til den givne

ydelse.

ADV 1961.288 Advokat havde for en del forhandlinger for A i en ægteskabssag, under hvilken advokaten senere blev beskikket, samt for at være mødt for A under 4 retsmøder i en sag, hvorunder A var stævnet til betaling af 749,92 kr., og hvorunder hun kun protesterede mod sagsomkostningerne, af hvilken sag advokaten udtrådte inden domsforhandlingen, beregnet et samlet salær på 800 kr.

Salæret burde have været specificeret for de to sager.

S 765-83-1 I en sag, hvor advokaten havde afregnet en sag, da der ikke syntes at ske noget videre fra modpartens side og hvori modparten senere udtog stævning, hvorefter advokaten var retog klientens interesser, udtalt, at sagen salærmæssigt måtte betragtes som een sag, hvorfor det samlede salær fastsattes efter de foreliggende oplysninger om sagsgenstandens størrelse og arbejdets omfang.

Ved beregning af større salærer kan det ofte være hensigtsmæssigt forud for fremsendelse af fakturaen at forklare klienten, hvorledes salærets størrelse er beregnet, således at klienten er forberedt og ikke ved modtagelsen af salærnotaen får et chok over et stort tal sort på hvidt, selv om der i teksten er givet en rimelig redegørelse for det udførte arbejde.

Det bemærkes, at der trods en indgået salæraftale kan indgives salærklage.

Der er ikke sædvane for ved afregninger at foretage særskilt debitering for vederlag til medarbejdere.

N. Gangsted-Rasmussen anfører i ADV 1981.296 i artiklen refleksioner over "How to start and build a law practice?" (American Bar Association) vedrørende afregninger blandt andet, at man skal fortælle klienten alt, hvad man har gjort. En regning kan ikke være for lang. Hvis man gør sig umage med at forberede regningen, vil klienten forstå, at han virkelig har fået noget for pengene og vil være glad for at betale.

Der gives også disse råd:

Lad være med at spørge klienten, hvad han mener regningen skal lyde på.

Forsøg at sondre mellem usikkerheden i relation til beløbet og usikkerheden med hensyn til hvorledes beløbet skal beregnes.

D Afregninger

Lad være med at reducere det engang beregnede salær.
Lad være med at tage notits af, hvad klienten siger om, hvad andre advokater beregner sig i honorarer.
Lad være med at acceptere sager, hvor klienten spørger, om man vil tage sagen for et reduceret salær, med tilkendegivelse af, at man senere vil få sager af samme art.
Forsøg at sætte dig i en patients sted. Hvis standardhonoraret er 1.000 kr. og du vil betale 600 kr., prøv så at tænke på kvaliteten af det arbejde der udføres, hvis tandlægen siger ja til de 600 kr.
Bring spørgsmålet om honorar på bane allerede under første konsultation.
Husk, at man ikke kan vide alt om alting, og lad være med at tage dig af, at en klient søger en anden advokat fordi han er billigere.

I ADV 1982.13 er gengivet Statsskattedirektoratets revisionsmeddelelse 330-5300-3 af 30/11 1981 om indtægtsføring af salærer i advokatvirksomheder, hvilken er udarbejdet efter forhandlinger med Advokatrådet.

Herefter kan en advokat ikke selv frit bestemme, hvornår et salærkrav skal indtægtsføres i skattemæssig henseende, og det almindelige og overordnede krav er, at en indtægt skal registreres i skattemæssig henseende, når der er opstået et endeligt og ubetinget retskrav på beløbets betaling, jf. ADV 1979.320.

Et salær skal derfor indtægtsføres, når der er opstået et endeligt og ubetinget retskrav på beløbet, hvilket er tilfældet, når en sag er afregningsmoden, det vil sige så vidt fremskredet, at salærberegningen er eller burde være foretaget.

Dette gælder såvel endelig afregning som a conto-honorar, som kan udskrives efter aftale eller kutyme.

De nærmere regler for, hvornår en sag er afregningsmoden, er for de forskellige sagstyper beskrevet i revisionsmeddelelsen således:

1. Civile retssager

Vil kunne afregnes efter endelig afgørelse i hver instans for sig. Ved "endelig" forstås ankefristens udløb respektive iværksættelse af anke af dom i første instans. I tilfælde, hvor en dom ankes, vil afregning også kunne ske for begge instanser under ét, og når eventuelt tilkendte sagsomkostninger er indgået. Afregning kan også afvente fordringens inddrivelse gennem tvangseksekution.

Tilsvarende regler finder anvendelse for behandling af sager for voldgiftsretter, landvæsensretter, ekspropriationsmyndigheder, kommissioner, nævn, skattemyndigheder m.fl.

2. Straffesager

Honoraret i beneficerede sager indtægtsføres, når det er fastsat af retten.

3. Ægteskabssager

Såfremt advokaten er beskikket, henvises til bemærkningerne ad 2.

Er dette ikke tilfældet, henvises til bemærkningerne ad 1.

Såfremt ægteskabssagen behandles som en bevillingssag, vil sagen kunne afregnes, når bevillingen foreligger, og sagen i øvrigt er afsluttet.

Såfremt ægteskabssagen også omfatter bodeling, kan der enten beregnes et samlet salær for hele sagen eller et særskilt salær for selve ægteskabssagen og for bodelingssagen. I sidstnævnte tilfælde afregnes salæret for bodelingen, når bodelingen er afsluttet.

4. Skattesager

Der henvises til bemærkningerne ad 1.

D Afregning

5. Inkasso

Alt afhængigt af klientrelationen vil der hyppigt være tale om a conto-afregning af indgåede beløb. I så fald kan honorar-afregningen både finde sted som a conto-afregning og som slutregning afventende inkassations endelige økonomiske konsekvens for klienten.

6. Dødsboer, konkursboer, likvidationer etc.

Dødsboer

Privat skifte - ved boets slutning ved arvingernes godkendelse af endelig opgørelse og efter omstændighederne foretagelse af de nødvendige afsluttende ekspeditioner.

Eksekutorboer - når boopgørelsen er endelig (afsluttende skiftesamling eller udløbet af ankefristen på 4 uger) og efter omstændighederne afsluttende ekspeditioner foretaget.

Offentligt skifte
ved skifteretten - ved skifterettens fastsættelse af salæret.

Konkursboer

Ved skifterettens fastsættelse af salæret.

Likvidationer af aktie- og anpartsselskaber

Ved den afsluttende generalforsamling i forbindelse med afmeldelse til Aktieselskabs-Registeret og foretagelse af øvrige nødvendige, afsluttende ekspeditioner.

I det omfang, der er hjemmel til a conto-afregning, skal indtægtsføring heraf finde sted samtidig med a conto-afregningens udskrivning.

Der er ikke pligt til at begære/foretage a conto-afregning, men det ses ofte, at retten til a conto-afregning benyttes, når behandlingen strækker sig over en længere periode.

7. Byggesager

Det er sædvanligt, at byggesagshonoraret udbetales i rater under byggeriet. Indtægtsføring skal da ske i samme takt.

8. Sager vedrørende aktieselskaber, interessentskaber etc.

Ved stiftelse af aktieselskaber vil sagen normalt være afregningsmoden efter registreringen i Aktieselskabs-Registeret, dog at sagens afregning ofte må afvente endelig beregning af kapitaltilførselsafgift.

Ved stiftelse af interessentskaber vil sagen normalt være afregningsmoden efter interessentskabskontraktens underskrift, dog ofte med afventen af naturlige følgeekspeditioner som fx anmeldelse til firmaregisteret, oprettelse af lejekontrakt o.l.

9. Ejendomshandler og andre overdragelser

Advokatens arbejde vil her være afsluttet, når skødet er tinglyst, refusionsopgørelsen godkendt og gældsovertagelsen berigtiget. Ved betinget skøde vil salærberegningen ofte afvente endeligt skødes tinglysning. Det forekommer dog, at advokaten fremsender sin salærregning tidligere, dog tidligst i forbindelse med skødets underskrift.

10. Lånesager og pantebreve

Er afregningsmodne, når lånesagen – herunder låneprovenuets udbetaling – er tilendebragt, og respektive pantebreve tinglyst uden retsanmærkning er modtaget retur fra tinglysningskontoret og sendt til rette vedkommende.

11. Administration af fast ejendom og anden formueforvaltning

Privatejede ejendomme vil ofte lade regnskabet følge kalenderåret, og afregning vil finde sted, senest når regnskabet er udarbejdet. Andelsboligforeninger og ejerlejligheder har deres regnskabsafslutninger fordelt over hele året af hensyn til revisorernes arbejde.

For større administrationer kan der foretages a conto-afregning-

D Afregning

ger efter aftale med klienten.

12 Kontrakter, ægtepagter, testamenter

Når sagens behandling er afsluttet. For ægtepagter således ikke før ægtepagten måtte være godkendt af overøvrigheden og tinglyst.

For testamenter oprettet for notarius publicus når advokaten modtager testamentet tilbage med notarialpåtegning.

13. Andre områder

Ovenfor er "afregningsmodent"-kriteriet præciseret i relation til forskellige sagstyper. Det følger af hævdvundne principper for advokaters salærberegning, som også har fundet udtryk i forskellige salærtakster, at advokaten, på områder hvor der ikke findes en fast takst, når sagen er afregningsmoden, skal fastsætte sit honorar efter et rimeligt skøn over arbejdets art og omfang, tidsforbruget, klientens økonomiske interesse i sagen og sagens udfald. I visse faste klientforhold vil løbende rådgivning mv. efter aftale indgå i en årsafregning.

Advokater, der har erhvervet beskikkelse før januar 1932, har ret til fortsat først at indtægtsføre honorarer, når de indgår. Denne ret kan ikke overføres til advokater, som optages i kompagniskab, eller til en efterfølger.

Advokater behøver ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst og formue at tage hensyn til lønudgifter afholdt på eller til eget tidsforbrug vedrørende igangværende sager.

Advokaters udlæg for en klient (stempelafgifter, retsafgifter, rejseudlæg m.m.) må ikke belaste advokatvirksomhedens drift, men skal henføres til en mellemregningskonto.

Ved advokatens afregning over for klienten af beløb modtaget fra modparten eller tredjemand kan klienten kræve at få oplyst i afregningen, hvad det indkomne beløb består af - i hvert fald i de tilfælde, hvor salær og omkostninger tager en

del af hovedstol og renter, jf. UfR 1881.572 og 1905.379.

Klienten kan forlange en rimelig specifikation af debiterede omkostninger, jf. salærtaksternes note 2.

Advokaten må ved en sags begyndelse meddele klienten, om sagen forventes at kunne medføre uforholdsmæssigt store omkostninger i forhold til sagens genstand, fx i små inkassosager.

Det bemærkes, at debitering af porto og copialia, pånær i de i salærtaksternes note 2 anførte tilfælde, er forbudt, og at der således ikke kan kræves gebyr for girokort eller fremsendelse heraf, medmindre dette særskilt er aftalt med modtageren.

ADV 1958.157 En advokat er pligtig at give en tidligere klient fyldestgørende oplysninger om grundlaget for sine salærberegninger og kan ikke nøjes med at meddele, at klientens nye advokat på hans kontor kan gennemgå de pågældende sager.

ADV 1953.233 I afregning omfattende udlæg og salær bør udlægge-
ne opføres særskilt.

I denne forbindelse skal det bemærkes, at tilkendte sagsomkostninger, fx inkassosalærer, tilfalder klienten og ikke advokaten, der på den anden side ikke over for sin klient er salærmæssigt bundet af det tilkendte omkostningsbeløbs størrelse, jf. afsnit G om modregning/fortrinsret.

ADV 1983.94 Sagsomkostninger forrentes ikke ifølge Højesteretsdom.

Er der tale om a conto-debitering, må dette klart fremgå af opkrævningen, idet klienten ellers må have en berettiget forventning om, at advokaten skal give saldokvittering ved indbetaling af det opkrævede beløb.

En advokat, der har fået deponeret et beløb til dækning af sagsomkostninger, kan ikke ensidigt frigøre den deponerede sikkerhed, uden at deponenten får underretning herom, og advokaten er pligtig at reetablere deponeringen i tilfælde, hvor spørgsmålet om fortolkningen af den indgåede aftale om sikkerhedsstillelse forelægges af deponenten for en domstol, medmindre der foreligger særligt grundlag for den ensidige frigørelse.

Det må betegnes som en uskik under en langstrakt sags behand-

D Afregning

ling at afregne med teksten "for arbejde indtil d.d." eller lignende, idet der er og kun kan være tale om en a conto-debitering. Klagerens ret til ved sagens afslutning at indgive klage over det samlede salær kan ikke under nogen omstændigheder afskæres i kraft af betaling af en a conto-afregning.

Det bør i afregningen tillige anføres om et debiteret momsbeløb kan medtages i klientens momsregnskab, medmindre klienten er fuldt vidende om dette forhold.

Hvor salærer ikke skal tillægges moms, bør dette på den anden side anføres, fx ved prioriteringssalærer.

Afsnit E

LOV OM ALMINDELIG OMSÆTNINGSAFGIFT

Den 1. oktober 1978 blev ved lov nr. 204 af 10/5 1978 langt de fleste advokatydelser pålagt omsætningsafgift (moms). Seneste lovebekendtgørelse er nr. 68 af 18/2 1985.

Ifølge § 2 stk. 2 skal som udgangspunkt alle advokatydelser tillægges moms.

Virksomhed som eksekutor er omfattet.
Repartitions honorarer er momspligtige, selvom de er A-indkomst.

Betegnelsen "inkassoomkostninger" bør benyttes fremfor "inkassosalær", hvor beløbet indeholder moms.

Ved krævebreve er det tilladt at specificere moms-andelen, såfremt det angives, at momsbeløbet ikke kan medregnes af debitor i dennes indgående afgift.

Hvor en ansat advokat udfører egne sager, herunder egne beskikkede sager, kan den ansatte undlade at lade sig registrere, såfremt salæret anføres i principalens regnskab.

Advokatfuldmægtige, der udover fast månedlig løn modtager vederlag for egne sager, skal medregne vederlagene som A-indkomst.

E Moms

Der skal ikke beregnes moms af beløb, der indbetales til advokaten til dækning for udlæg og salær, da beløbene skal indstå på klientkontoen indtil afregning.

Ved a conto-debitering skal der tillægges moms efter de sædvanlige regler.

Det påhviler advokaten at oplyse retten om, hvorvidt advokatens klient i den pågældende sag er at anse for momsregistreret eller ej, og dermed om der skal tillægges salæret moms, jf. ADV 1984.253.

UFR 1980.312 Østre Landsret forhøjede dog det fastsatte sagsomkostningsbeløb, idet retten sidestillede den karendes oplysning om, at han ikke var momsregistreringspligtig, med et nyt anbringende.

UFR 1984. Lignende afgørelse.

Undtaget fra afgiftspligten er (jf. § 3 stk. 3):

c. Undervisning, uanset om denne sker i offentlig eller privat regi, under betingelse af at der er tale om undervisning, der går ud på at bibringe eller vedligeholde kundskaber med erhvervsmæssigt sigte. Der må ikke være tale om konsulentvirksomhed til en virksomhed.

h. Administration af fast ejendom.

Der skal foreligge en aftale mellem ejer, herunder ejerlejlighedsforening og andelsboligforening, og administrator om mod vederlag at varetage den løbende ejendomsadministration. Se iøvrigt salærafsnittet XI om ejendomsadministration.

i. Forsikringsvirksomhed.

j. Finansieringsvirksomhed.

Afgiftsfritagelse for advokaters behandling af:

1) lånesager, dvs. de i takst IX nævnte ydelser, mortifikation jf. ADV 1983.445, udfærdigelse af allonger omfattende transport til ny kreditor, transport til ny debitor, ændring af pan-

tebrevsvilkår, ejerpantebreve, håndpantssætningserklæringer.
2) advokaters ydelse, når der foreligger en aftale om formueforvaltning, jf. takst X.

Se iøvrigt momsvejledningerne samt ADV 1979.41 og 1983.285.
Vurderinger i forbindelse med långivning.
Derimod skal der tillægges moms for ejendomsvurderinger og advokatydelser, der ydes ved tvangsauktioner for at sikre kreditors fordring (inkassovirksomhed).
Ligeledes skal den del af en beskikket lavværges ydelse, der ikke udgør formueforvaltning, tillægges moms.

Generelt kan det anføres, at dersom pengeinstitutterne tillige kan udføre de pågældende opgaver, er ydelsen afgiftsfri.

Afgiftsfri er endvidere advokaters faste vederlag, såsom honorarer for bestyrelsespost, som forretningsfører, direktør for legater, fonde, stiftelser og selskaber, på betingelse af, at det faste honorar i henhold til Kildeskatteloven anses for A-indkomst.

Arbejde udover det faste honorar kan ikke holdes uden for momspligten.

Ifølge § 7 stk. 1 skal vederlaget anses som en enhed, og der kan normalt ikke, hvor et samlet vederlag også omfatter betaling for en ellers afgiftsfri ydelse, foretages udskillelse heraf fx for udlæg, jf. taksternes note 2.

Det følger af § 7 stk. 2, at der i den afgiftspligtige ydelse skal medregnes de afgifter, der i henhold til andre afgiftslove er opkrævet af tidligere omsætningsled og udgifter til emballage, forsendelse, forsikring o.l., som indgår i prisen, eller for hvilke modtageren afkræves betaling.

I advokatens ydelse er, på nær de i note 2 c anførte tilfælde, inkluderet porto og copialia, herunder fotokopiering.

Hvis en advokat særskilt debiterer en klient for udgift til

E Moms

brug af eget befordringsmiddel, skal der tillægges udgiften moms. Dette gælder også i tilfælde, hvor en i advokatvirksomheden ansat benytter eget befordringsmiddel.

Præmie for en af eksekutor tegnet kautionsforsikring i de tilfælde, hvor boet afholder udgiften, skal tillægges moms.

Ekstrakter, dvs. reproduktion af dokumenter til fremlæggelse for retten, der ifølge salærtaksternes note 2 d kan debiteres særskilt, skal tillægges moms.

Følgende, der skal debiteres klienten særskilt, skal ikke tillægges moms:

påkravsgebyrer, udlæg til offentlige gebyrer og attester, rejseudgifter, på nær transport i eget transportmiddel.

Som følge af § 11, hvorefter registrerede virksomheders afgiftpligtige omsætning omfatter afgiftspligtige ydelser, som tages i anvendelse af virksomhedens indehaver, skal fx en advokats ydelse ved berigtigelse af eget ejendoms køb tillægges moms.

Ifølge § 12 omfatter den afgiftspligtige omsætning ikke:

a. ydelser, der præsteres i udlandet.

d. projekteringsarbejde mv. vedrørende bygninger og anden fast ejendom beliggende i udlandet.

I korte træk gælder følgende vedrørende herboende advokaters ydelse vedrørende klient (aftager) i:

Danmark - Afgift over for alle aftagere efter de almindelige regler. Dog skal der ikke beregnes afgift for fx berigtigelse af køb af fast ejendom beliggende i udlandet.

Andre

EF-lande - Afgift over for ikke-afgiftspligtige aftagere.
Afgiftsfri over for afgiftspligtige aftagere.

Uden for
EF-lande - Over for alle aftagere afgiftsfri, på nær ydelser
vedrørende fast ejendom i Danmark.

Arbejde for ikke herboende

Ifølge § 1 i bekendtgørelse nr. 310 af 26/5 1978 er advokaters ydelser til aftagere, der har forretningssted eller bopæl uden for EF-landene, eller til afgiftspligtige aftagere, der har forretningssted eller bopæl i et andet EF-land, afgiftsfri.

§ 1 stk. 2 bestemmer, at der skal tillægges moms, dersom ydelserne sker til ikke-afgiftspligtige aftagere, der har forretningssted eller bopæl i et andet EF-land.

For alle aftagere gælder imidlertid, at der skal beregnes afgift på ydelser vedrørende projekteringsarbejde mv. vedrørende bygninger og anden fast ejendom beliggende i Danmark, jf. dog bekendtgørelsens § 4.

Grønland er ikke EF-land og det samme gælder i afgiftsmæssig henseende Færøerne.

I følgende EF-lande er advokaterne momsregistrerede, hvorfor der ikke skal tillægges salæret moms: Holland, Italien, Luxembourg, Storbritanien, Tyskland og Irland. Det samme gælder Frankrig, på nær *avocats*, *avocats au Conseil d'Etat* et *la Cour de cassation* og *avoués d'appel*.

Ifølge § 13 stk. 6 kan der fradrages 81,97 % af konstaterede tab på uerholdelige fordringer vedrørende afgiftspligtige ydelser. Se herom nærmere ADV 1981.29, 1983.13, 117 og 252 samt 1984.108.

§ 16 bestemmer, at der til den indgående afgift alene medregnes afgift af indkøb mv., der udelukkende vedrører omsætningen af varer og afgiftspligtige ydelser.

Se om fradragsret for advokatsalær i betalingsstandsnings- og

E Moms

konkursboer ADV 1980.208, 1982.259, 1983.117 og 294.

Om fradragsret for advokatudgifter i gældsfragåelsesboer, se ADV 1982.42 og 1983.117.

Salærdeling mellem advokater

Momsvejledning nr. 2 anfører: Hvor den ene advokat beregner det samlede salær og derefter afgiver en salærandel til kollegaen, "følger momsen salæret", således at advokaten medregner moms af det samlede salær i sin udgående moms og ved afregning til kollegaen afgiver salærandelen med tillæg af moms heraf og fradrager den således afgivne moms i sin udgående moms.

Hvor salæret ikke er indgået, og salærandelen straks betales til kollegaen, er det en forudsætning for, at advokaten kan fradrage den afgivne moms i sin udgående moms, at der sker en afregning til kollegaen, som viser salærandelen med moms og medfører pligt for kollegaen til at medregne momsandelen i sin udgående moms.

Endvidere anfører momsvejledning nr. 2 om tilfælde, hvor inkassovirksomhed for en udenlandsk klient er momsfri, at momsfriheden også gælder, når inkassosagen videresendes til en lokal forbindelse, idet denne i henhold til substitution antages også at handle som befuldmægtiget for den udenlandske klient.

Momsvejledning nr. 3 anfører: En salærdeling, hvor "momsen følger salæret", antages ikke at foreligge, hvor en advokat har overtaget en sagsportefølje fra en anden advokat i forbindelse med dennes ophør med at drive advokatvirksomhed, mod at afgive andel af salæret i sager, der hidrører fra den tidligere advokat. Den advokat, der udfører sagen, må afregne den samlede moms til toldvæsenet.

Afsnit F

RENTER

Ifølge § 7 i bekendtgørelse nr. 286 af 22/6 1983 (Vedtægt om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler) gælder, at enhver advokat har pligt til, medmindre særlig aftale foreligger, at afgive indvundne renter af sit tilsvær over for en klient efter de i § 7 stk. 2-8 anførte regler, samt i øvrigt, hvor undladelse af at afgive renter vil føre til et for klienten urimeligt resultat.

§ 7:

Stk. 2. I tilfælde, hvor en advokat har et tilsvær på over 10.000 kr. over for en klient, forrentes tilsværet til klienten eller anden rette vedkommende.

Stk. 3. Har en advokat, der ikke fører samlekonti for inkassoklienter, i en inkassosag et tilsvær, som overstiger 5.000 kr., forrentes tilsværet over for klienten. Reglen i stk. 2 finder herefter kun anvendelse i inkassosager, når advokaten fører samlekonti for inkassoklienter.

Stk. 4. Der afgives ikke rente, såfremt afregning sker senest 14 dage efter beløbets modtagelse.

Stk. 5. I alle tilfælde, hvor advokaten skal betale rente til

F Renter

klienten, tager forrentningen sin begyndelse 2 kalenderdage efter beløbets indbetaling eller efter, at beløbet har overskredet de i stk. 2 og 3 anførte beløbsgrænser, og pligten til forrentning består indtil den dag, beløbet udbetales eller nedbringes under de foran givne grænser.

Stk. 6. Har klientens midler været separeret på særskilt konto, er renten til klienten den på den særskilte konto indvundne rente.

Stk. 7. Har en klients midler ikke været separeret på særskilt konto, er renten til klienten den rente, advokaten oppebærer af sin klientcheckkonto.

Stk. 8. Rentebeløb under 100 kr. er ikke omfattet af pligten til at afgive rente til klienten.

De klienten tilkommende renter fra klientkonti bør i afregninger anføres særskilt, således at der ikke kan opstå tvivl hos klienten, om disse er afregnet.

Der skal afgives klientkontorenter samtidig med afregning af klientens tilgodehavende, selv om advokaten først på et senere tidspunkt modtager renten fra pengeinstituttet, jf. ADV 1984. 27.

Dersom der er tale om større tilsvørsbeløb, kan advokaten, for at undgå at skulle lægge rentebeløbet ud, indsætte tilsvøret på en separat klientkonto, som opsiges samtidig med afregningen, hvorved pengeinstituttet afregner påløbne renter.

Medmindre der er tale om en særskilt klientkonto, skal indestående beløb forrentes med den til enhver tid for den pågældende klientcheckkonto gældende rentesats, som advokaten har pligt til at kende.

ADV 1972.211 Klient anmodede X om at indkassere et tilgodehavende på 2.000 kr. med tillæg af renter.

Debitor betalte efter dom og fagedforretning det opgjorte beløb 2.915 kr. incl. renter 280, hvorefter X "skadesløst" til klienten afregnede 2.000 kr.

Klienten klagede over, at X ikke havde krediteret ham de af debitor betalte renter, hvorefter X fremsendte ny afregning, der med udlæg og salærer salderede med det tidligere afregnede beløb.

F Renter

Det beregnede salær på 600 kr. blev nedsat til 375 kr., og den mangelfulde første afregning blev påtalt.

Advokater er pligtige at foretage renteindberetning til skattevæsenet for så vidt angår renter til klienter, medmindre advokaten er vidende om, at dette vil ske på anden måde, jf. ADV 1979.367 og 1985.12.

Om separate konti for klienter, se ADV 1983.435.

Der skal afregnes renter af det til enhver tid på klientkonto indestående beløb fra deponering til endelig afregning, jf. ADV 1978.360.

ADV 1980K.53 Hos advokat havde i et privatskiftet bo på klientkonto i ca. 1½ måned efter boets afslutning henstået 70.000 kr. Advokaten pålagt at afregne renter af hele beløbet, uanset at advokaten havde haft udlæg på 10-20.000 kr. i ca. ½ år.

Det kan ikke gennem en af en advokat til klienterne udsendt cirkulæreskrivelse aftales, at klienten ved sagens afregning vil blive debiteret for sædvanlig kassekreditrente, hvis advokaten har foretaget udlæg for klienten.

Advokaten kan derimod anmode om indbetaling af et tilstrækkeligt stort depositum til eventuelle udgifter, og beløbet skal i så fald indsættes på klientkonto.

Med hensyn til renteberegning i inkassosager mv. bemærkes, at UfR 1981.490H giver advokater ret til forlods at afskrive a conto-indbetalinger på omkostninger - og formentlig også renter - og derefter hovedstolen, såfremt debitor ikke har tilkendegivet specielle ønsker om, hvorledes indbetaling skal anvendes.

Afsnit G

MODREGNINGSRET/FORTRINSRET

Tillagte sagsomkostninger skal betragtes som tillagt klienten og tilhører derfor denne.

Advokaten har ikke ud fra en retlig betragtning noget fortrin med hensyn til et klienten tillagt sagsomkostningsbeløb.

UFR 1958.653 Ifølge et retsforlig forpligtede D sig til at til K at betale et beløb, der skulle indbetales på advokat X's kontor. I henhold til forliget tillagde retten K et beløb i sagsomkostninger.

Tredjemand foretog inden betaling udlæg i K's krav på beløbet med omkostninger. Retten var af den opfattelse, at X måtte respektere udlægget i hovedstolen, men at det tilkendte omkostningsbeløb var et X tillagt beløb, som tredjemand ikke kunne gøre udlæg i.

Advokatrådet finder afgørelsen omtvistelig og i hvert fald konkret begrundet, jf. ADV 1972.16.

I ADV 1972.70 refereret følgende retsafgørelse: 6/8 1970 anlagde K sag mod D for en fordring, og den 9/9 1970 foretog en kommune udlæg hos K i dennes tilgodehavende hos D.

Sagen mellem K og D blev 12/5 1971 forligt således, at D senest 1/7 1971 skulle betale 501 kr. med renter. Efter rettens afgørelse skulle ingen af parterne betale omkostninger til den an-

G Modregning/fortrinsret

den.

Kommunen krævede herefter forligsbeløbet udbetalt, hvorefter D deponerede beløbet hos sin advokat.

Under en af K anlagt sag mod kommunen gjorde han gældende, at de 501 kr. ikke oversteg hans udgifter til advokat i sagen mod D, og at disse rimelige omkostninger var nødvendige for at få D til at betale kravet, da dette ellers kunne være gået tabt, hvorfor advokatomkostningerne måtte gå forud for kommunens udlæg.

Endvidere gjorde K gældende, at også kommunen var interesseret i sagsanlægget mod D, og at kommunen ikke med rette kunne påberåbe sig, at kommunen selv kunne være indtrådt i sagen, samt at kommunen, der havde kendskab til sagen, ikke var indtrådt i denne.

Endelig bemærkede K, at han ikke burde stilles ringere end det tilfælde, hvor de 501 kr. var tilkendt ham i sagsomkostninger. Kommunen gjorde bl.a. gældende, at udlægget var foretaget før retssagens afslutning, samt at K's advokat var underrettet om udlægget, som ikke blev appelleret, hvorfor udlægget stod ved magt, således at kommunens krav gik forud for advokatens krav på salær.

Endvidere anførte kommunen, at denne selv havde haft mulighed for at indtræde i kreditors ret ifølge fordringen og at indbetale beløbet.

Retten fandt, at kommunen, der var vidende om sagsanlægget, og som ved at undlade selv at indlede retsforfølgning mod D, og dermed at lade K fortsætte sagen mod D, måtte være forpligtet til at respektere K's udgift til sagens gennemførelse. Forligsbeløbet tilfaldt derfor K.

Se også UfR 1888.60.

Derimod ADV 1970.77 Fogedret udtalt, at selv om retten måtte give advokat medhold i, at det kan virke uheldigt, hvis en anden advokat ved en begæring om udlæg hindrer en kollega i at få løn for sit arbejde under en retssag, må det på den anden side præciseres, at omkostningsbeløbet tilhører klienten.

Endvidere udtalt, at en advokat ikke i kraft af sin antagelse til at føre en sag har ret til at modtage og kvittere for et omkostningsbeløb. Advokaten kan sikre sig ved transport på omkostningerne og bør gøre dette, hvor han er vidende om, at hans mandant er insolvent.

Der nægtedes derefter modregningsret for advokaten.

Se også ADV 1972.15.

G Modregning/fortrinsret

A 1066/1981 Det er ikke i overensstemmelse med god advokatskik, efter fra et forsikringsselskab at have modtaget et beløb til dækning af de omkostninger, som modparten er tilkendt ved retten, blot at beholde dette beløb og bringe det i modregning over for sit mulige tilgodehavende hos klienten.

A 738/80 Ikke stridende mod god advokatskik, at en advokat for sit forfaldne krav på salær mv. modregner et beløb, der er modtaget fra tredjemand, som ikke i forholdet til advokat og klient har kunnet træffe bindende bestemmelse om, hvorledes beløbet skal afskrives.

Har en advokat flere løbende sager for den samme klient - juridiske person - kan modregning i tilsvaret i en sag ske med eventuelt tilgodehavende i en anden sag. Dette gælder også, når bogføringen sker på særskilte konti for de enkelte sager.

Det er alene nettotilsvaret over for den enkelte klient, der skal indgå i det samlede klienttilsvar.

Ved opgørelse af en advokats klienttilsvar må der ikke foretages modregning af mellemværende mellem en personlig klient og et eller flere selskaber, selv om disse selskaber ejes eller overvejende domineres af den pågældende klient, ligesom modregning ikke må foretages mellem forskellige selskaber mv., selv om disse ejes eller overvejende domineres af samme ejer eller ejerkreds, jf. ADV 1983.365.

Se også UFR 1914.483.

Om modregning ved konkurs og betalingsstandsning, se ADV 1980.98 og 1983.344.

A 163/1983 Advokat berettiget til at modregne i provenuer af gennemførte inkasso- og voidgiftssager for sit tilgodehavende for arbejde udført før eller under betalingsstandsningen, forudsat at beløbene er modtaget inden konkursdekretet.

Beløb modtaget under en betalingsstandsning kan der ikke foretages modregning i for tilgodehavende fra andre sager eller for tilsynshonorar, jf. ADV 1980.98.

Om modregning i fordringer til inkasso, jf. ADV 1973.71:

1. Afdrag modtaget inden denunciation:

Den inkasserende advokat kan beholde disse afdrag og modregne dem med, hvad han selv har tilgode i andre sager, jf. UFR 1952.245.

G Modregning/fortrinsret

2. Afdrag modtaget efter denunciationen:

a) Afdrag, der kun dækker omkostningerne vedrørende inkassationen, herunder salæret derved, kan beholdes og anvendes til modregning, da der foreligger konneksitet, jf. UfR 1958.653.

b) Øvrige afdrag kan ikke anvendes til modregning, når der er gjort udlæg i dem og foretaget behørig denunciation. De pågældende rettighedshavere har herefter krav på at få disse udleveret.

Spørgsmålets endelige afgørelse henhører under domstolene.

Om situation ved kollegas konkurs, se ADV 1984.18.

Afsnit H

TILBAGEHOLDSRET FOR EGNE TILGODEHAVENDER

En advokat har i almindelighed ret til at udøve tilbageholdsret i sagens dokumenter indtil et afkrævet salær er betalt, jf. UfR 1873.228H (jf. UfR 1871.370V) og UfR 1981.141 samt ADV 1981K.33, eller der er stillet sikkerhed herfor.

ADV 1938B.126 Advokat har tilbageholdsret over de af ham som led i en sag udfærdigede dokumenter, indtil hans tilgodehavende vedrørende sagen er betalt. Dette gælder dog ikke for dokumenter, som advokaten eventuelt ligger inde med vedrørende andre sager.

ADV 1950.291 Ret til tilbageholdelse af sagens dokumenter indtil tilgodehavende var betalt i en sag, som advokaten med rimelig grund havde frasagt sig.

ADV 1957.139 Tilbageholdte dokumenter skal først udleveres, når der enten er sket betaling eller stillet sikkerhed for tilgodehavendet.

ADV 1982K.10 Tilbageholdelse kan kun ske mod krav om betaling af berettigede salærer og andre tilgodehavender, og bevisbyrden herfor påhviler advokaten.

ADV 1962.174 Advokat, som var advokat for B og C, havde fra A modtaget forskellige beløb, der efter aftale mellem parterne skulle anvendes til finansiering af B's og C's ejendomshandler. Advokaten kunne ikke tilbageholde et af C udstedt og af C til A

H Tilbageholdsret

transporteret pantebrev for sine tilgodehavender hos B og C, men kun for udlæg og salær vedrørende pantebrevsdokumenter, der var udfærdiget til sikkerhed for A's tilgodehavende hos B og C. ADV 1948.273 og 1966.46 Tilbageholdsret i separations- og skilsmissebevillinger for salær og udlæg vedrørende disse, men retten bør ikke udnyttes, når bevillingen skal benyttes til inkasso af børnebidrag.

Tilbageholdsretten kan kun udøves, hvis der i relation til salæret foreligger en klientrelation, jf. S 223-84-1.

Uberettiget at tilbageholde en mands eksemplar af skilsmissebevillingen med krav om, at han betalte advokatens tilgodehavende for skilsmissesagen, da advokaten alene havde repræsenteret hustruen.

Om (manglende) tilbageholdelse ved konkurs, se ADV 1980.98.

ADV 1948.31 Når betaling er sket, er advokaten forpligtet til på begæring at tilbagelevere de af klienten overgivne dokumenter, hvorimod de af advokatens kontor tagne afskrifter/fotokopier kan beholdes i sagen.

Afsnit J

KOLLEGIALE REGLERS AFSNIT VII 1.c

En advokat må ikke fortsætte en af en anden advokat påbegyndt forretning uden at sikre sig, at kollegaen fyldestgøres for udlæg og salær.

Den nye advokat har pligt til at sørge for betaling eller deponering af beløbet.

Dette gælder som hovedregel kun det tilgodehavende, der vedrører den sag, som overtages af den nye advokat.

Reglen gælder tillige, hvor klienten har indvendinger mod salærberegningen, jf. D 243-83-9 N. - I sådanne tilfælde bør den indtrædende advokat være klienten behjælpelig med at indgive klage over advokat nr. 1's salærberegning.

ADV 1957.151 Selv om det normalt kunne statueres, at en advokat, der overtager en af en anden påbegyndt sag, kun har pligt til at sikre sig, at kollegaen fyldestgøres for salær og udlæg vedrørende den overtagne sag, fandtes X, der overtog en af advokat Y påbegyndt retssag om erstatning for arealmangel i en indgået ejendomshandel, hvis berigtigelse var udskudt på retssagens udfald, at have pligt til at sikre, at Y fik dækning for sit tilgodehavende for både påbegyndelsen af retssagen og ejen-

J
Koll. VII 1.c

domshandelen, dels som følge af sammenhængen mellem retssagen og ejendomshandelen, dels pga. at X efter retssagens afslutning medvirkede til købesummens berigtigelse og afregning af købesummen til sælgeren uden advis til Y, til trods for at X havde lovet Y dette efter salærspørgsmålets afgørelse, og uanset at Y straks efter retssagens afslutning havde anmodet X om at sørge for, at han fik dækning af den deponerede udbetaling.

Reglens formål er, dels at søge den første advokats tilgodehavende sikret, dels at modvirke, at advokater skal konkurrere om betaling fra samme klient (hvor klienten naturligvis vil være tilbøjelig til at favorisere nr. 2), dels generelt at modvirke, at en advokat fortrænges fra en sag af en kollega, hvorimod reglen ikke pålægger advokat nr. 2 en egentlig hæftelse over for advokat nr. 1, jf. ADV 1976.167 og 1983K.19.

Bestemmelsen gælder ikke i tilfælde af konkurs og betalingsstandsning, da den i så fald ville skabe et konkursprivilegium, jf. ADV 1976.167 og 1983K.19. - Reglen gælder formentlig heller ikke ved tvangsakkord og likvidation af insolvente selskaber.

Ligeledes gælder bestemmelsen ikke, hvis advokat nr. 2 beskikkes gennem fri proces.

Reglen må forstås således, at advokat nr. 2 ikke må beskæftige sig med sagen, førend bestemmelsen er opfyldt.

Dersom advokat nr. 2 straks, når han bliver bekendt med, at advokat nr. 1 ikke er blevet fyldestgjort, udtræder af sagen, er advokat nr. 2 ikke pligtig at sørge for advokat nr. 1's honorering.

Den kollegiale regel gælder ikke blot, når klienten på egen foranledning har skiftet advokat, men også når advokatskiftet er sket som følge af, at klientens tidligere advokat har frasagt sig sagen, jf. ADV 1964.45.

ADV 1965.94 Pligtig at sørge for tidligere advokats salær for en underretssag, førend advokat nr. 2 kunne påtage sig at appellere samme sag.

ADV 1961.22 Advokat X blev af A anmodet om at overtage en sag, idet X samtidig blev bekendt med, at sagen hidtil havde været behandlet af Y.

Efter at X og Y havde konfereret om sagen, sendte Y alle sagens akter til X, hvilket A skriftligt orienteres om, samtidig med at Y sendte en salærnota på 2.500 kr., derunder 2.300 kr. for den sag, som X havde overtaget.

A standsede samme måned betalingerne, hvorefter Y over for X gjorde gældende, at denne efter de kollegiale regler var pligtig at indestå for Y's salær, hvilket X protesterede imod.

X blev frifundet, da ingen af parterne kunne antages at have regnet med, at X skulle indestå for Y's salær, samt under hensyn til at Y efter at have drøftet salæret med X sendte sin regning til A uden kopi til X og uden at tilkendegive, at han forudsatte, at X indestod for hans salær.

ADV 1966.149 Efter at Y havde ført en sag for A, overtog X apfelsagen, samtidig med at X meddelte Y, at A hos X havde deponeret dækning for Y's tilgodehavende 857 kr., og at X beholdt beløbet i depot, indtil en anlagt sag om Y's regning var afgjort.

X repræsenterede A i sidstnævnte sag, hvor regningen blev godkendt, og hvor Y tillagdes renter og omkostninger 250 kr.

X appellerede afgørelsen for A, og ved landsretten stadfæstedes dommen med tillæg af omkostninger for landsretten 400 kr., hvorefter X sendte Y det hos ham deponerede beløb og meddelte, at han anså sig frigjort ved fremsendelsen af det deponerede beløb, samt at A var ude af stand til at betale renter og omkostninger. Y foretog derefter forgæves eksekution hos A.

Advokatnævnet udtalt, at X efter at have foranlediget Y's tilgodehavende deponeret var berettiget til at repræsentere A i den sag, Y havde ført for A i første instans, og at X ikke var pligtig at refundere Y det manglende beløb.

ADV 1981K.1 Y havde bistået en erhvervsvirksomhed i et forsøg på at opnå en kreditorordning, hvorefter X efter opfordring fra virksomhedens direktør og revisor overtog sagen.

X blev først klar over Y's medvirken, efter at virksomheden havde anmeldt betalingsstandsning med X som beskikket tilsyn, hvorfor X frifandtes.

ADV 1981K.43 Advokat Z anmodede i juli 1980 Y om at fortsætte en inkassosag, og i oktober meddelte Y, at fordringen formentlig var uerholdelig, idet debitor i en anden sag havde afgivet insolvenserklæring.

J
Koll. VII 1.c

I december 1980 modtog Y meddelelse om, at Z var afgået ved døden, og at X overtog inkassosagen, samt at Y henvistes til at anmelde sit salærkrav i Z's dødsbo, hvor der ikke kunne forventes dækning.

Y klagede herover. Kredsbestyrelsen fandt, at Y alene var antaget af afdøde Z, hvorfor Y måtte holde sig til dennes dødsbo.

Hvis en advokat antages af en anden hvervsgiver til at føre samme sag, er der ikke tale om samme klient, og reglen gælder derfor ikke. Dette gælder fx hvor retshjælp ifølge en forsikringspolice træder i kraft, og hvor policen giver forsikringsselskabet hjemmel til at vælge advokat, jf. ADV 1984. 249.

Afsnit I

PROCEDURE

Stk. 1-6

Proceduretaksten gælder kun, hvor der har fundet en egentlig procedure sted, jf. takstens stk. 2.

ADV 1954.127 Advokat bistod med forhandlinger om erstatning vedrørende en købt ejendom og om sælgers krav om indfrielse af et pantebrev pga. misligholdelse, hvilke krav frafaldtes ved forlig.

Proceduretaksterne kunne ikke anvendes.

Taksterne gælder for beskikkede advokater, jf. UFR 1983. 415.

Taksterne finder anvendelse ved procedure for domstole, voldgiftsretter, landvæsensretter, ekspropriationsmyndigheder, kommissioner, nævn, skattemyndigheder og lignende, jf. stk. 3.

ADV 1975.309 (Poul Østergaard) I ekspropriationssager vil klientens økonomiske interesse ofte være vanskelig at fastsætte, hvorfor salæret må fastsættes efter stk. 6.

ADV 1973.349 (Niels Th. Kjølbye) Om godtgørelse af advokatombkostninger i sager for administrative nævn med bemærkninger om salærberegning i sådanne sager.

I. stk. 1-6 Procedure

ADV 1979.326 Udtalt, at proceduretaksterne i princippet finder anvendelse ved procedure for domstole, voldgiftsretter, ekspropriationsmyndigheder, nævn, mv., og at sagsgenstandens værdi må ansættes til differencen mellem en rimelig påstand og det beløb, som myndighederne ønsker at betale – og ikke det in concreto opnåede erstatningsbeløb (100.000 kr.).

Klienten havde oprindeligt krævet 460.000 kr.

Taksationskommissionen tilkendte klienten 8.000 kr. i omkostninger.

Da advokaten havde procederet sagen i 3 instanser, og derudover bistået med forhandlinger angående mageskifte om ejendom til ca. 700.000 kr., godkendtes det af advokaten beregnede salær på 24.000 kr.

ADV 1979.332 Advokat forlangte på klients vegne 85.000 kr. for en ejendom til brug ved udvidelse af posthus, og da enighed ikke opnåedes, eksproprieredes mod erstatning på 65.000 kr.

For taksationskommissionen førte advokaten sag om erstatningens størrelse, der stadfæstedes.

Klienten fik såvel ved ekspropriations- som ved taksationskommissionskendelsen tilkendt 1.000 kr. i advokatomkostninger.

Advokaten beregnede takstmæssigt proceduresalær af 65.000 kr. eller 7.180 kr. + 200 kr. for møde for taksationskommissionen, hvilket nedsattes til ialt 3.500 kr. med bemærkning om, at proceduresalæret kun kunne beregnes af den del af den økonomiske interesse, hvorom der var tvist.

UFR 1967.427 og UFR 1978.448 om fredning.

UFR 1961.558, UFR 1964.854, UFR 1976.459 og UFR 1977.3 om ekspropriation.

Udgangspunktet for salærberegningen er klientens økonomiske interesse i sagens udfald (sagsgenstanden), jf. stk. 1.

"Sagsgenstandens værdi" = rimelig nedlagt påstand + beløb, som modparten ønsker at betale, jf. Retsplejelovens § 312 stk. 5 og ADV 1979.326 anført ovenfor.

Se også UFR 1966.607 og ovenfor ADV 1979.332.

Den værdi, hvoraf retsafgiften er beregnet, er ikke afgørende ved salærfastsættelsen.

ADV 1981K.1 Ved sager om feriepenge og andre lønkrav beregnes salæret af kravet incl. A-skat.

UFR 1927.746 Advokat havde for klient udtaget stævning med påstand om betaling af 5.000 kr. Under sagen viste det sig, at

I. stk. 1-6 Procedure

der ikke var hold i påstanden. Sagen forligtes med 1.000 kr. uden omkostninger. Takstmæssigt proceduresalær udgjorde 500 kr.

Godkendt 400 kr., da påstanden ikke var urimelig og var udført efter ønske fra klienten.

ADV 1970.15 Salær for retssag om opfyldelse af ejendomshandel kan ikke beregnes efter ejendommens værdi eller købesum, men må principielt beregnes efter klientens økonomiske interesse i sagens udfald.

Hvis den økonomiske interesse er vanskelig at bestemme, må salæret fastsættes skønsmæssigt under hensyn til ejendommens værdi, arbejdets omfang, sagens udfald og betydning mv.

Ligeledes S 668-83-1 N i ADV 1984K.53.

UFR 1881.995 Salær for førelsen af en retssag må ikke uden speciel aftale beregnes for hvert skridt, men skal beregnes som eet vederlag for sagens førelse i det hele.

ADV 1982K.8 Advokat førte med retshjælpsdækning for klient retssag om dennes fragåelse af køb af sommerhus til 198.000 kr. Sagen blev efter domsforhandling i landsretten forligt i overensstemmelse med rettens tilkendegivelse, hvorefter klienten tog bekræftende til genmæle og hver part betalte sine omkostninger.

Advokaten afregnede over for klientens forsikringsselskab "takstmæssigt proceduresalær" 15.508 kr. excl. moms i forhold til 198.000 kr.

Dette protesterede selskabet imod, idet det gjorde gældende, at der var tale dels om et anerkendelsessøgsmål, dels at købesummen for parcellen ikke uden videre kunne lægges til grund ved salærberegningen, da klientens økonomiske interesse alene var det tab, der kunne påføres ham ved at skulle vedstå handelen og derefter sælge grunden.

Udtalt, at klientens økonomiske interesse ikke kunne fastsættes til et beløb svarende til købesummen, men alene til hans eventuelle tab ved videresalg. Salæret fastsat til 7.500 kr. excl. moms.

UFR 1983.266 Assurandør-societetet udtalt, "at dækning under en retshjælpsforsikring af udgifter til advokat omfatter salær for procedurer fastsat i overensstemmelse med Advokatrådets sælærtakster..."

ADV 1978.106 Advokat fik for A nedlagt fagedforbud mod B's bebyggelse på A's nabogrund i strid med en færdselsservitut og førte justificationssagen, som tabtes.

I. stk. 1-6 Procedure

En anden advokat førte samtidig for A forhandlinger med B om dennes køb af A's ejendom, der var ca. 1,2-1,3 mill. kr. værd. Advokaten, der førte fogedsagen, var af den opfattelse, at B ville give 6-800.000 kr. mere for A's grund, dersom servitutten og fogedforbudet opretholdtes, og han anslog derefter sagsgenstandens værdi til $\frac{1}{2}$ mill. kr. - hvilket beløb lagdes til grund ved retsafgiftsberegning - og beregnede i salær for fogedsagen $\frac{1}{2}$ proceduresalær og fuldt proceduresalær for justifikations-sagen, ialt 36.580 kr.

Salærerne nedsattes under eet til 20.000 kr., idet sagsgenstanden ikke svarede til den eventuelle værdiforøgelse, som opretholdelsen af servitutbestemmelsen kunne medføre.

ADV 1977.279 Advokat førte retssag med påstand på 15.686 kr., mens modparten påstod frifindelse begrundet i mangler, der eventuelt kunne resultere i modkrav på ca. 50.000 kr.

Salæret skulle beregnes med udgangspunkt i en sagsgenstand på 15.686 kr.

ADV 1978.36 Advokat støvnede arbejdsgiver for løn, provision og ferietilgodehavender efter afskedigelse, ialt ca. 343.000 kr.

Klienten fik tilkendt ca. 59.000 kr. og sagsomkostninger 6.000 kr.

Advokaten beregnede 15.000 kr. i salær.

Da takstmæssigt proceduresalær i forhold til det påståvne beløb udgjorde ca. 19.000 kr., godkendtes salærberegningen.

ADV 1979.88 Advokat førte efter anmodning af et belgisk firma, der i Belgien havde opnået dom for ca. 56.000 DKK over et dansk selskab, retssag i Danmark for at opnå eksekutionsgrundlag.

Sagen blev forligt med 18.000 DKK.

Advokaten beregnede i salær 8.000 kr., hvilket selskabet klagede over under henvisning til, at omkostningerne (15.972 kr. incl. 5.492 kr. til oversættelse) androg ca. 90 % af forligsbeløbet.

Advokatnævnet udtalte, at udgangspunktet måtte være proceduretaksten i forhold til det påståvne beløb 56.000 kr. eller 6.460 kr., der under hensyn til advokatens indsats kunne forhøjes til 8.000 kr., men at salæret samtidig måtte nedsættes til $\frac{3}{4}$ heraf, da sagen forligtes efter skriftvekslingen. Salæret fastsat til 6.000 kr.

ADV 1978.117 Advokat førte for klient, der havde købt en ejendom til 1,5 mill. kr. og indrettet denne for 6-700.000 kr. til restaurant, en sag for Landsbevillingnævnet om alkoholbevilling og fik medhold.

I. stk. 1-6
Procedure

Beregnet proceduresalær på 30.000 kr. ud fra en sagsgenstand på ca. 2,5 mill. kr. nedsat til 10.000 kr. efter et skøn over arbejdets art og omfang samt sagens betydning for klienten.

Kredsbestyrelsen havde under 1. instansbehandlingen udtalt, at anvendelsen af proceduretaksten ikke måtte føre til et for klienten eller advokaten ubilligt resultat.

ADV 1971.165 Salær for repræsentation af selskab under behandling for under- og landsret af en straffesag mod et konkurrerende firma for overtrædelse af konkurrenceloven kunne ikke beregnes på grundlag af den under straffesagen nedlagte påstand.

Sagsgenstanden i proceduretakstens betydning svarer kun til den del af kravet, der er tvist om mellem parterne og dermed er procederet om, jf. stk. 2.

For den uomtvistede del beregnes advokatens salær efter de for det pågældende område gældende takster, fx inkassosalær, skødesalær og repræsentationssalær, jf. stk. 2.

I mindre sager, hvor udeblivelsesdom afsiges efter at sagen af advokaten er fuldt forberedt til domsforhandling, men hvor sagsøgte udebliver ved domsforhandlingens begyndelse, kan der beregnes takstmæssigt proceduresalær over for klienten (A 99/81).

Ved anvendelse af proceduretaksten skal der tages hensyn til, at denne er udtryk for en gennemsnitsbetragtning, hvorfor der ved salærfastsættelsen for den enkelte sag kan være anledning til at forhøje henholdsvis nedsætte det efter stk. 1 beregnede salær, idet der ved salærberegningen skal tages særligt hensyn til sagens udfald og arbejdets omfang, jf. stk. 4.

Det bemærkes, at den tidligere forhøjelsesregel på 1/3 er ophævet, da der kan være grund til større afvigelser end 1/3, jf. ADV 1975.309 (Poul Østergaard).

En forhøjende element kan være, at advokaten har deltaget i syn og skøn. - Mht. beskikkede advokater se UFR 1983.415.

Om forsvarersalærer se UFR 1979.354 og UFR 1981.410.

UFR 1982.420 vedrørende en "ukompliceret" appelsag.

ADV 1980K.5 Advokat førte for en kommune 2 landsretssager, hvori der var nedlagt påstand om erstatninger på 330.000 kr. og 320.000 kr. for mangelsansvar for jordbundsforholdene på 2 af

I. stk. 1-6 Procedure

kommunen solgte grunde. Kommunen blev i begge sager frifundet og tilkendt 14.000 kr. i sagsomkostninger.

Advokaten beregnede for hver sag 25.000 kr., hvilket kommunen klagede over under henvisning til, at takstmæssigt proceduresalær i hver sag udgjorde ca. 19.300 kr., og at sagerne i det væsentlige havde været ens, samt at retten formentlig havde ladet dette påvirke størrelsen af de tilkendte omkostningsbeløb. Udtalt, at salærberegningen skulle behandles hver for sig, idet bevisførelsen måtte afgøres for den enkelte sag, og at sagerne i nogen udstrækning havde haft forskelligt retsligt grundlag, samt at de tilkendte omkostningsbeløb ikke er bindende for salærfastsættelsen.

Endvidere udtalt, at proceduretaksterne er vejledende og kan fraviges under hensyntagen til sagernes udfald og arbejdets omfang, hvorfor hvert salær nedsattes til 20.000 kr.

ADV 1946A.124 Salæret for to dages procedure forhøjedes fra 300 kr. til 500 kr.

ADV 1977.99 Af sagsgenstanden 41.214,95 kr. var 8.100 kr. erkendt.

Proceduresalær kunne kun beregnes af 33.114,95 kr., men det godkendtes, at takstmæssigt salær forhøjedes med 1/3 bl.a. under hensyn til, at der havde været 2 domsforhandlinger på grund af modpartens forhold.

S 399-84-1 En klient blev stillet over for et erstatningskrav på 1 mill. kr.; senere forhøjet til 2,2 mill. kr. + renter ca. 1,2 mill. kr.

Advokat bistod klienten i perioden 1974-1982 ved møder, syn og skøn samt domsforhandling, hvorunder rentespørgsmålet blev procederet.

Klienten blev frifundet for ethvert krav og tilkendt 60.000 kr. i sagsomkostninger.

Advokaten beregnede 150.000 kr., hvilket klientens forsikrings-selskab klagede over.

Advokaten gjorde gældende, dels at sagsgenstanden udgjorde 3,4 mill. kr., idet der var særskilt procederet om renterne, hvorfor disse kunne medregnes i sagsgenstanden, dels at proceduresalæret kunne forhøjes under hensyn til sagens omfang og klientens økonomiske interesse, dels at det beregnede salær omfattede bistand over flere år og udgjorde mere end det arbejde proceduretaksten beskriver.

Salæret godkendt ud fra en samlet vurdering af sagens omstændigheder, arbejdets omfang, de involverede værdier og det op-

I. stk. 1-6
Procedure

nåede resultat.

UFR 1965.787 Salær nedsat da erstatningskrav kunne være rejst under en straffesag.

Hvor der er tale om førelse af flere ensartede sager under een og samme retssag bør der gives rabat, se kendelserne ADV 1971.32, 1973.48 og 1978.196 nævnte nedenfor under leje.

Når en advokat fører samme retssag i 2 instanser, må der ofte gives en vis rabat ved beregningen af det samlede salær, jf. ADV 1953.159.

ADV 1979.326 Udtalt, at når hensås til, at advokaten havde procederet sagen i 3 instanser og derudover bistået med forhandlinger angående et mageskifte, godkendtes det, at advokaten beregnede salær 24.000 kr. Klienten havde fået tilkendt 8.000 kr. i omkostninger.

Se også ADV 1984K.14.

Hvor sagen forliges før domsforhandling, må der ske en reduktion, jf. ADV 1945A.22, da der dermed ikke afholdes procedure, som udgør en del af det advokatarbejde, som honoreres med taksten. Dette gælder også, hvor proceduren ikke er af samme omfang som for en domstol.

ADV 1978.59 Advokat repræsenterede en klient i Landsskatteretten vedrørende salg af et af klienten ejet areal til et af samme ejet A/S for 770.000 kr., som af skattevæsenet var nedsat til 320.000 kr., hvilket betød forhøjelse af A/S's indkomst for 3 år.

Landsskatteretten stadfæstede den truffe afgørelse.

Advokaten beregnede i salær 10.500 kr.

Udtalt, at udgangspunktet for salærberegningen er proceduretaksten, men at denne kun er vejledende og kan fraviges.

Salæret nedsattes under hensyn hertil samt til at der ikke havde været noget egentligt retsmøde og til sagens nærmere omstændigheder, omfang og udfald til 7.000 kr.

Såfremt en afgørelse har principiel betydning, tages der ved salærberegningen hensyn til klientens økonomiske interesse i afgørelsen, jf. stk. 5.

I. stk. 1-6 Procedure

Se UFR 1979.776.

ADV 1975.309 (Poul Østergaard) Dette betyder ikke, at det er klientens økonomiske interesse i sagens udfald, der alene bestemmer salæret.

ADV 1951.443 Salæret for en retssag vedrørende eet krav, der skulle være afgørende for en række krav, hvis indehavere in solidum indestod for omkostningerne i "prøvesagen", kunne ikke beregnes efter taksterne i forhold til de samlede krav, men der kunne "tages et vist hensyn" til de samlede krav.

ADV 1968.167 Advokat førte retssag om 1.175 kr., hvilken sag havde meget vidtrækkende konsekvenser for klienten.

Der afholdtes 37 forberedende retsmøder, 3 retsmøder med afhøringer, 5 retsmøder med procedure samt syn og skøn, hvorefter sagen efter 4½ års forløb forligtes med 900 kr. uden sagsomkostninger.

Salær på 4.360 godkendtes.

Hvor klientens økonomiske interesse i sagens udfald (sagsgenstanden) ikke kan fastsættes, beregnes et efter 1) sagens betydning, 2) arbejdets omfang og 3) vanskelighed og 4) den anvendte tid afpasset salær, jf. stk. 6.

I UFR 1978.448 udtalte alle 6 højesteretsdommere, at klientens godtgørelse til advokatbistand skulle fastsættes efter et skøn under hensyn til retsforholdets beskaffenhed, sagens betydning for vedkommende part, herunder den økonomiske interesse og størrelsen af de omtvistede beløb, sagens udfald samt arten og omfanget af det af advokaten udførte arbejde, herunder den tid, som det har været rimeligt at anvende til sagens forberedelse og øvrige behandling.

ADV 1980K.5 Advokat bistod en klient i en injuriesag, hvori klienten var sagsøgt, og hvor denne blev frifundet. Retten tilkendte klienten 2.000 kr. i sagsomkostninger.

Advokaten beregnede 3.000 kr., hvilket krævedes nedsat under anbringende af, at det tilkendte sagsomkostningsbeløb skulle dække samtlige klientens omkostninger i sagen, hvor klienten blev frifundet.

Udtalt, at rettens fastsættelse af omkostninger kun er bindende i forhold til modparten og ikke i forholdet mellem advokat og klient.

I. stk. 7 Procedure, leje

Advokatens salær var omfattet af proceduretaksternes stk. 6, hvorfor dette skulle fastsættes under hensyntagen til sagens betydning, arbejdets omfang og vanskelighed og den anvendte tid. Salærets størrelse godkendt.

ADV 1970.15 Salær for retssag om opfyldelse af ejendomshandel kan ikke beregnes efter ejendommens værdi eller købesum, men må principielt beregnes efter klientens økonomiske interesse i sagens udfald.

Hvis den økonomiske interesse er vanskelig at bestemme, må salæret fastsættes skønsmæssigt under hensyn til ejendommens værdi, arbejdets omfang, sagens udfald og betydning mv.

For deltagelse i formalitetsprocedure vedrørende spørgsmål om der i en sag skal afholdes syn og skøn, udarbejdelse af omfattende skønstema og deltagelse i syn- og skønsforretning på ejendommen, kan der beregnes et salær ud fra et samlet skøn over arbejdets art og omfang, sagens beskaffenhed og de involverede værdier.

ADV 1979.155 Advokat repræsenterede i en retssag en lejer, der protesterede mod lejeforhøjelse fra 8.000 kr. til 22.000 kr. årligt. Lejeren havde tilbudt 12.000 kr. Boligretten fastsatte ved dom lejen til 13.500 kr.

Advokaten beregnede i salær 3.150 kr., der nedsattes til 1.800 kr., da salæret måtte beregnes ud fra en vurdering af arbejdets omfang og den medgåede tid, sagens udfald samt den værdi som sagen ud fra en realistisk betragtning måtte have for klienten. Se også ADV 1960.677 og 1960.834.

I ægteskabssager er minimumssalæret normalt 600 kr., jf. stk. 6, jf. UfR 1976.209.

Stk. 7, Leje

Proceduretakstens stk. 7 bestemmer, at salæret i lejesager beregnes efter klientens økonomiske interesse i sagens udfald, jf. stk. 1.

Såfremt klientens økonomiske interesser i retssagens førelse ikke er fastslået under selve sagen, beregnes salæret således:

- a. Hvor sagen angår ophævelse af lejemål: sagsgenstanden sættes lig 1 års leje.

I. stk. 7
Procedure, leje

UfR 1966.23 Ved boligret havde udlejer fået medhold i en påstand om opsigelse af et erhvervslejemål mod betaling af en erstatning på 165.000 kr.

Udlejeren ankede afgørelsen med påstand om betaling af en mindre erstatning, hvorimod lejere påstod principalt opsigelsen afvist, subsidiært opsigelsesfristen forlænget og en større erstatning.

Udlejeren frafaldt senere opsigelsen.

Højesteret fastsatte salæret til 5.000 kr. henset til sagens beskaffenhed.

- b. Hvor sagen angår lejeforhøjelse: sagsgenstanden sættes lig den omstridte lejeforhøjelse multipliceret med 5, jf. UfR 1985.150 H med note.

Det er kun det beløb, som svarer til den del af lejeforhøjelsen, der er tvist om og som der dermed procederes om, der multipliceres med 5, jf. proceduretakstens stk. 2.

Hvis der under retssagen har fundet besigtigelse af de omprocederede lokaler sted, kan salæret forhøjes med et skønsmæssigt ansat beløb.

Det skal bemærkes, at selve retshandlingen i en lejesag oftest udgør en meget lille del af det arbejde, advokaten har udført, og at det forudgående arbejde tillige er omfattet af taksten, hvilket i nogen grad har påvirket udformningen af denne. Taksten må også ses i sammenhæng med det forhold, at resultatet vil have afgørende betydning for lejefastsættelsen også i fremtiden, jf. Birgitte Grubbe i ADV 1983.60.

Højesterets kendelse (390/81) af 30/10 1981 refereret i ADV 1982.85. Advokat repræsenterede 9 lejere om lejeforhøjelse på 14.275 kr., hvilken sag vandtes af lejerne.

Østre Landsret tilkendte som kæreinstans vedrørende sagsomkostninger 3.800 kr. svarende til proceduresalær af omtrent den årlige lejeforhøjelse.

Højesteret forhøjede omkostningsbeløbet til 8.500 kr. under henvisning til dels sagens udfald, dels at lejerne havde betalt advokaten dette beløb beregnet i henhold til proceduretakstens stk. 7.b.

Højesterets kendelse (421/84) af 19/12 1984. Udtalt, at de vej-

I. stk. 7 Procedure, leje

lende salærtakster skal benyttes, og tilkendt omkostninger 5.000 kr.

Dette beløb svarede til proceduresalær af karendes subsidiære påstand, se nedenfor.

Vestre Landsret havde til sagen udtalt, at denne ret såvel i bolig- som erhvervslejemål som udgangspunkt kun tilkendte den vindende part omkostninger i forhold til 1 års vundet husleje. Kærende havde principalt påstået sagsomkostninger i forhold til 60.000 kr., subsidiært i forhold til en sagsværdi på 30.000 kr. i overensstemmelse med de vejledende salærtaksters afsnit I punkt 7 b og Retsafgiftsloven § 2 stk. 2.

Kærende havde yderligere anført, at der i forbindelse med domsforhandlingen var foretaget besigtigelse af den omhandlede lejlighed og af to andre boliger.

UFR 1984.515 Under hensyn til udfaldet af en sag, hvor leje forhøjedes fra ca. 29.000 kr. til ca. 58.000 kr. i et erhvervslejemål, tilkendtes i sagsomkostninger for boligret og landsret 10.000 kr. af Højesteret.

Se også UFR 1966.586 (og 65.935).

ADV 1979.155 Advokat repræsenterede i en retssag en lejer, der protesterede mod lejeforhøjelse fra 8.000 kr. til 22.000 kr. årligt. Lejeren tilbød 12.000 kr. Boligretten fastsatte ved dom lejen til 13.500 kr.

Advokaten beregnede i salær 3.150 kr., der nedsattes til 1.800 kr., da salæret måtte beregnes ud fra en vurdering af arbejdets omfang og den medgåede tid, sagens udfald samt den værdi, sagen ud fra en realistisk betragtning måtte have for klienten.

Hvis der behandles flere ensartede sager under samme retssag, kan der være anledning til at "yde rabat".

ADV 1978.196 Advokat repræsenterede 3 lejere i samme ejendom i 3 under eet behandlede lejesager om varslet årlig lejeforhøjelse fra ca. 48.700 kr., ca. 26.200 kr. og ca. 18.200 kr. til henholdsvis 80.800 kr., 47.200 kr. og 32.800 kr.

Ved dom fastsattes lejebeløbene til 57.125 kr., 30.960 kr. og 22.570 kr.

Advokaten beregnede sig salær herfor hos hver enkelt i forhold til den pågældende lejers økonomiske interesse i sagen, eller 13.205 kr., 9.865 kr. og 7.790 kr.

Udtalt, at udgangspunktet for sagernes afregning var proceduretakstens stk. 1 og 7.

Under hensyn til, at salærtaksterne er vejledende, og at der

I Andet om procedure

var tale om 3 ensartede sager, behandlet på een gang, og under samme domsforhandling, samt under hensyn til de nedlagte påstande, nedsattes de beregnede salærer til ca. $\frac{1}{2}$ af det krævede, eller 6.600 kr., 5.000 kr. henholdsvis 4.000 kr.

ADV 1973.48 Advokat repræsenterede 10 lejere under een retssag mod moderniseringsnævn og ejeren med påstand om nedsættelse af lejen.

Takstmæssigt salær beregnet for hver enkelt lejers sag udgjorde ialt 27.683,18 kr.

De sagsøgte blev frifundet.

Advokaten beregnede et samlet salær efter proceduretaksten på 11.321,62 kr. på grundlag af differencen mellem den godkendte leje og den samlede leje efter påstandene.

Salæret nedsat til 8.000 kr. under hensyn til det forholdsvis begrænsede arbejde, der efter karakteren af de fremsatte anbringender skønnedes at have været forbundet med retssagen og under hensyn til sagens udfald. Det godkendtes, at salæret var opgjort samlet.

ADV 1971.32 Salæret for at repræsentere lejevurderingsnævn i boligsager, hvorunder nævnets afgørelser var indbragt for retten, kunne ikke bestemmes efter sagsværdi, men fandtes at burde ansættes skønsmæssigt efter sagernes beskaffenhed under særlig hensyntagen til omfanget af det med sagernes behandling forbundne arbejde.

Herefter blev salæret for 17 retssager, beregnet med ialt 43.900 kr., efter nærmere gennemgang af de enkelte sager nedsat til ialt 31.200 kr.

Andet om procedure

Ifølge UFR 1981.410H finder proceduretaksterne ikke anvendelse ved fastsættelse af salær til beskikkede forsvarere i straffesager, hvor der af anklagemyndigheden nedlægges påstand om erstatning. UFR 1982.339 om appelsager.

Advokaten bør inden for proceduresalæret rådgive sin klient om relevante forældelsesfrister samt konsekvenserne af overskridelse af disse, ligesom advokaten bør rådgive om appelmuligheder og om mulighederne for at opnå et bedre resultat i appelinstansen.

Det af retten fastsatte omkostningsbeløb tilhører klienten og

er kun bindende i forhold til modparten, men ikke i forholdet mellem advokat og klient, jf. ADV 1980K.5.

UFR 1982.126 Højesteret udtalt for så vidt angår fastsættelse af sagsomkostninger til modparten på grundlag af sagens værdi, at dette sker med udgangspunkt i den værdi, hvoraf der svares retsafgift, men at der tages hensyn til en sags eventuelle videregående økonomiske betydning for parterne.

Kendelser om sager, hvor sagen på forhånd var "tabt":

ADV 1971.155 Advokat udtog stævning med påstand om betaling af 10.065 kr., hvorefter modparten i svarskrift fremsatte modkrav på et større beløb.

Advokaten udtrådte af sagen, da klienten ikke gav fornødne oplysninger til udfærdigelse af replik og ikke indbetalte et krævet depositum, hvilket klienten orienteres om.

Godkendt salær på 600 kr. for et ikke ubetydeligt arbejde.

ADV 1961.24 Advokat burde ikke have påtaget sig en retssag, som han efter egen udtalelse over for advokatmyndighederne anså for på forhånd tabt, og da advokaten endvidere fandtes at have udvist betydelig ligegyldighed ved behandlingen af sagen, kunne der ikke beregnes noget salær for sagens førelse, men alene et passende arbejdsvederlag for første gennemgang af sagen.

ADV 1966.240 Advokat kunne ikke kræve salær og godtgørelse for udlæg ved retsskridt, som var uigennemførlige, hvilket advokaten burde have indset.

ADV 1963.103 om lignende tilfælde, hvor salær på 1.500 kr. blev nedsat til 1.000 kr.

ADV 1980K.38 Advokat bistået klient med køb af villa og bistod i den forbindelse vedrørende en sag om erstatningskrav på 5.707,90 kr. om sælgers oplysningspligt vedrørende en anlægs-gæld.

Da sælger afviste kravet, meddelte advokaten 2/6 1978, at han stadig var af den opfattelse, at klienten stod "svagt ved et eventuelt sagsanlæg mod sælgeren". Endvidere meddelte advokaten "Alligevel vil jeg ikke udelukke, at De har mulighed for at vinde en retssag De måtte anlægge mod sælgeren på grund af følgende....", hvorefter 3 omstændigheder blev anført.

Efter klientens ønske udtoges 26/6 1978 stævning.

Den 29/6 1978 søgtes om fri proces, hvilket amt og senere den 21/11 1978 Justitsministeriet afslog med begrundelse, at retssagen ikke kunne forventes gennemført med et for klienten gun-

I Andet om procedure

stigt resultat.

Herefter hævede klienten sagen i retten den 14/3 1979.

Advokatnævnet fandt, at advokaten burde have undersøgt en tinglyst forbrugerkontrakt straks ved sagens begyndelse, og at en sådan undersøgelse ville have vist, at der var tale om en driftsudgift, samt at sådan undersøgelse var omfattet af skødesalæret.

Endvidere bemærket, at advokaten kunne have afventet fri procesansøgningens skæbne, inden retssag blev anlagt.

Statueret bortfald af salær.

UFR 1887.299 Godtgørelse for renskrivning af indlæg kan ikke kræves – se dog salærtaksternes note 2.

S 75-83-11 N En interessent måtte betale sin del af salæret, da advokaten måtte gå ud fra, at det arbejde, der var bestilt af 2 af de øvrige interessenter, udførtes for samtlige.

Der kan ikke over for klienten debiteres særskilt honorar til en kollega i samme retskreds for et forberedende møde.

ADV 1978.371 Advokat, der modtog retssag fra kollega, beregnede fuldt takstmæssigt proceduresalær og skulle ikke uden særlig aftale mellem advokaterne afgive nogen del deraf til kollegaen.

ADV 1969.228 Ikke stridende mod god advokatskik at lade stævning forkynde for sagsøgte, selvom hans advokat har tilbudt at frafalde kald og varsel.

Advokat skal rådgive klienten om dennes muligheder for at få dækket de med sagen forbundne omkostninger ved fri proces eller gennem retshjælpsdækning, og dersom advokaten ikke i tilstrækkeligt omfang kan dokumentere, at dette er sket, kan salæret bortfalde, jf. ADV 1980K.23 og 1980K.24. Se endvidere herom i afsnit B, Retshjælp.

ADV 1976.348 Ved skrivelse af 16/11 1976 har Justitsministeriet meddelt, at der i boligsager, hvor huslejenævnets afgørelse indbringes for boligretten af udlejer, og lejerne påstår stadfæstelse af huslejenævnets afgørelse, meddeles fri proces til de ansøgere (lejere), der hver for sig opfylder de økonomiske betingelser for meddelelse af fri proces.

Moms

Det påhviler advokaten at meddele retten, om klienten i relation til den pågældende sag er momsregistreret eller ej, og dermed om der skal tillægges salæret moms, jf. ADV 1984.253, UfR 1980.312 og UfR 1984.1.

Afsnit II

MØDER I FOGEDRET

MØDER I FOGEDRET iht. Rpl. § 478 (udlæg)

Mødesalær kan tilkendes for møde ved advokat, jf. UfR 1872.170 og 1983.966.

Det følger af bestemmelsen i Retsplejelovens § 503, at der kun over for debitor kan kræves det af fogedretten tilkendte mødesalær.

I den forbindelse skal det bemærkes, at Retsplejelovens § 503 tillige giver fogedretten hjemmel til at tilsidesætte eventuelle salæraftaler, jf. UfR 1925.268H (1925.6160).

Den advokat, der møder i fogedretten, har ret til mødesalæret, hvilket tillige gælder, dersom en kollega har oversendt sagen.

Hvis kollegaen har oversendt sagen udelukkende med det formål og med instruks om, at kollegaen skal give møde i fogedretten og derefter afregne sagen, er den mødende advokat ikke berettiget til at beregne inkassosalær, selvom debitor rent faktisk betaler før, under eller efter mødet i fogedretten, jf. ADV 1949.132.

II Møder ved udlæg

Hvor en advokat anmoder en kollega om at indkassere en fordring, kan den udenbys advokat ikke beregne sig salær for møde i fogedretten, uden at et sådant er tilkendt, medmindre kreditor har givet særlig instruks om, at sagen uanset fordringens størrelse skal indbringes for fogedretten.

Mødesalær kan i henhold til Retsplejelovens § 503 kun tilkendes — og dermed kræves over for debitor — hvis fogedretten skønner, at det har været rimeligt, at rekvirenten giver møde under fogedforretningen.

Som hovedregel er dette i henhold til bestemmelsen i Retsplejelovens § 492 ikke tilfældet ved tvangsfuldbyrdelse af pengekrav, dels hvis den totale aktuelle fordring er under 2.500 kr. excl. renter og omkostninger, der påløber efter fremsættelsen af begæringen om den pågældende fogedforretning, jf. UFR 1980.241*, dels hvis kravet er omfattet af bestemmelsen i Retsplejelovens § 478 stk. 2 om udpantning.

I de tilfælde, hvor fogedretten skønner, at rekvirenten skal møde, jf. UFR 1981.361, bør der i alle tilfælde tilkendes mødesalær, idet rekvirenten ellers påføres en udgift til repræsentation.

En advokat bør ikke give møde for kreditor ved udlæg for fordringer under 2.500 kr. med salærdebitering over for kreditor til følge, medmindre han er anmodet herom, eller forholdene iøvrigt klart indicerer nødvendigheden af, at advokaten møder.

Der kan eventuelt fra en klient med et større antal inkassosager gives en generel instruks til advokaten om, at han skal give møde for klienten i de pågældende inkassosager også i de tilfælde, hvor et sådant salær ikke tilkendes af fogedretten, jf. ADV 1977.349.

Det bemærkes, at et salær, som fogedretten tilkender ikke begrænser advokatens salærkrav over for klienten, blot mødesalærtaksten overholdes.

*Dog anderledes Gomard: Fogedret (1981) side 165 note 10, der med støtte i dommen mener, at rekvirenten kan begrænse beløbet i udlægsbegæringen.

II Møder ved udlæg

Der tilkendes normalt af fogedretten fuldt mødesalær ved første møde, og derefter halvt salær for de efterfølgende møder.

En tidligere praksis ved Københavns Fogedret, hvorefter der tilkendtes kun $\frac{1}{2}$ mødesalær i de tilfælde, hvor en advokat gav møde ved en ikke-juridisk medarbejder, er i begyndelsen af 1983 forladt. Se også UFR 1983.596.

Der tilkendes herefter kun et nedsat mødesalær, hvor den pågældende medarbejder møder helt uforberedt.

Den nævnte tidligere praksis, jf. UFR 1969.978, 1971.615 og 1977.584, er vist nok forladt af samtlige fogedretter, hvilket synes rimeligt al den stund fogedretterne ofte er beklædt af kontorassistenter — § 17a fogeder.

Fuldt salær for hver fordring kan beregnes, når en advokat møder for flere kreditorer mod samme debitor, jf. UFR 1963.405.

Endvidere kan der beregnes fuldt salær for hver fordring, hvor en advokat for en kreditor har anmodet om foretagelse af udlæg hos flere skyldnere, jf. UFR 1978.8710.

Ifølge Dommerforeningens skrivelse af 1/6 1982, jf. ADV 1982.258 og 1983.30, gives der fuldt mødesalær for møde på baggrund af pantebreve i fast ejendom, jf. UFR 1978.8710 og UFR 1981.358.

Ved udlæg i samme ejendom for flere pantebreve i samme retsforhold beregnes mødesalæret i forhold til den samlede fordring, jf. UFR 1981.390 og S 770-83-7 N.

Derimod gives der også ved første møde kun halvt mødesalær ved udlæg på grundlag af gældsbreve, veksler og checks men ikke ved domsfundament efter Retsplejelovens kapitel 41 hurtig retsforfølgning, jf. UFR 1978.603 — og løsøre pantebreve, jf. ovennævnte skrivelse fra Dommerforeningen, hvilken forskel til dels begrundes i, at der ikke for restgæld af pantebreve i fast ejendom kan beregnes inkassosalær efter den dyre takst III.B.

Hvis forretningen ikke foretages på et dommerkontor, kan mødesalæret forhøjes med indtil 50 %.

II

Møder ved udlæg

Forhøjelsen bør især gælde ved mindre fordringer, og hvor debitor ikke møder, eller hvor en debitor giver ufyldestgørende oplysninger, hvorved en fogedforretning uden for dommerkontoret kan være nødvendig.

En sådan ekstraudgift for debitor må anses for rimelig under hensyn til, at alternativet kan blive krav fra rekvirenten om debitors forvaring i henhold til Retsplejelovens § 494 stk. 2, hvilket påfører både debitor og staten uforholdsmæssig store omkostninger. — Ved fastsættelsen af fogedafgiften for fogedforretninger er dette synspunkt netop slået igennem i form af, at afgiften herfor er $1\frac{1}{2}$ gange grundgebyret for en fogedforretning.

En forhøjelse bør i hvert fald tilkendes i de tilfælde, hvor en debitor uden rimelig grund ikke har overholdt en aftalt afdragsordning med den følge, at der foretages udkørende fogedforretning til afhentning af udlagte effekter.

Opnås ikke fuld dækning, kan salæret nedsættes til halvdelen, dog ikke under 40 kr., hvilken bestemmelse først får betydning ved advokatens afregning, da fogeden ikke — pånær i helt specielle tilfælde — under fogedforretningen kan forudsige, om kreditors fordring i sidste ende kan inddrives fuldt ud.

"Fuld dækning relaterer ikke til sikkerhedsstillelsen.

Det har ikke været hensigten med bestemmelsen, at fogedretten skal tilkende mindre end takstmæssigt mødesalær, dersom debitor ikke betaler under fogedforretningen, og det ville ikke være rimeligt over for kreditor, såfremt fogedretten tilkendte mødesalæret under forudsætning af, at kreditors fulde fordring indgår — advokatens salærberegning over for kreditor er jo ikke afhængig af det kreditor tilkendte mødesalær, og kreditor må være berettiget til at lade sig repræsentere ved advokat og få udgiften refunderet, når debitor er i mora.

Der kan ikke beregnes særskilt salær for at aflyse en fogedforretning, jf. S 126-84-2.

I de tilfælde, hvor en fogedret ved stempel anfører, at der er afgivet insolvenserklæring og Mødesalær tilkendt, bør ad-

II Rekvisition & Andre fogedforretninger

vokaten formentlig påføre, hvad mødesalæret udgør, således at der ikke senere over for fx en anden fogedret opstår tvivl om, hvad det takstmæssige mødesalær andrager — taksterne kan jo på det senere tidspunkt være blevet ændret.

REKVISITION

For nødvendig rekvisition kan der beregnes et salær på 40 kr.

Det er et krav, at der udfærdiges en særskilt rekvisition, og at en særskilt rekvisition er nødvendig, hvilket ikke er tilfældet, hvor eksekutionsgrundlaget er et forlig, kendelse eller dom, se dog UfR 1980.448.

Ifølge Dommerforeningens skrivelse af 1/6 1982 tilkendes salær for rekvisition normalt ikke ved udlæg på grundlag af gældsbreve, veksler, checks og løsørepandebrev, jf. ADV 1982.258 og 1983.30.

Ved København Fogedret er rekvisition nødvendig ved udlæg i henhold til pantebrev, ejerpantebrev og skadesløsbrev i fast ejendom.

Rekvisition er altid nødvendig ved begæring af umiddelbar fogedforretning, jf. Gomard: Fogedret (1981) side 333.

ANDRE FOGEDFORRETNINGER end iht. Rpl. § 478

Det bemærkes, at 2.500 kr.'s begrænsningen cfr. Retsplejelo-
vens § 492 ikke gælder ved fogedforretninger efter Retspleje-
lovens § 609, hvorfor der altid kan tilkendes mødesalær, jf.
Jens Anker Andersen: Fogedsager (1979) side 428. Anderledes
UfR 1966.206.

For møder ved indsættelsesforretninger, hvor den økonomiske
interesse ikke kan fastsættes, beregnes et efter sagens be-
tydning, arbejdets omfang og vanskelighed og den anvendte
tid afpasset salær, jf. UfR 1979.929.

II

Andre fogedforretninger

For arrest- og fogedforbudssager gælder mødesalærtaksten ikke, hvorfor salæret beregnes som et arbejdsvederlag efter de sædvanlige salærparametre, dvs. efter sagens betydning, arbejdets omfang og vanskelighed, medgået tid og det med arbejdet forbundne ansvar, jf. ADV 1975.309 Poul Østergaard .

Under det tilkendte salær hører formentlig efter fogedforretningen at sørge for tinglysning af arrest-/udlægsattest og sende denunciationsskrivelser, jf. ADV 1959.160. Om udlæg i fast ejendom bør tinglyses, se ADV 1984.250.

Advokater er altid ved arrest- og fogedforbudssager berettiget til i hvert fald at få tillagt mødesalær, jf. UfR 1923.621, 1923.963, 1924B.234 og 1978.957H, idet rekvirenten skal give møde ved sådanne forretninger.

Derimod tilkendes der ikke under sådanne forretninger inkassosalær. Inkassosalær må i arrestforretninger kræves under en påstand om sagsomkostninger i den efterfølgende justificationssag. Der bør dog under fogedforretningen tages forbehold for et sådant krav, jf. Retsplejelovens § 631 og UfR 1980.245 og 1981.137.

For så vidt angår forbudssager kan der under fogedforretningen kræves tillagt sagsomkostninger, jf. UfR 1978.957, eller disse kan kræves under justificationssagen, uanset om der har været taget forbehold herfor.

UfR 1978.957SH Rekvirent havde gennem fogedforretning fået nedlagt fogedforbud. Der var ikke tilkendt eller taget forbehold om sagsomkostninger af rekvirenten.

Den 'forbudsramte' tog bekræftende til genmæle inden domsforhandlingen sagsværdi ca. 100.000 kr. , idet sagsomkostninger dog afvistes.

Retten udtalte: 'Det forhold, at fogeden, som antaget i dommen gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1968.545, kan træffe bestemmelse om sagsomkostninger i en forbudssag, udelukker ikke, at spørgsmålet, når dette ikke er sket, afgøres under justificationssagen i forbindelse med spørgsmålet om sagsomkostninger under sagen; dette er normalt det mest praktiske, da man først da kan overskue sagens fulde omfang. Det kan i så henseende ikke være nødvendigt for nogen af parterne at tage forbehold

II Andre fogedforretninger

herom under fogedsagen". Anderledes UfR 1983.626V.

Salærets størrelse skulle bestemmes efter sagens art og arbejds omfang, jf. Retsplejelovens § 503, herunder for procedure i fogedretten.

Tilkendt 4.000 kr. i sagsomkostninger for begge retter.

Ved møde i fogedretten, hvor egentlig procedure finder sted, bør der tilkendes salær efter proceduretaksten, når proceduren er af lignende omfang som ved almindelig behandling af en domstol, jf. Finn Taksøe-Jensen: Udlæg side 78 og jf. forarbejderne til ændringen af Retsplejelovens kapitel om tvangsfuldbyrdelse. Ved tilkendelse af proceduresalær kan nedsættelse eller bortfald af inkassosalær overvejes. Anderledes UfR 1978.209.

MOMS

Det påhviler advokaten at oplyse fogedretten om, hvorvidt der skal tillægges salæret moms, idet der ellers ikke kan kræves et beløb svarende til momsen over for debitor, jf. dog UfR 1980.312, hvor landsretten forhøjede det fastsatte sagsomkostningsbeløb, idet retten sidestillede kærendes oplysning om ikke at være afgiftspligtig med et nyt anbringende, samt UfR 1984.1 og ADV 1984.253.

Afsnit III

INKASSO

1. INKASSOSALÆR BEREGNET OVERFOR DEBITOR

Fra det tidspunkt, hvor en kreditor sender en forfalden forfordring til inkasso hos en advokat, må kreditor påregne at blive påført en omkostning, og denne omkostning er kreditor efter retspraksis berettiget til at kræve af debitor.

UFR 1914.761 Sø- og Handelsretten udtalt: "Ved at sidde kreditors gentagne opfordringer om at betale den forfaldne skyld overhørig havde de indstævnte sat kreditor i den nødvendighed at søge advokatbistand til inkassation af deres tilgodehavende....må de indstævnte være pligtige til at afholde de således forvoldte udgifter, som ikke bør falde kreditor til last."

Jf. UFR 1918.638, 1909.204 og 1981.459H.

ADV 1953.131 Tidligere generalsekretær Busch-Jensen Inkassovirksomhed er vist nok af al advokatvirksomhed den del, hvor driftsomkostningerne udgør forholdsvis langt den største del af bruttosalærindtægten; det kontormæssige apparat, som udkræves for drift af inkassovirksomhed som en væsentlig del af vedkommende advokats hele virksomhed, er stort og kostbart, og indkasseringen af småfordringer i afdrag kan ofte kræve så mange ekspeditioner, at en betaling, som dækkede advokatens omkost-

III Inkasso

ninger og yderligere gav en beskeden fortjeneste, ville overstige fordringens hovedstol med tillæg af, hvad omkostninger der kan fås inddrevet hos debitor, med andre ord, salærberegning efter arbejdets omfang kunne medføre, at det blev billige-re for kreditorerne at opgive småfordringer end at lade dem indkassere. Forholdet har naturligvis ordnet sig på den måde, at salærerne beregnes procentvis, så at den inkassation som uden besvær bringer et større salær hjem, betaler for den, der ikke kan bringes til selv at balancere.

Inkassosalæret tilhører ikke advokaten men klienten.

ADV 1953.132 Busch-Jensen Salæret har sit udspring i retsforholdet mellem advokaten og hans mandant, kreditor, i salærsagen er der kun disse to parter, jf. S 793-84-5; hvad debitor skal betale, altså omkostningsspørgsmålet, henhører under retsforholdet mellem kreditor og debitor, ethvert krav på debitor udover betaling af selve den indkasserede fordring beror — som regel — på et mora-ansvar, hvis omfang principielt er advokaten uvedkommende...Det er en af advokatens pligter over for hans mandant, at han bistår også ved omkostningernes inddrivelse.

Debitor må således være forpligtet til at betale blandt andet inkassosalær fra det tidspunkt, hvor kreditor faktisk fysisk har sendt en fordring til inkasso, jf. S 197-85-1, og således ikke først fra det tidspunkt, hvor advokatens inkassoskrivelse krævebrev er kommet frem til debitor. - Spørgsmålets endelige afgørelse i den konkrete situation henhører dog under domstolene.

Dette får betydning i de tilfælde, hvor debitor betaler hovedstolen i tiden mellem kreditors fremsendelse af sagen til advokat og dennes fremsendelse af krævebrev.

Skanderborg skifterets dom 84/1979 af 6/8 1980 udtalt, at en sag også i forhold til debitor må betragtes som taget til inkasso ved kreditors advokats modtagelse af sagen, idet advokaten fra dette tidspunkt må kunne afkræve kreditor et arbejdsvederlag, og idet debitor efter de almindelige regler herom må være pligtig at dække kreditors rimelige advokatombkostninger.

I sådanne situationer må debitor, hvis advokaten har beskæf-

III Inkasso

tiget sig med sagen, være forpligtet til at betale nedsat salær efter salærtakstens stk. 5 under forudsætning af, at debitor 1 straks ved modtagelsen af krævebrevet betaler alt inklusive $\frac{1}{2}$ salær og eventuelle renter og 2 uden indsigelse.

Om mindstebeløb for salær, se nedenfor vedrørende punkt C stk. 5.

Salæret er således egentlig at betragte som et omkostningsbeløb, der af kreditor kan kræves over for debitor, idet denne ved at være i mora med sin betaling påfører kreditor en omkostning ved at måtte antage advokat til at indkassere det skyldige beløb.

I ADV 1964.209 gengivet Østre Landsretskendelse, der statuerede, at kreditor havde krav på inkassosalær, da han havde haft rimelig anledning til at søge advokatbistand, og da fordringen måtte anses krævet betalt ved advokatens erklæring om alene at ville holde sig til pantet.

For at et beløb kan tages til inkasso, kræves det, at fordringen er forfalden, og at debitor er bekendt med, at beløbet vil blive sendt til inkasso, dersom det ikke bliver betalt rettidigt, jf. D 746-84-3 N og UfR 1918.638, 1919.800, 1919.766 og 1948.919.

Advokatrådet udtalt, at det afgørende for berettigelsen af at belaste debitor med inkassosalær må være, om en forfalden fordring af kreditor med rette er overgivet en advokat til inkasso, og om advokaten derefter faktisk foretager indkassering.

UFR 1958.395 ADV 1958.221 Debitor var af kreditor den 12/1 1957 atkrævet et skyldigt beløb, 605,31 kr, idet kreditor forbeholdt sig efter 7 dage at overgive beløbet til inkasso hos advokat. Debitor betalte den 12/2 1957, dvs. efter fristens udløb, direkte til kreditor.

Den 25/1 1957 havde kreditors advokat sendt krævebrev, som debitor påstod ikke var kommet ham i hænde, men som advokaten ikke havde modtaget retur.

Debitor var pligtig at betale takstmæssigt inkassosalær, og det fandtes uden betydning, at kreditor ikke efter modtagelsen af hovedstolen gennem postvæsenet direkte over for debitor havde forbeholdt sig inkassoomkostninger.

III Inkasso

Lignende afgørelse i UFR 1982.210.

ADV 1975.326 A blev afskediget fra en fabrik med anmodning om øjeblikkelig fratræden og med tilkendegivelse af, at lønnen for de følgende måneder, indtil opsigelse med 3 måneders varsel kunne ske, ville blive udbetalt med fradrag af skat, efterhånden som lønbeløbene forfaldt. Ligeledes blev han anmodet om at udlåne feriemærkebog til indsætning af feriemærker.

A krævede straks at få hele beløbet for hele perioden med fradrag af skat og overgav fordringen til inkasso.

Statueret, at inkassosalær ikke kunne kræves over for fabrikken, da ingen del af kravet var forfaldent til betaling, men med bemærkning, at sagens afgørelse iøvrigt henhørte under domstolene.

ADV 1972.301 Boligafgiftrestance til boligforening for april og maj måned 1970 blev sammen med afgiften for juni måned den 8/6 1970 overgivet til inkasso hos advokat, der i brev af s.d. afkrævede debitor beløbene med tillæg af takstmæssigt inkassosalær 263 kr. og tilkendegivelse om nedsættelse af inkassosalæret til det halve ved betaling senest 15/6 1970.

Efter at kreditor havde meddelt advokaten, at debitor havde betalt hovedstolen direkte til kreditor, krævede advokaten den 16/6 1970 hos debitor inkassosalæret 263 kr. betalt.

Det viste sig, at lejen for april var indbetalt til postvæsenet 4/6 og godskrevet kreditors girokonto 8/6, og at kreditor havde fået meddelelse herom 9/6.

Kreditor kunne ikke give ydelsen til inkasso samme dag, hvor beløbet var godskrevet på dennes girokonto, med den virkning, at debitor blev forpligtet at betale inkassoomkostninger.

Lejen for maj var indbetalt til postvæsenet 8/6 og godskrevet kreditors girokonto 10/6, hvilket kreditor havde fået meddelelse om den 11/6.

Efter lejeydelsens karakter fandtes debitor herefter at kunne kræves inkassosalær.

Advokaten burde som følge af, at lejen var indbetalt før debitors modtagelse af 1. krævebrev, i brev af 16/6 have nedsat inkassosalæret til det halve, og han var — uanset det senere passerede i sagen — kun berettiget til $\frac{1}{2}$ inkassosalær af lejen for maj, eller 62 kr.

Lejen for juni indbetalt til postvæsenet den 10/6, hvilket var sidste indbetalingsdag, hvorfor der ikke kunne kræves inkassosalær heraf.

Som hovedregel er det en betingelse for at belaste debitor med kreditors udgift til advokat, at kreditor forinden forges har rettet påkrav til skyldneren, jf. UfR 1920.408. Motiveringen herfor er, at de fleste debitorer ikke skønnes at være bekendt med inkassovirksomhed, jf. ADV 1975.50.

Inkassotakstens note efter stk. 7 anfører: "Debitor, der er i mora, afkræves det samme omkostningsbeløb, som kreditor skal betale, dog uden den i stk. 6 nævnte forhøjelse på indtil 1/3 af inkassosalæret.

ADV 1982K.16 Statueret, at en advokat ikke kan kræve inkassosalær af beløb, der ikke indkasseres, og at advokaten alene kan kræve godtgørelse hos debitor af det omkostningsbeløb, som kan afkræves klienten.

En generel undtagelse fra påkravskravet gælder ved terminsydelser vedrørende pantebreve, hvor der straks kan beregnes inkassosalær af den forfaldne, ikke rettidigt betalte ydelse, hvorimod der skal afgives påkrav, før restgælden kan tages til inkasso, jf. ADV 1975.50, S 151-83-1 N i ADV 1985K.14 og UfR 1920.408.

ADV 1960.114 Ifølge et pantebrevs indhold skulle der ved første ejerskifte erlægges $\frac{1}{2}$ af den ved ejerskiftet skyldige restgæld, mens restgælden fuldt ud skulle betales ved andet ejerskifte.

Efter at den pantsatte ejendom ved betinget skøde af 5/8 1959 var solgt til en køber, der ved skøde af 24. s.m. videresolgte ejendommen, anmodede pantekreditor den 1/9 1959 en advokat om at indkassere restgælden, hvorefter advokaten s.d. sendte den første køber et krævebrev, hvori hele restgælden toges til inkasso.

Dennes advokat afviste ved skrivelse af 11/9 1959 at betale inkassoomkostninger og deponerede hovedstolen med renter i en bank.

Statueret, at kreditors advokat havde været berettiget til at betinge sig inkassosalær, hvis ikke beløbet blev betalt inden en nærmere fastsat frist, men at han ikke havde været berettiget til at kræve inkassosalær ved første påkrav, hvorimod han var berettiget til et ekspeditionssalær.

S 151-83-1 N (ADV 1985K.14) Udtalt, at bestemmelserne i Tinglysningslovens § 42a stk. 2 og Justitsministeriets pantebrevsformular A pkt. 3 ikke er til hinder for, at en pantekreditor

III Inkasso

anmoder en advokat om at indkassere en ikke rettidigt betalt terminsydelse, og at advokaten tager terminsydelsen til inkasso i samme skrivelse, hvormed der afgives påkrav med den virkning, at debitor er pligtig at godtgøre kreditor de med inkassationen forbundne omkostninger.

ADV 1953.5 Ved en juni-termin betales kun afdrag men ikke renter, hvorefter pantebrevet den 8/7 s.å. overgaves advokat til inkassations af hele restgælden, der straks afkrævedes debitor med tillæg af inkassosalær 217,50 kr.

I skrivelse af 11. s.m. protesterede debtors advokat mod inkassoomkostningerne. Den 28. s.m. betales resthovedstolen. Statueret, at inkassosalæret skulle betales.

ADV 1975.50 Når de 7 løbedage, der er givet til betaling af terminsydelser, er overskredet, vil debitor ved manglende betaling være i mora, med den virkning, at sagen kan overgives til advokat, der tillige kan kræve takstmæssigt inkassosalær. Det fremgår af "Beretning om pantebrevsformularen for fast ejendom afgivet af den af justitsministeriet den 20. juni 1974 nedsatte arbejdsgruppe" side 25, at gebyret (ifølge pantebrevsformularens pkt. 3) ikke afskærer kreditor fra eventuelt yderligere at forlange morarenter og inkassoomkostninger, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Det kan ikke anses for at være i strid med god advokatskik straks efter 7-dagesfristen at tage ydelsen til inkasso uden først at sende påkrav efter formularens pkt 9a.

Inkassosalæret må anses at være omfattet af pantet, jf. formularens pkt 7.

Imidlertid kan pantebrevet ikke opsiges, fordi inkassosalæret og morarenter ikke betales.

I et tilfælde, hvor en pantekreditor havde godkendt et ejerskifte på grund af gældsovertagelsesdeklaration, men hvor opkrævning desuagtet var sendt til den tidligere ejer og ydelsen uden yderligere avis givet til inkasso, hvorefter advokaten sendte inkassoskrivelse til nye ejere, som betalte 3 dage efter pånær inkassoomkostninger, godkendtes fuldt inkassosalær, da $\frac{1}{2}$ inkassosalær ikke var betalt straks med hovedstolen.

Udtalt, at ejeren selv hæfter for at terminsydelser betales rettidigt, selvom opkrævning ikke sendes, eller sendes til gal adresse eller person.

Hvorvidt kreditor i andre tilfælde skal fremsende skriftlig avis om, at sagen vil blive sendt til inkasso, beror på de

konkrete omstændigheder, men bevisbyrden for at debitor har kunnet forudse dette, påhviler kreditor.

UFR 1919.766 om et tilfælde hvor påkrav kunne udelades.

På den anden side skal advokaten ikke ~~bevise~~, at ~~kræve~~brev er kommet frem til debitor, jf. den ovenfor nævnte dom i UFR 1958.326V.

ADV 1963.169 Advokat modtog 22/9 1961 til inkasso mod en debitor dels en forfalden fordring på 2.538,88 kr., dels en fordring på 1.000 kr. ifølge veksel pr. 7/10 1961, hvilke beløb blev betalt med forbehold fsv. angik inkassosalær.

Debitor gjorde gældende, at da advokaten ikke havde nået at rykke debitor, kunne der ikke kræves inkassosalær men kun et ekspeditionsgebyr og i hvert fald kun $\frac{1}{2}$ inkassosalær, ligesom det gjordes gældende, at advokaten ikke kunne kræve inkassosalær af vekselbeløbet.

Advokaten anførte vedrørende kravet om inkassosalær af vekselbeløbet, at debitor var i færd med at sælge sin ejendom, og at der var begæret fogedforretninger.

Der kunne kun kræves $\frac{1}{2}$ inkassosalær af fordringen på 2.538,88 kr.

I ADV 1963.129 nævnt Østre Landsretsdom. Kreditor afkrævede ved brev af 13/12 1961 debitor en restvaregæld på 515,26 kr. med tilkendegivelse om, at fordringen den 16. s.m. uden yderligere varsel ville blive overgivet til inkasso.

Den 5/1 1962 sendtes fordringen til inkasso hos advokat, der den 8/1 s.å. sendte krævebrev.

Den 7 s.m. afsendte debitor pr. check 515,26 kr. direkte til kreditor og nægtede at betale inkassosalær.

Debitor blev dømt til at betale inkassosalær 102,30 kr. plus 100 kr. i sagsomkostninger.

Inden for handelsforhold bør kreditor, såfremt der ikke betales til tiden og der ikke gøres berettiget indsigelse over for modydelsen, uden avis kunne sende sagen til inkasso, når mindst et rykkerbrev om betaling er afsendt, da den handlende som debitor med stor sandsynlighed må påregne, at fordringen vil blive sendt til inkasso med deraf følgende omkostninger. Der er her ingen beskyttelsesværdig interesse som ved forbruger køb, hvor debitor ofte ikke er vidende om,

III.C stk. 1 Inkasso

hvornår en fordring sendes til inkasso på grund af mora.

For så vidt angår pantebreve, vil det i tilfælde, hvor der i påkravsskrivelsen vedrørende en forfalden terminsydelse er gjort opmærksom på, at dersom det forfaldne beløb inklusive omkostninger ikke er betalt inden fristen i krævebrevet, være berettiget i næste skrivelse at opsiges restgælden og samtidig tage denne til inkasso under forudsætning af, at kreditor har anmodet herom.

ADV 1950.457 Der kan ikke kræves inkassosalær, førend det er meddelt debitor, at kreditor på grund af misligholdelse ønsker pantebrevet indfriet.

Takst III

Inkassosalærtaksterne gælder kun i tilfælde af, at det er en bestallingshavende advokat, der indkasserer beløbet, og taksterne gælder således ikke for inkassobureauer etc.

Et A/S kan ikke kræve inkassosalær for en af dette foretagen inkassation, da et A/S ikke kan drive advokatvirksomhed, jf. ADV 1963.223 og 1964.6.

UFR 1964.688 Ikke grundlag for at tilkende inkassosalær vedrørende en fordring, der af kreditor var overgivet til inkasso hos et A/S, for hvilket der mødte en advokat.

Inkassosalæret kan frit fraviges i nedadgående retning, jf. punkt F i taksten.

Punkt C stk. 1

Salæret beregnes af det beløb, som overgives af kreditor til inkasso inklusive påløbne renter til og med modtagelsesdagen, jf. ADV 1975.137 og 1975.148, selvom yderligere påløbne renter ifølge god advokatskik skal indkasseres, jf. Nævns sag 668/1976 og UFR 1913.776.

Hvor en fordring i henhold til en af de almindelige domstole afsagt eksegibel dom eller retsforlig tages til inkasso, kan der ikke beregnes særskilt inkassosalær, da de almindelige domstole – modsat andre retsinstanser – i deres afgørelser

III.C stk. 1
Inkasso

ved omkostningsfastsættelsen har taget hensyn hertil, jf. Retsplejelovens § 312 og S 36-85-1.

Salæret beregnes af det samlede til inkasso overgivne beløb, dersom fordringerne vedrører samme retsforhold, jf. S 770-83-7 N og UfR 1981.390.

ADV 1959.54 For 2 samtidig til inkasso overgivne pantebreve mellem de samme parter og med pant i samme ejendom skulle inkassosalæret beregnes under eet.

ADV 1964.182 Samme kreditor havde med 2 års mellemrum ved 2 forskellige dokumenter men med samme forfaldstid ydet samme debitor 2 lån mod håndpant tildels i de samme værdipapirer. Lånene blev på grund af misligholdelse af terminsbetalingerne overgivet til inkasso samtidigt.

Advokatnævnet statuerede, at inkassosalæret ikke skulle beregnes under eet.

ADV 1972.287 19 terminsydelser på ensartede grundmodningslån til sparekasse med 1. prioritetspantebrev i 19 parceller, der fortsat tilhørte udstykkeren, blev givet til inkasso samtidigt og betalt på een gang.

Inkassosalæret skulle beregnes under eet af den samlede restance.

ADV 1973.217 På vegne en kreditforening begærede en advokat udlæg i 11 ejendomme for kreditforeningens samlede tilgodehavende i hver ejendom 31.817 kr.

Fogeden opgjorde fordringen i hver ejendom med tillæg af omkostninger, herunder inkassosalær i forhold til hovedstolen.

Efter at der var indgivet tvangsauktionsbegæring, betaltes skyldige restancer og omkostninger, hvorfor auktionsbegæringene tilbagekaldtes.

Statueret, at inkassosalæret skulle beregnes af de indkasserede terminsydelser, uanset at der i fogedens opgørelse var reserveret et større inkassosalær i forbindelse med udlæg for hovedstolene, og inkassosalæret for hver ejendom nedsattes til 275 kr. med bemærkning, at inkassosalæret beregnes af de indgåede beløb.

Hvor et større antal sager udspringer af samme retsforhold og af samme beskaffenhed over for samme debitor, kan der være grund til at nedsætte inkassosalæret over for debitor.

III.C stk. 1 Inkasso

ADV 1972.343 Advokat fik overgivet til inkasso 147 lønkrav på 314.356,44 kr. incl. skat gennem et fagforbund men med fuldmagter fra hver enkelt lønmodtager.

Advokatnævnet fastsatte salæret efter arbejdets omfang til 10.000 kr. takstmæssigt inkassosalær af det samlede beløb udgjorde 6.792 kr.; mens de totale beregnede inkassosalærer udgjorde 44.494 kr. .

Der kan aldrig kræves inkassosalær af beløb, uden at disse ved skrivelse over for debitor er taget til inkasso, jf. S 245-84-7 N, hvor det ikke var tilstrækkeligt, at der var taget forbehold om takstmæssige inkassoomkostninger.

Samtidig kan der ikke afkræves den betalingspligtige mere i inkassosalær end svarende til salæret af det beløb, der retteligt kan opkræves, jf. ADV 1982K.16.

ADV 1982K.16 Der kan ikke kræves inkassosalær af beløb, der ikke indkasseres.

Ikke i overensstemmelse med normal inkassodrift at betinge frafaldelse af øjeblikkelig betaling af en større til inkasso tagen fordring af betaling af et større inkassosalær end det takstmæssige af det beløb, der med føje rent faktisk herefter indkasseres.

Dette får betydning ved tvangsauktioner, hvor et ellers opsagt pantebrevs restgæld forbliver indestående enten efter aftale eller i henhold til dets vilkår, idet der i så fald kun kan kræves inkassosalær af det indgåede beløb, jf. UfR 1960.2920, ADV 1950.242, 1956.287, 1958.231 1981.47 og ADV 1982.268 N. Gangsted-Rasmussen .

ADV 1964.178 Efter tvangsauktion kunne advokat ikke kræve inkassosalær af den del af et pantebrev, som overtoges, når pantebrevet var forsynet med tvangsauktionsklausul, hvorfor et af fogeden tilkendt inkassosalær for hele restgælden skulle omregnes efter auktionen.

ADV 1953.157 Pantebrev (formular I) var opsagt på grund af, at ejendommen var taget til brugelig pant. På tvangsauktion blev ejendommen overtaget af en efterstående panthaver, der gjorde gældende, at pantebrevets tvangsauktionsklausul forhindrede beregning af inkassosalær.

III.C stk. 1
Inkasso

Statueret, at der ikke kunne beregnes inkassosalær men kun et ekspeditionssalær - udover mødesalær ved tvangsauktionsmøder - for varetagelse af kreditors interesser (500 kr.). Der var ikke foretaget udlæg, men kun sendt opsigelsesskrivelse.

Kendelsen gengivet i ADV 1953.157 må formentlig medføre, at der i de tilfælde, hvor der sker opsigelse af pantebreve - ikke på grund af manglende betaling (formular A 1979 pkt. a eller f) - men i henhold til formular A 1979 punkterne b, c, d eller e, ikke kan kræves noget inkassosalær, men kun et arbejdsvederlag for varetagelse af kreditors interesser forud for auktionen, dersom ejendommen overtages af en person for hvem pantebrevets tvangsauktionsklausul får virkning.

For det tilfælde, at et pantebrev er opsagt, og det aftales med debitor, at restgælden forbliver indestående, se takst IX D.

Der kan endvidere kun kræves inkassosalær af beløb, der er taget til inkasso før indkaldelse til auktion, jf. Retsplejefovens § 565, henholdsvis før konkursdekret er afsagt, jf. Konkurslovens § 30-31.

ADV 1977.379 Da terminsydelser først var forfaldne efter indkaldelse til tvangsauktion, kunne der ikke beregnes inkassosalær heraf, men kun mødesalær og salær for varetagelse af kreditors interesser i forbindelse med gældsovertagelse.

Ifølge Mogens Munch: Konkursloven (3. udg.) side 218 og 245 kan der kun kræves inkassosalær over for et konkursbo, hvis fordringen er taget til inkasso før konkursdekretets afsigelse og såfremt fordringen med føje er taget til inkasso.

ADV 1971.286 Inkassosalær kan ikke beregnes over for dødsbo af fordring, der er overgivet advokat til inkasso efter, at boet er taget under behandling som gældsfragåelsesbo.

ADV 1983.85 Advokatrådet udtalt, at der bør kunne beregnes inkassosalær af fordringer overgivet i betalingsstandsningsperioden, da kreditor har et rimeligt behov for advokatbistand, modsat ved konkursboer hvor Konkurslovens § 30 afskærer. Se også Konkurslovens § 16-16a om betalingsstandsning.

Sø- og Handelsrettens skifteret fandt ved dom (KP 29/1981) af 7/7 1982, at anmelderen ikke havde godtgjort, at det havde været nødvendigt at tage fordringen til inkasso og heller ikke i

III.C stk. 5 Inkasso

øvrigt havde godtgjort, hvilke skridt der havde været påkrævet til varetagelse af sine interesser ud over anmeldelsen, hvorfor inkassosalær nægtedes.

Punkt C stk. 5, Krævebrev

Bestemmelsen i inkassotakstens III C stk. 5 om nedsat salær medfører, at det over for debitor i 1. krævebrev skal oplyses, at inkassosalæret ~~eller~~ ~~-omkostninger~~ ved betaling inden en vis frist ~~nedsættes~~ til det halve, jf. ADV 1961.272.

ADV 1974.124 Debitor betalte en fordring med omkostninger den 11/10, efter at der den 5/10 var sendt rykkerbrev uden tilkendegivelse om nedsættelse til halvdelen ved betaling umiddelbart efter 1. krævebrev.

Med henvisning til stk. 5 nedsattes inkassosalæret til det halve.

ADV 1967.192 Advokat krævede debitor ved skrivelse af 5/5 1966 for 1.782,50 kr. med bemærkning at "ved betaling inden 5 dage og uden indsigelse" vil salæret kunne nedsættes til $\frac{1}{2}$.

Den 18. s.m. sendte debitor det skyldige beløb + $\frac{1}{2}$ inkassosalær.

Advokaten var berettiget til at kræve fuldt inkassosalær.

ADV 1978.90 Irettesættelse for ved påtegning på genpart af en endnu ikke indleveret stævning, der var udtaget uden forudgående inkassoskrivelse, at have krævet fuldt inkassosalær uden oplysning om mulighed for nedsættelse samt for at have afkrævet uhjemlet rentebeløb og omkostninger, der endnu ikke var afholdt.

Det må, efter Advokatrådets godkendelse af diverse fortrykte inkassoblanketters indhold, anses for tilstrækkeligt, at det oplyses, at der ved betaling uden indsigelse inden for en angiven frist skal betales et beløb indeholdende et halvt inkassosalær.

For så vidt angår fristen i 1. krævebrev, må denne udgøre et antal dage, der ved sædvanlig påregnelig postekspedition vil medføre, at debitor kan nå at modtage krævebrevet og uden ophold betale beløbet, således at advokaten inden for fristen kan have modtaget meddelelse om, at beløbet er betalt ved

krævebrevets modtagelse.

Denne frist må ifølge Advokatrådets opfattelse ikke sættes under 5 dage, men konkrete forhold kan føre til, at fristen må være længere, fx krævebreve til Grønland, jf. ADV 1981. 145.

At fristbestemmelsen ved en fejl ikke er anført i 1. krævebrev afskærer ikke debitor fra muligheden af at slippe med $\frac{1}{2}$ salær, dersom fejlen opdages og der betales eventuelt med forbehold, der dog kun må angå salærets størrelse. Det er dog en betingelse, jf. nedenfor, at debitor ikke har gjort indsigelse over hovedfordringen og dens størrelse og ikke har indgået en afdragsordning.

ADV 1975.343 Advokat krævede på en kreditforenings vegne, mens debitor var bortrejst, denne for 2 forfaldne ydelser med sædvanlig oplysning om nedsættelse af salær ved betaling inden 8 dage.

Debitors hustru meddelte telefonisk advokatens kontor, at debitor var bortrejst og først kunne betale efter fristens udløb, og kontoret lovede at stille sagen i bero, indtil debitor kom hjem.

Det var tvivlsomt om kontoret havde tilkendegivet, at dette medførte forlængelse af fristen for nedsat salær.

Der kunne kræves fuldt inkassosalær.

ADV 1972.284 Advokat sendte den 6/7 krævebrev med 4 dages frist, og den 8/7 besværede debitor sig på advokatkontoret bl. a. over, at kreditor ikke havde krævet ham for beløbet, hvis størrelse der ikke var indsigelse imod.

Debitor betalte på advokatkontoret den 12/7 og skulle kun betale $\frac{1}{2}$ salær.

ADV 1967.29 En kreditor anmodede ved skrivelse af 23/3 1966 indtrængende debitor om "at hele den omhandlede restsaldo bliver dækket senest den 14/4" 1.465,51 kr. .

Den 15/4 indbetalte debitor det nævnte beløb til postvæsenet til kredit for kreditors postgirokonto.

Den 19. s.m. sendte kreditor fordringen til inkasso hos advokat, som straks efter modtagelsen den 20. s.m. rykkede debitor for beløbet + inkassosalær 232 kr. med sædvanlig tilkendegivelse om nedsættelse af salæret til $\frac{1}{2}$ ved betaling inden 4 dage.

Den 20. s.m. modtog kreditor meddelelse fra postvæsenet om be-

III.C stk. 5 Inkasso

løbets kreditering på hans girokonto, hvilket han underrettede advokaten om ved skrivelse af 21. s.m.

Ved skrivelse af 4/5 s.å. krævede advokaten debitor for $\frac{1}{2}$ salær, hvilket han under de foreliggende omstændigheder ikke fandtes berettiget til.

ADV 1976.323 Et kautionsforsikringsselskab havde kautioneret for en debtors kassekredit i en bank, som på et tidspunkt underrettede selskabet om debtors misligholdelse af lånebetingelserne, hvorefter selskabet forgæves opfordrede debitor til at nedbringe sit overtræk på kassekrediten.

Selskabets advokat sendte derefter en inkassoskrivelse, hvorefter debtors advokat anmodede om, at sagen blev stillet i bero, mens han søgte debtors økonomiske problemer løst.

Da selskabet i henhold til Danske Lov 1-23-15 kunne kræve debitor for gælden, var det berettiget, at selskabet havde søgt bistand hos advokat, og debitor var pligtig at betale selskabets advokats salær, der passende var fastsat til takstmæssigt inkassosalær.

Hvis debitor efter at have modtaget 1. krævebrev anmoder om henstand med betaling, medfører dette ikke uden udtrykkelig aftale, at fristen for betaling af $\frac{1}{2}$ inkassosalær forlænges, jf. ADV 1975.343 ovenfor.

Det er rimeligt, men intet krav, at det i 1. krævebrev anføres, at henvendelse og betaling direkte til kreditor ikke fritager for betaling af inkassoomkostninger, og at sagen, dersom debitor ikke besvarer skrivelsen, uden yderligere varsel vil blive indbragt for retten med deraf følgende omkostninger.

I 1. krævebrev bør der af hensyn til Rentelovens bestemmelser gives ~~rente~~påkrav, således at der ved eventuel senere udtagelse af stævning kan påstås renter fra påkravets tidspunkt og ikke først fra stævningens udtagelse.

Såfremt ~~debitor inden~~ fristens udløb betaler et mindre beløb end ~~krævet~~, og ~~det efterfølgende~~ viser sig, at debtors opgørelse af ~~fordringen~~ var korrekt, kan der ikke forlanges mere end $\frac{1}{2}$ inkassosalær.

Betingelserne for at debitor kan kræve salæret nedsat til det

III.C stk. 5
Inkasso

halve efter reglen i stk. 5, er, at det fulde skyldige beløb inklusive renter og $\frac{1}{2}$ inkassosalær skal være betalt inden fristens udløb og uden nogen form for indsigelser, jf. S 197-85-1.

A 266/1980 Hovedstol var efter 1. krævbrev indbetalt direkte til kreditor. Debitor fremsatte en uberettiget indsigelse mod betaling af inkassosalær under henvisning til det urigtige anbringende, at betaling af hovedstolen skulle være sket før sagens overgivelse til inkasso.

Denne indsigelse havde advokaten søgt verificeret og derefter måttet skrive en berigtigelse til debitor.

Der skulle betales fuldt inkassosalær, da forudsætningen for nedsættelse af inkassoomkostninger til $\frac{1}{2}$ er, at hovedstolen uden indsigelse betales inden den i 1. krævbrev angivne frist.

UFR 1982.210 Debitor betalt direkte til kreditor inden krævbrev fra advokat var kommet frem. Der kunne kræves $\frac{1}{2}$ salær.

Der skal dog kun ske nedsættelse af inkassosalæret, dersom fordringen er over 250 kr., ligesom " $\frac{1}{2}$ -inkassosalær" aldrig skal nedsættes under 80 kr.

ADV 1979.322 Advokat sendte 5/7 følgende krævbrev:

"Vedr. konkursboet efter NN.

Som kurator i NN's konkursbo har jeg i forbindelse med gennemgang af NN's bogholderi konstateret en saldo i NN's favør på 247,50 kr.

Jeg skal anmode Dem om straks at indbetale dette beløb inden 1/8 d.å., da beløbet i modsat fald vil blive taget til inkasso. Der tages forbehold om yderligere krav, herunder eventuelt salær samt renter."

Udtalt, at den af advokaten udfærdigede henvendelse, der var en saldomeddelelse, var affattet i en unødigt skarp tone, hvorved specielt henvistes til bemærkningen om, at fordringen ville overgå til inkasso.

D 240-84-1 N Lignende afgørelse.

ADV 1970.258 Ikke tilstrækkeligt at datere inkassoskrivelser med "poststemplets dato".

ADV 1952.137 Inkassobreve må kun sendes i fuldstændig lukket kuvert.

ADV 1947.37 Der må ikke benyttes tryksagskuverter i inkassosager.

III.C stk. 5
Inkasso

Fuldt inkassosalær kan beregnes, hvor der indgås en afdragsordning eller henstandsordning med debitor, jf. ADV 1953.134. Se også ADV 1975.343.

ADV 1983.30 Ifølge Dommerforeningens skrivelse af 1/6 1982 kan der beregnes fuldt inkassosalær af fordringer i henhold til pantebreve, jf. UFR 1981.358 og 1981.390, gældsbreve, veksler, jf. UFR 1978.603 og 1979.642 og checks, uanset at der i henhold til Retsplejelovens § 478 stk.1 kan begæres foretaget udlæg uden dom.

Ifølge Retsplejelovens § 503 træffer fogedretten bestemmelse om betaling af omkostninger ved gennemførelse af kravet. Aftaler mellem parterne om omkostninger og disses størrelse er ikke bindende for fogedretten, hvilket tillige gælder inkassosalær.

Det er i strid med god advokatskik at true med eller indgive konkursbegæring, såfremt fordringen er bestridt, debitor ikke er insolvent — betalingsvægring er ikke tilstrækkeligt — eller såfremt fordringen udgør et mindre beløb. Jf. ADV 1973.73, D 417-83-1 N, D 66-83-1 N og D 347-83-1 N nævnt i afsnit IV.B, Konkursboer.

Det kan ikke betegnes som god advokatskik at true med indgivelse af konkursbegæring i første almindelige krævebrev. Først når debitor har vist manglende betalingsevne og denne skyldes insolvens er det tilladt — ikke at true med — men advisere om, at sker betaling ikke inden en kortere frist, vil konkursbegæring blive indleveret, jf. D 293-84-9 N.

D 155-84-9 N Såfremt en advokat vil fravige den fremgangsmåde, der sædvanligvis følges ved inkassosager med anlæggelse af retssag mv., og i stedet vil begære debitor erklæret konkurs, må der foreligge særlige grunde, ligesom der påhviler advokaten en pligt til at foretage en nærmere undersøgelse af debtors solvens.

Der kan ikke uden retsafgørelse afkræves debitor refusion af omkostninger såsom transportudgifter og stempelafgifter, medmindre der oprettes et frivilligt forlig herom, jf. A 458/1975.

ADV 1952.89 Inkassosalæret over for debitor kan ikke beregnes med højere beløb end i taksterne anført, og der er heller ikke

III.A, B & C stk. 3
Inkasso

i taksterne nogen hjemmel til under forligsudgifter at debitere skyldnere for udgifter til befordring ved privat konference med disse med det formål at få dem til at underskrive forlig eller forhøje salæret, fordi en debitor skal betale pr. postopkrævning. Alle sådanne ekstraudgifter må den pågældende advokat aftale med kreditor, at han skal betale, hvis advokaten ikke vil gå den ordinære vej, når debitor bor i fremmed retskreds og ikke lader høre fra sig, da at sende fordringen til sin lokale forbindelse eller, hvis han foretrækker det, stævne debitor.

Der kan ikke beregnes noget særskilt salær for oprettelse af en inkassosag.

Punkterne A, B og C stk. 3

Ved inkasso af fordringer sikret ved pant i fast ejendom eller håndpant skal salæret beregnes efter takst A.

ADV 1955.277 Salær for inkassation af en fordring i henhold til et høstpantebrev beregnes efter de almindelige regler for inkassation af fordringer sikret ved pant i fast ejendom.

Fra denne regel gælder ifølge stk. 3 den undtagelse, at dersom en terminsydelse tages til inkasso særskilt, det vil sige uden at der samtidig tages ejerskifteafdrag, ekstraordinære afdrag, ejerskiftegebyr eller andre ikke forud aftalte eller forudberegnelige afdrag ifølge lånedokumentets tekst til inkasso, beregnes salæret efter takst B, jf. ADV 1975.309 (Poul Østergaard).

ADV 1959.118 Ved skrivelse af 21/11 1957 til debitor opsigde advokat på kreditors vegne 2 pantebreve i debtors ejendom til indfrielse i juni termin 1958.

Den 16/6 indbetalte debitor til en bank det fornødne beløb til indfrielse af pantebrevene, men gjorde ikke banken opmærksom på advokatens opsigelse.

Banken ringede til den ejendom, hvor kreditor boede, men fik besked om, at denne var bortrejst, hvorefter banken forgæves søgte at komme i forbindelse med kreditor gennem dennes familie.

Den 26/8 1958 skrev advokaten til debitor og afkrævede disse de

III.A, B & C stk. 3 Inkasso

skyldige beløb + salær.

Banken betalte, dog med forbehold for så vidt angik salæret.

Udtalt, at bankens telefoniske henvendelse til kreditors families medlemmer ikke kunne fritage debitorerne for pr. brev til kreditors adresse eller dennes advokat at rette tilbud om rettidig betaling. Kravet på inkassosalær var derfor berettiget.

ADV 1967.152 Ved skrivelse af 20/12 1966 opsigde advokat pantebrev med restgæld 6.400 kr., da ydelsen pr. december termin ikke var modtaget.

Samtidig krævedes salær, 277,40 kr. af den forfaldne ydelse 1.924 kr. samt salær for opsigelse 75 kr. uden tilkendegivelse af, at inkassosalæret ville blive nedsat til $\frac{1}{2}$ ved betaling efter første påkrav.

Debitor havde den 17. s.m. pr. postgiro sendt advokaten den forfaldne ydelse, der rettelig kun udgjorde 1.024 kr., hvilket advokaten havde overset.

Beløbet krediteredes advokatens postgirokonto den 20. s.m., hvilket advokaten fik meddelelse om den 21. s.m.

Samme dag meddelte advokaten debitor, at han fastholdt opsigelsen, beklagede fejltagelsen med hensyn til ydelsens størrelse og nedsatte inkassosalæret til 187 kr. uden tilkendegivelse om nedsættelse ved betaling efter første påkrav.

Den 23. s.m. fremsendte debitors advokat hovedstolen med renter samt under forbehold $\frac{1}{2}$ inkassosalær 93,50 kr. og opsigelsessalær 75 kr., hvorefter han krævede inkassosalæret tilbagebetalt, da betalingen af ydelsen ikke var foranlediget af kreditors advokat, da denne havde angivet ydelsen forkert samt undladt tilkendegivelse om nedsættelse af inkassosalæret til $\frac{1}{2}$ ved betaling efter første påkrav.

Endvidere krævede debitors advokat opsigelsessalæret nedsat til 30 kr., subsidiært 50 kr.

Udtalt, at den fejlagtige angivelse af terminsydelsen og undladelse af bemærkning om nedsættelse af inkassosalæret til $\frac{1}{2}$ ikke kunne betage advokaten retten til $\frac{1}{2}$ inkassosalær.

Opsigelsessalæret kunne ikke fastsættes højere end 30 kr., men dette kunne ikke kræves, da opsigelsen skete som led i inkassation af ydelsen og den eventuelle efterfølgende inkassation af hovedstolen.

Hvor terminsydelser successivt tages til inkasso, kan der beregnes fuldt inkassosalær for hver ydelse, jf. ADV 1982.84 og 1984.250.

III.A, B & C stk. 3 Inkasso

ADV 1956.277 Salæret for inkassation for statskassen af flere hovedstole eller ydelser ifølge pantebreve i samme ejendom skal beregnes under eet, når følgende 4 betingelser er opfyldt: 1) at alle fordringer er modtaget samtidigt eller i umiddelbar kontinuitet af hinanden, 2) at alle fordringer er modtaget fra samme statsinstitution eller fra samme kommunale institution på statskassens vegne, og kan afregnes til samme institution, 3) at alle fordringer er af ensartet beskaffenhed og udrustet med ensartet sikkerhed, således at de kan undergives samme behandlingsmåde, og 4) at alle fordringer vedrører enten hovedstol eller ydelser, og således ikke er en blanding af hovedstol og ydelser.

I denne forbindelse kan det nævnes, at i den af Realkreditrådet og Advokatrådet indgåede aftale om inkassosalær mv. skal reglen om, at der over for kreditinstitutterne kun kan kræves inkassosalær for een ydelse, dersom kreditinstituttet overtager ejendommen på tvangsauktion, efter begge råds opfattelse fortolkes indskrænkende, således at reglen kun gælder over for realkreditinstitutterne, men ikke kan påberåbes af andre auktionskøbere, hvilket begrundes med, at dersom debitor vil gøre "rent bord" skal denne betale fuldt inkassosalær af hver ydelse, der er taget successivt til inkasso.

Det følger af ovenstående, at der ved inkasso af hele pantebrevets restgæld ikke kan beregnes delvist inkassosalær efter takst B, jf. stk. 3, for en forfalden terminsydelse, uanset om ydelsen først har været overgivet til inkasso, hvorfor hele inkassosalæret for totalbeløbet skal beregnes efter takst A, jf. ADV 1958.187 og UFR 1981.390.

ADV 1966.66 Ydelse pr. 11/6 1965 på et pantebrev blev ikke betalt.

Ved skrivelse af 20/7 1965 krævede advokat på kreditors vegne på grund af misligholdelse pantebrevet indfriet i sin helhed med tillæg af inkassosalær i forhold til det samlede tilgodehavende.

Da pantebrevet kun var forfaldent til betaling på grund af misligholdelse, og da pantebrevet blev indfriet efter første påkrav, kunne der kun kræves salær i forhold til terminsydelsen, hvilket salær skulle nedsættes til $\frac{1}{2}$ salær.

III.A, B & C stk. 3

Inkasso

Der gælder dog den modifikation til den tvungne omregningsregel, at inkassosalæret for totalbeløbet ikke kan blive mindre end det inkassosalær, der forud er beregnet for inkasso af terminsydelserne alene. - Er der fra starten af taget mere end terminsydelser til inkasso, skal salæret beregnes af det samlede beløb efter takst A.

I tilfælde af, at der forud for indkaldelse til tvangsauktion er taget en terminsydelse til inkasso og derefter er taget hele restgælden til inkasso, kan der over for auktionskøber, når restgælden forbliver indestående, kun beregnes inkassosalær af det restancebeløb, der skal betales, og dersom dette udelukkende indeholder terminsydelser, kan inkassosalæret beregnes efter takst B.

Hvis der forud for opsigelse af restgælden er taget flere ydelser successivt til inkasso, kan der beregnes fuldt inkassosalær af hver ydelse, der indkasseres på grund af tvangsauktionsklausul, hvor restancen udelukkende består af terminsydelser.

Dersom der i henhold til et pantebrev med tvangsauktionsklausul, der er fuldt ud opsagt, efter indkaldelse til tvangsauktion er forfaldet terminsydelser, sammenlægges disses beløb med den sidst forud for tvangsauktionsindkaldelsen til inkasso tagne terminsydelse, hvorefter der efter takst B beregnes inkassosalær af det samlede beløb, mens der i øvrigt beregnes fuldt salær efter takst B for hver af de øvrige (tidligere) terminsydelser. - Det er forudsat, at restancebeløbet kun indeholder "rene" terminsydelser.

ADV 1958.231 Efter tvangsauktion kan der alene beregnes inkassosalær af beløb, der skal betales af auktionskøberen i henhold til tvangsauktionsvilkårene.

ADV 1953.302 Den 29/12 blev der på begæring af advokat Y gjort udlæg i en ejendom, og straks efter udlæg begærede han tvangsauktion, og den 3/1 udsendte fogeden indkaldelse til vilkårs-møde.

Den 9/1 udsendte advokat X til ejerens sidst kendte adresse krævebrev om indfrielse af et foranstående ligeledes misligholdt pantebrev med tillæg af renter og inkassosalær.

Advokat Y's klient overtog ejendommen som ufyldestgjort pant-haver og indfrie advokat X's klients pantebrev, og X's klient havde ikke krav på inkassosalær men kun salær for møde på auk-tion.

III.A B & C stk. 2 & 3
Inkasso

Dersom en fordring slet ikke eller kun delvis er blevet dækket på tvangsauktion, er det ikke i strid med god advokatskik at rejse krav om restfordringen over for den oprindelige debitor, men inkassosalæret skal omregnes efter takst B - fordringen har jo ikke længere sikkerhed i fast ejendom - for den resterende del, og kreditor er berettiget til forlods at afskrive modtagne beløb til dækning af omkostninger samt formentlig renter, jf. UFR 1982.693. Dette gælder også ved garanterede pantebrevs fordringer.

I den forbindelse skal det nævnes, at dersom der er tale om en kreditor, der har overtaget ejendommen som ufyldestgjort panthaver, gælder reglen i Retsplejelovens § 578 for så vidt angår opgørelsen af restfordringen.

I tilfælde, hvor fordringen er delvis sikret ved pant, anvendes efter salærtakstenes punkt C stk. 2 satsen for pantsikrede fordringer (takst A) for den del, der dækkes af pantet, mens der for resten af fordringen beregnes salær efter satsen for andre fordringer (takst B), jf. ADV 1953.323.

ADV 1953.62 Salæret for en inkassations af en fordring på kr. 13.665,50, der var sikret dels ved kaution, dels ved håndpant i et pantebrev, der stod op til 101.700 kr. i en ejendom, der sidst var solgt for 162.000 kr., måtte beregnes efter taksten for inkassations af pantsikrede fordringer. - Da debitor havde betalt hele skylden efter et enkelt krævebrev, måtte salæret nedsættes til $\frac{1}{2}$.

A 22/1984 Udtalt, at det må påhvile inkassoadvokaten at påvise, hvor stor en del af fordringen, der ikke var pantsikret, og hvoraf der dermed kunne beregnes salær efter taksten for andre fordringer, takst B.

A 37/1978 En advokat, der af en klient bliver anmodet om at tage et pantebrev til inkasso og om nødvendigt fremme sagen til tvangsauktion, har pligt til at fremme sagen uden unødigt ophold, og hvis sagen trækker i langdrag, pligt til at henlede klientens opmærksomhed på risikoen for, at driftsudgifter vil blive misligholdt af debitor til skade for den panthaver, der overtager ejendommen på tvangsauktion.

Hvor sådan risiko består, må advokaten i tilfælde, hvor ejendommen afkaster løbende indtægter, tillige henlede klientens opmærksomhed på muligheden for at tage ejendommen til brugelig

III.C stk. 4 & Andet om inkassosalær Inkasso

pant.

Punkt C stk. 4

Ifølge stk. 4 omfatter inkassosalæret erhvervelse af eksekutionsgrundlag ved forlig, udeblivelses- eller anerkendelsesdom, det vil sige også udfærdigelse af forligsudkast og/eller stævning, jf. ADV 1975.309 Poul Østergaard .

Derimod dækker inkassosalæret ikke ~~omkostninger~~ til inkassoadvokatens opgørelse af forfaldne ~~renter~~, dersom debitor ønsker en sådan opgørelse, idet debitor kun har krav på at få en specifikation, herunder oplysning om påløbne renter, såfremt advokaten kræver et restbeløb eller såfremt debitor henvender sig til advokaten for at betale restgælden eller i forbindelse med betaling af sidst afdrag kræver en specificeret opgørelse over, hvad der ialt er betalt, jf. ADV 1983.35 og 1983.156.

Andet om inkassosalær

For feriepengekrav kan der beregnes inkassosalær også i tilfælde af tvangsakkord, idet kravet er privilegeret og ikke omfattes af tvangsakkorden (A 525/1980).

I tilfælde af løn til godehavender, der skal til inkasso, bør arbejdsgiveren formodentlig skriftligt forespørges i inkassoskrivelsen, om han vil betale, da der i modsat fald med rimelighed må kunne indgives konkursbegæring, således at lønkravet kan anmeldes for Lønmodtagernes Garantifond (A 383/1977).

Ved inkasso af lønkrav, herunder feriepengekrav, skal salæret beregnes af kravet inklusive A-skat, jf. ADV 1972.344 og ADV 1981K.1.

I den forbindelse skal det bemærkes, at en midlertidig bestyrer eller kurator bør vejlede en lønmodtager om dennes muligheder for at anmelde sit krav i Lønmodtagernes Garantifond.

Der kan beregnes fuldt inkassosalær vedrørende umiddelbart eksegible fordringer, hvilket også gælder tilfælde, hvor de-

Andet om inkassosalær
Inkasso

bitor har betalt hovedstol uden omkostninger og hvor der derefter stævnes for sagsomkostninger, jf. skrivelse af 1/6 1982 fra Den danske Dommerforening gengivet i ADV 1982.258 samt ADV 1979.119 (veksler) og 1983.30.

Der kan beregnes inkassosalær efter takst B for strejkebøder idømt ved Arbejdsretten, da denne ret kun i dens kendelser træffer afgørelse om sagsomkostninger for sagens førelse for Arbejdsretten, jf. UFR 1984.1133V og A 840/1978.

UFR 1984.1133V Tilkendt fuldt inkassosalær for hvert strejkebødsbeløb, der skulle inddrives over for hver enkelt. Det var uden betydning, at sagerne i Arbejdsretten var behandlet under eet.

A 614/1976 I Arbejdsretten var en metalarbejder idømt et beløb kun indeholdende et omkostningsbeløb for sagens førelse for Arbejdsretten. Beløbet sendtes til inkasso.

Udtalt, at det afgørende for berettigelsen at belaste debitor med et inkassosalær må være, om en forfalden fordring af kreditor med rette er overgivet en advokat til inkasso, og advokaten derefter faktisk foretager en indkassering.

Bortset fra tilfælde, hvor der ved dom er tilkendt kreditor sædvanlige omkostninger, der indeholder inkassosalær, er det for et inkassosalærs berettigelse uden betydning, om fordringen før overgivelsen til inkasso er eksegebil eller ej.

Ved tilbagetagelsesforretninger i henhold til Kreditkøbsloven kan der af fordringen beregnes inkassosalær efter takst B (andre fordringer), jf. A 462/1984, da denne inkassotakst skal benyttes i alle tilfælde, hvor der ikke er tale om netop en fordring sikret ved pant i fast ejendom eller ved håndpant.

En begrundelse for at Kreditkøbsloven indfører at tillade beregning af inkassosalær var at undgå, at kreditor af omkostningsmæssige årsager i stedet udtog stævning og dermed fik tilkendt inkassosalær (efter taksten for andre fordringer), jf. UFR 1957.217.

En yderligere begrundelse for, at taksten for pantsikrede fordringer ikke kan benyttes, er, at der ved pant i fast ejendom

Andet om inkassosalær Inkasso

og håndpant – modsat ved genstande solgt med ejendomsforbehold – ikke er et så omfattende arbejde for advokaten med at opspore og få rådighed over sikkerheden.
Resultatet stemmer vel også overens med Dommerforeningens skrivelse af 1/6 1982, hvorefter der af fordringer sikret ved løsøre pantebrev kan beregnes inkassosalær efter takst B.
Anderledes "Kreditkøbslov" (kommenteret) side 225.

Med hensyn til inkasso af ~~lejeløb~~ modtaget til inkasso fra en udlejer kan advokaten på udlejerens vegne kræve betaling af den skyldige leje, gebyret iht. Lejeloven samt inkassosalær efter takst B, jf. ADV 1976.167 og UFR 1975B.208 (Chr. Arnskov).

UFR 1956.964 Udlejer kunne ikke kræve inkassoomkostninger, da lejen blev betalt inden 3-dagesfristen (løbedage) (iht. nu Lejelovens § 93 stk. 2, 1. punktum) udløb.
Anderledes Fuldmægtigen nr. 6, juli 1980, hvor det gøres gældende, at beløbet først kan tages til inkasso efter udløbet af også påkravsfristen.
Inkassosalær må altid kunne beregnes samtidig med påkrav, hvor der er tale om gentagelse af manglende betaling, da en lejer i modsat fald i for stort omfang vil kunne opnå en egenhændig kreditgivning.
Betaling af inkassosalær kan næppe gøres til forudsætning for ikke at opretholde en opsigelse af lejemålet, men salæret må indkasseres ved særskilt søgsmål, jf. UFR 1984.637.

I tilfælde af lejerestancer, der successivt tages til inkasso, beregnes der salær for hver ydelse som ved terminsydelser, jf. A 514/1980.

For så vidt angår indkassering af ejendomsskatter, har der i lang tid været tvivl om, hvorvidt der over for debitor kunne kræves inkassosalær af skatterestancer, jf. Poul Østergaard i ADV 1970.286 og 1971.317, hvori er nævnt UFR 1969.650H, der nægtede inkassosalær.

Andet om inkassosalær
Inkasso

Det har dog stedse - Højesteretsdommen afskærer ikke dette - været Advokatrådets opfattelse, at dersom en debitor indgår en henstands- eller afdragsordning, kan der beregnes inkassosalær efter takst A som kompensation for kommunens udgift til advokat for indkassering af skattebeløbet.

Advokatrådet anfører i ADV 1973.129, at der ikke foreligger nogen endelig afklaring af omkostningsspørgsmålet om, hvorvidt debitor kan belastes med omkostninger ved inkasso af skatterestancer, og det anbefales at hver enkelt advokat, der har den type sager, træffer aftale med den pågældende kommune om, hvorledes salærberegningen i sagerne skal foregå.

Det må imidlertid anføres, at det for mange kommuners vedkommende gælder, at disse efter pantefogedens udpantning sender skatterestancer til advokat med den forventning, at advokaten tager skatterestancen til inkasso, og at advokaten sender et almindeligt l. krævebrev indeholdende inkassosalær, således at der først indgives tvangsauktionsbegæring, hvis debitor ikke reagerer på krævebrevet.

I praksis betaler mange debitorer da også inkassosalæret uden protest, og denne praksis med at beregne inkassosalær frem for straks at indgive tvangsauktionsbegæring er også mere lempelig og økonomisk for debitorerne, som følge af de meget store omkostninger, herunder afgifter til det offentlige, som en tvangsauktionsbegæring indebærer.

Dette synspunkt har da også bevirket, at Haderslev Civilret ved dom af 28/8 1974, gengivet i ADV 1974.297, tilkendte en advokat et arbejdsvederlag på 200 kr., der pristalsreguleret idag ville svare til ca. 420 kr.

I dommen anføres, at debitor var "pligtig at refundere sagsøgeren udgifterne til indledt tvangsauktion, derunder det nævnte også i hans egen velforståede interesse udsendte varselsbrev, som må anses for et naturligt led i auktionsproceduren".

Dommen må således tages som udtryk for, at der af advokater, før tvangsauktion begæres, bør sendes et varselsbrev til debitor, hvori der kan tages et salær - forudsat som sædvanligt er i inkassosager, at kommunen som kreditor har rykket debi-

Andet om inkassosalær Inkasso

tor med tilkendegivelse om, at fordringen vil blive sendt til inkasso, hvis beløbet ikke betales straks.

Når henses til den lange periode, der er hengået siden Kildeskattelovens ikrafttrædelse og dermed den ovennævnte indledte pantefogedpraksis, kan det formentlig med rette gøres gældende, at der kan kræves inkassosalær ved inkassation af ejendomsskatter.

Hos advokatmyndighederne har man godkendt beregning af inkasso af ejendomsskatterestancer i følgende kendelser.

ADV 1956.275 Inkassosalær for skatterestance, for hvilken sognerådet, forinden fordringen sendtes til inkasso, havde foretaget udpantning i debtors faste ejendom, skulle beregnes efter inkassotaksterne.

ADV 1955.141 Advokat fik fra kommune anmodning om at inddrive en skatterestance på 7.422,13 kr., for hvilken der i forvejen var foretaget udpantning i debtors faste ejendom.

Advokaten rykkede debitor, der lovede at betale 2.000 kr. månedligt, men da dette ikke overholdtes, gjorde advokaten forberedelser til tvangsauktion over den udlagte ejendom.

Derefter betalte debitor det skyldige beløb samt under protest det af advokaten krævede salær på 1.600 kr.

Statueret, at uanset at der havde været foretaget udpantning, inden fordringen overgaves til advokat, havde han krav på almindeligt inkassosalær, hvortil kom salær for auktionsforberedelse.

ADV 1971.332 Godkendt inkassosalær af skatterestance på 12.233 kr., der blev overgivet til inkasso efter foretaget udpantning og i henhold til frivilligt forlig afviklet over ca. 1 år.

Endvidere godkendt salær for forberedelse af tvangsauktion, som bortfaldt inden det forberedende møde.

I dom i UFR 1981.459 har Højesteret stadfæstet en Østre Landsretsdom, hvori det bemærkes, "at advokaten findes at have været berettiget til at beregne inkassosalær vedrørende de fordringer, kommunen havde anmodet ham om at inddrive". Salæret var beregnet efter takst A.

UFR 1981.459H Højesteret udtaler: Herefter og idet det i dommen vedrørende ejendomsskatterne anførte tiltrædes, vil dommen være

Andet om inkassosalær Inkasso

at stadfæste.

Østre Landsret udtaler i præmisserne, at advokaten for en kommune med hensyn til ejendomsskat og personlig skat havde været berettiget til at beregne inkassosalær vedrørende de fordringer, kommunen havde anmodet ham om at inddrive, og at advokaten kunne afskrive a conto-indbetalinger forlods på omkostningerne og derefter på hovedstolen, da debitor ikke havde tilkendegivet specielle ønsker om, hvorledes indbetalingerne skulle anvendes.

Efter 1/7 1983, hvor Advokatnævnet består både af advokater og offentlighedsrepræsentanter, har dette i kendelse A 631/1983 af 8/11 1983 godkendt en advokats beregning af inkassosalær for indkassering af en ejendomsskatterestance, hvorfor tidligere tiders tvivl vist må siges at være ryddet af vejen.

Inkassosalæret for ejendomsskatter skal beregnes efter takst A (pantsikrede fordringer), jf. UfR 1981.459H, da punkt C stk. 3 kun taler om terminsydelser, og da der er tale om en fordring sikret ved pant i fast ejendom.

Dog tidligere anderledes i ADV 1966.114 med rettelse i 1966.167 samt 1968.60.

ADV 1953.293 En advokat, der samtidig fra en og samme skattemyndighed modtager flere forskellige skattebeløb til inkassations hos samme skatteyder, skal beregne inkassosalæret under eet af den samlede fordring.

Idet udpantning, jf. Juridisk Ordbog (4. reviderede udgave, 1976), er en betegnelse for et retsmiddel, som i lighed med eksekution anvendes til at sikre fyldestgørelse af et pengekrav, men som kan anvendes uden sædvanligt eksekutionsgrundlag i henhold til særbestemmelser i diverse love, og idet udpantningsret i Retsplejelovens § 478 stk. 2 ligestilles med udlæg og dermed bl.a. med samme paragrafs stk. 1 nr. 4 (frivillige forlig), 5 (gældsbreve), 6 (pantebreve, herunder ejerpantebreve) og 7 (veksler og checks), for hvilke der som ved udpantning ikke skal erhverves sædvanligt eksekutionsgrundlag i form af dom eller retsforlig, er det spørgsmålet, om ikke der for alle fordringer, som har grundlag i særlovs-

Andet om inkassosalær Inkasso

bestemmelser og er tillagt udpantningsret, gælder, at der efter ændringen i 1976 af Retsplejelovens kapitel om tvangsfuldbyrdelse kan beregnes inkassosalær af sådanne fordringer, der overgives til inkasso efter at debitor er adviseret om muligheden herfor. - Der er som nævnt ikke længere nogen forskel i tvangsfuldbyrdesmåden.

Med hensyn til fordringer i form af dagrenovationsafgift og lignende, hvor der ikke som for ejendomsskatter gælder fortrinsret iht. Tinglysningslovens § 4 stk. 2, jf. UfR 1981.202 og 1984.676, bør fordringen ihvertfald kunne overgives til inkasso med den følge, at debitor afkræves inkassosalær.

Hvor særlige inddrivelsesmåder er gældende, er det normalt udelukket at beregne inkassosalær, medmindre der foreligger særlige omstændigheder eller fordringen overgives til en advokat, for at denne kan sørge for debtors opfyldelse af en afdragsordning.

Ved særlige inddrivelsesmåder vil det formentlig være rimeligt, at kreditor overgiver en fordring til inkasso - efter at have sendt påkrav - hvis debitor lægger større hindringer i vejen for at beløbet hurtigt betales. - Der er ofte i fx bidragssager tale om væsentlig obstruktion og betalingsvægring fra debtors side, hvilket ikke bør kunne blive velfærdstruende for kreditor.

Den særlige inddrivelsesmåde bør være et tilbud til - ikke et bånd for - kreditor og denne bør kunne vælge inddrivelsesmåden for fordringen - ikke debitor.

Inkassosalær for underholdsbidrag godkendt i en sådan situation af Advokatnævnet ved kendelse (A 246/1983) af 27/4 1984 gengivet i ADV 1984K.42.

Anderledes UfR 1984.315, hvor underretten dog havde tilkendt den bidragssøgende omkostninger. I sagen blev der henvist til Advokatnævnskendelse i ADV 1983K.43 med et i forhold til førnævnte kendelse modsat resultat.

Hvor det offentlige har hjemmel til at modregne restancer i beløb, debitor har tilgode hos det offentlige, eller til at foretage udpankning i lønudbetalinger, vil det som regel være uberettiget at påføre debitor en udgift i form af inkassosalær.

2. INKASSOSALÆR BEREGNET OVERFOR KLIENTEN

Kreditor kan ikke regne med at få sine omkostninger ved inkassations godtgjort fuldt ud hos debitor, selv om det udelukkende er dennes manglende evne eller vilje til at betale fordringen til forfaldstid, der gør inkassations gennem advokat nødvendig, jf. ADV 1953.133 (Busch-Jensen).

Punkt C stk. 6

Efter stk. 6 kan der, når en inkassosag må passere flere advokater eller viser sig særlig byrdefuld, jf. ADV 1975.137, eller langvarig, ske forhøjelse af inkassosalæret over for klienten, normalt med indtil 1/3.

ADV 1980K.9 Advokat, som havde fået 3 sager til inkasso, beregnede udover takstmæssigt inkassosalær 1/3 af provenuet i hver af sagerne med henvisning til, at der ikke var tale om "helt almindelige inkassosager".

Advokatnævnet gav ham ikke medhold heri; og fandt iøvrigt, at den af advokaten udviste adfærd var i strid med god advokatskik og idømte en bøde på 1.500 kr.

Det bemærkes, at denne regel ikke medfører forhøjelsesmulighed over for debitor.

Der kan ikke over for klienten debiteres udgift til honorar til en kollega i samme retskreds for at møde ved forberedende møde, jf. A 994/1981.

I mindre sager, hvor udeblivelsesdom afsiges efter, at sagen af advokaten er fuldt forberedt til domsforhandling, men hvor debitor udebliver ved domsforhandlingens begyndelse, kan der beregnes takstmæssigt proceduresalær over for klienten, jf. A 994/1981.

Hvor kreditor begærer en inkassosag standset, efter at advokaten har oprettet forlig med debitor, og har indkasseret en del af beløbet, kan advokaten beregne inkassosalær i forhold til det indgåede beløb samt et beløb for forligets oprettelse.

III.C stk. 6
Inkasso

se, jf. ADV 1953.324. Det samlede salær kan dog næppe overstige det beløb, der er fastsat som inkassoomkostninger i forliget, og kreditor kan formentlig ikke over for debitor kræve differencen mellem dette beløb og det salær, kreditor rent faktisk har måttet betale advokaten.

ADV 1970.263 I inkassosag, hvor udeblivelsesdom var afsagt, indgik kreditor forlig med debitor om betaling af $\frac{1}{2}$ af hovedstolen samt sagens omkostninger.

Der kunne alene beregnes inkassosalær af det indgåede beløb, men med tillæg af salær for domserhvervelse fsv. angik det ikke indgåede beløb.

Klage over, at der var erhvervet udeblivelsesdom, afvistes, da det ikke var godtgjort, at forliget var indgået inden dommen.

~~Advokaten kan ikke beregne inkassosalær af de efter en sags overgang til inkasso indkasserede renter,~~ jf. ADV 1975.137, ligesom der ikke kan beregnes salær af omkostningsbeløb.

Med hensyn til afregning bemærkes, at ethvert beløb, som advokaten har indkasseret hos debitor, skal føres til indtægt for kreditor, hvorimod der til udgift føres positive omkostninger og inkassosalær, jf. ADV 1953.134.

Som følge heraf er kreditor berettiget til at forlange oplyst i afregningen, hvilke inkassoomkostninger og renter mv. debitor har indbetalt, hvilket formentlig kan udledes af Advokatnævnskendelse A 668/1976.

ADV 1977.211 Kreditor skal have krediteret de af debitor betalte renter - hvilket indebærer, at advokaten er forpligtet til om muligt at indkassere påløbne renter.

UFR 1981.459H Stadfæstet Østre Landsretsdom, der i præmisserne bemærker, at advokaten kunne afskrive a conto-indbetalingerne forlods på omkostninger og derefter hovedstol, da debitor ikke havde tilkendegivet specielle ønsker om, hvorledes indbetalingerne skulle anvendes.

Dette indebærer formentlig, at der også forlods kan afskrives på renter førend på hovedstolen.

Punkt C stk. 7, Deling af inkassosalær mellem kolleger

Efter stk. 7 gælder det, at der ved afregning indbyrdes mellem bestallingshavende advokater sker deling af inkassosalæret, når den indgående fordring er over 200 kr.,

"Indgående fordring" må forstås som hovedstol med påløbne renter til den dag, hvor sagen af kreditor er overgivet til inkasso.

S 342-83-1 N (ADV 1984K.45) Delingsreglen gælder ikke i forhold til udenlandske advokater.

I så fald deles inkassosalæret i mangel af anden aftale med 2/3 til den, der har indkasseret beløbet, og 1/3 til den, der har sagen fra kreditor.

Reglen er beregnet på de tilfælde, hvor en inkassosag kun passerer 2 advokater.

ADV 1970.63 Advokat X erhvervede i fremmed retskreds dom for et beløb på 1.691 kr. plus sagsomkostninger 450 kr., lod fogedforretning beramme og bad advokat Y om at møde.

Efter underretning om udfaldet bad X Y om "at fortsætte sagen, således at de udlagte genstande bliver hentet, såfremt debitor ikke betaler som lovet".

Da fordringen indgik, beregnede Y af omkostningsbeløbet 450 kr. en skønsmæssig andel på 200 kr.

Sagen ansås overgivet Y til inkasso og dennes salærandel fastsattes til 2/3 af takstmæssigt inkassosalær af 1.691 kr. (255 kr.), eller 170 kr.

ADV 1974.82 Advokat, der havde modtaget en landsretsstævning fra kollega med anmodning om at møde ved 1. retsmøde, og som, efter at sagsøgte havde taget bekræftende til genmæle, og sagen havde været udsat på præcisering af påstanden, og efter at han havde fået bekræftende svar på en forespørgsel om at skulle indkassere beløbet, indkasserede dette med omkostninger, beregnede 233 kr. af det tilkendte sagsomkostningsbeløb, eller 570 kr.

Dette nedsattes til 2/3 af inkassosalær beregnet af fordringens hovedstol (472 kr.).

ADV 1978.371 Advokat X sendte 2 inkassosager og en retssag til advokat Y.

I den ene inkassosag (hovedstol 2.085,87 kr.) afgav debitor ef-

III.C stk. 7 Inkasso

ter opnået dom insolvenserklæring under fogedforretning, og Y afregnede sagen, udover salæret for sagens behandling 125 kr., med at beregne det fulde tilkendte mødesalær 170 kr., som X påstod nedsat til $\frac{1}{2}$.

Salærberegningen godkendt.

I den anden inkassosag (hovedstol 3.867,96 kr.) opnåedes udelivelsesdom, og under udkørende fogedforretning betalte debitor 1.000 kr. a conto, og der foretoges udlæg i en orientalsk løber, som senere forsvandt fra debtors besiddelse.

Debitor afgav under ny fogedforretning insolvenserklæring.

X gjorde gældende, at der var påløbet for store omkostninger, men Y's afregning indeholdende tilkendt mødesalær 310 kr. og salær for sagens behandling i øvrigt 240 kr. godkendtes.

I retssagen (hovedstol 19.929,97 kr.) blev X's klienter dømt efter påstanden.

Y beregnede fuldt proceduresalær 3.560 kr., som X krævede fordelt med $\frac{2}{3}$ til Y og $\frac{1}{3}$ til X.

Hele proceduresalæret tilkendtes Y i mangel af særlig aftale.

Såfremt den oversendende advokat har opnået eksekutionsgrundlag, må reglen ofte fraviges, hvilket tillige gælder, hvor den oversendende advokat har indkasseret en del af beløbet.

ADV 1959.294 Når en advokat fra en kollega modtager en inkassosag, hvori der foreligger eksekutionsgrundlag, har advokaten, selv om han indkasserer beløbet, ikke ubetinget krav på $\frac{2}{3}$ af inkassosalæret, men kun på eventuelt mødesalær ubeskåret og en passende andel af inkassosalæret, hvilken andel i det foreliggende tilfælde, hvor den modtagende advokat forud for fogedforretningen en enkelt gang havde rykket debitor og efter fogedforretningen havde modtaget beløbet, fastsattes til $\frac{1}{2}$.

Hvis kreditors egen advokat forhøjer sit salær i henhold til punkt C stk. 6, er dette kollegaen uvedkommende.

I den forbindelse skal det bemærkes, at eventuelt tilkendte mødesalærer fuldt ud tilfalder den advokat, der er mødt, men dersom fuld dækning ikke opnås, kan mødesalæret nedsættes til halvdelen, dog ikke under 40 kr., jf. takst II stk. 4 og ADV 1978.371 anført ovenfor.

Dersom den oversendende advokat udtrykkeligt har givet in-

III.D Inkasso

struktion om, at kollegaen kun skal møde under fogedforretningen, kan kollegen ikke beregne inkassosalær, hvis beløbet senere indgår delvist eller fuldt ud.

ADV 1955.193 Advokat X sendte til et dommerkontor i en anden by anmodning om foretagelse af fogedforretning.

Dommeren foranledigede efter forudgående telefonisk aftale med X, at lokaladvokat Y mødte for kreditor under fogedforretningen.

Efter udlæggets foretagelse og fordringens betaling afregnede Y sagen over for X med 2/3 inkassosalær udover positive udlæg og mødesalær.

Da X kun havde ønsket bistand ved møde under fogedforretningen, havde Y ikke krav på andel i inkassosalæret.

Den "udenbys" advokat bør returnere sagen til den oversendende advokat i tilfælde, hvor debitor flytter uden for retskredsen.

ADV 1955.302 Når en advokat fra en udenbys kollega modtager en sag til inkasso, og det viser sig, at debitor bor i en tredje retskreds, kan den modtagende advokat ikke fortsætte sagens behandling med bistand af en kollega i den tredje retskreds og beregne sig salær herfor, men skal straks uden salærberegning overgive sagen til en kollega i den tredje retskreds og overlade den videre behandling af sagen til sidstnævnte kollega, der så korresponderer direkte med den oprindelige kollega. - Oversendelse bør dog formentlig aftales med kreditors advokat.

I tilfælde, hvor en fordring af en kreditor, der ellers normalt er klient hos en advokat, oversendes til et factoringselskab, er det kreditor, der bestemmer, hvilken advokat der skal benyttes ved inkassations, medmindre der er givet factoringselskabet ret til at bestemme dette, jf. A 154/1981.

Punkt D, Uerholdelige fordringer

Der kan kun beregnes et passende salær efter arbejdets omfang og fordringens størrelse, idet der herved tages hensyn til, hvorvidt der i sådanne sager er erhvervet forlig eller dom,

III.D Inkasso

og formentlig også anden sikkerhed for kreditors tilgodehavende, fx udlæg eller anden håndpant, jf. ADV 1984K.1.

Det er en selvfølge, at dette salær ikke kan overstige fuldt takstmæssigt inkassosalær selv ved små fordringer, medmindre der foreligger særlig aftale herom med kreditor.

Ved uerholdelige fordringer må sager ikke afregnes efter et fast princip, men skal i hvert enkelt tilfælde afregnes efter arbejdets omfang og inkassosagens art og størrelse, jf. A 166/1984.

A 1011/1982 I en inkassosag, hvor der blev opnået udeblivelsesdom for et beløb af 101.096,86 kr., og hvor fordringen ikke var indgået, måtte salæret beregnes som et arbejdsvederlag (1.500 kr.).

Det bemærkes, at Lønmodtagernes Garantifond dækker advokatomkostninger efter reglerne om uerholdelige fordringer, såfremt omkostningerne med føje er afholdt vedrørende privilegerede fordringer, som er taget til inkasso inden konkursdekretets afsigelse, jf. skrivelse af 22/7 1982 fra LG til Advokatrådet gengivet i ADV 1982.261.

ADV 1982.261 A) Har advokaten alene afsendt et standardkrævebrev, kan LG – uanset beløbets størrelse – normalt kun give 250 kr. til dækning af omkostninger.

I andre tilfælde, fx hvor der er udarbejdet individuelt krævebrev som følge af vanskeligheder med at opgøre kravet henholdsvis begrunde kravets berettigelse, dækkes ud fra et skøn over arbejdets omfang.

B) Hvis advokaten har erhvervet eksegibelt forlig, dækker LG omkostningerne som ved udeblivelsesdomme, jf. nedenfor under C, dog minus berammelsesgebyr, men plus eventuelle stempelafgifter.

C) Har advokaten erhvervet udeblivelsesdom over arbejdsgiveren, udbetales 50 % af de vejledende takster, dog maksimalt 1.500 kr.

Salæret tillægges berammelsesgebyr og eventuelle andre dokumenterede udgifter.

D) Har der været tale om domsforhandling i sagen, det vil sige partsforklaring, vidneførsel og/eller procedure, dækker LG det

III.E & Egne sager Inkasso

af retten tilkendte omkostningsbeløb.

E) Har der været tale om møder i fogedret mv., dækker LG de tilkendte mødesalærer, medmindre det skønnes, at fogedforretningerne har været overflødige.

I øvrigt beregner LG et skønsmæssigt beløb fastsat ud fra tidsforbruget.

Det er et krav fra Lønmodtagernes Garantifond, at hovedkravet er dækket af garantien, og at sagsomkostningerne anmeldes og dokumenteres over for LG gennem domsudskrift, advokatopgørelse eller lignende. Moms af salæret dækkes tillige.

Punkt E, Repræsentation i boer

Der kan kun beregnes almindeligt inkassosalær og kun af dividenden.

Dog kan salæret forhøjes over for kreditor med 50 %, såfremt dividende er under 50 %, men med den begrænsning, at salæret ikke må blive større end hvis dividenden havde været 50 %.

3. INKASSOSALÆR AF ADVOKATENS EGNE SAGER

En advokat, der tager sine egne fordringer til inkasso, bør principielt som enhver anden kreditor kunne få sine fulde inkassoomkostninger dækket, idet den pågældende advokat, dersom han ikke normalt beskæftiger sig med inkasso, vil være nødsaget til at sende sagen til en kollega, som vil være berettiget til at kræve fulde inkassoomkostninger. — I modsat fald ville advokaten være ringere stillet end alle andre kreditorer.

For så vidt angår inkasso af restancer på egne pantebreve, har advokatmyndighederne udtalt, at der kan kræves fulde inkassoomkostninger, jf. ADV 1952.19.

Der kan i hvert kræves fulde inkassoomkostninger, hvor debitor ikke bor i samme område som advokaten, jf. UfR 1982.686V, og hvor advokaten derfor er nødsaget til at sende sagen til lokal advokat.

III. Egne sager & Andet om inkasso Inkasso

Da Momslovens § 11 bestemmer, at registrerede virksomheders afgiftspligtige omsætning omfatter afgiftspligtige ydelser, som tages i anvendelse af virksomhedens indehaver, medfører Momsloven således, at advokaten skal betale moms af inkasso af egne fordringer, og det ville være noget urimeligt, om advokaten derfor ikke skulle kunne kræve takstmæssigt inkassosalær, da det må forventes, at toldvæsenet vil lægge dette beløb til grund ved beregning af det afgiftsbeløb, der skal erlægges af advokaten.

ADV 1939.144 Refereret byretsdom om omkostninger ved gældsovertagelse. Salær godkendt. Udtalt, at en advokat, der indkasserer en egen fordring, får tilkendt inkassoomkostninger.

UFR 1954.1032Ø "Idet den omstændighed, at en sagfører selv optræder som sagsøger, ikke kan medføre, at der ikke kan tilkendes ham omkostninger udover de positive udgifter...".

ADV 1957.261 Artikel om egne salærer. Se også UFR 1952.604.

UFR 1956.1110 "Den omstændighed, at en sagfører indtaler et ham selv tilkommende beløb, findes ikke i almindelig at kunne begrunde, at der tilkendes ham et mindre beløb i omkostninger, end der ellers ville tilkomme ham...".

UFR 1966.753V Tillagt en advokat, der stævnedes for salær for ydet juridisk bistand, sagsomkostninger ud over positive udlæg, men dog ikke fulde takstmæssige omkostninger.

4. ANDET OM INKASSO

Advokater har ifølge sædvane stillingsfuldmagt i inkassosager, hvorfor der ikke længere stilles krav om skriftlig fuldmagt fra hvervgiveren, jf. ADV 1980.138.

Det er en advokats pligt at foretage samtlige rimelige undersøgelser med henblik på at rådgive sin klient om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at fortsætte en sag, herunder hensyntagen til størrelsen af retsafgifter og tinglysningsafgift.

Det må bero på kreditors beslutning efter passende vejledning, om der i den enkelte inkassosag skal tinglyses udlæg.

ADV 1966.240 Advokat uberettiget til at afkræve sin klient salær og godtgørelse for udlæg ved retsskridt, som var uigennemførlige, hvilket advokaten burde have indset.

Normalt i strid med god advokatskik i en inkassosag uden forudgående aftale at møde op på debtors bopæl med henblik på at opnå debtors underskrift på forlig.

III. Andet om inkasso Inkasso

Det er i strid med god advokatskik at formå debitor til at underskrive et forlig ved trusler om anvendelse af retsmidler, der ikke er hjemlet.

D 61-84-1 N Advokat frifundet for at have tilskrevet debitor direkte med kopi til dennes advokat, da advokaten havde anført, at på det tidspunkt da han fremsendte inkassoskrivelsen til debitor, havde hverken hans klient eller han selv modtaget henvendelse fra debtors advokat.

Debitor havde inden sagens overgivelse til inkasso meddelt kreditor, at han havde "sendt kopi af nærværende brev tillige med alt øvrigt relevant materiale i "sagen" til min advokat, som herefter varetager mine interesser".

ADV 1977.174 I strid med god advokatskik a) ved trykte skrivelser til debitorer at forlange skriftlig henvendelse ledsaget af frankeret kuvert og ekspeditionsgebyr 25 kr., b) at have ladet forkynde 3 konkursbegæringer for samme debitor, uden at betingelserne ifølge Konkursloven og god advokatskik var opfyldt, c) at have rettet henvendelse direkte til debitor, selvom denne var repræsenteret ved advokat, og have fortsat dermed trods advokatens indsigelser.

Advokat må ikke uden udtrykkelig aftale med sin klient indgive Konkursbegæring, og konsekvensen af manglende samtykke kan blive, at advokaten ikke kan få sine udlæg refunderet, jf. A 111/1976.

UFR 1965.353 Såfremt en advokat i en inkassosag ønsker at indgive konkursbegæring, bør han forinden orientere sin klient herom, herunder også om omkostningsrisikoen for kreditor, ligesom advokaten normalt bør indhente klientens samtykke, jf. ADV 1973.73.

ADV 1982.84 Meddelelse af kreditoplysning til fx stedlig handelsstandsforening må kun ske efter anmeldelse til Registertilsynet.

ADV 1967.216 Der påhviler ikke en advokat nogen kollegial pligt til at meddele en i udlandet boende klients adresse til en kollega, der havde en inkassation mod den pågældende.

En advokat kan kun tilpligtes at opgive en adresse på en klient efter rettens bestemmelse, jf. ADV 1947.127.

Forudsætningen for, at et inkassobureau kan godkendes til samarbejde med advokater, er, at bureauet ikke foretager påkrav over for debitorerne. Der må således ikke være tale om, at bureauet driver sædvanlig advokatvirksomhed, men om en virksomhed omfattende kreditoplysning, samling og styring af inkasso-

III Inkasso

porteføljer mv., jf. A 192/1982.

ADV 1941B.229 Advokaters samarbejde med inkassobureauer. En advokat bør ikke assistere et inkassobureau, som forinden sagens oversendelse til advokat foretager påkrav til debitor.

En advokat bør ikke påtage sig inkassationer, om hvilke han ved eller formoder, at de er tilvejebragt ved agitation gennem agent eller på anden lignende måde.

5. MOMS

Salæret skal normalt tillægges moms, se i øvrigt under afsnit E.

Hvis kreditor er herboende og ikke momsregistreret, skal momsbeløbet opkræves hos debitor.

ADV 1979.41 Det er tilladt indtil videre i krævebreve at specificere det momsbeløb, der skal betales af debitor, under forudsætning af, at det i en note anføres, at momsbeløbet ikke kan medregnes til debtors indgående afgift.

Afsnit IV. A

A. DØDSBOER

Taksterne gælder kun for advokater.

ADV 1954A.200 Normalt eksekutorsalær til jurist, der først under boets behandling fik beskikkelse.

Taksterne er vejledende, og Monopoltilsynet har under behandlingen af Advokatrådets salærtakstforslag, der nu ligger til grund for salærberegningen, anført, at de procentvise takster for bobehandling skulle ligge på et sådant niveau, at de giver et rimeligt honorar i ikke særligt komplicerede boer, og at der ved mere vanskelige boer kan beregnes et tillæg hertil.

Taksterne gælder også, hvor en dansk statsborger boede i udlandet.

ADV 1961.221 Dansk advokat behandlede som boutredningsman et bo efter en i Sverige afdød dansk statsborger og beregnede et salær på 48.000 kr. (takstmæssigt salær 7.100 kr.) samt debiterede endvidere følgende udgifter: kontormedhjælp 1.500 kr., rejse- og repræsentationer 15.964,85 kr. samt boxleje, blomster m.v. 3.552,48 kr. Bobehandlingen begyndte i 1943 og afsluttedes i 1956.

IV.A.a stk. 1 & 2 Eksekutorboer

Advokatnævnet fandt, at de danske takster skulle anvendes, at boprodukten var urimelig lang, og at de særskilte poster ikke kunne medregnes under boets udgifter. Advokaten suspenderedes i $\frac{1}{2}$ år og pålagdes at tilbagebetale 50.000 kr.

Salæret beregnes ud fra de i boopgørelsen anførte værdier, jf. ADV 1955.275, men dersom disse af myndighederne nedsættes, bør salæret tillige nedsættes.

a. EKSEKUTORBOER

Stk. 1 og 2

Der kan pr. arving beregnes 25 kr. - for udenlandsboende 40 kr. - hvilket tillige gælder for legatarer og universalarvinger, jf. ADV 1981.144.

Af den behæftede del af boets faste ejendom kan der kun beregnes 1 %, hvilket gælder selvom ejendommen ved boets slutning er solgt, jf. ADV 1962.171.

"Den behæftede del" skal forstås på samme måde som ved konkursbotaksten (takst IV.B stk. 2), og det vil ifølge ADV 1963.91 sige, at det afgørende er den ved boets begyndelse (jf. A 458/1984) faktiske gæld i henhold til tinglyste prioriteter, herunder den udnyttede del af ejerpantebreve og tinglyste udlæg.

I den forbindelse skal det bemærkes, at Skattedepartementet ved skrivelse af 24/5 1984 har bestemt, at den sidst offentliggjorte kontantvurdering $\pm$ 15 % kan benyttes som udlægsværdi, og at skattevæsenet skal acceptere sådanne fastlagte værdier.

ADV 1953.167 og 202 Jysk advokat behandlede eksekutorbo, hvis væsentligste aktiv var et københavnsk apotek, som blev drevet af boet i ca. $\frac{1}{2}$ år indtil salg. Apotekets bruttoaktiver + driftsoverskud kunne indtægtsføres, mens apotekets gæld kunne optages under boudgifter.

Da apoteket lå uden for a meta-området kunne der ikke beregnes ($\frac{1}{2}$) skødesalær.

IV.A.a stk. 1 & 2 Eksekutorboer

Justitsministeriet tilføjede, at der af apotekets gæld til Apotekerfonden kun kunne beregnes 1 % i salær.

ADV 1954.280 Takstmæssigt eksekutorsalær 1.555 kr. kunne ikke forhøjes, til trods for at der havde været et stort arbejde med at finde 33 arvinger og med at realisere en dårlig vedligeholdt ejendom.

Se om konkrete nedsættelsesgrunde i ADV 1958.101 ($\frac{1}{2}$ salær).

Der kan kun beregnes salær, såfremt skifteretten har godkendt advokaten som eksekutor, jf. ADV 1981FN.3.

Et i et testamente fastsat salær kan ikke forhøjes, uanset at salærtaksterne ville give et større salær.

ADV 1960.107 To advokater beregnede som eksekutorer i et bo 36.400 kr. og 18.200 kr. selvom salærerne i testamente var fastsat til 25.000 kr. og 10.000 kr. Det tillagdes ikke betydning, at advokaterne ved bobehandlingens begyndelse havde taget forbehold om salærernes størrelse.

Anderledes ADV 1953.224 Takstmæssigt eksekutorsalær godkendt, selvom salæret i det med eksekutors bistand oprettede testamente var fastsat til 1 % af bomassen, idet alle arvinger, der var myndige, godkendte dette.

Der kunne ikke debiteres for "arkivalia" (gennemgang af afdødes papirer); heller ikke "skifteskriversalær" til den, der havde ført skifteprotokollen.

Når afdøde efterlader sig både et fællesbo og et særbo, foretages der efter praksis selvstændig beregning for hvert af boerne, jf. ADV 1953.325, 1980.183 og 1981.144.

Hvor et bo arver fra et andet, og hvor boerne samtidig har væsentlig ens aktiver, nedsættes dog i praksis ofte salæret i bo nr. 2.

Ægtefæller, der havde fuldstændigt formuefællesskab og fælles testamente, døde med to dages mellemrum. Eksekutorbevilling blev udfærdiget til behandling af fællesboet. Der kunne kun beregnes eet eksekutorsalær og eet repartitionssalær til trods for, at der i boopgørelsen var særskilt opgørelse af længstlevendes bo.

IV.A.a. stk. 3 Eksekutorboer

Hvor eksekutorhvervet ikke fører til en afsluttende bobehandling, må salæret fastsættes efter værdien af det for boet udførte arbejde, jf. UFR 1907.884.

Eksekutorsalæret kan - men skal ikke - beregnes efter de salærtakster, der gælder for tidspunktet for eksekutorbevillingens udfærdigelse.

Eksekutor skal rådgive arvingerne om skattemæssige konsekvenser af bobehandlingen og derunder om virkningerne af arveudlæg og om boets skatteforhold i øvrigt. Endvidere bør eksekutor i rimeligt omfang og i hvert fald efter arvingernes anmodning holde disse underrettet om boets økonomiske forhold.

Boet skal sluttet, når der ikke længere er udestående spørgsmål, herunder retssager, skattesager, uberigtigede ejendoms-handler eller lignende, idet eksekutor dog kan vælge det afslutningstidspunkt, der findes mest hensigtsmæssigt.

Til eksekutors opgaver hører tillige at udfærdige en fundats og et eventuelt arveudlægsskøde, og der kan ikke beregnes særskilt salær herfor, jf. ADV 1951.486 og 1952.136.

Særsalær for legatfundats nægtet i et tilfælde, hvor en universalarving havde godkendt dette.

Der kan ikke beregnes salær af arveforskud udbetalt af afdøde eller af forsikringssummer, der tilfalder arvinger som begunstigede, selv når der skal berigtiges afgift.

Stk. 3, Flere eksekutorer

Hvor to eller flere advokater er eksekutorer sammen, er satterne 50 % højere. Advokater, der driver virksomhed i fællesskab, anses dog i denne forbindelse som een advokat.

ADV 1958.145 Justitsministeriet godkender som regel ikke mere end $1\frac{1}{2}$ gang eneksekutorsalær til deling mellem flere eksekutorer i et bo.

ADV 1958.60 Godkendt at 3 eksekutorer, 2 advokater og en ikke-advokat beregnede: til deling mellem de 2 advokater 3 % af boets masse, dog kun 1 % af den behæftede del af fast ejendom,

IV.A.a stk. 4 Eksekutorboer

og til ikke-advokaten 1 % af boets masse.

Når to advokater i forening er indsat som eksekutorer, skal eksekutorsalæret deles lige, uanset at den ene i testamentet er indsat som kurator og uanset omfanget og arten af det af hver af dem udførte arbejde, medmindre andet er aftalt, jf. ADV 1947.87.

ADV 1958.231 3 eksekutorer X, Y og Z, hvoraf Y og Z var kompagnoner, havde fordelt arbejdet således, at X havde udført halvdelen. Eksekutorsalæret skulle deles med $\frac{1}{2}$ til X; $\frac{1}{2}$ til Y og Z. ADV 1961.149 Ifølge testamente skulle et eksekutorbo behandles af en advokat og dennes søn, der da var fuldmægtig. Der kunne ikke beregnes $1\frac{1}{2}$ eksekutorsalær.

ADV 1953.294 Advokatfuldmægtig, der er indsat som eksekutor sammen med principalen, berettiger ikke til 50 %'s forhøjelsen. Der kan ikke beregnes 50 %'s tillæg, hvor en eksekutor, der i mellemtiden har deponeret sin bestalling, antager som medhjælp den advokat, som har overtaget advokatforretningen. Dette gælder også, hvor en advokat og dennes medhjælpende hustru er indsat som eksekutorer.

ADV 1952.223 Advokat, der var eksekutor sammen med en ikke-advokat, måtte afgive en del af sit salær til en advokat, der var antaget som kurator.

Hvor den ene eksekutor er bestallingshavende advokat og den anden ikke, gælder reglen i stk. 3 ikke. Der er ikke i salær-taksterne taget stilling til salær til en læg eksekutor, men denne har ifølge UfR 1909.333 krav på honorar.

Justitsministeriet har i adskillige tilfælde, hvor boer er behandlet af en eller flere læge eksekutorer med en advokat som kurator, godkendt, at der beregnes $\frac{1}{2}$ takstmæssigt eksekutorsalær til deling mellem de læge eksekutorer - hvilket formentlig også gælder, hvor der er en advokat og flere eksekutorer - og fuldt kuratorsalær til advokaten.

Om fordeling tidligere, jf. UfR 1907.884.

Stk. 4, Insolvent dødsbo

Når eksekutors virksomhed på grund af boets insolvens eller tvivl om dets solvens er af lignende beskaffenhed som kura-

IV.A.a. stk. 5 Eksekutorboer

tors i et konkursbo, beregnes et højere salær, dog ikke over, hvad der ville kunne beregnes som kuratorsalær i et tilsvarende konkursbo.

"Tvivl" må forstås som begrundet tvivl.

Bestemmelsen kan anvendes både, hvor der har været tvivl om boets solvens indtil proklamafristens udløb og hvorefter der er udarbejdet status, og i de tilfælde, hvor tvivl om solvensen også består efter dette tidspunkt, men tidspunktet for tvivlens tilstedeværelse kan have betydning for den konkrete salærfastsættelse.

"af lignede beskaffenhed som kurators i et konkursbo" kræver ikke, at væsentlige spørgsmål skal afgøres på en skiftesamling, hvortil ikke blot arvinger, men også kreditorer har været indkaldt, og det kræves heller ikke, at ejendomssalg er sket ved tvangsauktion (A 161/1977).

Et bo kan behandles som et gældsfragåelsesbo, uden at dette forhold i sig selv medfører anvendelse af reglen i stk. 4, jf. ADV 1975.310.

ADV 1945A.20 Eksekutorsalær i gældsfragåelsesbo nedsat fra 8.000 kr. til 6.000 kr., da der ikke havde været tale om arbejde svarende til en kurators i et konkursbo.

ADV 1970.203 I gældsfragåelsesbo blev 2 renserier til vurderingssum ialt 190.000 kr. i medfør af Skiftelovens § 43 udlagt til delvis dækning af en ved ejendomsforbehold og løsørepanst sikret fordring på ca. 248.500 kr.

Skifterettens medhjælperes salær kunne beregnes som takstmæssigt eksekutorsalær men ikke efter takst A.a stk. 4.

Stk. 5, Kurator

For virksomhed i boer, hvor ingen advokat er eksekutor, beregnes almindeligt eksekutorsalær, hvilket dog ikke udelukker anvendelse af stk. 4, såfremt betingelserne herfor er opfyldt.

Honorarer til læg eksekutor er ikke reguleret ved advokaternes salærtakster, jf. det under stk. 3 anførte.

Hvor den ene advokat er indsat som eksekutor og den anden som

IV.A.a stk. 6
Eksekutorboer

kurator, skal eksekutorsalæret deles lige, uanset omfanget og arten af det af hver af dem udførte arbejde, jf. ADV 1947.87.

Salæret til advokaten som kurator må anses for endelig fastsat af eksekutor ved boets indlevering til skifteretten og kan ikke derefter forhøjes, jf. ADV 1980.98.

UfR 1909.337 Eksekutor kan ikke tillige beregne kuratorsalær.

Stk. 6, Reassumptionsbo

I reassumptionsboer, dvs. genoptagede boer, beregnes honoraret efter foranstående regler af de nye aktiver, der indgår i boet.

Sker reassumptionsbehandlingen uden at der indgår nye aktiver, beregnes normalt $\frac{1}{2}$ salær af de aktiver, der omfattes af reassumptionen, hvilket ifølge ADV 1954.346 er fast praksis.

Salæret for et dødsbos reassumption, der udelukkende sker for at fordele en på grund af en rentenyders død ledigbleven kapital, men uden at der inddrages nye værdier i boet, kan ikke beregnes procentvis efter eksekutortaksterne, men alene som et arbejdsvederlag, jf. ADV 1950.81.

En omplacering af boets midler ved udnyttelse af en tegningsret, hvorved der indtjentes en kursgevinst, ansås ikke for inddragelse af nye aktiver.

ADV 1962.250 $\frac{1}{2}$ eksekutorsalær godkendt i et tilfælde, hvor der ikke var egentlig nye aktiver, men aktiverne udgjordes af gennem ca. 29 år i Overformynderiet ombyttede værdipapirer.

ADV 1965.41 Eksekutorbo reassumeret for at der kunne gives skøde på boets andel (1/10) af en nyligt solgt ejendom. Andelen var i boopgørelsen anført til 300.000 kr., som ved salget udgjorde 700.000 kr.

Eksekutor havde, som advokat for sælgerne, beregnet 10.000 kr. for boets andel i ejendommen. Der kunne ikke beregnes yderligere salær i reassumptionsboet.

IV.A.a stk. 7
Eksekutorboer

Stk. 7, Repartition

For afholdte udgifter til medhjælp ved affattelsen af repartitioner i dødsboer kan der foruden eksekutorsalæret, jf. UfR 1909.338, debiteres boet 10 % af salæret. De 10 % beregnes, når der er flere eksekutorer, af det salær, der ville have været at beregne, såfremt der kun havde været een eksekutor.

Dette gælder også i tilfælde, hvor det ikke er en advokat, der er eksekutor, men hvor en sådan er kurator.

Såfremt repartitøren anmodes om at lave en ny opgørelse som følge af ændrede forhold, der ikke skyldes eksekutors eller repartitørens forhold, kan der efter omstændighederne beregnes et mindre honorar udover repartitionssalæret.

Repartitionssalær kan - ifølge Justitsministeriets skrivelse af 30/6 1950 gengivet i ADV 1950.305 - oppebæres af en af eksekutors personale.

Repartitionssalæret må ikke direkte eller indirekte komme eksekutor til gode, jf. "afholdte udgifter" og ADV 1979.322.

ADV 1958.214 Repartitionssalær afvist, hvor eksekutors kontor-assistent havde udfærdiget boregnskab og eksekutor selv repartitionen.

ADV 1959.159 Repartitionssalær nægtet, hvor eksekutors søn, der kort før havde påbegyndt jurastudiet og som i boregnskabet var anført som "fuldmægtig", havde udfærdiget regnskabet "men under tilsyn af" advokaten og antagelig med tilføjelser og rettelser af denne.

ADV 1979.322 Repartitionssalær til advokatfuldmægtig er berettiget, når denne har udfærdiget repartitionen. Det er uden betydning, om fuldmægtigen er ansat hos eksekutor eller ej.

Ligeledes er det uden betydning, om repartitionen er udarbejdet inden for normal arbejdstid.

ADV 1972.24 Repartitionsvederlag til advokatfuldmægtige er A-indkomst.

Stk. 8, Særskilte salærer

De salærer, som eksekutor kan belaste boet med udover det almindelige eksekutorsalær, skal specificeres i boregnskabet.

ADV 19388.87 Advokat idømt bøde for uberettiget og skjult salærberegning.

Udgangspunktet for, om der kan kræves særskilt salær udover det takstmæssige eksekutorsalær, er, om der er udført en forretning, der ligger uden for den egentlige bobehandling.

Realisation af et bos værdipapirer, herunder pantebreve udstedt i forbindelse med salg af boets ejendom, er normalt eksekutorarbejde.

Rekvirentsaler fra auktion over boets faste ejendom tilfalder boet og ikke eksekutor.

Ligeledes kan der ikke beregnes særskilt salær for førelse af testamentsvidner og udfærdigelse af legatfundats.

Nægtet debitering af dagpenge for eksekutors rejse for at forhandle med kollega om boets interesser i et udenlandsk bo.

Hvor der er fastsat salær i testamente, må dette afskære beregning af yderligere salær.

Eksekutor kan kun undtagelsesvis, hvor arbejdets omfang eller særlige omstændigheder gør det rimeligt, træffe aftaler med boets interesserede om, at han skal oppebære særligt salær for salg af boets faste ejendomme, jf. Justitsministeriets skrivelse gengivet i ADV 1962.185.

Der kan normalt ikke beregnes kommissionssalær til eksekutor for salg af boets ejendomme, jf. Justitsministeriets skrivelse gengivet i ADV 1963.162.

ADV 1953.172 Advokat ikke berettiget til at forhøje sit takstmæssige eksekutorsalær på ca. 900 kr. til 1.200 kr., da forhøjelsen skyldtes honorar for salgskommission vedrørende boets faste ejendom, der solgtes for 19.000 kr.

ADV 19398.241 Advarsel for at have modtaget provision ved salg af boets ejendom.

ADV 1961.294 Godkendt ekstra honorar, idet arvingerne først havde vedtaget at lade boets fabrik sælge under hånden, hvilket

IV.A.a stk. 8 Eksekutorboer

måtte opgives på grund af uenighed om salgsprisen, hvorefter eksekutor satte fabrikken på auktion, som i sidste øjeblik aflystes, da arvingerne blev enige om at udlodde den til en af dem.

Der kan ikke beregnes særskilt salær for udfærdigelse af arveudlægsskøde, jf. ADV 1951.486 og 1975.310.

ADV 1952.112 Selvom det er normalt, at den, der får et aktiv udlagt, må afholde de dermed forbundne omkostninger, gælder dette i praksis ikke ved arveudlægsskøder.

Modtageren skal dog selv erlægge eventuelle tinglysningsafgifter.

ADV 1957.39 En af arvingerne udtog en fast ejendom for 300.000 kr., der berigtigedes således a) overtagelse af kreditforeningslån ca. 105.500 kr., b) provenu af tillægslån optaget for arvingens regning ca. 75.000 kr., c) arv ca. 68.450 kr. og d) udstedelse af pantebreve til de 2 medarvinger ca. 51.000 kr.

Eksekutor kunne ikke beregne salær for arveudlægsskøde.

Lånesagssalær over for køberen godkendt.

Der kan kun beregnes skødesalær og i så fald kun $\frac{1}{2}$ skødesalær af eksekutor, hvor boets ejendom sælges i a meta-området, jf. ADV 1975.310, eller hvor der er aftalt a meta-handel.

ADV 1966.222 Et på Sjælland behandlet skifteretsbo med advokat som medhjælper solgte en i Jylland beliggende ejendom til en sjællandsk køber, som var repræsenteret ved sjællandsk advokat. Handelen var a meta.

ADV 1953.172 Kun i a meta-området godkendes, at halvdelen af alle omkostninger ved en ejendomshandel anses som boudgift.

ADV 1953.202 Jysk advokat kunne som eksekutor ikke kræve $\frac{1}{2}$ skødesalær ved salg af boets uden for a meta-området beliggende ejendom.

Den advokat, der behandler et dødsbo, kan ikke beregne salær for adkomstpåtegning på skifteretsattester m.v. og tinglysning heraf, såfremt de pågældende ekspeditioner sker i forbindelse med en bobehandling.

Eksekutor kan beregne sig særskilt salær for i anledning af salg af boets faste ejendom at få mortificeret et på ejendom-

men lyst pantebrev, jf. ADV 1952.113.

Der kan beregnes særskilt salær for prioritering, herunder optagelse af ejerskiptelån og omprioritering, ved siden af eksekutorsalæret for de boet tilhørende ejendomme.

For administration af udlejnings- og erhvervsejendomme og for gennemførelse af huslejeforhøjelser kan der beregnes særskilt salær, jf. ADV 1939.106 og 1981.144.

Auktionsinkassosalærer kan debiteres eksekutorboer ifølge Justitsministeriets skrivelse gengivet i ADV 1961.8.

ADV 1961.294 Der kan beregnes inkassosalær af boets fordringer, når disse med føje tages til inkasso, således at debitor kan afkræves inkassoomkostningerne.

ADV 1954.144 Auktionsrekvirentsaler skal ikke afgives til medeksekutor, der ikke er advokat.

ADV 1958.121 Justitsministerie-skrivelse bestemmer, at eksekutor ikke må få andel i auktionsfirmaers salærer ved auktioner over boets løsøre.

Der kan beregnes særskilt salær for udførelse af retssager og skattesager samt i andre særlige tilfælde.

ADV 1950.5 Eksekutor kunne beregne særskilt honorar for bestyrelse af boets fabrik samt for forhandlinger med Prisdirektoratet foranlediget af, at afdøde havde overtrådt prisbestemmelser. Fabrikens varesalg kunne ikke medregnes under den eksekutorsalær-givende bruttomasse.

Der kan ikke beregnes skriversalær, jf. ADV 1953.224 og ADV 1957.125 af eksekutor. Boet kan dog belastes med udgift til renskrift af boretgnskab, jf. ADV 1965.190 - hvilket siden ophævelsen af muligheden for at kræve copialia m.v. for advokater formentlig kun gælder, hvor udgiften kræves af repartitøren.

I noterne til dødsbotaksten, hvori Justitsministeriets skrivelse af 11/1 1971 er gengivet, jf. ADV 1971.56, anføres, at gennemførelsen af nye regler om dødsbobotatning indebærer en betydelig ekstra arbejdsbyrde for skifteretter, medhjælpe-

IV.A.a stk. 8
Eksekutorboer

re og eksekutorer, hvorfor det takstmæssige salær kan forhøjes.

I boer med væsentlige skatteproblemer kan der ifølge Dommerforeningen ske forhøjelse af det takstmæssige salær med indtil 15 % i boer med en aktivmasse under 300.000 kr. og indtil 10 % i boer med en større aktivmasse.

I praksis fortolkes kravet om "væsentlige" skatteproblemer meget lempeligt.

Det forhold, at advokaten må udfærdige selvangivelser for perioden før dødsfaldet, giver mulighed for at foretage forhøjelse eller særskilt debitering.

Godkendt tillæg på 10 % i et bo af mindre størrelse og hvor eksekutorsalæret udgjorde 10.000 kr., som følge af at eksekutor havde måttet udfærdige mellemperiodeopgørelse og 2 opgørelser for boperioden samt gennemgå alle afdødes papirer for at skaffe sig oplysninger om indtægter og udgifter for mellemperioden, idet afdøde ingen pårørende havde.

ADV 1983.155 Eksekutors salær med tillæg nedsat til 1/3, da revisor havde udført arbejde, der klart faldt ind under eksekutors arbejde.

Eksekutor kan ikke beregne yderligere salær, dersom han over for afgiftsmyndighederne efterfølgende må forsvare afleveret regnskab og repartition uanset om disse godkendes.

Hvis derimod boets aktiver efter afgiftsmyndighedernes bestemmelse forøges, kan der være konkret mulighed for at forhøje eller beregne yderligere salær.

Der kan ikke debiteres et bo for afholdte befodringsudgifter og øvrige rejseomkostninger, som hidrører fra eksekutors rejse til arvinger i udlandet, idet formålet med den pågældende rejse falder uden for de eksekutor påhvilende pligter. Udgifter af den omhandlede art må refunderes af de arvinger, i hvis interesse de er afholdt.

For så vidt angår rejseudgifter, der er afholdt med føje med henblik på en hensigtsmæssig realisering af boets aktiver, kan sådanne debiteres boet.

Over for den arving, der som delvis afgørelse af købesummen for en arveudlagt ejendom udsteder pantebreve til fyldestgørelse af medarvingernes krav, kan der beregnes salær for oprettelse af pantebreve og ekspedition heraf, jf. ADV 1976.163.

Andet om eksekutorbobehandling

ADV 1976.164 Eksekutor skal undersøge, om der er eller kommer præmier på obligationer. - Det samme gælder formentlig fordele gennem aktieudvidelser.

ADV 1983.364 Eksekutor skal placere boets midler til bedst mulig rente.

Salg af boets faste ejendomme skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår erstatningsforpligtelser for boet, herunder for forhold som afdøde kendte eller burde have kendt.

Eksekutor kan beregne skødesalær hos køber, hvis han berigtiger handelen for køber.

Udgift til kautionsforsikringspræmie kan ikke debiteres boet, medmindre dette er bestemt i testamentet, eller arvingerne er myndige og godkender udgiften, jf. § 7 i lov nr. 119 af 20/4 1926 om tilsyn med de af eksekutorer behandlede boer.

En advokat bør meddele testator om virkningerne af en eksekutorindsættelse, herunder om retsafgiften.

Hvis eksekutor testamenti er død inden testator eller ikke ønsker at være eksekutor, og arvingerne er enige om en anden eksekutor, vil skifteretten normalt acceptere den foreslåede, medmindre denne er på Justitsministeriets "sorte liste".

Såfremt en i et testamente indsat eksekutor giver samtykke til, at boet behandles ved privat skifte, kan samtykket ikke betinges af, at den pågældende skal behandle boet, idet arvingerne ved privat skifte ifølge loven har den fulde rådighed over boet og dets behandling.

ADV 1983.365 Når eksekutor har givet samtykke til privat skifte, skal han udlevere aktiver og dokumenter efter anmodning.

Advokatrådet udtalt i A 490/1981, at Retsafgiftlovens § 36 stk. 4 er en special regel, der fortrænger bestemmelsen i § 36 stk. 2, hvorfor det ikke kan antages, at eksekutor hæfter for skifteafgiften.

IV.A.b & c
Skifteretsboer & Privat skifte

b. SKIFTERETSBOER

For virksomhed som skifterettens medhjælper beregnes samme salær som for eksekutorbehandling.

Der kan ikke beregnes repartitørsalær i medhjælperboer, jf. ADV 1983.155.

ADV 1947.125 Medhjælper kan beregne skødesalær over for køber, dersom han berigtiger handelen for denne.

ADV 1947.126 Medhjælperens arbejde, efter at aftale om salg er indgået, er begrænset til kritisk gennemgang af de af køber udfærdigede dokumenter.

ADV 1963.226 Medhjælper kunne ikke beregne salær over for 2 arvinger for at have repræsenteret disse under en tvist med den sidste arving.

Skifteretten skal godkende ethvert salærandragende i boet.

Det kan afgøres i en skiftesamling, at medhjælper ikke skal betale kautionsforsikringspræmie.

c. PRIVAT SKIFTE

Dødsbotakstens afsnit c. stk. 1 og 2 skal ses ud fra det synspunkt, at der med indførelsen af Kildeskattelovens dødsbobeskatningsregler hyppigt er tale om en behandling af samme omfang, arbejds- og ansvarsmæssigt, som ved behandlingen af offentligt skiftede boer, jf. ADV 1975.310.

I dødsboer bør salæret opgøres på grundlag af aktivmassen ved boets slutning.

ADV 1950.152 Under den salærgivende aktivmasse kunne medregnes det beløb, der var indkommet ved en mellem arvingerne afholdt auktion over boets løsøre, selvom dette beløb var større end vurderingsværdien.

Arveforskud kan ikke medregnes i den salærgivende aktivmasse.

Ved salg af ejendomme i a meta-området kan advokaten særskilt debitere $\frac{1}{2}$ skødesalær.

"Skattetillægget" gælder også ved privat skifte.

Der kan ikke beregnes repartitionssalær i privatskiftede

IV.A.c stk. 1 & 2
Privat skifte

boer, jf. ADV 1983.155.

Hvis der er tale om et privatskiftet bo, hvor alle aktiver bortset fra indbo består af likvide midler, og hvor der ikke er problemer med fordelingen mellem arvingerne eller andre, kan boet ikke belastes med revisorudgift udover takstmæssigt eksekutorsalær.

ADV 1982K.22 Takstmæssigt eksekutorsalær godkendt, da revisorudgift ikke var debiteret i boet.

Stk. 1

For behandlingen af et bo, der er overtaget til privat skifte, beregnes samme salær som for eksekutorbehandling.

ADV 1954.362 Der kunne ikke udover eksekutorsalær beregnes særskilt salær for tinglysning af skifteudskrift som adkomst for arvingerne.

ADV 1970.152 Godkendt eksekutorsalær pga. omfanget af det udførte arbejde.

ADV 1981K.39 Advokatnævnet udtalt, at udgangspunktet for beregning af salær for behandling af privatskiftede boer er eksekutortaksten.

Salær svarende til eksekutorsalær nedsat som følge af, at der ikke var udfærdiget repartition.

Stk. 2

For bistand ved bobehandling, der ikke har været af lignende omfang som eksekutorbehandling, beregnes et efter bistandens karakter og omfang afpasset mindre salær, dog ikke under $\frac{1}{2}$ eksekutorsalær.

Det forhold, at arvingerne eller nogle disse tilknyttede, udfører dele af det bobehandleren normalt påhvilende arbejde, bevirker ikke i sig selv, at salæret skal beregnes efter stk. 2 i stedet for stk. 1, da det afgørende er, om advokatens arbejde rent faktisk har været lettere end de tilfælde, hvor den fulde bobehandling forestås af advokaten. - Advokaten må som bobehandler kontrollere det af andre udførte arbejde, og hvis kontrollen bliver omfattende, kan salæret beregnes

IV.A.c stk. 3 Privat skifte

efter stk. 1.

ADV 1957.21 Takstmæssigt eksekutorsalær nedsat fra 3.000 kr. til 1.500 kr. blandt andet som følge af, at boets største ejendom ikke var solgt under bobehandlingen. Aktiverne udgjorde 152.238 kr., hvoraf boets to ejendomme var behæftet med 16.300 kr.

ADV 1982K.9 Tilkendt $\frac{1}{2}$ eksekutorsalær for behandling af et bo med een arving og hvor advokaten udtrådte før boopgørelse var udfærdiget.

Stk. 3

For bistand ved privat skifte, uden at forholdet falder ind under stk. 1 eller 2, beregnes et efter arbejdets omfang og boets størrelse afpasset salær.

ADV 1975.310 Om bistand med udfærdigelse af arveanmeldelse og boopgørelse, der ikke medfører egentlig bobehandling.

Fx een arving, der overtager samtlige aktiver i ikke-skattepligtigt bo.

Andet om salær i privatskiftede dødsboer

Der kan ikke beregnes højere salær end selve eksekutorsalæret, selvom flere advokater medvirker, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder.

ADV 1961.162 For i forening at have behandlet et privatskiftet bo med samlet indtægt 68.687 kr., heraf 60.000 kr. hidrørende fra salg af fast ejendom, og udgifter 30.912,73 kr., heraf 22.165,61 kr. prioritetsgæld, havde 2 advokater under henvisning til besværligheder ved forhandlingerne med boets 5 arvinger beregnet et salær på 2.900 kr. foruden salær for førelse af 2 retssager. Det takstmæssige eksekutorsalær ville have været 2.350 kr., idet forhøjelsen, når der er flere advokater om en bobehandling, ikke kan anvendes ved privat skifte. Tilkendt 1.800 kr.

ADV 1970.91 Kun normalt eksekutorsalær godkendes.

ADV 1972.236 Kan ske forhøjelse med 50 %, hvor arvingerne ønsker flere advokater til at forestå bobehandlingen.

IV.A.c
Privat skifte

Hvor to eller flere advokater deltager ved behandlingen af et privatskiftet bo, skal salæret som udgangspunkt ikke deles, jf. ADV 1977.33. Det fulde salær tilfalder den advokat, der rent faktisk behandler boet, medmindre der foreligger anden forudgående salæraftale, hvor udgangspunktet da er ligedeling.

Anderledes særtilfældet ADV 1961.27 I et privatskiftet bo repræsenterede X A og B, der var arvinger for 29/32, mens advokat Y repræsenterede C, der var arving til resten. X udførte den væsentligste del af arbejdet med bobehandlingen og beregnede følgende salærer:

Bobehandlingen	3.000 kr.
Salg af boets tilhørende hotel	900 kr.
Salg af en anden boet tilhørende ejendom	440 kr.
2 pantebreve	90 kr.
Ialt	4.430 kr.

hvoraf Y krævede halvdelen.

Det var oplyst, at køberen af boets hotel først skulle sælge et andet ham tilhørende hotel, hvilket ordnedes af Y, der afgav $\frac{1}{2}$ salær til X.

Udtalt, at uanset, at Y kun har repræsenteret den ene arving, der skulle arve 3/32 af boet, og uanset, at X har udført det overvejende arbejde i boet, fandtes samtlige af bobehandlingen flydende salærer i mangel af anden aftale mellem parterne at burde deles lige, hvorved også henvistes til, at Y havde afgivet halvdelen af salæret vedrørende hotelskødet.

ADV 1979.19 Den ene af to arvingers advokat meddelte ved boets start, at han forventede at boet skiftedes privat a meta. Kollegaen reagerede ikke herpå før afslutningen af boet, hvori han havde forestået den største del af arbejdet.

Det ansås, at kollegaen stiltiende havde indgået en salærde-
lingsaftale, og at der ikke forelå omstændigheder, der kunne tale mod en ligedeling.

ADV 1979.332 Advokat der repræsenterede en arving, mens de øvrige blev repræsenteret af en kollega, gjorde ved bobehandlingens start denne opmærksom på, at hans klient ønskede boet behandlet af kollegaen og ham selv i fællesskab, og at han betragtede bobehandlingen som a meta. Advokaternes arbejde fandtes ikke væsentligt forskelligt, og da den ene på forhånd udtrykkeligt havde forudsat, at behandlingen var a meta, skulle salæret deles ligeligt.

IV.A.c & cc

Privat skifte & Bistand til hensidden i uskiftet bo

Der skal ganske særlige omstændigheder til, for at der kan beregnes særskilt salær.

ADV 1963.167 Mæglerosalær for salg af fast ejendom kunne ikke beregnes.

ADV 1954.362 Udover eksekutortaksmæssigt salær kunne der beregnes salær svarende til merudgiften for udstedelse af flere end eet sælgerpantebrev, idet boet ved salget havde betinget sig at kunne opdele sælgerprioriteten.

Derimod kunne der ikke beregnes salær for tinglysning af skifteudskrift som adkomst for arvingerne på to ejendomme.

Der kan ikke beregnes særskilt salær for udfærdigelse af et arveudlægsskøde fra et privatskiftet bo, når salæret for bo-behandlingen er beregnet efter eksekutortaksten, jf. ADV 1959.221.

Denne regel må dog formentlig kunne fraviges, hvor der er tale om et bo med mange arvinger, der hver især arver en lille del og hvor en af arvingerne køber en fast ejendom af boet.

Advokat, der behandler et privatskiftet bo, skal foretage selvstændig rådgivning om skattemæssige konsekvenser af udlæg med og uden succession. Ligeledes skal der oplyses om muligheder for at mindske eller undgå særlig indkomstskat, jf. ADV 1972.17.

Selvom en arving underskriver en erklæring om salærets godkendelse, er den ikke bindende for advokatmyndighederne, idet en salæraftale mellem en advokat og dennes klient altid for advokaten er underkastet advokatmyndighedernes afgørelse af, om salærets størrelse er rimeligt, jf. ADV 1960.115.

cc. BISTAND TIL HENSIDDEN I USKIFTET BO

Salæret beregnes efter arbejdets omfang og boets størrelse, jf. takst IV.c stk 3 ovenfor.

d. REPRÆSENTATION AF ARVINGER OG ÆGTEFÆLLE

Taksten gælder kun for arbejde i forbindelse med et dødsbo.

Salæret beregnes efter arbejdets omfang og arveloddens og/eller bosloddens størrelse, dog mindst $\frac{1}{2}$ % og normalt ikke over 2 %. I tilfælde af tvist kan proceduretakst anvendes for den omtvistede del.

ADV 1960.293 Højere salær end 2 % af arvelodden godkendtes ikke, selvom repræsentationen havde været af besværlig karakter.
ADV 1963.226 Skifterettens medhjælper kunne ikke beregne salær for at have repræsenteret 2 af 3 arvinger under en tvist mellem disse.

ADV 1970.85 For repræsentation af 6 arvinger vedrørende tilsidesættelse af testamentariske bestemmelser, hvilken tilsidesættelse arvingerne ikke fik medhold i, godkendtes det, at salæret var beregnet med udgangspunkt i proceduretaksten. Salær på 10.800 kr. (2/3 af takstmæssigt proceduresalær af 300.000 kr. + 500 kr. for ankestævning) nedsat til 6.000 kr. under hensyn til arbejdets omfang (2 skiftemøder) og sagens udfald.

ADV 1970.264 Salær nedsat fra 18.109,80 kr. + 7.000 kr. til 15.000 kr., da advokaten ikke havde bistået arvingerne under hele skiftet og ikke havde udført, hvad der er sædvanlig repræsentation af arvinger.

ADV 1972.99 Salær nedsat fra 7.470,55 kr. til 5.500 kr. efter omstændighederne.

ADV 1973.211 To arvinger, der skulle arve lige, tvistedes om et vederlagskrav på 47.000 kr.

Advokaten, hvis klient ikke fik medhold, beregnede særskilt takstmæssigt proceduresalær af 47.000 kr. nedsat med 1/3.

Klientens økonomiske interesse og dermed sagsgenstanden udgjorde rettelig 23.500 kr., hvorfor salæret fastsattes til takstmæssigt proceduresalær heraf nedsat med ca. 1/3, eller 2.000 kr.

UFR 1985.27 Procedure om, hvorvidt en testamentsbestemmelse, om hvem en arv skulle tilfalde, var gældende.

Justitsministeriet fik ikke medhold i, at arven tilfaldt staten.

Arvebeholdningen udgjorde ca. 1,5 mill. kr. (proceduresalær 55.000 kr.); og med fradrag af arveafgift ca. 1 mill. kr. (proceduresalær 40.000 kr.).

IV.A Dødsbo

Proceduresalær fastsat til 20.000 kr. under hensyn til sagens karakter og betydning og det om arbejdet oplyste.

Vedrørende bistand i dødsboer i USA og Canada, jf. Udenrigsministeriets skrivelse af 6/9 1971 gengivet i ADV 1971.250.

Ifølge Udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 516 af 13/10 1983 § 3 skal der for udenrigstjenestens varetagelse af danske arvingers interesser under skifte i udlandet erlægges følgende gebyrer:

For boer af en nettoværdi over 20.000 kr. erlægges 5 % af nettoværdien, dog højst 20.000 kr.

For boer af en nettoværdi mellem 5.000 kr. og 20.000 kr. erlægges 1.000 kr.

For boer af en nettoværdi under 5.000 kr. erlægges intet gebyr. Gebyrerne skal debiteres arvingerne og ikke boet.

MOMS

Generelt skal salæret tillægges moms.

Et dødsbo, der behandles som gældsvedgåelsesbo, har fradragsret for afgiften af advokatydelse efter Merværdiafgiftslovens almindelige regler, jf. §§ 15 og 16 samt Skatteministeriets bekendtgørelse nr. 311 af 26/5 1978 om delvis fradragsret for merværdiafgift.

For så vidt angår det almindelige takstmæssige salær for bobehandlingen, medregnes en skønsmæssig andel af afgiften af advokatydelsen, såfremt dette salær indeholder vederlag for ydelser vedrørende afvikling og realisation af forretningsaktiver, fx debitorer, driftsbygninger, maskiner, inventar og betaling af forretningsgæld.

Dersom et salær udelukkende vedrører afvikling og realisation af sådanne aktiver og passiver, kan afgiften fuldt ud af boet medregnes i indgående afgift.

Reglerne om fuld fradragsret for advokatudgifter i forbindelse med behandlingen af konkurs- og betalingsstandsningsboer gælder tillige gælds-ikke-vedgåelsesboer, jf. ADV 1982.42.

Afsnit IV. AA

ÆGTEFÆLLESKIFTE

Til ægtefælleskifte (bodeling) henregnes her ikke det skifte, en efterlevende ægtefælle iværksætter efter at have hensiddet i uskiftet bo; ej heller repræsentation af ægtefælle i dødsbo eller skifte efter uskiftet bo. Der henvises herom til det anførte under dødsboafsnittet om privatskiftede boer (afsnit IV.A.c).

Takst IV.A.d gælder kun bistand i forbindelse med et dødsbo.

Bistand til hensidden i uskiftet bo er ligeledes behandlet i dødsboafsnittet (afsnit IV.A.cc).

Bistand ved en med ægtefælleskifte forbundet separations- eller skilsmissesag indgår ikke i dette afsnit, idet bodelingssalæret ikke omfatter denne bistand, som der beregnes et arbejdsvederlag for.

Det bemærkes, at en bevilget fri proces til separations- eller skilsmissesag ikke omfatter bistand til ægtefælleskiftet (bodelingen). Se iøvrigt sidst i dette afsnit.

Salærberegningen sker på grundlag af de i boopgørelsen/bodelingssoverenskomsten ansatte værdier, jf. ADV 1955.275.

IV.AA Ægtefælleskifte

Salæret for hver ægtefælle beregnes som udgangspunkt af $\frac{1}{2}$ af den totale bruttoaktivmasse, cfr. dog særreglen om behæftet del af fast ejendom.

Den del som klienten "provenumæssigt" får ud af bodelingen er i det væsentlige uden betydning.

ADV 1962.31 Beregnet salær på 10.000 kr. nedsat til 2.500 kr. for bistand til ægtemand dels under skilsmisssesag dels skifte, hvor der tilfaldt hustruen aktiver for 80.000 kr.

Salæret kunne kun beregnes af de aktuelle værdier og ikke som sket ud fra nogle grundens formodede værdi 400.000 kr. (ejendoms-værdi ialt 100.000 kr.).

Advokatens bistand ved et ægtefælleskifte består bl.a. i at foretage registrering og vurdering af aktiver og passiver og undersøge, om der er foregået væsentlige formueforskydninger, der kan og bør have indflydelse på bodelingen samt rådgive om bodelingens juridiske konsekvenser.

En advokat skal i en ægtefælleskiftesag gøre opmærksom på, om der kan blive tale om skattemæssige konsekvenser af de aftaler, der indgås mellem ægtefællerne ved bodelingen, jf. ADV 1980K.56.

ADV 1980.138 Der bør foretages undersøgelser af de skattemæssige konsekvenser af påtænkte salg af boets aktiver og gives klienten vejledning om mulighederne for at mindske særlig indkomstskat ved at udlægge aktiver med halvdelen til hver ægtefælle efter separationen og foretage salget derefter.

Ligeledes bør advokaten være klienten behjælpelig med at undgå hæftelse for krav, som den anden ægtefælle ved bodelingen overtager.

ADV 1983.364 Advokaten bør henlede klientens opmærksomhed på, at udlejeren bør underrettes, således at klienten undgår hæftelse for fremtidige krav i anledning af lejemål.

Ligeledes bør klientens opmærksomhed henledes på virkningerne af manglende udfærdigelse af gældsovertagelseserklæringer fra den anden ægtefælle, dersom denne får en fast ejendom udlagt. - Denne oplysningspligt påhviler formentlig advokaten også over for den part, der ikke har egen advokat.

IV.AA. stk. 1
Ægtefælleskifte

Det er almindeligt, at en advokat afslutter en sag med oprettelse af en skriftlig bodelingsoverenskomst, jf. ADV 1979.288, og det er også normalt, at bodelingsaftalen alt efter dens indhold tinglyses på faste ejendomme.

En advokat skal sikre, at klientens boslodskrav sikres.

"Takstmæssigt salær for bodelingen" bør ikke benyttes, da udtrykket er vildledende, som følge af at salæret beregnes efter forskellige regler alt efter bobehandlingens eller bi-standens art, jf. ADV 1983K.3, se det følgende.

Stk. 1

For behandling af et skifte, hvor behandlingen er af samme omfang som eksekutorbehandling, kan salæret beregnes efter eksekutortaksten.

Der kræves, som det fremgår af nedenstående kendelser, meget indviklede forhold og ekstremt meget arbejde, for at denne takst kan anvendes, jf. ADV 1978.183 (Poul Østergaard).

Eksekutortakstens note om forhøjelse af salæret ved skatteproblemer gælder formentlig ikke, og der skal ifølge kendelsen i ADV 1983K.3 meget til, førend eksekutortakstens stk. 3 om forhøjelse ved flere advokaters medvirken finder anvendelse.

ADV 1983K.3 Reglen om forhøjelse af eksekutortaksten med 50 % gælder ikke uden videre ved ægtefælleskifte, medmindre der har været tale om et mere omfattende ægtefælleskifte, hvor 2 advokater i fællesskab har udført et arbejde, der kan sammenlignes med det arbejde, der normalt udføres af 2 eksekutorer, der behandler et dødsbo i fællesskab.

Salæret efter eksekutortaksten uden forhøjelser udgør således som udgangspunkt det samlede salær for 2 advokater, jf. S 494-84-1.

Hvor eksekutorbotaksten benyttes, omfatter salæret sædvanlig bistand med salg af fast ejendom, hvorfor der ikke kan beregnes særskilt salær herfor, jf. ADV 1983K.3.

IV.AA. stk. 1
Ægtefælleskifte

Takstens stk. 1 kan ikke benyttes, hvor der i det væsentlige har været enighed mellem ægtefællerne, jf. ADV 1979.47.

ADV 1977.61 Hustru anmodede advokat om bistand til separation, som ordnedes ved bevilling.

Ægtemanden deltog efter opfordring i 2 møder, hvor bodeling drøftedes.

Efter at ægtefællerne var blevet enige om bodelingen, foranledigede advokaten bodelingsoverenskomsten tinglyst på fællesboets ejendom og ordnede gældsøvertagelse.

Af fællesboets aktiver udgjorde de ubehæftede ca. $\frac{1}{2}$ mill. kr. og de behæftede ca. 170.000 kr.

Advokaten beregnede hos hver af ægtefællerne $\frac{1}{2}$ salær for separation (500 kr.) henholdsvis bodeling (3.500 kr.).

Bodelingsoverenskomsten indeholdt ikke nogen omkostningsbestemmelse.

Ægtemanden klagede over, at der var beregnet bodelingssalær over for ham, hvilket han fik medhold i, da advokaten ikke kunne løfte bevisbyrden for, at der bestod en klientrelation.

Klienten klagede over salærberegningen på 500 kr. og 3.500 kr., der godkendtes, idet det dog bemærkedes, at selvom det samlede bodelingssalær på 7.000 kr. ikke var urimeligt, skulle det have været reduceret.

Advokaten var bundet af, at han kun havde beregnet $\frac{1}{2}$ salær hos klienten.

ADV 1982K.17 Advokat beregnede, efter at være udtrådt efter klientens anmodning, $\frac{1}{2}$ takstmæssigt eksekutorsalær af boets nettoformuebeholdning bestående af aktiver ca. 2,3 mill. kr. (beboelsesejendom, fabriksejendom, driftsmateriel, maskiner, varevogne, anparter i ApS mv.) og passiver ca. 670.000 kr.

Klienten fik ved endelig bodeling tillagt aktiver for ca. kr. 200.000.

Klienten klagede over salærberegningen og gjorde bl.a. gældende, at en væsentlig del af arbejdet var udført af revisor; mens advokaten oplyste, at bodelingen havde været meget besværlig og langvarig som følge af parternes uoverensstemmelser og fragåelse af indgåede aftaler.

Salæret fastsat skønsmæssigt til 12.000 kr. under hensyn til arbejdets omfang, de involverede værdier samt til, at advokaten ikke havde medvirket ved afslutningen af bodelingen (som en kollega havde forestået).

ADV 1983K.42 Advokat bistod hustru ved bodeling og beregnede

IV.AA. stk. 2 Ægtefælleskifte

herfor 22.500 kr. excl. moms.

De samlede aktiver udgjorde ca. 2,8 mill. kr., heraf behæftet del af ejendom 1,6 mill. kr. og indbo ca. 700.000 kr.; mens passiverne udgjorde ca. 20,8 mill. kr.

Klienten gjorde gældende, at bodelingen i væsentlig grad svarede til, hvad parterne forinden henvendelse til advokat havde aftalt.

Advokatens arbejde havde bl.a. bestået i at gennemgå klientens ægtefælles sidste 4 årsregnskaber af hensyn til omstødelsesmuligheder som følge af, at denne de sidste år havde overført ca. 2 mill. kr. til hustruens bodel, og rådgivning om konsekvenserne ved klientens eventuelle flytning til Frankrig.

Salæret godkendtes under hensyn til det udførte arbejde og de involverede værdier med bemærkning, at salæret var betalt uden forbehold den 15/1 1981, og at salærklage først var indgivet 25/3 1982.

Stk. 2

For bistand ved bobehandling, hvor denne ikke har været af lignende omfang som eksekutorbehandling, beregnes et efter bistandens karakter og omfang afpasset mindre salær end eksekutorsalær, dog ikke under $\frac{1}{2}$ eksekutorsalær.

Selvom et ægtefælleskifte på grund af parternes under tiden voldsomme uoverensstemmelser kan være meget besværligt og tidsrøvende, synes der efter hidtidig kredsbestyrelses- og Advokatnævnspraksis ikke umiddelbart at være mulighed for som følge heraf at benytte stk. 1, der kræver bobehandling som i eksekutorboer.

Det er imidlertid spørgsmålet, om ikke de mange skattemæssige aspekter, herunder hensyntagen til ægtefællernes tidligere skattemæssige dispositioner, der er opstået siden takstens indførelse i 1975, har forøget arbejdet ved et ægtefælleskifte så meget, at der kan blive tale om en behandling, der minder om den omstændige eksekutorbehandling, hvilket kan tale for en salærstørrelse svarende til noget nær et eksekutorbosalær - hvor der endda ved dødsboskifte er muligheder for forhøjelse i tilfælde af skattespørgsmål.

Hvor der har været tale om en egentlig bobehandling er det

IV.AA. stk. 2 Ægtefælleskifte

imidlertid ifølge Advokatnævnspraksis normalt takstens stk. 2, der skal benyttes ved salærberegningen.

ADV 1982K.28 Advokat anmodedes af ægtefæller om at udfærdige bodelingsoverenskomst og beregnede 7.200 kr.

Ægtefællerne gjorde gældende, at de havde været enige på forhånd om bodelingen.

Salæret fastsattes til 5.000 kr. under hensyn til den anvendte tid, de involverede værdier (ca. 995.000 kr.) og at advokaten havde haft det advokatmæssige ansvar for rigtigheden af det af parterne fremskaffede materiale og for at begge parter interesser blev tilgodeset.

ADV 1983K.3 Advokat bistod ved bodeling, hvor der søgtes fri proces for klienten til fællesboets deling ved skifteret som følge af, at ægtefællerne ikke kunne blive enige.

Inden fri proces blev bevilget, opnåedes forlig ved et indledende møde i skifteretten.

Advokaten beregnede "takstmæssigt salær for bodelingssagen 4.750 kr.", "for diverse bidragsspørgsmål og ansøgning om fri proces 450,00 kr.", "for assistance i forbindelse med salg af fast ejendom, herunder spørgsmål om mortifikation etc. 1.500,00 kr." og "for bidragssag 400 kr."

Bodelingssalæret var beregnet på baggrund af en aktivmasse på 206.000 kr. og med forhøjelse på 50 % for medvirken af 2 advokater.

Advokatnævnet godkendte salæret for bidragssagen 400 kr., men fastsatte de øvrige salærer under eet under hensyn til arbejdets art og omfang til 5.000 kr.

Såfremt ægtefællerne i det væsentlige er enige om bodelingen, kan dette medføre, at stk. 2 ikke kan benyttes.

ADV 1980K.8 For bistand ved skilsmisse- og bodelingssag, hvor der var enighed mellem ægtefællerne, godkendtes under hensyn til de involverede værdier, herunder fast ejendom ca. 700.000 kr. behæftet med ca. 67.500 kr., bil, campingvogn og indexkontrakter, samt arbejdets omfang (et par møder, bodelingsoverenskomst og nødvendige ejendoms-papirer) et salær på 6.000 kr. svarende til mindre end $\frac{1}{2}$ eksekutorsalær, dvs. stk. 3.

Stk. 3

For bistand ved ægtefælleskifte, hvor forholdet ikke falder ind under stk. 1 eller 2, beregnes et efter arbejdets omfang og boets størrelse afpasset salær.

Denne takst, hvis maksimum er $\frac{1}{2}$ eksekutorsalær, skal ofte benyttes for bistand ved ægtefælleskifte, hvilket fremgår af de følgende kendelser.

ADV 1958.67 Bistand til ægtefælle til forligsmæssig ordning af skilsmisse, derunder aftale om en meget summarisk fordeling af et ringe fællesbo. Udtalt, at der ikke var tale om egentlig skiftebehandling, hvorfor salæret skulle beregnes som et arbejdsvederlag.

ADV 1958.58 En i Danmark boende hustru blev af den i USA boende ægtemand indstævnet for en ret i USA med påstand om skilsmisse.

Hustruens danske advokat udfærdigede et kort indlæg til den amerikanske ret og kontaktede mandens amerikanske advokat, der straks foreslog 25.000 kr. til fuld og endelig afgørelse af hustruens underholds- og formuekrav, hvilket hustruen accepterede.

Advokaten beregnede 3.500 kr. for bistanden, herunder ved overførsel af forligsbeløbet.

Statueret, at proceduretaksten var uanvendelig. Salæret fastsat skønsmæssigt til 2.000 kr.

ADV 1971.143 Godkendt salær på 750 kr. for indledende forhandlinger om skifte af fællesbo, herunder møder i skifteretten, hvor advokaten modsatte sig forlig om udstedelse af pantebrev på 50.000 kr., idet klienten ikke dermed ville modtage $\frac{1}{2}$ boslod, og for yderligere forligsforhandlinger indtil advokaten efter klientens ønske udtrådte.

ADV 1980K.8 Se sidst under stk. 2.

ADV 1981K.41 For gennemgang af bodelingsoverenskomst og flere telefonsamtaler godkendtes et salær på 750 kr.

ADV 1981K.42 Advokat bistod begge ægtefæller i en skilsmisse- og bodelingsag, hvorunder der udfærdigedes bodelingsoverenskomst, pantebreve og tilbagekaldelse af testamente.

Den ene ægtefælle udtog en ejendom vurderet til 175.000 kr.; mens den anden fik 2 pantebreve på hver 66.200 kr. i ejendommen, en bil til 40.000 kr. behæftet med 20.000 kr., et pante-

IV.AA. stk. 3 Ægtefælleskifte

brev med restgæld 49.250 kr. samt overtagelse af bankgæld på ca. 57.000 kr.

Advokaten beregnede ialt 11.000 kr., hvilket nedsattes til 6.000 kr., da der ikke havde været tale om egentlig bobehandling, og da salæret måtte fastsættes efter stk. 3.

ADV 1983K.33 Advokat repræsenterede begge ægtefæller ved bodeling og afregnede således:

"For min bistand med bodelingen, herunder 3 møder med Dem, skriftveksling med statsaut. revisor NN og gennemgang af årsregnskaber for 1979 og 1980, udarbejdelse af udkast til bodelingsoverenskomst og drøftelse af hvert udkast med Dem, sikring af enkepensionsretten over for Arbejdsmarkedets Tillægspension, Statsanstalten for Livsforsikring og Pensionsforsikringsanstalten A/S, indgåelse af aftale om indsættelse af B som genkaldelig mest begunstiget, udgør takstmæssigt salær 31.280 kr., der beregnes således: Aktivmasse 2.294.553 kr. med fradrag af den behæftede del af 3 faste ejendomme.....1.172.402 kr. udgør 1.122.151 kr.

Takstmæssigt salær af 1.122.151 kr. 19.556,00 kr.

1 % af behæftet del af fast ejendom (1 %

af 1.172.402 kr.) 11.724,00 kr."

+ moms.

Under klage over salærberegningen gjordes det gældende, at parterne havde været enige om delingen, at der alene var tale om en formalisering af denne, samt at det meste af talmaterialet var udarbejdet af revisor.

Advokatnævnet nedsatte under hensyn til den ekspeditions-mæssige karakter af advokatens arbejde og til de involverede værdier salæret til 7.000 kr. excl. moms.

S 861-84-8 En klient rettede henvendelse til advokat og bad efter eget udsagn oplyst, hvad en separationssag med tilknyttet bodeling ville koste, hvortil advokaten skulle have meddelt, at dennes endelige salær kunne forventes at blive i en størrelsesorden af ca. 5-6.000 kr.

Før sagen var afsluttet, udtrådte advokaten af sagen og beregnede 9.000 kr. excl. moms.

Advokaten afviste at have indgået en salæraftale og oplyste, at han, udover bistand med deling af fællesboet, havde bistået klienten ved domsforhandling for skifteretten om et vederlagskrav på 29.500 kr., som klienten fik tilkendt med sagsomkostninger 1.500 kr. excl. moms. (Takstmæssigt proceduresalær af

IV.AA
A meta ved fast ejendom

29.500 kr. udgør 4.340 kr.).

Ifølge udkast til bodelingsoverenskomst udgjorde de ubehæftede aktiver 497.213,73 kr. og den behæftede del af en fast ejendom 252.105,17 kr.

Udtalt, at det ikke kunne anses bevist, at der forelå en salær-aftale. Det beregnede salær godkendt med bemærkning, at der burde være debiteret særskilte salærer for bobehandling og for den førte retssag.

A meta ved fast ejendom

Når der i forbindelse med separations-, skilsmisssag eller ægtefælleskifte sker salg af fast ejendom inden for a meta-området deles det sælgeradvokaten tilkommende salær som udgangspunkt lige mellem ægtefællernes advokater, medmindre andet er aftalt.

Det er uden betydning om kun den ene af ægtefællernes advokater har forestået alle ekspeditionerne, jf. ADV 1974.33.

Det afgørende er om den faste ejendom tilhører fællesboet.

ADV 1983K.20 Ægtefæller, der var ved at blive separeret, og som var repræsenteret af hver sin advokat, solgte en fælles bolig, der tilhørte den enes bodel.

Den ene ægtefælle ønskede udover samtykke på slutseddel tillige at samtykke blev givet i skødet, hvilken underskrivelse den pågældende ægtefælles advokat skulle overvære.

Det sælgeradvokaten tilkommende skødesalær ($\frac{1}{2}$, da ejendom lå i a meta-området) skulle deles lige mellem advokaterne.

ADV 1960.35 Under skifte repræsenterede advokat Y manden og advokat X hustruen.

Ved skrivelse af 24/3 1958 foreslog Y, at salg af ægtefællernes ejendom skete a meta.

Få dage senere fik X fra mandens ejendomsmægler besked om at han skulle berigtige handelen, hvor ægtefællernes søn købte ejendommen, idet alle parterne ønskede, at X berigtigede.

Den 29. s.m. blev skødet underskrevet af parterne uden at Y's eventuelle deltagelse blev berørt.

Y rykkede 16/4 og 25/4 s.å. for svar på sin skrivelse af 24/3 s.å., og den 28/4 s.å. underrettede X Y om handelen og afviste Y's krav om salærandel.

IV.AA A meta ved fast ejendom

Statueret, at ejendomshandelen var a meta.

ADV 1960.90 Efter separation solgte manden, der havde været repræsenteret af advokat X – og hvor hustruen havde været repræsenteret af advokat Y – den til hans bodel hørende ejendom. Fra mægler modtog X slutseddel underskrevet af begge ægtefæller og udfærdigede skøde, som alene blev underskrevet af manden.

Advokatnævnet statuerede, at handelen var a meta mellem X og Y, da disse havde repræsenteret hver sin part under separationsagen, og da det var et led i de mellem parterne aftalte vilkår, at fællesboets ejendom skulle sælges, og at salget skulle godkendes af Y på hustruens vegne.

Anderledes ADV 1963.171 En hustru anmodede advokat Y om bistand til separation eller skilsmisse, hvorefter han afholdt møde med ægtefællen, der derefter søgte bistand hos advokat X.

X meddelte Y, at manden ville sælge den ham tilhørende ejendom, som hustruen var fraflyttet, hvorefter Y bad X sende skødeudkast og gav udtryk for, at handelen som led i bodelingen var a meta.

X sendte skødeudkast, som allerede var underskrevet af begge ægtefæller, og afviste, at handelen var a meta.

Statueret, at handelen ikke var a meta, da der ikke var nogen bodeling, idet ægtefællerne havde genoptaget samlivet, og da manden havde været berettiget til at sælge ejendommen uden ægtefællens medvirken.

Delingsreglen gælder kun, såfremt begge ægtefællers advokater medvirker ved ægtefælleskifte.

ADV 1979.34 Ægtemand, der var ved at blive separeret, solgte med ægtefællens samtykke sin (i a meta-området beliggende) ejendom, under hvilken handel han var repræsenteret af advokat X, mens køberen repræsenteredes af advokat Y, hvis kompagnon Z bistod hustruen under separationen.

Y afregnede til X 1/4 skødesalær under anbringende af, at der tilkom Z 1/4 salær for at repræsentere hustruen.

Statueret, at handelen ikke var led i bodelingen, da ægtemanden havde solgt ejendommen med hustruens samtykke iht. Retsvirkningslovens § 18, og at X ikke bistod ved bodelingen, hvorfor der tilfaldt denne 1/2 skødesalær, da ejendommen var beliggende i a meta-(skøde-)området.

IV.AA Fri proces & retshjælp

Der kan kræves særskilt salær for prioriteringssager, jf. ADV 1978.186, formidling af salg af fast ejendom, jf. ADV 1970.176, og for større særskilt procedure.

ADV 1958.61 Hustru skulle ifølge aftale i et separationsskifte udstede gældsbrief på 3.000 kr. til et fællesbarn. Gældsbriefen skulle afdrages med 150 kr. pr. måned fra 1/2 1957 og forfaldt i sin helhed ved manglende betaling udover 4 søgnedage.

Da gældsbriefen ikke var modtaget i Overformynderiet og afdrag ikke var betalt den 29/3 1957, tog mandens advokat restgælden til inkasso.

Der kunne ikke kræves inkassosalær, da bl.a. udstedelsen af gældsbriefen måtte betragtes som led i et skifte, og da hustruen havde rettet for sig den 2/5 1957.

Fri proces og retshjælp

Advokater skal undersøge og vejlede klienter om muligheder for at opnå retshjælp eller fri proces, og manglende vejledning kan føre til bortfald af salær.

ADV 1981K.33 Efter opnået separation forhandlede om bodeling, og efter at denne trak i langdrag, afregnede advokaten efter ønske fra klienten sagen, da hun ikke havde råd til at betale advokatombudsningerne.

Salær på 2.500 kr. betalt med delvis dækning efter reglerne om offentlig retshjælp.

Året efter bistod advokaten igen i bodelingssagen, for at klienten kunne få en modtaget gave anerkendt som særlig. Advokaten afregnede sagen med 2.750 kr., efter at klienten var blevet tilfreds med bistanden.

Skifteretten sørgede senere for, at klienten fik fri proces ved bodelingen.

Salæret på 2.750 kr. bortfaldt, idet advokaten ikke havde søgt fri proces, selvom muligheden heraf havde været drøftet, og da klienten gjorde gældende at have meddelt, at hun ikke kunne betale advokatombudsningerne.

Ifølge cirkulære nr. 32 af 9/3 1970 § 1 kan der under skifte af ægtefællers fællesbo efter Skiftelovens kapitel 6, og hvor der ikke har kunnet opnås en for begge parter tilfredsstillende deling af fællesboet, meddeles fri proces til den ægte-

IV.AA

Fri proces & retshjælp

fælle, der begærer skifte afholdt, når den anden ægtefælle er i besiddelse af hele eller den væsentligste del af fællesboet og ansøgeren ikke råder over tilstrækkelige midler til at få skifte påbegyndt og afholde de omkostninger, som er forbundet med behandlingen ved skifteretten.

Der kan kun ganske undtagelsesvis være grundlag for tillige at meddele fri proces til den anden ægtefælle.

Om ugyldig begrænsning i bevilling, se UfR 1978.970.

Den fri proces medfører ikke fritagelse for betaling af rets- afgift, men kun for at skulle stille sikkerhed herfor.

Ansøgningen skal indeholde særskilt anmodning om beskikkelse af advokat, hvis dette ønskes.

ADV 1976.125 Hustru, som havde fri proces under ægtefælleskifte, fik fra sin beskikkede advokat en salærnota for et forligsmøde, der medførte aflysning af fogedforretning og for berigtigelse af ejendomsadkomst.

Salæret uberettiget, da ekspeditionerne faldt ind under den givne fri proces.

Det bemærkes, at fri proces ved separations- eller skilsmis- sesag ikke omfatter bistand ved ægtefælleskifte.

ADV 1973.358 Klient klagede over, at advokat havde beregnet 1.250 kr. for en separationssag, idet det blev gjort gældende, at der burde være ydet retshjælp, herunder søgt om fri proces til såvel separation som skifte.

Udtalt, at det er normalt at forsøge at opnå forligsmæssig løs- ning i bevillings- og skiftesagen, og at der først søges fri proces, når forlig er umuligt.

Endvidere bemærket, at fri proces i skiftesager ofte ikke om- fatter beskikkelse af advokat, men kun gebyrer.

Salæret nedsattes til 800 kr. under hensyn til arbejdets omfang og værdien.

Rådgivning om separation, inklusive udfærdigelse af bevil- lingsandragende og om privat bodeling, afsluttet med en enkel bodelingsoverenskomst, falder ind under retshjælpsbekendtgø-

IV.AA
Andet om ægtefælleskifte

relsens § 4 punkt 1 a, jf. ADV 1982.95.

Andet om ægtefælleskifte

Advokaten kan som udgangspunkt kun kræve salær hos den ægtefælle, der først har rettet henvendelse til ham, og der skal foreligge en klar anmodning om varetagelse af den anden ægtefælles interesser, for at der tillige kan forlanges salær af denne.

ADV 1979.189 Det er i bodelingssager mellem ægtefæller en følge af sagens egenart, at forhandlinger med begge parter er nødvendig for sagens gennemførelse.

ADV 1953.303 Efter at en ægtemand over for sin hustru havde udtalt at ville gå med til en hurtig skilsmisse, henvendte hustruen sig til en advokat, hvis anvisninger i skiftesagen ægtemanden fulgte.

Denne var ikke pligtig at betale $\frac{1}{2}$ salær.

ADV 1977.61 Hustru anmodede advokat om bistand til separation, som ordnedes ved bevilling.

Ægtemanden deltog efter opfordring i 2 møder hos advokaten, hvor bodeling drøftedes.

Efter at ægtefællerne var blevet enige om bodelingen, foranledigede advokaten bodelingsoverenskomsten tinglyst på fællesboets ejendom og ordnede gældsovertagelse.

Advokaten beregnede hos hver af ægtefællerne $\frac{1}{2}$ salær for separation (500 kr.) henholdsvis bodeling (3.500 kr.).

Bodelingsoverenskomsten indeholdt ikke nogen omkostningsbestemmelse.

Ægtemanden klagede over, at der var beregnet bodelingssalær over for ham, hvilket han fik medhold i, da advokaten ikke kunne løfte bevisbyrden for, at der bestod en klientrelation.

S 107-83-5 N Ifølge bodelingsoverenskomst skulle "Omkostningerne i forbindelse med bodeling afholdes af parterne med halvdelen hver". Ellers lignende ADV 1977.61. $\frac{1}{2}$ salær over for ægtemanden godkendt.

ADV 1982K.30 Advokat, som repræsenterede hustruen, kunne ikke kræve salær af ægtemanden for bodelingsoverenskomst, da han ikke havde sikret sig dette gennem drøftelse af omkostningsspørgsmålet, herunder henvist ægtemanden til eventuelt at antage egen advokat.

IV.AA

Andet om ægtefælleskifte

Advokater, der optræder som eneadvokater i ægteskabssager, bør i tide sørge for at få afgjort spørgsmålet om omkostningsfordeling mellem ægtefællerne.

S 107-83-5 N Advokatnævnet bemærket, at spørgsmålet om, hvorvidt advokaten forud for bodelingsoverenskomstens underskrift har været anmodet om at varetage også den anden ægtefælles interesser, er uden betydning, da det afgørende moment findes at være, om ægtefællen ved sin underskrift på bodelingsoverenskomsten over for sin tidligere ægtefælle har påtaget sig en forpligtelse til at friholde denne for en del af omkostningerne. Det måtte herefter være advokatens pligt på sin klients vegne at drage omsorg for, at den anden ægtefælles forpligtelse opfyldes, og det måtte i så henseende være uden betydning, om omkostningsdelen indkrævedes i klientens eller advokatens navn.

Advokater har sædvanemæssig ret til at udøve tilbageholdsret i sagens dokumenter, herunder separations- og skilsmissebevillinger, indtil salæret vedrørende sagen er betalt, jf. ADV 1948.273, 1950.291, 1966.46 og 1981K.33.

ADV 1954.126 Advokat uberettiget til at betinge udlevering af en mands eksemplar af skilsmissebevillingen af, at han betalte advokatens regning for skilsmissesagen, da advokaten alene havde repræsenteret hustruen.

ADV 1966.46 Advokater har tilbageholdsret i separations- og skilsmissebevillinger for udlæg og salær vedrørende disse, men retten bør ikke udøves, når bevillingen skal benyttes til inkasso af børnebidrag.

Moms

Salæret skal tillægges moms.

Afsnit IV. B

B. KONKURSBOER

Paragraf 239 (indtil 30/6 1984 § 198) i Konkursloven, sene-
ste bekendtgørelse nr. 444 af 28/8 1984, bestemmer, at "skif-
teretten fastsætter vederlag til kurator, midlertidig bestyr-
rer, skifterettens medhjælper,.... under hensyn til arbejdets
omfang og boets beskaffenhed", samt at vederlaget afholdes
af boet, jf. UFR 1985.58H.

ADV 1961.90 Advokatmyndighederne kunne ikke tage stilling til
et af skifteretten godkendt salær.

En advokat kan ikke påtvinges at være kurator, men hvis han
accepterer hvervet kan dette ikke frasiges som følge af, at
skifteretten efter kurators opfattelse tilkender for små
salærer.

Set i forhold til den tidligere honorarregel i den gamle Kon-
kurslovs (af 1872) § 69 stk. 2, hvorefter skifteretten kun
skulle tage stilling til honoraret i tilfælde af uenighed, er
de af Monopoltilsynet godkendte takster således nu at betrag-
te som vejledende for skifterettens fastsættelse af kurators
salær.

Det er i strid med god advokatskik at indgive konkursbegæring,

IV.B stk. 1 Konkursboer

såfremt fordringen er bestridt, debitor ikke er insolvent - betalingsvægring er ikke tilstrækkeligt - eller såfremt fordringen udgør et mindre beløb.

I D 417-83-1 N, hvor fordringen kun udgjorde 959,41 kr., fandt Advokatnævnet under hensyn til fordringens beskedne størrelse, at der i stedet burde være udtaget stævning.

I D 66-83-1 N udtalt, at der "såfremt en advokat vil fravige den fremgangsmåde, der sædvanligvis følges ved inkassosager med anlæggelse af retssag o.s.v., og i stedet begære debitor erklæret konkurs, må foreligge særlige grunde, ligesom der påhviler advokaten pligt til at foretage en nærmere undersøgelse af debtors solvens".

D 347-83-1 N I strid med god advokatskik at true med at indgive konkursbegæring, uagtet advokaten var vidende om, at det pågældende krav var omstridt.

Se også ADV 1973.73.

Stk. 1

Se herom også ADV 1970.193 (Poul Østergaard).

Salæret beregnes som udgangspunkt af den bruttoaktivmasse, der foreligger ved konkursdekretets afsigelse. Denne værdi svarer ikke nødvendigvis til den værdi, hvoraf retsafgift beregnes.

Til aktivmassen henregnes likvide midler såsom kontanter, indestående på konti i pengeinstitutter og girokonti samt let realisable værdipapirer.

Påløbne renter under bobehandlingen henhører endvidere til den aktivmasse, hvoraf der kan beregnes salær.

Udestående fordringer medregnes med de indgåede beløb.

Aktiver, hvorover der ikke er separatistrettigheder, jf. Konkurslovens § 91, medregnes i aktivmassen.

Endvidere medregnes nettoprovenuet fra: tilgodehavender ifølge diskonterede veksler henholdsvis købekontrakter, genstande solgt med ejendomsforbehold og lignende. - Resten af provenuet tilfalder separatisten.

Provenu ved fortsat drift - herunder et under konkursen oparbejdet varelager - medregnes efter fradrag af direkte omkostninger ved den fortsatte drift, såsom varekøb, eget vareforbrug - efter vurdering - og arbejds løn.

"Arbejds løn" omfatter tillige direkte omkostninger ved produktion og salg, herunder løn til funktionærer, som boet beskæftiger under den del af driften, der går ud over perioden for de lovlige opsigelsesvarsler, men formentlig ikke udgift til funktionærer, der er nødvendige for at kurator kan styre virksomhedens forhold, fx bogholderen.

Varelageret kan opgøres særskilt som realiseret for vurderingssummen, såfremt den fortsatte drift efter fradrag har givet overskud.

Er der tale om tab i stedet for provenu, mindsker dette på den anden side ikke aktivmassen.

Krav, der med rette er modregnet, nedsætter aktivmassen.

Underpantsat løsøre og flyvemaskiner medregnes under den salærgivende aktivmasse.

A 422/1984 I et konkursbo, hvor en væsentlig del af aktivmassen bestod i underpantsat løsøre udtalt, at honorarberegningen ikke var omfattet af taksten for fast ejendom og skibe, jf. takst IV.B stk. 2.

Ved salærberegningen måtte der ske en konkret bedømmelse efter arbejdets karakter og omfang, betydningen for boet og det med arbejdet forbundne ansvar, dog således, at salæret normalt ikke bør overstige den i stk. 1 anførte takst.

For så vidt angår fast ejendom og skibe, indgår det eventuelle salgsprovenu efter fradrag af indfrielse af hæftelser m.v., jf. ADV 1983.155.

ADV 1970.195 Det tidligere likvidatorudvalg har i et tilfælde, hvor erhvervsløsøre, der var pantsat som tilbehør til den faste ejendom, blev realiseret særskilt efter aftale med panthaverne, godkendt, at dette løsøre salærmæssigt henregnedes til boets almindelige masse.

IV.B stk. 1
Konkursboer

Merværdiafgift medregnes ikke til aktivmassen, hvilket tillige gælder ved beregning af retsafgift, jf. Vestre Landsrets kendelse (2. afd. 1247/78) af 12/6 1978.

Salær- og honorarindtægter såsom inkasso - jf. dog nedenfor - og tvangsauktionssalærer, jf. Østre Landsrets kendelse (8. afd. 169/80) af 12/1 1981, medregnes i den salærgivende aktivmasse, medmindre disse salærer med skifterettens tilladelse tilfalder kurator direkte.

ADV 1983.155 Spørgsmål om pantefordringen skulle fradrages, forinden et aktiv føres til indtægt, når aktivet sælges fri for pantehæftelser. Den kontante købesum var fuldt ud medgået til indfrielse af pantehæftelser, og der kunne alene beregnes et salær efter takst IV.B stk. 2, som salg af behæftet ejendom, jf. ADV 1963.91.

ADV 1983.86 Kurator administrerede en landbrugsejendom, der bortsolgtes på tvangsauktion. Vestre Landsret (3. afd. B 56/1982) udtalte i kendelse af 3/3 1982, at under hensyntagen til oplysningerne om omfanget af det med administrationen af ejendommen forbundne arbejde, herunder at der havde været benyttet særlig regnskabskyndig og landbrugskyndig bistand, samt til administrationens begrænsede længde, tiltrådtes det, at salæret var fastsat som sket (fastsat af fogeden under tvangsauktionen). Administrationssalæret skulle i lighed med rekvirentsalæret tilfalde konkursboet.

Dette gælder også for brugspanteforhold.

Ifølge Konkurslovens § 87 stk. 3 og 4 tilfalder der boet rimelige omkostninger ved bestræbelserne for realisation af pantet, og omkostningerne svares af den, som overtager pantet på tvangsauktion eller ved underhåndssalg. Indtægten medregnes til den salærgivende aktivmasse.

ADV 1981.144 Kurator bør ved forhandling med panthaverne få disse til at betale salær for salg af behæftede faste ejendomme.

Til den salærgivende aktivmasse henregnes endvidere sagsomkostninger, der tilkendes boet, efter fradrag af boets udgifter til retssagen.

Salæret er vejledende og afhænger af aktivernes og bobehandlingens karakter, jf. UFR 1985.58H.

Ved salærberegningen for behandling af selv små konkursboer kan der måske skeles til, at de fleste skifteretter kræver en sikkerhedsstillelse af størrelsesorden 10.000 kr. for at ville iværksætte en konkursbehandling, hvilket beløb udover afgifter skal dække kurators salær.

Dersom aktivmassen består af meget betydelige likvide midler, bør det takstmæssige salær nedsættes, idet der dog bør tages hensyn til arbejdets omfang og beskaffenhed.

Salær nedsat, hvor aktivmassen bestod af få og let realisable værdier, og som følge af, at der kun var anmeldt 14 uproblematisk fordringer, at boet kunne sluttet som solvent, og at arbejdet ikke havde været væsentligt mere byrdefuldt end ved et normalt solvent bo. Godkendt 12.000 kr.

Endvidere kan salæret nedsættes, hvor bobehandlingen på grund af aktivernes sammensætning og karakter, fordringernes ringe antal og ukomplicerede beskaffenhed eller af andre grunde er af særlig enkel karakter.

Kurators salær bør nedsættes, hvis en revisor antages til på timebasis at føre bogholderi, prøve fordringer, udarbejde boregnskaber og foretage udlodninger, hvorimod det på den anden side kan være rimeligt at antage revisor til at gennemgå boets fordringer og gennemse, om der er omstødelige dispositioner, uden at salæret for kurator dermed skal nedsættes.

Hvor der er nedsat et kreditorudvalg, der i væsentlig grad aflaster kurators arbejde, kan der endvidere ske nedsættelse.

På den anden side kan salæret forhøjes, hvor bobehandlingen på grund af boets forhold er af usædvanlig lang varighed, hvor skyldnerens regnskabsføring er mangelfuld, hvor fordringerne udgør et stort antal eller er særlig komplicerede, eller hvor bobehandlingen i øvrigt er af særlig indviklet art.

Endvidere bør salæret kunne forhøjes, hvor flere kuratorer har medvirket, idet dette kun kan forekomme, hvor kreditorer-

IV.B stk. 1 Konkursboer

ne har ønsket flere kuratorer udpeget, hvilket indebærer et samlet større arbejde.

Jf. reglen for flere eksekutorer (takst IV.A.a stk. 2).

Anderledes UFR 1930.231 under den gamle Konkurslov og Mogens Munch: Konkursloven.

UFR 1889.438 Kuratorsalæret delt lige mellem flere kuratorer, uanset at den ene kurator kun havde udført en mindre del af arbejdet. Et særligt inkassosalær tillagdes den kurator, som havde forestået inkassationer.

Endvidere kan der ske forhøjelse af salæret, hvor den af boet drevne virksomhed fortsættes i længere tid, jf. Mogens Munch: Konkursloven.

Salæret dækker arbejdet fra mødet ved konkursdekretets afsigelse til dividende er udloddet, og skifteretten har afsluttet konkursbobehandlingen. Arbejdet omfatter blandt andet følgende nødvendigeskridt: registrering, vurdering og eventuel rådighedsberøvelse af aktiver, gennemgang af regnskabsmateriale, udarbejdelse af kreditor- og debitorlister, stillingtagen til leje- og ansættelsesaftaler, ryddeliggørelse af lejemål, bistand med anmeldelse til Lønmodtagernes Garanti-fond, udsendelse af meddelelser om konkursen, bekræftelse af anmeldelser, af- og tilmeldelse af moms, aflæsning af telefon, el og lignende, spærring af post, pengeinstitut- og girokonti, indberetning til skifteretten efter Konkurslovens § 115 stk. 4 om eventuelle kriminelle forhold, udarbejdelse af Konkurslovs § 111-redegørelse, indkrævning hos debitorer, afhændelse af aktiver, gennemgang af omstødelsesmuligheder, udarbejdelse af Konkurslovs § 116-redegørelse, prøvelse af anmeldte fordringer, momsopgørelse og boopgørelse.

Kurator pligtig at besvare forespørgsler fra tidligere personale vedrørende deres ansættelsesforhold.

ADV 1979.28 En kurator har pligt til i rimeligt omfang at besvare rimelige forespørgsler. Praktisk at samle flere forespørgsler i cirkulæreskrivelse.

ADV 1972.300 Kurator kunne ikke nægte at medvirke til adkomstberigtigelse af en ejendomshandel, hvor køberen selv skrev skødet, og som var solgt af fallenten før konkursen. Ligeledes kunne kurator ikke kræve, at køberen antog advokat.

Stk. 2

Af den behæftede del af fast ejendom og skibe beregnes indtil 2 %.

Ved at sammenholde Advokatrådets udtalelser i ADV 1962.83, 1963.91, 1970.195 og 1983.155 må reglen om den behæftede del fortolkes som den faktiske gæld ved konkursens begyndelse i henhold til tinglyste - for skibe registrerede - uomstødelige prioriteter, herunder den udnyttede del af ejerpantebreve og tinglyste udlæg.

Såfremt en fast ejendom bortsælges på tvangsauktion, uden at der derved fremkommer et overskud i boet, beregnes salæret af den del af pantefordringerne, som dækkes af det fremkomne bud, jf. ADV 1980.137.

Dette kan dog formentlig kun gælde i tilfælde, hvor budsummen ligger over handelsværdien, og reglen må med rimelighed kunne fortolkes således, at salæret som minimum beregnes af den kontante ejendomsværdi med et tillæg svarende til beregningsgrundlaget for tvangsauktionsrekvirents salæret med den modifikation, at 2 %'s salæret maksimalt kan beregnes af den konkrete behæftelse.

ADV 1962.83 "Hvor stor en del behæftet": den faktiske gæld ved likvidationens begyndelse i henhold til tinglyste prioriteter, herunder den udnyttede del af ejerpantebreve og tinglyste udlæg og udpantninger samt af den afgiftspligtige grundstigning.

Eventuelt kan der beregnes særligt arbejdsvederlag for at bringe den tinglyste gæld ud af verden, såfremt dette arbejde har været af ekstraordinær karakter og omfang.

ADV 1963.91 2 %'s reglen gælder også tinglyste uafkræftelige udlæg.

ADV 1962.41 "Den del af pantefordringerne som dækkes af det fremkomne bud": omfatter tillige pantefordringer i det omfang panthavernes restfordring vil kunne nedskrives efter grundsatningen i Retsplejelovens § 578.

ADV 1980.137 I tilfælde, hvor en fast ejendom tilhørende boet realiseres, kan der beregnes indtil 2 % af den behæftede del af ejendommen.

IV.B stk. 3 Konkursboer

Såfremt ejendommen bortsælges på tvangsauktion, uden at der derved fremkommer overskud i boet, beregnes salæret af den del af pantefordringerne, som dækkes af det fremkomne bud. Der kan ikke beregnes yderligere salær for realisation af ejendommen. Eventuelt rekvirentsalær tilfalder boet, medmindre der sker reduktion i kuratorsalæret.

Kurator bør ikke nægte samtykke i henhold til Konkurslovens § 35 til en påbegyndt tvangsauktions fortsættelse alene af salærmæssige grunde, og jo mere fremskreden auktionssagen er, des vægtigere grunde skal der foreligge for at standse auktionen gennem nægtelse af samtykke. Det er uberettiget, at boet betinger et samtykke af, at det får andel i rekvirentsalæret, jf. ADV 1984.25.

Stk. 3

Der beregnes særskilt salær for procedure, såfremt der har været tale om egentlig procedure. Salæret beregnes efter takst I.

I tilfælde, hvor den procederede sag er af større omfang og som følge heraf enten har været henvist til civilretten eller er foregået i et særskilt berammet møde i skifteretten, bør der tilkendes fuldt proceduresalær, uanset at kurator kan siges at kende sagen fra sit arbejde som kurator, hvilket synspunkt normalt følges af ihvert fald en større skifteret. - Alternativet ville være, at kurator antog en anden advokat til at føre sagen.

ADV 1970.195 Tidligere tilkendtes ofte kun et arbejdsvederlag, idet kurator har pligt til at indkassere boets tilgodehavender, svarende til kurators merarbejde i anledning af skriftveksling og procedure. I så fald 50-75 % af proceduresalær.

Da en ankesag for kurator må anses som udgørende et merarbejde, kan der herfor beregnes proceduresalær efter de almindelige regler herom.

Proceduresalær kan beregnes, selvom sagen bortfalder umiddelbart før proceduren, samt hvor proceduren sker for råd og nævn, fx taksationskommission og Landsskatteretten.

A conto-salær

A conto-salær kan kun debiteres med skifterettens godkendelse og bør kun godkendes, dersom a conto-salæret ikke overstiger det allerede udførte arbejde.

Der kan være god grund til at godkende a conto-salær i de tilfælde, hvor bobehandlingen nødvendigvis må vare nogle år, eller i tilfælde af afhændelse af et ekstraordinært stort aktiv eller efter meget omfattende prøvelser af anmeldte krav.

Andet om kuratorsalær

I tilfælde, hvor advokaten har været beskikket som tilsyn under en betalingsstandsning, og efter at have været antaget som midlertidig bestyrer bliver valgt til kurator, fastsættes salæret for tilsyn og kurator ud fra en samlet vurdering under hensyn til arbejdets omfang og beskaffenhed og de involverede værdier, idet kuratorhvervet præsumptivt må anses for til en vis grad at være lettet gennem det kendskab til virksomheden, som er opnået af kurator i dennes egenskab af tilsynsførende, jf. UfR 1932.148.

Revisors bistand til udfærdigelse af afsluttende opgørelse skulle afholdes inden for kuratorsalæret, hvorimod revisorudgiften til udarbejdelse af åbningsstatus (virksomheden var i fuld drift i betalingsstandsningsperioden) ikke nedsatte salæret.

Hele det oppebårne rekvirentsaler tilfaldt boet, jf. Østre Landsrets kendelse (8. afd. 169/1980) af 12/1 1981 og UfR 1979.1062.

Vederlaget til advokaten kan som følge heraf først fastsættes endeligt i forbindelse med opgørelse og afslutning af konkursboet, jf. UfR 1979.1062 og UfR 1982.211.

Såfremt den tilsynsførende og kurator er forskellige advokater, må skifteretten fastsætte salæret for den tilsynsførende ved konkursens begyndelse, og som udgangspunkt nedsættes kurators salær ikke, medmindre tilsynet har udført langt den overvejende del af kuratorarbejdet.

IV.B Konkursboer

Der kan ikke beregnes særskilt salær vedrørende berigtigelse af ejendomshandler, selvom disse er a meta, da arbejdet i forbindelse med salg af boets ejendomme er omfattet af kuratorsalæret, jf. ADV 1975.311 og UFR 1984.854.

I tilfælde af eventuelt arbejde med hel eller delvis indfrielse af den tinglyste gæld kan der beregnes et særligt arbejdsvederlag, såfremt arbejdet har været af ekstraordinær karakter og omfang, jf. ADV 1963.91.

Fortsættes boets virksomhed i længere tid, kan der enten tages særskilt hensyn hertil ved fastsættelsen af det samlede kuratorsalær eller være mulighed for at tillægge den kurator, der har forestået driften, et særskilt honorar herfor, jf. ADV 1970.196.

I entreprenørboer er der blevet godkendt et særskilt salær på $1\frac{1}{2}$ % af restentreprisesummen for administration af færdiggørelsen af igangværende arbejder, jf. ADV 1970.196. Værdien for boet af sådanne igangværende arbejder opgøres til restentreprisesummen, dvs. enterprisesummen ÷ før konkursens indtræden modtagne a conto-beløb. Heri skal formodentlig fradragges færdiggørelsesomkostninger, dvs. udgiften til indkøb af materialer, arbejds løn, indirekte omkostninger og administrationsudgifter, bortset fra sådanne omkostninger, som boet selv uden drift af virksomheden ville have haft.

Hvis der har været tale om væsentlig administration af boets ejendomme, bør der kunne tilkendes et særskilt administrationshonorar til den kurator, der har udført administrationen. Dette gælder også, dersom boet må overtage fallentens administration af en ejerforening.

Visse skifteretter tilkender kurator inkassosalær for inkassationer, hvilket må anses for rimeligt, da kurator oftest vil være berettiget til at anmode en anden advokat om at forestå inkassationer af fordringer, når kurator forud har foretaget fornødne skridt til at få fordringer indkrævet.

UFR 1886.650 og 1889.438 godkendt særskilt inkassosalær.
ADV 1979.332 Kurator sendte krævebrev lydende:
"Vedr. konkursboet efter NN.

IV.B Konkursboer

Som kurator i NN's konkursbo har jeg i forbindelse med gennemgang af NN's bogholderi konstateret en saldo i NN's favør på 247,50 kr.

Jeg skal anmode Dem om straks at indbetale dette beløb inden 1/8 d.å., da beløbet i modsat fald vil blive taget til inkasso. Der tages forbehold om yderligere krav, herunder eventuelt salær samt renter."

Udtalt, at skrivelsens formulering var unødvendigt skarp, når hensås til bemærkningen om, at fordringen ville overgå til inkasso.

Konkurslovens § 129 stk. 1 medfører ikke, at der påhviler kurator en pligt til at sætte sig i forbindelse med fordringshavere og advokater, der forud for konkursen har anmeldt krav og som ikke har foretaget ny anmeldelse til konkursboet, jf. ADV 1983.344.

ADV 1981.145 Kurator kan udbetale dividende m.v. direkte til kreditor, hvis kreditors advokat trods opfordring ikke inden rimelig tid har fremskaffet en erklæring fra kreditor om, at beløb kan udbetales til advokaten.

Den kollegiale regel VII.1.c gælder ikke ved konkurs, hvorfor det ikke vil være ukollegialt som kurator at undlade at foranledige fallentens tidligere advokats tilgodehavende betalt, jf. ADV 1983K.19.

Ifølge kollegiale reglers afsnit VI.2.f må kurator ikke afhænde nogen del af boets aktiver til sig selv eller en ham nærtstående, jf. ADV 1985.18.

Kurator bør vejlede fallenten om muligheder for gældssanering og tidligere ansatte om Lønmodtagernes Garantifond.

Om tilbageholdelse og modregning af salærkrav i konkursboer, se ADV 1980.98 og 1983.344.

MOMS

Salæret skal tillægges moms.

Om fradragsret i konkurs- og betalingsstandsningsboer for indgående moms af advokatsalærer, se ADV 1980.208 og 1982.117. Om fradragsret for konkursbo ved tvangsauktion, se ADV 1982.259. Om moms for konkursboer ved afhændelse af fast ejendom, se ADV 1982.294.

Afsnit IV. C

LIKVIDATION

Med likvidation menes en virksomheds afvikling og opløsning, uden at der er afsagt konkursdekret eller lignende, således at det er virksomhedens indehavere, der har truffet beslutning om afvikling og opløsning.

Salæret kan ikke beregnes på basis af de bogførte værdier i sidste status før likvidationen men skal ske på baggrund af, hvad aktiverne indbringer ved realisation.

a. Insolvente boer

Det følger af takst IV.C.a, at denne kun gælder, hvor der er tale om egentlig bobehandling, og i så fald beregnes salæret efter taksterne for konkursboer, dvs. takst IV.B

Taksten kan anvendes selvom en tredjemand har erklæret at ville dække et eventuelt underskud, således at kreditorerne får 100%. ADV 1970.196 (Poul Østergaard) Selvom boet ender med at blive solvent, men er begyndt som og er blevet behandlet væsentligst som et insolvent bo, kan der i konkrete tilfælde blive tale om at beregne salæret efter denne takst.

Det bemærkes, at opløsning af aktie- og anpartsselskaber,

IV.C.a Likvidation

der er insolvente, behandles efter reglerne om konkurs.

For så vidt angår opgørelse af den salærgivende masse, henvises til det anførte under konkursbotaksten, samt til Poul Østergaard i ADV 1970.193 og 1975.311.

ADV 1952.89 Salær for A/S beregnes af bruttomasse.
Hvis likvidator har haft arbejde med momsspørgsmål kan dette berettigede til at inddrage momsen i den salærgivende aktivmasse.

Salæret bør nedsættes, hvis der modtages dividende fra et andet selskab, som advokaten tillige har været likvidator i, og hvorfra der er modtaget salær. Se nærmere herom ADV 1970.196.

UFR 1979.1062 Ved fastsættelse af likvidatorsalær blev det taget i betragtning, at advokaten tillige havde været beskikket som tilsynsførende i A/S's betalingsstandsning.

ADV 1956.139 Salær for likvidation i løbet af $\frac{1}{2}$ år af et A/S med aktiver 112.915,38 kr., hvoraf 25.000 kr. forelå kontant ved likvidationens begyndelse, mens resten var varelager og udestående fordringer, og med anmeldt simpel gæld 192.836,65 kr., nedsat fra 16.900 kr. til 12.500 kr., da den maksimale takst ikke kunne anvendes.

Den omstændighed at der nedsættes et kreditorudvalg, der eventuelt tillige får honorar, bevirker ingen nedsættelse af likvidationshonoraret.

Hvis en kreditor frafalder krav helt eller delvis på en større fordring, bør der ved salærberegningen tages hensyn hertil.
Om salær ved stor aktivmasse, se UFR 1928.771.

Salæret kan forhøjes, hvis boet har færdiggjort igangværende arbejder.

Underskud ved færdiggørelse af 4 ejendomme skulle ikke fradrages i aktivmassen.

Likvidationshonoraret påvirkes som udgangspunkt ikke af, om behandlingen foretages af en eller flere likvidatorer, og honoraret må fordeles efter aftale mellem disse med ligedeling som udgangspunkt. Dog kan der i tilfælde med flere li-

IV.C.a Likvidation

likvidatorer ske en moderat forhøjelse af det samlede likvidationssalær.

ADV 1952.91 Hvor et likvidationsudvalg bestod af advokat og ikke-advokat, fandtes det rimeligt at beregne selvstændigt salær for hver af likvidatorerne, således at det samlede salær var rimeligt i betragtning af arbejdets omfang og de involverede værdier.

ADV 1959.105 Godkendt særskilt debitering af eventuelle udgifter til kontorhold i anledning af likvidationen.

Likvidator må kun hæve salær efter tilladelse.

Advokaten bør ved afhændelse af aktiver, som er behæftet, eller hvorover andre har rettigheder og som afhændes efter aftale med disse, aftale, at omkostningerne hertil dækkes af rettighedshaverne eller af erhververne, jf. ADV 1970.195 (Poul Østergaard) og princippet i Konkurslovens § 87.

Udfærdigelse af et dokument vedrørende løsøreoverdragelse er omfattet af det egentlige likvidationshonorar.

Likvidator kan kræve inkassosalær over for en debitor i et likvidationsbo, når denne ikke betaler efter første påkrav, jf. ADV 1955.102.

Hvis der ikke foretages en egentlig bobehandling, kan der kun beregnes et arbejdsvederlag.

ADV 1961.87 Advokat solgte nogle klienters skotøjsforretning, hvilket han modtog særskilt honorar for, og bistod tillige med afviklingen af varegælden 47.932 kr. til 17 kreditorer og bankgæld 11.991 kr. Selvom gælden ikke kunne dækkes af provenuet fra forretningssalget, fandtes salæret på grund af de simple forhold ikke at kunne overstige salæret for solvent likvidation (2.100 kr.), beregnet af den til varegældens betaling nødvendige aktivmasse. Endvidere fandtes der ikke at være tale om en egentlig bobehandling, hvorfor salæret nedsattes fra det beregnede beløb 4.000 kr. til 1.000 kr.

ADV 1975.306 Advokat behandlede "betalingsstandsningssbo", hvori solgtes nogle varer samt selve forretningen og varelager. Boet opgjordes til 29.657,65 kr.

IV.C.b Likvidation

Beregnet salær på 8.000 kr. - der ikke fandtes urimeligt - nedsattes til 5.000 kr., da taksterne for konkurs og likvidation ikke umiddelbart var anvendelige, men dog vejledende.

I ADV 1977.55 findes skema til vejledende beregning af salær for likvidation af insolvente aktieselskaber.

ADV 1966.53 Advokat havde bistået klient med blandt andet at sælge firma for 12,5 mill. kr. og beregnet salær på 125.000 kr. For arbejde i det efterfølgende betalingsstandsningsbo beregnedes 300.000 kr.
Salærerne godkendtes.

ADV 1980.315 Likvidator bør ikke udlodde, før proklama er udløbet og kvittance fra skattevæsenet er opnået.

Likvidator bør samle forespørgsler og besvare disse, når det passer ind i arbejdsgangen - fx ved cirkulæreskrivelse, jf. ADV 1979.28 og ADV 1983K.13.

ADV 1972.42 Hovedaktionærs advokat, der var en af 3 likvidatorer i A/S, kunne ikke beregne særskilt salær over for denne for arbejde udført efter likvidationen.

b. Solvente likvidationer

Salæret udgør ifølge takst IV.C.b et forholdsvis mindre honorar end honoraret i insolvente boer men normalt ikke under honoraret for eksekutorboer.

ADV 1970.196 (Poul Østergaard) Selvom boet ender med at blive solvent, men er begyndt som og er blevet behandlet væsentligst som et insolvent bo, kan der i konkrete tilfælde blive tale om at beregne salæret efter takst IV.C.a.

Dersom der ikke er tale om en egentlig bobehandling, skal salæret beregnes som et arbejdsvederlag.

Om likvidation af forskellige selskabstyper henvises til ADV 1970.196 (Poul Østergaard).

Moms

Salæret skal tillægges moms.

Afsnit IV. D

BETALINGSSTANDSNING

Når der her tales om betalingsstandsning forudsættes det, at der er anmeldt en betalingsstandsning til skifteretten i henhold til Konkurslovens kapitel 2.

En betalingsstandsnings væsentligste formål er at bringe ro om en virksomhed i en periode, således at der uden direkte trussel om konkurs eller anden tvangsforfølgning kan foretages undersøgelser af, hvorvidt der kan opnås en ordning i form af akkord, dvs. en frivillig ordning med kreditorerne, eller tvangsakkord, dvs. en ordning tiltrådt af en majoritet af kreditorer og stadfæstet af skifteretten og dermed gældende for alle kreditorer.

Advokatens arbejde ved betalingsstandsning er således ikke at foranledige virksomhedens aktiver solgt, men at foretage undersøgelser af virksomheden og dens muligheder for at fortsætte, hvilket arbejde bør afsluttes, når udsigterne til at opnå en ordning ikke længere er til stede, fx fordi konkurs eller lignende ikke kan undgås.

Til arbejdet hører at udarbejde regnskaber og opstillinger, holde kreditorerne orienteret og føre tilsyn med virksomheden og dens dispositioner, jf. ADV 1982K.24 og 1979.28.

IV.D Betalingsstandsning

Der findes ikke særlige salærtakster for advokaters arbejde ved betalingsstandsninger, hvorfor salæret fastsættes efter de sædvanlige salærparametre, dvs. arbejdets omfang og beskaffenhed - arbejdet er ofte af meget hastende og tidsrøvende karakter - de involverede værdier - der til en vis grad er at betragte som going concern-værdier - det med arbejdet forbundne ansvar - bl.a. ved at have medvirket ved driftsdispositioner - og det opnåede resultat.

Hvor skifteretten har beskikket en advokat som tilsyn, fastsættes salæret af skifteretten i henhold til Konkurslovens § 239, hvorved skal bemærkes, at advokaten som beskikket tilsyn påføres yderligere arbejde og ansvar, idet han da forudgående skal godkende virksomhedens dispositioner.

Såfremt der har været antaget flere advokater som tilsyn, kan dette tale for en vis moderat forhøjelse af det samlede tilsynshonorar i forhold til, hvad een advokat ville blive tilkendt. Det samlede salær bør deles efter de tilsynsførendes arbejde med udgangspunkt i ligedeling.

Hvor advokaten, der har været tilsyn, senere bliver kurator i konkursboet, kan kuratorsalæret blive nedsat som følge af, at advokaten har sparet arbejde ved at kende virksomheden ved konkursens indtræden, jf. ADV 1983.84, hvor tillige er anført andre tilfælde af personsammenfald.

Opnås en ordning, herunder om realisation af aktiver, vil advokaten kunne kræve særskilt salær for dette arbejde, som ikke vedrører betalingsstandsningsperioden.

Om modregning og depositum ved betalingsstandsning, se ADV 1983.75 (E. Munch Andersen), 1983.309, 1983.344, 1983K.2 og 1983K.19.

ADV 1983K.19 De kollegiale reglers afsnit VII 1 c gælder ikke ved mellemkommende betalingsstandsning og konkurs, da der i så fald ville skabes et konkursprivilegium.

ADV 1983.345 Reverserklæringer må ikke anvendes.

ADV 1982K.25 Samtidig udsendelse af cirkulæreskrivelse til betalingsstandsningssbos kreditorer og disses advokater i strid med koll III nr. 2.

ADV 1983K.20 Tilsyn i betalingsstandsningssbo iredettesat for

IV.D Betalingsstandsning

manglende besvarelser af kreditors henvendelser.
ADV 1980K.40 Tilsyn i betalingsstandsningsbo skal udlevere dokumenteret opgørelse til kurator i samme konkursbo.
ADV 1983.382 (E. Munch Andersen) Inkasso ved betalingsstandsning.

Moms

Salæret skal tillægges moms.

ADV 1983.117 Fradragsret for advokatsalær i betalingsstandsningsboer.

Afsnit IV. E

AKKORD

Ved akkord forstås en aftale, hvorved parterne nærmere ordner et mellemværende.

ADV 1983K.150 Advokat berettiget til at tilbageholde deponerede beløb – som tilhører den akkordsøgende – indtil kreditorerne var blevet underrettet om, at akkorden var opgivet, og at beløbet derfor ville blive udbetalt til klienten.

a. Tvangsakkord

Tvangsakkord indebærer, at en vis majoritet af kreditorer tvinger resten til at gå med til en ordning, hvorved skyldneren opnår nedsættelse eller udsættelse med betaling af gælden, således at konkursbehandling undgås eller ophører.

Konkurslovens § 157 opdeler tvangsakkord i tre former: likvidationsakkord (fordeling af skyldnerens formue eller en del af denne mellem hans fordringshavere mod, at skyldneren frigøres for den del af gælden, som ikke bliver dækket), almindelig tvangsakkord (procentvis nedsættelse af den ikke-fortrinsberettigede gæld) og moratorium (betalingsudsættelse).

Bistanden ved tvangsakkord består i undersøgelse af virksom-

IV.E Akkord

hedens overlevelsesmuligheder, åbning af tvangsakkord og efter dennes stadfæstelse bistand indtil akkorden er gennemført.

Der findes ingen egentlige takster herfor.

ADV 1983.399 om tvangsakkordhonorar og privilegium herfor.

1. Likvidationsakkord

Salæret for behandling af likvidationsakkord beregnes i praksis på samme måde som kuratorsalær, jf. Poul Østergaard i ADV 1970.193 og 1975.309.

Hvis akkorden ikke gennemføres, men ender i konkurs, skal skifteretten tage stilling til salæret for akkorden, såfremt samme advokat bliver kurator, jf. UfR 1982.211.

Skifteretten skal ifølge Konkurslovens § 239 fastsætte salæret til tilsynet ved tvangsakkord.

2. Almindelig tvangsakkord og moratorium

Salæret beregnes i praksis som et arbejdsvederlag efter de sædvanlige salærparametre, idet konkursbotaksten i et vist omfang kan benyttes som udgangspunkt med passende reduktion, jf. ADV 1983.84.

b. Frivillig akkord

Salæret beregnes i praksis som et arbejdsvederlag efter de sædvanlige salærparametre, idet konkursbotaksten ofte anvendes som vejledende udgangspunkt med passende reduktion, dvs. efter arbejdets omfang og beskaffenhed, aktivernes størrelse, det med arbejdet forbundne ansvar og det opnåede resultat.

Moms

Salæret skal tillægges moms.

Afsnit V

BYGGESAGER

Byggesagssalæret omfatter bistand med tilrettelæggelse og gennemførelse af det pågældende byggeforetagende.

ADV 1971.74 Byggeadministrator skal udfærdige fuldstændigt og specificeret, afsluttende regnskab.
Byggesalær nedsat med 1.000 kr. som følge af mangel heraf.

Bistand ved salg og udlejning er ikke omfattet af byggesagstaksten.

Taksten omfatter ikke arbejde med prioritering af enkelte huse i forbindelse med disses salg.

ADV 1972.43 Prioriteringssalær, der var led i byggesag, var ikke a meta, men tilkom sælgers advokat.
ADV 1962.269 Hvor en ejendom sælges under opførelse, og prioritering i det hele foretages af sælgers advokat, der har medvirket ved byggeriet og ved skødeberigtigelsen, er lånesagen ikke a meta, selv om ejendommen er beliggende i a meta-området.
ADV 1962.110 som 1962.269 men hvor køber ifølge skøde skulle betale prioriteringssagen, var lånesagen a meta mellem advokaterne.
ADV 1963.244 Advokat repræsenterede sælger, som solgte sin ny-

V.a Byggesag

byggede ejendom til køber, der var repræsenteret ved egen advokat.

Da der ikke forelå nogen egentlig byggesag under sælgeradvokatens ledelse, kunne denne ikke kræve hele salæret for den i skødet nævnte prioritering. Statueret a meta.

a. Større byggeforetagende

Hvor der er tale om et større byggeforetagende, udgør salæret $1\frac{1}{2}$ % af den samlede anskaffelsessum inklusive moms, jf. ADV 1980.99.

De af Boligministeriet godkendte byggesagshonorarer i almennyttige boligselskaber beregnes af anskaffelsessummen inklusive moms.

ADV 1956.285 Advokat bistod I/S bestående af 27 personer med opførelse af 27 parcelhuse på en grund, som købtes dels af en kommune dels af 2 interessenter.

Der udfærdigedes af advokaten et skøde til hver interessent på en grund med hus.

Interessenterne godkendte byggesalær på 21.300 kr. (samlet anskaffelsessum ca. 1,5 mill. kr.).

ADV 1957.44 Advokat medvirkede ved opførelse af 12 huse med samlet værdi 527.000 kr.

Godkendt $1\frac{1}{2}$ % i byggesagssalær (7.500 kr.).

UFR 1980.361 12 lejligheder.

Den "samlede anskaffelsessum" består af summen af grund, bygninger og omkostninger.

Ved gennemførelse af brandsikring kan der maksimalt beregnes $1\frac{1}{2}$ % af byggeudgifterne og ikke af entreprisesummen.

Salæret omfatter arbejde med et byggeris sædvanlige juridiske og økonomiske organisation, herunder grundkøb og prioritering.

Honoraret omfatter tillige tilvejebringelse af nødvendig driftskredit.

ADV 1952.92 Der kan normalt ikke kræves særskilt honorar for placering af private prioriteter i byggeforetagendet.

Såfremt advokaten ikke fuldfører en byggesag, fastsættes salæret efter et skøn over arbejdets omfang, betydning og forsvarelige udførelse, jf. ADV 1952.92 og UfR 1980.361.

ADV 1977.225 Advokat var antaget til at bistå ved byggeri af 52 rækkehuse til ialt ca. 15 mill. kr. Aftalt salær på 3.000 kr. pr. hus.

Efter at advokaten havde bistået ved opnåelse af byggelån, indgåelse af byggemodningskontrakt og kontrakt med hovedentreprenør, lavet udkast til slutseddel, drøftet finansierings- og fordelingsplaner med klienten, forsikret byggeriet og i 3 måneder forestået rateudbetalinger til byggemodning, fratrådte han efter eget ønske. Godkendt $\frac{1}{2}$ af det aftalte byggesagssalær (75.000 kr.), da den væsentlige og ansvarspådragende del var udført.

b. Mindre byggeforetagende

Ved mindre byggeforetagender, fx villaer og enkelthuse, beregnes salær efter arbejdets omfang og det dermed forbundne ansvar, dog større end $1\frac{1}{2}$ % af den samlede anskaffelsessum, se herom under a.

ADV 1963.11 Advokat ydede en klient bistand i perioden 1960-1962 med henblik på opførelse af et hus på en af klienten ejet grund, hvilket byggeri som følge af manglende økonomiske midler blev opgivet.

Senere forestod advokaten forhandlinger om køb af en villa til ca. 225.000 kr. og udfærdigede skøde mv., hvilke dokumenter sælger underskrev, hvorefter klienten ved advokatens mellemkomst hævede handelen.

Godkendt 500 kr. for byggesagen og 3.000 kr. for ejendomshandelen.

Byggesagsadvokater skal være opmærksomme på seriesalgsreglen, se herom under afsnit VII om skødesalær.

ADV 1972.16 Byggeri af 2 ensartede huse ved siden af hinanden, som var led i et større byggeri, måtte betragtes som seriesalgshuse.

ADV 1978.344 2 advokater solgte fra et af dem ejet ejendomssel-

V Byggesag

skab nogle parceller af et udstykningsområde, for hvilke sælgeren skulle betale byggemodningsomkostningerne.

Påtalte, at den ene advokat, der skrev skøderne, ikke havde sikret sig, at køberne havde fået orientering om adgangen til uden yderligere udgift for dem at antage egen advokat.

ADV 1957.44 Der kunne som følge af, at der ikke optoges en samlet prioritering, beregnes 840 kr. for 12 prioriteringer i stedet for een.

Endvidere kunne der beregnes $\frac{1}{2}$ % af den samlede værdi for 12 huse + 200 kr. pr. hus for arbejde ved salg af disse.

ADV 1967.149 om klientrelation.

Moms

Salæret skal tillægges moms.

Afsnit VI

INTERESSENTSKABER

For oprettelse af interessentskabskontrakter er salæret $\frac{1}{2}$ -2 % af bruttoværdien af samtlige aktiver, der stilles til rådighed for interessentskabet. Minimumssalær 200 kr.

Hvis fast ejendom indgår, kan der efter omstændighederne beregnes særskilt skødesalær for den indskudte dels vedkomme-

de.

Det bemærkes, at taksten er vejledende og ofte ikke kan benyttes fuldt ud, hvilket fremgår af nedenstående kendelser.

Ved omdannelse af privat firma til A/S eller ApS kan taksten ikke anvendes analogt; for sådan bistand beregnes et arbejdsvederlag.

ADV 1979.71 Advokat medvirkede til klinikoverdragelse af $\frac{1}{2}$ tandlægepraksis (500.000 kr.) mv. og afregnede honorarer således:

Overdragelsesaftale	7.700 kr.
Klinikfællesskabskontrakt	12.500 kr.
1. udkast til samme	2.500 kr.
Assistentvilkår	<u>1.800 kr.</u>
	24.500 kr.

VI Interessentskaber

Der kunne ikke beregnes særskilt salær for 1. udkast til klinikfællesskabskontrakt.

Advokatnævnet fandt interessentskabstaksten analogt anvendelig på kontrakt om klinikfællesskab, men at der ikke måtte ske dobbeltdebitering af dette arbejde; Advokatnævnet fastsatte et samlet salær under hensyn til de involverede værdier, den medgåede tid, resultatet samt advokatens særlige kyndighed.

Det tillagdes betydning, at overdragelsen blev gennemført som foreslået af advokaten, og salæret fastsattes til 18.000 kr.

ADV 1982K.22 Advokat medvirkede til oprettelse af interessentskabskontrakt på baggrund af en revisors oplysninger om andel i selskabet, arbejdsvederlag, forrentning af kapitalkonti, ejerforhold til interessentskabets faste ejendom og vederlag for den ene parts indtræden i I/S'et, der skulle drive en af den anden part tidligere drevet grossistvirksomhed.

Revisor henledte efter gennemgang af et udkast advokatens opmærksomhed på diverse spørgsmål, herunder vedrørende konsolidering.

Den endelige underskrevne interessentskabskontrakt fyldte 9 sider og indeholdt 21 punkter.

Advokaten, der endvidere udfærdigede en leasingkontrakt, beregnede i "Salær for oprettelse af interessentskabskontrakt, herunder for udfærdigelse af diverse udkast samt gennemgang af kontrakten og salær for udarbejdelse af leasingkontrakt samt anmeldelse til Handelsregisteret e.o." 27.000 kr. excl. moms.

Udtalt, at selvom der kun var beregnet 1 % af de indskudte værdier, var der ikke taget fornødent hensyn til taksternes vejledende karakter.

Salæret fastsattes til 15.000 kr., da arbejdet ikke kunne berettiges til det beregnede salær.

Moms

Der skal tillægges salæret moms.

Afsnit VII

OVERDRAGELSE AF FAST EJENDOM

A. FRIVILLIG EJENDOMSOVERDRAGELSE

Advokater må i henhold til Monopoltilsynets bekendtgørelser ikke ved berigtigelse af frivillig overdragelse af fast ejendom beregne højere skødesalær end angivet i bekendtgørelserne.

Ifølge Monopoltilsynets bekendtgørelse nr. 21-79 og efterfølgende omfatter salæret tillige porto og copialia, jf. Advokatrådets cirkulære af 25/6 1979.

Ifølge lov nr. 127 af 31/3 1985 om begrænsning af stigninger i avancer og priser § 5 nedsættes skødesalæret inden beregning af tillægsprocenterne med 10 % for advokaters assistance i skødesager, hvor klienten retter henvendelse i perioden 28/3 1985 - 28/2 1987, jf. ADV 1985.133.

Ved afgørelse af, hvilke beregningsprocenter der skal benyttes - udover selve takstens - gælder følgende:

- a. Hvis klienten retter anmodning om bistand hos advokat i perioden 28/3 1985 - 28/2 1987, skal skødesalæret inden tillæg af tillægsprocenterne ifølge Monopoltilsynets bekendtgørel-

VII.A Skøde

ser nedsættes med 10 %.

- b. Hvilken tillægsprocent ifølge Monopoltilsynets bekendtgørelser, der skal benyttes, afgøres - som sædvanligt - af tidspunktet for ejendomshandelens indgåelse.

For så vidt angår de for skødesalærerne gældende tillægsprocenter henvises til bilag 2 bag i bogen.

Salæret beregnes af den stempelpligtige værdi, der fremgår af den bindende aftale om overdragelse mellem parterne, fx slutsedlen. - Se dog oven for med hensyn til perioden 28/3 1985 - 28/2 1987, hvor tidspunktet for klientens henvendelse tillige har betydning.

Dersom der efterfølgende sker ændring i aftalevilkårene, således at købesummen nedsættes, ændrer dette formentlig ikke salærberegningsgrundlaget.

Anderledes S 105-84-1 En ejerlejlighed solgtes ved slutseddel for 410.000 kr., der bl.a. skulle berigtiges ved udstedelse af sælgerpantebreve på ca. 72.000 kr.

Inden handelens berigtigelse blev der truffet aftale mellem parterne om at konvertere sælgerpantebrevet til kontant betaling, og købesummen blev herefter i skødet fastsat til 379.852 kr.

Udtalt, at skødesalæret skulle beregnes på grundlag af den i skødet fastsatte købesum 379.852 kr.

Ifølge Meddelelser fra Skattedepartementet juli 1979 nr. 50 side 191 afgørelse nr. 89 gælder med hensyn til den stempelpligtige værdi, at dersom købesummen nedsættes, mindskes den stempelpligtige værdi ikke, hvorimod værdien stiger, hvis købesummen forhøjes.

Hvis ejendommen er under omvurdering eller bliver omvurderet, således at beregningsgrundlaget for stempelafgiften nedsættes, ændres beregningsgrundlaget for skødesalæret ikke.

A 302/1984 Overdragelse ifølge skøde 4,5 mill. kr. tempelpligtig værdi forud for handelens indgåelse udgjorde 4,7 mill. kr., hvilket salæret kunne beregnes af.

Salæret kan dog altid beregnes af den sidst offentliggjorte ejendomsværdi, jf. ADV 1981.278.

ADV 1952.180 Skødesalær skulle beregnes ud fra den aftalte købesum, selvom gebyrer beregnedes af lavere værdier, fordi de overdragne bygninger i det væsentlige var brændt.

UFR 1920.518 Mageskiftekontrakt om 2 ejendomme. Skødesalær for hver ejendom.

ADV 1949.301 5 parceller solgtes under eet. Skødesalær for hvert skøde.

ADV 1952.285 Byggeadvokat for I/S (27 personer), der opførte 27 parcelhuse på en af kommunen købt grund samt 2 grunde, som I/S købte af 2 interessenter. Efter bygningen udstedtes et skøde på en parcel til hver interessent.

Advokaten beregnede for udfærdigelse af skøderne, regnskab mellem I/S og interessenterne over disses "eget arbejde" og ordning af 4 interessenters (bygningshåndværkere) skattespørgsmål i anledning af "eget arbejde" $\frac{1}{2}$ % af købesummen for hvert af de 27 huse.

Der kunne beregnes 4.000 kr. i salær for udfærdigelsen af de 27 skøder, de nævnte ekstraarbejder samt administration af husene i $1\frac{1}{2}$ år fra indflytningen til skødernes udfærdigelse.

ADV 1975.137 og 1963.7 Skødetaksterne skal overholdes ved skødeskrivning i forbindelse med kommuners udstykninger.

ADV 1978.39 Købesum for villa 299.000 kr., hvoraf 98.500 kr. udgjorde ejendommens værdi ved slutsedlens udfærdigelse; mens 200.500 kr. udgjorde vederlag for færdiggørelse af byggeriet og prioritering.

Skødesalær kunne beregnes af hele købesummen 299.000 kr.

ADV 1981K.37 Fritidsgrund solgt. I skøde anført købesum med tillæg af byggemodningsomkostninger.

Skødesalær skulle beregnes af den "nøgne" købesum, hvoraf til-lige stempel beregnedes.

A 782/1983 I et tilfælde, hvor et fabriksanlæg bestående af 4 matrikelnumre, der var uens behæftet, solgtes til samme køber, udfærdigedes eet skøde for så vidt angik de 3 matrikelnumre og eet skøde for så vidt angik det sidste.

Der kunne beregnes salær for hvert skøde for sig, således at salærerne beregnedes af de beløb, stempelmyndighederne lagde til grund for de to skøders stempling, minimum ejendomsværdien.

Minimumsalæret for berigtigelse af overdragelse af alle typer

VII.A. stk. 1 a & b
Skøde

fast ejendom omfattet af skødetaksterne udgør for perioden 1/5 1977 - 30/6 1981 600 kr. (excl. moms) og for perioden 1/7 1981 - 28/2 1987 850 kr. (excl. moms).

Såfremt der er tale om en a meta-handel, skal dette beløb deles mellem købers og sælgers advokat, jf. ADV 1958.64 og 1979.332 samt S 1307-84-10.

I det følgende gennemgås skødetakstens stk. 1 og 2, hvorefter der gives en generel gennemgang af, hvad skødesalæret omfatter.

Stk. 1 a

Taksten gælder eenfamiliehuse fortrinsvis til beboelse, ejerlejligheder fortrinsvis til beboelse, grunde, herunder industri- og landbrugsgrunde, jf. ADV 1981.144, og ikke-udlejnings-sommerhuse, idet der i andre tilfælde skal beregnes salær efter stk. 1 b eller for landbrugsejendomme stk. 1 c.

Hvis ejendommen benyttes til udlejning, skal stk. 1 b benyttes.

Hvor en andelsforening køber en ny bebyggelse, fx rækkehuse på flere matrikelnumre, og hvor der udstedes eet skøde, beregnes salæret efter stk. 1 a.

Stk. 1 b

Taksten gælder alle overdragelser, der ikke falder ind under stk. 1 a eller c, herunder tofamiliehuse til beboelse.

ADV 1972.10 Advokat ydede bistand ved forhandlinger om køb af et motel, hvilke forhandlinger gik i stå, hvorefter sagen afregnedes med 4.000 kr., som blev betalt.

Senere gennemførtes handelen, og samme advokat beregnede $1\frac{1}{2}$ % af købesummen inklusive løssøre (2,5 mill. kr.), 37.500 kr.

Klienten gjorde gældende, at salæret skulle beregnes efter skødetaksterne, og at handelen var a meta (motellet lå i Jylland), da sælgerne var repræsenteret ved advokat.

VII.A. stk. 1 c
Skøde

Advokatnævnet mente ikke, at der var tale om en a meta-handel, da sælgers advokat ikke havde krævet andel af skødesalæret, men at der var tale om en ejendomshandel, idet salget af et ikke-igangværende motel var sket ved almindeligt skøde. (Dissens for at benytte taksten for forretningsoverdragelse).
ADV 1983K.30 Taksten - herunder stk. 1 c ligesom forretningsoverdragelsestaksten - kunne ikke anvendes ved overdragelse af aktiekapitalen i selskab, der drev et gods.

Stk. 1 c

Taksten gælder overdragelse af "rene" landbrugsejendomme, hvorfor taksten for forretningsoverdragelse ikke gælder i sådanne tilfælde.

ADV 1981.144 Taksten gælder ikke overdragelse af gartneriejendom, selvom der er noteret landbrug.

Andet i tilknytning til stk. 1

Hvor der er tale om en forretningsoverdragelse, der sker i tilslutning til overdragelse af fast ejendom, beregnes som hovedregel et samlet salær efter forretningsoverdragelsestaksten, men intet skødesalær.

ADV 1956.304 Hvor ejendomsoverdragelse er en konsekvens af stiftelsen af et A/S, og hvor advokaten har beregnet salær for stiftelsen af A/S'et, er det ikke udelukket, at der herudover kan beregnes skødesalær for ejendomsoverdragelsen. Det samlede salær bør være mindre end skødetaksten.
Skødetaksten gælder ikke overdragelse af andelslejligheder, hvor der skal beregnes et arbejdsvederlag.
D 664-83-1 N Ligeledes gælder skødetaksten ikke ved bistand med overtagelse af et mindre jordareal.

Der kan ikke beregnes skødesalær for udfærdigelse af arveudlægsskøde, jf. ADV 1975.310.

ADV 1952.112 Almindeligt, at den der får arveudlagt et aktiv selv afholder udgiften hertil, men dette fraviges ofte ved arveudlægsskøder på fast ejendom.
I det konkrete tilfælde stod i arveudlægsskødet, at omkostnin-

VII.A. stk. 1
Skøde

gerne betales af parterne med hver halvdelen, og da arvingerne var bekendt hermed, måtte medarvingen betale sin part af boets halvdel af omkostningerne.

ADV 1959.221 Der kan ikke beregnes særskilt salær for udfærdigelse af arveudlægsskøde fra et privatskiftet bo, når salæret for bobehandlingen er beregnet efter eksekutortaksten.

Såfremt en ejendomshandel ikke gennemføres, kan der ikke beregnes skødesalær, men kun et arbejdsvederlag.

ADV 1952.18 Udtalt, at hvor en ejendomshandel ikke bliver gennemført, kan der ikke beregnes procentuelt salær, men kun et ekspeditionssalær.

ADV 1947.89 Ifølge slutseddel skulle køberen betale sælgeradvokatens salær. Bestemmelsen gjaldt ikke, da handelen ikke blev gennemført, uden at dette var købers skyld.

ADV 1954.343 Hvis en ejendomshandel ikke gennemføres, og dette ikke skyldes nogen af parternes forhold, kan der kun beregnes et efter arbejdets omfang og karakter afpasset salær.

ADV 1981K.9 Eneadvokat opnåede købers underskrift på skøde, hvorefter denne rettede henvendelse til anden advokat, da sælger ikke fraflyttede. Denne advokat var ikke berettiget til $\frac{1}{2}$ salær, da den tidligere eneadvokat havde formidlet skødet underskrevet og dermed var berettiget til fuldt skødesalær.

Skødetaksten kan ikke benyttes ved udstykningssager, da salæret herfor omfatter skødeskrivning. Skødetaksten gælder heller ikke ved opdeling af ejerlejligheder.

Såfremt en part under en ejendomsberigtigelse skifter advokat, kan der ikke beregnes fuldt skødesalær, jf. ADV 1975.324. Se dog overfor kendelse gengivet i ADV 1981K.9.

ADV 1975.324 Klienten har til enhver tid ret til at skifte advokat uanset slutsedlens bestemmelser.

Hvor to advokater repræsenterer køber henholdsvis sælger, og kun den ene berigtiger handelen, tilfalder skødesalæret den, der berigtiger handelen, medmindre andet er aftalt mellem de to advokater, jf. dog afsnittet om a meta-handeler.

Skødesalæret omfatter ikke arbejde med udfærdigelse og eks-

petition af pantebreve, se herom salærtaksternes IX og S 632-83-2.

S 58-84-11 - Skibe.

Ved en af en skibsmægler udfærdiget slutseddel solgtes et registreret fiskefartøj for 2,4 mill. kr., hvilken købesum skulle berigtiges ved overtagelse af 2 lån i Danmarks Fiskeribank henholdsvis ved kontant betaling af 2.110.510 kr.

Advokat beregnede i salær 16.600 kr., idet salæret var beregnet ud fra skødetaksten for forretnings- og udlejningsejendomme eksklusive de af Monopoltilsynet fastsatte procentvise reguleringer.

Advokaten gjorde gældende, at der havde været merarbejde i sagen som følge af, at sælgeren ikke havde "ren" adkomst på fartøjet, at slutsedlens betingelser om finansiering af restkøbssummen nødvendiggjorde en række forhandlinger, samt at et konstateret svampeangreb nødvendiggjorde forhandlinger med skibsforsikringen.

Udtalt, at der ikke findes faste salærtakster vedrørende overdragelse af skibe, og at der ikke blandt advokater i Frederikshavn, Skagen og Hirtshals benyttes faste procentuelle takster, men at udgangspunktet dér ofte tages i salærtaksterne for overdragelse af fast ejendom, men med hensyntagen til arbejdets omfang, herunder eventuelle ekstraordinære arbejder i forhold til en sædvanlig overdragelse.

Salærberegningen godkendt under hensyn til, at arbejdets omfang havde været betydeligt mere vidtgående end i en sædvanlig skibshandel, som følge af de i slutsedlen anførte betingelser for overdragelsens gennemførelse samt til, at skibsmægleren havde overladt det til den berigtigende advokat at søge disse betingelser afklaret.

Stk. 2, Arbejdets omfang

Skødesalæret dækker det arbejde advokaten har i forbindelse med en berigtigelse af en ejendomshandel.

Til berigtigelsen hører:

a. De til handelens gennemførelse påkrævede undersøgelser,

VII.A. stk. 2
Skøde

tilvejebringelse af yderligere oplysninger samt kontrol af en eventuel foreliggende slutseddel, uanset om denne er underskrevet, jf. ADV 1978.211.

Sidste led omfatter advokatens bistand ved de afsluttende salgsforhandlinger om den ejendom, hvis overdragelse skal berigtiges af den pågældende advokat i forbindelse med gennemgang af et foreliggende udkast til slutseddel.

b. Sædvanlig rådgivning om handelen og dens skattemæssige konsekvenser.

Forudgående gennemgang omfatter kun den gennemgang, der vedrører den ejendom, der skrives skøde i.

Skødesalæret omfatter ikke medvirken til oprettelse af slutseddel.

ADV 1975.219 Når en advokat skal udfærdige skøde på grundlag af slutseddel, bør advokaten inden underskrift af skødet tilvejebringe nøjagtige data om ejendommens hæftelser, herunder om ejerskifteafdrag/-gebyrer eller ændrede lånevilkår.

ADV 1963.224 Advokaten skal meget nøje undersøge pantebrevs vilkår.

ADV 1966.64 Advokaten bør bringe klarhed over kloakgæld.

ADV 1962.271 Sædvanligt, at en advokat undersøger, hvad der påhviler af vej- og kloakbidrag. Undersøgelse af pålæg om fremtidige bidrag bør foretages, hvor der er formodning herfor.

ADV 1981K.2 I enhver sag, hvori skattespørgsmål kan være af betydning, omfatter advokatens bistand tillige rådgivning herom, ligesom det påhviler ham at rådgive om de økonomiske konsekvenser af ejendomsoverdragelser.

ADV 1962.172 Sædvanligt at undersøge, om der påhviler en landbrugsejendom forpligtelse overfor mejeri og/eller slagteri.

ADV 1981K.42 Advokat havde udover skødesalær beregnet 1.000 kr. excl. moms for "salgsforhandlinger, møde herom, ændring af fordeling af sælgerpantebreve med nyudskrivning af 8 pantebreve og forårsaget af vanskeligheder med at fremskaffe de nødvendige oplysninger i sagen".

Salær ikke godkendt, da salæret for berigtigelse af en ejendomshandel blandt andet omfatter tilvejebringelse af yderligere nødvendige oplysninger, gennemgang og kontrol af slutseddel og eventuel præcisering og udfyldning af den indgåede aftale.

ADV 1977.224 Advokat havde udover skødesalæret beregnet 1.500

VII.A. stk. 2
Skøde

kr. for forhandlinger med køberen om ændring af handelsvilkår og med kommunen om opnåelse af dispensation i anledning af, at den solgte ejendom var registreret som tofamiliesejendom i stedet for som oplyst enfamilieshus.

Da en del af arbejdet var omfattet af skødesalæret, nedsattes det yderligere salær til 700 kr.

- c. Udfærdigelse af skøde og i forbindelse hermed eventuelt præcisering og udfyldning af den indgåede aftale samt udarbejdelse af eventuelle deklARATIONER på den solgte ejendom og dokumenternes ekspedition til tinglysning, jf. ADV 1981K.42 ovenfor.

- d. Udfærdigelse af refusionsopgørelse.

ADV 1949.341 Advokater er forpligtet til at drage omsorg for, at refusionsspørgsmålet bliver ordnet, selvom dette ordnes af parterne selv.

ADV 1983.348 Advokater benytter ved refusionsopgørelser et rentetår på 360 dage.

Ved sædvanlig refusion forstås en opgørelse, hvori sælgeren debiteres alle udgifter og krediteres alle indtægter indtil skæringsdagen, mens køberen debiteres alle udgifter og krediteres alle indtægter efter skæringsdagen.

ADV 1980K.1 I refusionsopgørelsen må ikke medtages salærkrav og eventuelle erstatningskrav, herunder mangelskrav.

ADV 1982.53 Hvert af kravene i en refusionsopgørelse forældes efter 1908-loven.

ADV 1978.208 Hvor salgsdokumentet anfører en prioritet med restgæld efter betaling af en ydelse, der forfalder inden eller på den aftalte skæringsdag, må det antages, at sælgeren uden for købesummen skal betale ydelsen, selvom sidste rettidige betalingsdag falder efter skæringsdagen.

ADV 1979.290 Sædvanlig refusionsopgørelse omfatter ikke genopretningskonto og konto for udvendig vedligeholdelse.

UFR 1958.631 Sædvanlig refusionsopgørelse omfatter konto for indvendig vedligeholdelse og forudbetalt leje.

ADV 1983.155 Der findes ingen kutyme for reklamationsfrist i anledning af fejl eller forglemmelser.

D 10-83-5 N Refusionssaldo forrentes ikke, medmindre kreditor går frem efter Rentelovens bestemmelser.

A 325/1984 Ikke kutyme for at optage afregning af oliebehold-

VII.A. stk. 2
Skøde

ning i refusionsopgørelse, hvor det er aftalt, at parterne selv ordner dette.

- e. Assistance af ekspeditions-mæssig karakter ved overtagelse, respektive indfrielse af prioritetsgæld samt ved overtagelse af forsikringer.

ADV 1937.6 Hensynet til sælgerens frigørelse for personlig hæftelse for en solgt ejendoms pantegæld er så væsentligt, at ordning af gældens overtagelse hører med til ordning af en ejendomshandel.

Den advokat, der betaler ejerskifteafdrag, bør sørge for, at pantebrevet forsynes med påtegning herom.

Generelt om arbejdet

Generelt kan anføres, at en advokats salær for bistand ved berigtigelse af en ejendomshandel omfatter det i de vejledende takster VII.A. stk. 2 anførte arbejde.

Skødesalæret omfatter en advokats arbejde i forbindelse med godkendelse af en slutseddel.

ADV 1979.29 Advokater bør ikke godkende slutseddel alene på grundlag af gennemlæsning af den foreliggende slutseddel, men bør indhente tingbogsoplysning og de supplerende oplysninger, som konkret er nødvendige.

Gennemgang af tingbogsakten afhænger af den konkrete situation.

Den anden part bør opfordres til at antage egen advokat, hvor der ikke foreligger endelig bindende aftale eller hvor der foreligger en mangelfuld slutseddel.

Hvor en slutseddel er betinget af advokats godkendelse, skal advokaten nøje gennemgå slutsedlen med klienten med hensyn til såvel juridiske vilkår som de økonomiske konsekvenser.

De til handelens gennemførelse påkrævede undersøgelser omfatter kontrol af tingbogens indhold og sammenholden heraf med slutsedlens oplysninger samt kontrol af, om forfaldne terminsydelser, ejendomsskatter, brandforsikringspræmier er betalt.

VII.A. stk. 2
Skøde

Såfremt der er restancer, påhviler det den advokat, der repræsenterer køber, at sikre sig, at restancer berigtiges, hvilket normalt bør ske ved, at købers advokat opfordrer sælger eller dennes advokat til at fremsende dokumentation for, at samtlige ydelser vedrørende ejendommen er betalt.

Der kræves sædvanligvis ikke særlige foranstaltninger, hvor der ikke er aftalt deponering af udbetaling, når den kontante udbetaling fremsendes til en advokat, idet den berigtigende advokat indestår for, at handelen ekspederes korrekt.

Det påhviler købers advokat at undersøge det nærmere indhold af en servitut og gøre køber bekendt med betydningen heraf.

Hvis der ikke foreligger ganske særlige omstændigheder, der indicerer, at en fast ejendom er ulovligt indrettet, har den berigtigende advokat i almindelighed ikke nogen pligt til at undersøge en fast ejendoms byggesag for dermed at konstatere om ejendommen kan anvendes til det formål, hvortil den er indrettet og anskaffet.

Har advokaten ved en tidligere handel konstateret forhold herom, må advokaten foretage nærmere undersøgelse og skaffe udtrykkelig bekræftelse fra bygningsmyndighederne på, at forholdene er bragt i orden.

Den rådgivning om de skattemæssige konsekvenser af en ejendomsoverdragelse, der påhviler en advokat, omfatter også rådgivning om almindelige af skattemyndighederne anerkendte fremgangsmåder, der kan begrænse de skattemæssige konsekvenser for parterne, herunder egentlig juridisk vejledning, der kan indebære forslag til ændring af dokumenternes udformning.

Det henhører normalt til den berigtigende advokats opgaver at drage omsorg for berigtigelsen af restancer på prioriteter, der skal overtages, og for indfrielse af lån, der ikke kan overdrages; hertil kræves ikke særlig bemyndigelse, men det påhviler advokaten at sikre sig, at sådanne udbetalinger kan ske, uden at bringe de af klienten indbetalte eller deponerede midler i risiko, jf. ADV 1979.28.

Inden skødets oprettelse bør spørgsmål om prioriteters løbetid

VII.A. stk. 2
Skøde

mv. være løst.

Når en advokat medvirker ved en ejendomshandel, hvor terminsdagen falder sammen med overtagelsesdagen, skal han indhente oplysninger om restgælden af de pr. overtagelsesdagen indestående lån.

Til den berigtigende advokats naturlige opgaver hører at rette henvendelse til den pågældende kommune vedrørende ejendommen eventuelt påhvilende forpligtelser med afsluttede eller igangværende projekter.

Der må antages at påhvile den berigtigende advokat pligt til at indhente de oplysninger, der kan fremskaffes ved hjælp af det af Kommunernes Landsforening udarbejdede skema.

Eneadvokat

Se tillige herom nedenfor under afsnittet om stk. 4.

Hvis en advokat, der berigtiger en ejendomshandel som eneadvokat, er antaget af den ene part, kan han kun betragtes som advokat for denne - og kræve salær af denne - men han har en vis pligt til at varetage den anden parts interesser. Omfanget heraf afhænger af de konkrete omstændigheder. Omkostningsbestemmelsen i handelsaftalen har ingen indflydelse på ovenstående.

Fremkommer der en tvist mellem parterne, bør advokaten opfordre den anden part til at søge egen advokat, jf. Kollegiale reglers afsnit VII nr. 2.

Det påhviler den eneskødeberigtigende advokat at påse, at den kontante udbetaling deponeres i henhold til slutsedlens bestemmelser, forinden endeligt skøde fremsendes til tinglysning. Eneadvokat har særlig pligt til at undersøge om handelen kan gennemføres.

Hvor sælger ikke er repræsenteret ved egen advokat, men dog ved egen rådgiver, fx mægler, vil der normalt ikke i forhold til sælgeren være anledning til at undersøge dette.

Den berigtigende eneadvokat har ingen pligt til at gøre sælgeren opmærksom på, at købers adkomstforhold ikke kan bringes i orden, før prioriteter, der ikke skal overtages, er aflyst,

VII.A. stk. 3
Skøde

idet denne forudsætning er indlysende for sælger.

Berigtigende advokat kan ikke som købers repræsentant kræves at skulle give advokatindeståelse for, at et sælgerpantebrev tinglyses og derefter udleveres til en pantebrevskøber eller lignende for at skaffe midler for sælger til at opfylde handelen, men advokaten bør opfordre sælgeren til at sørge for det fornødne i den anledning.

Advokaten bør for at undgå et eventuelt ansvar sikre købers adkomst ved tinglysning, selvom skødet som følge af sælgers forhold vil få præjudicerende retsanmærkninger.

S 916-84-1 I slutseddel anført: "Såfremt køber ved berigtigelse af nærværende handel ikke ønsker at benytte bestallingshavende advokat, er sælger berettiget til, såfremt overdragelsesdokumenterne er mangelfulde og/eller ikke foreligger klar ved skødeskriveringsdatoen i overensstemmelse med slutsedlen - enten at fordre at køber benytter bestallingshavende advokat, eller at sælgers advokat færdiggør berigtigelsen af handelen for købers regning".

I den konkrete sag havde sælgers advokat flere gange måttet bede køber om at følge slutsedlens bestemmelser og anmodet køber om at antage advokat.

Ved skrivelse tilkendegav advokaten, at "De har tidligere anmodet mig om at bistå Dem i forbindelse også med dette forhold, og dette er jeg naturligvis stadig villig til, således at sagen snarest kan finde sin afslutning".

Advokaten måtte tillige sørge for, at refusionsopgørelsen blev korrigeret, og til slut krævede han $\frac{1}{2}$ skødesalær af køber for sin bistand, hvilket køber protesterede imod.

Kredsbestyrelsen fandt, at salæret skønsmæssigt burde nedsættes fra 2.400 kr. til 1.500 kr.; 4 medlemmer ud af 7 medlemmer udtalte, at "spørgsmålet om, hvorvidt indklagede kan rette sit salærkrav direkte mod klageren, eller om sælgeren efter at være debiteret salæret af indklagede kan kræve dette refunderet af klageren under henvisning til klausulen i slutsedlens § 11, henhører under domstolene", mens 3 medlemmer fandt, "at indklagede under de foreliggende omstændigheder kan rette sit salærkrav direkte mod klageren".

Stk. 3, A meta

Når handelen er a meta, deles salæret for berigtigelsen mellem købers og sælgers advokat.

VII.A. stk 3
Skøde

Det beror på advokaternes aftale og på den lokale sædvane dér, hvor ejendommen er beliggende, hvorledes arbejdsdelingen mellem advokaterne er - oftest udfærdiger sælgers advokat dokumenterne.

ADV 1975.312 Om forskel på "inden for a meta-området deles sælæret" og takstens tekst "når handelen er a meta".

Det er overladt til de ved konkrete ejendomshandeler medvirkende advokater at bestemme, om der skal handles a meta eller ej, men der er ikke ifølge ADV 1975.312 ved takstændringen i 1975 tilstræbt nogen ændring med hensyn til området for a meta-handeler.

ADV 1975.312 Landet vest for Store Bælt er ifølge sædvane a meta-område. Efter de i 1975 foreliggende oplysninger er den vestlige del af Lolland (Nakskov retskreds) a meta-område. Den østlige del af Lolland og Falster (Nykøbing Fl. retskreds) er uden for a meta-området, mens der for så vidt angår Midtjylland (Maribo retskreds) i et vist omfang handles a meta, men iøvrigt efter praksis uden for a meta-området. Den øvrige del af landet falder uden for a meta-området.

Da kutyme i grænseområderne og inden for a meta-området er forskellige, selv inden for den enkelte advokatreds' område, tilrådes det - dersom lokalkendskab ikke haves - at rette henvendelse til den lokale kredsbestyrelsesformand.

I handeler uden for det geografiske a meta-område står det advokaterne frit at aftale, at en handel skal være a meta.

ADV 1975.312 Selv om takstens formulering giver advokater mulighed for med hensyn til en inden for a meta-området beliggende ejendom at aftale, at handelen ikke skal være a meta, vil bestemmelsen om ikke-fravigelse af taksterne som hovedregel afskære advokaterne fra at aftale dette, med den virkning at omkostningerne for klienterne forøges. - Det er i a meta-området sædvanligt, at omkostningerne ved handelens berigtigelse deles lige mellem parterne.

Reglen i stk. 4 om "sælgerrepræsentation" gælder ikke for a meta-området.

VII.A. stk. 3
Skøde

Minimumssalæret skal deles mellem de to advokater, jf. ADV 1979.322.

A meta-systemets tre grundlæggende elementer er, 1) at hver part har ret til at lade sig repræsentere af egen advokat uden omkostningsmæssige konsekvenser, 2) at salæret deles, uanset hvorledes arbejdet fordeles mellem advokaterne og 3) at det er uden betydning, hvem af parterne der skal betale.

De kollegiale reglers afsnit VII stk. 1 g er en generel regel, som også gælder for a meta, hvorefter en advokat ikke må medvirke ved køb og salg af fast ejendom, hvor det stilles som betingelse for handelen, at han skal berigtige den på begge parter vegne.

ADV 1948.34 Advokat udfærdigede inden for a meta-området skøde, hvorved hans klient købte en ejendom af en af advokaten hidtil ukendt person.

Advokaten indførte i skødet en bemærkning om, at skødet efter parternes ønske udfærdigedes af ham, og han undlod at søge tilkaldt en kollega, som han vidste var advokat for sælgeren og hidtil havde administreret ejendommen.

Blandt andet blev der tildelt ham en advarsel og det statueredes, at handelen var a meta.

ADV 1980K.26 Købers advokat tilkendegav skriftligt, at han ikke ønskede at medvirke i en a meta-handel, hvor en kollega repræsenterede modparten.

Tilkendegivelsen i strid med god advokatskik og kollegialitet.

Det er fast praksis, at a meta-reglen skal bringes i anvendelse, dersom ejendommen er beliggende i a meta-området, og såfremt den ene parts advokat forlanger det.

ADV 1963.91 I et tilfælde, hvor både den solgte ejendom, sælgers bopæl og dennes advokats kontor lå inden for a meta-området, mens købers bopæl og hans advokats kontor lå uden for a meta-området, og hvor køberen ifølge slutsedlen skulle betale alle omkostninger, var handelen a meta mellem købers og sælgers advokat, jf. ADV 1962.251.

ADV 1963.53 Handel om en i Jylland beliggende ejendom mellem to personer, der som deres advokater boede på Sjælland, og hvor hver skulle betale halvdelen af handelens omkostninger, var a meta mellem de to advokater.

VII.A. stk. 3
Skøde

ADV 1966.222 Et på Sjælland behandlet dødsbo solgte en i Jylland beliggende ejendom til en på Sjælland boende køber, og hvis advokat ligeledes boede på Sjælland. Handelsomkostningerne skulle betales med halvdelen af hver part.

Statueret a meta-handel.

ADV 1980K.20 En i a meta-området beliggende ejendom var solgt således, at parterne skulle betale skødesalær og stempel til skøde med $\frac{1}{2}$ hver.

Sælgers københavnske advokat anførte i skødeudkastet, at parterne skulle betale ham salær med $\frac{1}{2}$ hver, hvilket købers advokat protesterede imod under henvisning til ejendommens beliggenhed.

Købers advokat havde krav på $\frac{1}{2}$ skødesalær og $\frac{1}{2}$ salær for udfærdigelse af sælgerpantebreve.

Det afgørende tidspunkt for, om to advokater skal dele skødesalæret i henhold til a meta-reglen er, om den anden parts advokat er indtrådt i sagen før underskrift af skøde, uanset om dette er benævnt betinget eller endeligt, jf. ADV 1972.170.

ADV 1947.5 A meta-reglerne anvendt, selvom køberens advokat først deltog, efter at sælgers advokat havde affattet en slutseddel, som parterne havde underskrevet.

ADV 1951.23 Sælgers advokat udfærdigede efter at være blevet underrettet om, hvilken kollega der repræsenterede køber, skøde efter parternes anmodning uden dog at underrette kollegaen herom.

Det salær, som køberen skulle betale, tilkom hans advokat.

ADV 1957.167 Ejendomsmægler overgav en advokat X en slutseddel vedrørende en inden for a meta-området beliggende ejendom, hvoraf det fremgik, at advokaten skulle repræsentere begge parter.

X blev efter at have udfærdiget skøde og pantebrev telefonisk underrettet af kollega Y om, at sælgeren havde anmodet om Y's bistand i handelen.

Dokumenterne blev underskrevet af parterne i overværelse af X og Y.

Statueret, at skøde- og pantebrevssalæret skulle deles lige, selvom sælgeren oprindeligt havde ønsket - som det fremgik af slutsedlen - at være repræsenteret af X, idet sælgeren inden skødets underskrift havde skiftet mening.

VII.A. stk. 3
Skøde

ADV 1957.229 Advokat fik fra en ejendomsmægler en slutseddel, hvori stod at skødet skulle "underskrives den 10/11 1956 kl. 16 hos advokat", hvorfor advokaten og ejendomsmægleren drog ud til køberen, som advokaten ikke kendte, hvor der blev afholdt møde. Efter mødet anmodede køberen gennem en slægtning en anden advokat om at repræsentere sig, og denne advokat deltog derefter i mødet, hvor skødet blev underskrevet.

Den første advokat krævede fuldt salær, idet han gjorde gældende at have repræsenteret begge parter, og at køberen under det første møde havde anmodet om hans bistand.

Køberen afviste at have anmodet om dennes bistand, men at advokaten under mødet havde spurgt om han måtte repræsentere ham, hvortil han havde svaret "at det kunne der vel ikke være noget i vejen for". Statueret at handelen var a meta, da ejendommen var beliggende i a meta-området, hvor tillige samtlige sagens parter boede, samt at køberen, hverken ved slutsedlens bestemmelse eller ved det første møde havde afskåret sig fra at antage egen advokat.

ADV 1958.64 Fynbo solgte sin på Fyn beliggende ejendom til en på Sjælland boende, som efter at en advokat havde udfærdiget slutseddel med vilkår om, at køberen til advokaten skulle betale alle omkostninger på nær mæglersalær, meddelte, at han havde antaget egen advokat.

Denne protesterede over omkostningsbestemmelsens overførsel til skødet.

Da ejendommen lå inden for a meta-området, var handelen a meta, hvorfor køber-advokaten havde krav på $\frac{1}{2}$ skødesalær (konkret $\frac{1}{2}$ minimumssalær) og $\frac{1}{2}$ af salæret for sælgerpantebrevene.

Det var uden betydning, at køberen havde forpligtet sig til at betale alle omkostningerne, og om han fejlagtigt havde troet, at sælgeren ikke ønskede egen advokat.

ADV 1982K.9 Advokat repræsenterede begge parter og fik købers underskrift på et af ham udfærdiget skøde.

Som følge af, at sælgeren ikke fraflyttede, rettede køber henvendelse til en anden advokat, der hævdede handelen.

Senere opnåedes forlig om gennemførelse af handelen på de oprindelige vilkår.

Handelen var ikke a meta, da den første advokat havde sørget for dokumenternes udarbejdelse og foranlediget skødet underskrevet.

Se også ADV 1961.162 og 1963.101.

VII.A. stk. 3
Skøde

Dersom den ene part er repræsenteret af en ikke-advokat, gælder reglen i stk. 3 ikke, hvorfor der tilkommer den medvirkende advokat fuldt takstmæssigt salær uanset eventuel omkostningsdeling, da a meta-reglen kun gælder mellem bestallingshavende advokater, jf. ADV 1948.132 og 1983.288 samt D 466-84-7 N.

UfR 1948.626 En revisor oprettede vedrørende et mageskifte en slutseddel, hvoraf det bl.a. fremgik: "Skødeomkostningerne deler vi med Halvparten hver af begge Handler....For M's Ejendom ordnes Papirerne af Revisor NN og for A's Ejendom ordnes Papirerne af Landsretssagfører X, hvorefter Papirerne overlades den anden Part til Gennemsyn".

X meddelte straks M, som revisoren repræsenterede, at han ville beregne sig fuldt salær i begge handeler, såfremt M ikke lod sig repræsentere ved en advokat, da X i så fald ville dele med denne, men ikke med en vinkelskriver.

Advokaten beregnede fuldt salær i begge handeler, hvilke salærer blev betalt.

Revisoren sagsøgte X's klient A for betaling af bl.a. A's andel i omkostningerne ved oprettelse af skødet på M's ejendom.

Landsretten udtalte, at da revisoren inden slutsedlens oprettelse havde været vidende om, at A ikke ville betale dobbelt salær, og at denne var repræsenteret ved advokat, der ikke ville ordne byttehandelen a meta med ham, måtte det stå revisoren klart, at han ikke kunne kræve honorar hos A.

ADV 1967.40 Advokat, der var bestallingshavende og ansat som inspektør i en privat erhvervsvirksomhed, og som havde repræsenteret køberen af en ejendom i a meta-området, kunne kræve a meta-reglen anvendt.

ADV 1978.232 Køber var repræsenteret af jurist, der ikke var advokat. Sælgers advokat kunne derfor kræve fuldt skødesalær, selvom køber ifølge slutseddel og skøde skulle betale halvdelen af skødeomkostningerne.

ADV 1964.179 Køber skulle ifølge skøde betale alle omkostninger ved handelen af en i a meta-området beliggende ejendom, hvorfor han skulle betale skødesalær til sælgers advokat. Købers advokat hæftede for sælger-advokatens tilgodehavende, da han havde udleveret skødet til køberen uden at sikre sig sælger-advokatens tilgodehavende.

ADV 1966.226 Ved handeler inden for a meta-området hæfter købers advokat over for sælgers advokat for dennes udlæg af kø-

VII.A. stk. 3
Skøde

bers omkostninger uden hensyn til parternes eventuelle refusionsmellemværende. Sælger-advokatens betaling af terminsydelser for køberen skal med i refusionsopgørelsen, ikke omkostningsberegningen.

ADV 1952.179 Når parterne i en a meta-ejendomshandel benytter hver sin advokat og omkostningerne skal deles lige mellem parterne, hæfter hver af advokaterne som selvskyldner over for kollegaen for $\frac{1}{2}$ af dennes udlæg og salær.

ADV 1981K.38 Særligt tilfælde, hvor der var taget forbehold for hæftelse.

I den største del af a meta-området er det sælgers advokat, der udfærdiger udkast til dokumenterne, hvorefter disse sendes til købers advokat til gennemsyn og indhentelse af underskrift.

Købers advokat sørger for, at den kontante udbetaling - når slutsedlen indeholder bestemmelse herom - overgives til sælgers advokat til det aftalte deponeringstidspunkt (normalt overtagelsesdagen), mens sælgers advokat ved at modtage beløbet indestår for udlevering af anmærkningsfrit skøde eller tilbagebetaling af udbetalingen, jf. ADV 1978.270. Se også ADV 1983.346 og D 863-83-9 N nedenfor.

Der findes også områder inden for a meta-området, hvor købers advokat udfærdiger dokumenterne.

Da kutyme selv inden for den enkelte advokatkreds' område er forskellig, tilrådes det - dersom lokalkendskab ikke haves - at rette henvendelse til den lokale kredsbestyrelsesformand.

ADV 1980K.20 Hvor køber betaler alle omkostninger, skal købers advokat af sin klient tillige kræve sælgeradvokatens salærandel.

ADV 1983.346 Hvis handelen hæves af køber, hæfter sælgers advokat ikke over for køberen for den kontante udbetaling.

ADV 1953.172 I a meta-området kan $\frac{1}{2}$ af alle handelsomkostninger ved salg af en et dødsbo tilhørende ejendom debiteres som boudgift.

UFR 1984.85 $\frac{1}{2}$ skødesalær for en af et konkursbo i a meta-områ-

VII.A. stk. 4

Skøde

det solgt ejendom tilfalder boet og ikke kurator, der dog kunne oppebære salæret mod at fradrage beløbet i den salærgivende masse ved udregning af selve kuratorsalæret.

- Dette gælder ifølge fast praksis ikke for dødsboer.

I D 863-83-9 N Udtalt, at a meta-handeler "hviler på den fundamentale regel, at sælgers advokat indestår enten for anmerkingsfrit tinglyst, endeligt skøde, og for, at forfaldne terminsydelser, ejendomsskatter m.v. er eller bliver betalt, eller for tilbagebetaling af modtagne kontante beløb med renter - naturligvis forudsat at køberen nøje opfylder sine forpligtelser i handelen".

Om tilbageholdelse/modregning for refusionssaldobeløb og kloakgæld mv., se ADV 1978.188, 1978.303, 1983.154 og 1984.854.

Stk. 4, "Sælgerrepræsentationssalær" (ikke a meta)

Hvor der ikke er tale om a meta-handeler, får den advokat, der berigtiger handelen, salær efter stk. 1, mens den advokat, der bistår den anden part, kan beregne sig et salær efter skøn over arbejdets omfang og med hensyntagen til købesummens størrelse, dvs. et arbejdsvederlag, dog højst $\frac{1}{2}$ salær efter stk. 1.

Taksten kaldes ofte sælgerrepræsentationssalæret som følge af, at købers advokat oftest berigtiger handelen uden for a meta-området.

Stk. 4 giver ikke hjemmel til, at den berigtigende advokat over for den part, der ikke er repræsenteret ved advokat, kan beregne et salær efter stk. 4. Se iøvrigt herom i afsnittet om "Eneadvokat" under stk. 2.

Delingsreglen i stk. 4 gælder, medmindre det udtrykkeligt er aftalt, at anden deling skal finde sted. Selve omkostningsfordelingen mellem køber og sælger er uden betydning.

ADV 1951.450 På Sjælland er det kutyme, når ikke andet er aftalt, at køberen afholder alle udgifter ved berigtigelsen, derunder det fulde salær til berigtigende advokat. Hvis sælger søger advokatbistand, må han selv betale for denne.

VII.A. stk. 6
Skøde

ADV 1977.62 Eneadvokat berigtigede handel, hvor sælger i henhold til slutseddel og skøde skulle betale for egen advokatbistand. Købesum 465.000 kr. Bistanden bestod bl.a. i tilføjelser til en af en mægler udarbejdet slutseddel og gennemgang af den.

Godkendt, at advokaten beregnede 2.000 kr. over for sælger for bistand hermed samt for ordning af et mellemværende med et ejendomskontor.

ADV 1983K.18 Udtalt vedrørende omkostningsklausul i et skøde om en sjællandsk ejendom, at klausulen måtte fortolkes således, at summen af købers og sælgers salær skulle deles lige mellem handelens parter.

Stk. 6, Seriesalg

Vedrørende seriesalg gælder følgende særregel, jf. Regler for god advokatskik og kollegialitet afsnit VII nr. 3:

- a. Ved førstegangssalg af seriehuse, ejerlejligheder og udstykningsgrunde kan det stilles som betingelse, at skøde udfærdiges af sælgers advokat under den forudsætning, at køber forinden handelens indgåelse bliver gjort bekendt med, at han uden yderligere udgift til handelens berigtigelse kan lade sig repræsentere af egen advokat.
- b. Der kan kun forlanges $\frac{1}{2}$ skødesalær af køberen, og lader denne sig repræsentere ved egen advokat, tilfalder dette salær købers advokat.
- c. Salæret til sælgers advokat omfattes ikke af takstbestemmelserne.

ADV 1974.277 Skødesalæret skal beregnes af den i skødet anførte kontante købesum.

ADV 1975.148 Hvor en advokat i overensstemmelse med seriesalgsreglen berigtiger handeler vedrørende fx en rækkehusbebyggelse, og hvor kontantprisen er angivet i betinget skøde, men hvor der for købers regning ved sælgers foranstaltning straks efter skal ske prioritering af ejendommen, hvorved den reelle købesum bliver større end kontantprisen, kan salæret kun beregnes i forhold til husets kontante købesum.

Det er en betingelse for, at seriesalgsreglen kommer i anvendelse, at 1) der er tale om førstegangssalg af ejendomme,

VII.A. stk. 6
Skøde

der er omfattet af skødetakstgruppe a, og 2) at sælgeren kræver, at hans advokat skal berigtige handelen.

Reglen gælder muligvis også tilfælde, hvor advokaten repræsenterer sælgeren af mange udstykningsgrunde (ca. 50), selvom sælgeren ikke har betinget sig berigtigelsen, men hvor det overvejende antal (ca. 75 %) berigtigelser forestås af sælgers advokat.

ADV 1975.148 og 1978.278 Seriesalgsreglen gælder ikke ved ejerlejligheder, der tidligere har været solgt. - Det må formentlig også gælde, selvom en gruppe af ejerlejligheder er solgt en bloc, og derefter af køberen sælges til forskellige købere.

ADV 1969.245 "Seriehuse": huse af en vis ensartethed, som er opført i umiddelbar forbindelse med hinanden eller som hidrører fra samme udstykning.

ADV 1974.64 Dersom sælgeren påtager sig at betale hele skødesalæret, gælder seriesalgsreglen alligevel, således at $\frac{1}{2}$ takstmæssigt skødesalær skal afgives til købers advokat.

Hvor omkostningsklausulen af sælger i slutseddel er udfærdiget således, at sælgers (egen) udfærdigelse af skøde er inkluderet i købesummen, men at køber er berettiget til uden yderligere udgift at lade egen advokat medvirke ved berigtigelsen af handelen, vil købers advokat være berettiget til at afkræve sælgeren $\frac{1}{2}$ takstmæssigt skødesalær efter seriesalgsreglen af den i skødet fastsatte købesum.

Uanset at sælger i tidligere handeler vedrørende en udstykning ikke efter de tidligere gældende salærregler har betalt sin advokat, medfører seriesalgsreglens indførelse, at denne regel skal benyttes, dersom sælger forlanger, at sælgers advokat skal forestå berigtigelsen.

Når der i slutseddelen udtrykkeligt er gjort opmærksom på, at købers advokat kan medvirke uden yderligere udgift for køberen, påhviler der ikke sælgers advokat en særlig pligt til at henlede købers opmærksomhed herpå.

ADV 1969.54 Seriesalgsreglen gjaldt ved salg af 3 ensartede sammesteds opførte huse.

ADV 1972.16 Byggeri af 2 ensartede huse ved siden af hinanden, som var led i et større byggeri, var seriehusbyggeri.

ADV 1978.344 Advokat burde have orienteret om seriesalgsreglen til køber.

ADV 1977.277 Slutseddel bestemte, at udgifter til mægler,

VII.A. stk. 6
Skøde

stempling af skøde og sælgerpantebreve samt udfærdigelse af handelens dokumenter var indregnet i købesummen, men at salær til købers eventuelle advokat var sælger uvedkommende.

Købers advokat krævede $\frac{1}{2}$ skødesalær, hvilket sælgerselskabets advokat afviste.

Påtalte, at sidstnævnte advokat medvirkede for sælgeren uden at sikre, at seriesalgsreglen blev fulgt.

ADV 1969.32 omhandler specielt tilfælde, hvor seriesalgsreglen ikke fandt anvendelse.

ADV 1964.145 Seriesalgsreglen fandt ikke anvendelse, da sælger ikke havde stillet krav om, at hans advokat berigtigede udstedelse af 22 skøder i forbindelse med et udstykningsforetagende på Sjælland. Et af sælgers advokat påstået ligedelingssalær afvist.

ADV 1980K.19 Ifølge salgsaftale indgået uden medvirken af advokater skulle advokatudgifterne deles mellem parterne, og sælgers advokat skulle udfærdige skøde.

Under berigtigelsen anmodede køber om, at der i stedet for eet skøde udfærdigedes skøde på hver af 7 parceller, hvilket advokaten ordnede.

Efter at advokaten havde rykket køber for underskrift på skøderne, meddeltes det, at skøderne var sendt til en advokat, som var medlem af bestyrelsen i det købende selskab.

Afvist, at seriesalgsreglen fandt anvendelse.

ADV 1983.9 Et selskab samlede en kreds af personer, der stiftede en andelsboligforening, som herefter tog skøde på et areal og indgik totalentreprisekontrakt med selskabet.

Udtalt, at der i overensstemmelse med hovedreglen i de kollegiale reglers afsnit VII stk. 1 g ikke over for andelsboligforeningen kunne stilles betingelse om, at selskabets advokat skulle skrive skødet.

Såfremt andelsboligforeningen benyttede den pågældende advokat ved handelens berigtigelse, gjaldt seriesalgsreglen ikke.

Køberen kan i salærmæssig henseende som udgangspunkt udnytte muligheden af at vælge egen advokat indtil sagen er færdig-ekspederet, jf. A 154/1984.

Det for a meta-reglen gældende princip, hvorefter denne sælærdeling finder sted, dersom den anden parts advokat er indtrådt i sagen før underskrift af betinget eller endeligt skøde, gælder ikke for seriesalgsreglen, jf. ADV 1972.170.

VII.A Skøde

Seriesalgsreglen relaterer alene til skødesalæret og gælder ikke andre salærer, herunder prioriteringssalær.

ADV 1976.28 Sælgers advokat berigtigede et førstegangssalg i henhold til seriesalgsreglen. Køber var repræsenteret ved egen advokat.

Sælgers advokat beregnede over for køber lånesagssalær for optagelse af ejerskiftelån, som køber skulle optage ifølge skødet. Da købers advokat ikke havde udført det til lånesagen hørende arbejde, kunne han ikke kræve del i lånesagssalæret.

ADV 1979.26 Når ikke andet er aftalt, må den berigtigende advokat ved seriesalg have herredømmet over ekspeditionen af ejerskiftelån, og den berigtigende advokat er berettiget til takstmæssigt lånesagssalær hos den, som efter de aftalte vilkår skal betale lånesagsomkostningerne.

Seriesalgsreglen gælder kun, hvor der er tale om udstedelse af 1) flere og 2) nogenlunde ens skøder (seriefremstillede skøder).

ADV 1978.304 Købers advokat kunne ikke udover seriesalgssalær beregne særskilt salær for rådgivning og bistand under oprettelse af slutseddel, der medførte ændringer i sælgerens handelsvilkår, da bistanden var omfattet af skødesalæret.

Salær vedrørende fast ejendom udover skødesalær

ADV 1979.198 Sælger rettede henvendelse til advokat og anmodede denne om at formidle salg af en ejendom, hvorefter advokaten kontaktede en advokaten bekendt potentiel køber, der købte ejendommen i henhold til den af advokaten udarbejdede salgsoptilling. Købesum 725.000 kr.

Advokaten berigtigede handelen for køber, som betalte salær herfor.

Over for sælgeren beregnede advokaten - udover salær for merudgift for flere sælgerpantebreve - 3.265 kr. for bistand ved salget, hvilket salær nedsattes til 2.450 kr.

ADV 1977.224 Sælgers advokat beregnede udover takstmæssigt skødesalær over for sælgeren 1.500 kr. for forhandlinger med køberen om ændring af salgsvilkårene og med kommunen i anledning af at ejendommen ikke som lovet køberen havde status af enfamiliehus men var registreret som tofamiliehus.

Salæret blev nedsat til 700 kr.

ADV 1968.147 Advokat ikke berettiget til salær for fremskaffelse af nogle på hans eget initiativ indhentede tilbud, men derimod for medvirken ved en skriftlig aftale om køberet.

S 491-84-6 Godkendt salær 24.000 kr. excl. moms beregnet over for køber ved salg af byggegrunde i et udstykningsområde. Bistanden bestod i deltagelse i forhandlinger om overtagelse af grundstykket efter forskellige salgsmodeller, herunder spørgsmål om betaling og sikring af købesum, fastlæggelse af byggeomkostninger, betaling af tilslutningsafgifter og om garantier for grundens bæredygtighed.

Vilkårene blev aftalt således, at sælgeren formelt skulle sælge de enkelte grunde til tredjemænd anvist af køberen, der efter særskilt aftale med de enkelte tredjemænd skulle opføre hus på den pågældende grund. På denne måde solgtes 8 grunde til en samlet købesum af 1,34 mill. kr.

Der beregnedes ikke skødesalær.

ADV 1983K.15 Der kan beregnes særskilt salær for bistand i forbindelse med påberåbelse af mangler under en skødesag.

Såfremt sælger mangler adkomst i form af manglende tinglyst skifteretsattest, kan der beregnes særskilt salær for tilvejebringelse af adkomst, medmindre ekspeditionen sker i forbindelse med dødsboskifte.

Hvis retten til at få auktionsskøde sælges, og sælger overgiver den berigtigende advokat samtlige nødvendige dokumenter for at kunne opnå auktionsskøde, kan købers advokat næppe over for sælger beregne særskilt salær for udfærdigelse af anmodning til fogeden om udfærdigelse af auktionsskøde, i forbindelse med fremsendelse af dokumenterne, herunder transportskødet til fogedretten.

Mæglertaksten vil være anvendelig, såfremt en advokat har påtaget sig og udført ejendomsformidling på tilsvarende vilkår som en mægler.

S 177-83-7 N Godkendt særskilt salær for udfærdigelse og tinglysning af lejeret for sælger.

Andet om ejendomshandeler

Advokater må ikke medvirke til, at der i beløb som i forbindelse med en ejendomshandel er deponeret hos en advokat, tilbageholdes eller modregnes beløb uden sælgerens udtrykkelige samtykke, hvilket samtykke kan fremgå af slutseddel eller

VII.A Skøde

skøde. Baggrunden herfor er, at deponeringsbeløbet skal frigives straks, når deponeringens frigivelsesbetingelser er opfyldt, det vil sædvanligvis sige, når anmærkningsfrit skøde uden præjudicerende retsanmærkninger er tinglyst, jf. fx D 433-83-1 N.

Det samme gælder for så vidt angår sælgerpantebreve, som købers advokat ligeledes besidder på sælgerens vegne.

Hvis købers advokat ønsker at sikre sin klient for et påberåbt erstatningskrav, må der foretages arrest i deponeringsbeløbet og/eller sælgerpantebrevene, jf. ADV 1985.197.

Opstår der spørgsmål om mangler, forinden handelens dokumenter er ekspederet til tinglysning, bør den berigtigende advokat på sin klients vegne tage stilling til, hvorvidt handelen skal hæves eller om handelen skal fastholdes og om der skal kræves erstatning. I førstnævnte tilfælde er advokaten berettiget og forpligtet til at indstille berigtigelsen af handelen, hvorimod han i sidstnævnte tilfælde bør ekspedere dokumenterne til tinglysning uden unødigt ophold.

Den manglende modregningsadgang henholdsvis tilbageholdsret i deponeringsbeløb og sælgerpantebreve gælder ikke for så vidt angår et eventuelt refusionssaldobeløb, hvortil skal bemærkes, at et eventuelt erstatningsbeløb ikke må anføres i selve refusionsopgørelsen, jf. ADV 1980K.1 og D 51-83-2 N i ADV 1984K.11. Dette gælder dog ikke, hvis der er truffet udtrykkelig aftale fx i slutseddel om, at der hvad angår refusionssaldoen skal forholdes som med den kontante købesum.

Om mangler ved fast ejendom se bl.a. ADV 1971.61, 1979.65, 1979.142, 1975.288 og 1983.9.

ADV 1975.351 Hvor deponeringsbestemmelse ikke er indeholdt i skøde eller slutseddel, bør en advokat uden for a meta-området sørge for, at kontantkøbesummen deponeres således, at den skal frigives, når der foreligger tinglyst, anmærkningsfrit skøde. Der kan formentlig modregnes for salær og anden omkostning, som sælgeren skal betale i den pågældende handel.

D 814-83-11 N I a meta-handel, hvor køberen gennem sin advokat gjorde mangelsindsigelser gældende, der derefter ifølge instruktion tilbageholdt en del af købesummen, sendte sælgers

VII.B. stk. 1 Auktionsskøde

advokat efter at have protesteret herimod skøde til tinglysning.

Købers advokat frikendt, da sælgers advokat ikke burde have tinglyst skødet men taget skridt til at hæve handelen eller standset den tinglysningsmæssige ekspedition.

Bemærket, at der ikke var tale om tilbageholdelse af et depoteret beløb, som købers advokat besad på sælgers vegne (- Sælgers advokat bestemte som berigtigende advokat, hvornår skøde skulle tinglyses og køber dermed have adkomst).

Om parternes hæftelse for omkostninger og salær, se UFR 1984.630 indeholdende Advokatrådsudtalelse, hvorefter der kun påhviler parterne solidarisk hæftelse, såfremt dette udtrykkeligt er bestemt i skødet eller på anden måde tilkendegivet over for parterne, jf. også UFR 1931.578 og UFR 1958.1135.

Med hensyn til afregningstidspunktet er det flere steder praksis, at skøde- og lånesagssalær beregnes og kræves samtidig med, at de for handelen nødvendige dokumenter fremsendes til underskrift hos parterne, idet det derefter beroende arbejde er af mere ekspeditions-mæssig karakter.

ADV 1950.237 Advokaten skal underrette parterne, såfremt han ikke ekspederer dokumenterne til stempeling og tinglysning uden først at have fået indbetalt omkostningerne hertil, ligesom han skal underrette parterne om den dermed forbundne risiko. Ligeledes D 92-83-6 N.

B. EJENDOMSOVERDRAGELSE VED AUKTION

Takst VII.B omfatter ikke advokatens arbejde forud for eller under en auktion.

For så vidt angår tillæg til skødetaksten, se bilag 2 bag i bogen.

Stk. 1

Såfremt auktionsrekvirenten overtager ejendommen som ufyldstgjort pantkøber eller på hammerslag, og rekquirentens advokat tillige bistår med berigtigelsen, kan advokaten udover rekquirentsalær beregne $\frac{1}{2}$ skødesalær.

VII.B. stk. 2
Auktionsskøde

Salæret beregnes af budsummen, dog mindst af den kontante ejendomsværdi med tillæg af værdien af medfulgt løsøre. Det bemærkes, at der ikke som ved beregning af rekvirentsalæret er noget tillæg til ejendomsværdien.

Stk. 2

Såfremt en panthaver, der ikke er rekvirent, overtager ejendommen som ufyldestgjort panthaver eller på hammerslag, og panthaverens advokat tillige bistår med berigtigelsen, kan advokaten, udover eventuelt salær for arbejde forud for auktionen og mødesalær herfor, beregne fuldt skødesalær.

Salæret beregnes af budsummen, dog mindst af den kontante ejendomsværdi med tillæg af værdien af medfulgt løsøre. Det bemærkes, at der ikke som ved beregning af rekvirentsalær er noget tillæg til ejendomsværdien.

De i stk. 1 og 2 omhandlede salærer indbefatter berigtigelse af adkomst (auktionsskøde) og assistance ved overtagelse, respektive indfrielse af prioritetsgælden af ekspeditionsmæssig karakter samt sletning af hæftelser, der ikke er dækket på auktionen.

Hvis en auktionskøber videresælger en ejendom ved transportskøde, kan der ikke over for auktionskøberen beregnes skødesalær, medmindre ejendommen er videresolgt med vilkår, at sælgeren betaler salæret for transportskødet.

Der kan endvidere ikke beregnes salær over for sælgeren, hvis denne har overgivet samtlige de til opnåelse af auktionsskøde nødvendige dokumenter, herunder samtykkeerklæringer, jf. S 697-84-1. - Mangler sådanne må købers advokat opfordre sælger til at fremskaffe det nødvendige, og dersom dette ikke efterkommes, må advokaten førend han selv fremskaffer det nødvendige, advisere sælger, såfremt han vil beregne salær herfor.

Stk. 4

Dersom advokaten ikke har repræsenteret auktionsskøberen på auktionen, og advokatens arbejde alene omfatter berigtigelse af auktionsskøde for auktionsskøberen, herunder også dennes eventuelle overtagelse af pantegæld, kan advokaten beregne $\frac{1}{2}$ skødesalær.

Salæret beregnes af budsummen, dog mindst af ejendomsværdien med tillæg af værdien af medfulgt løsøre. Det bemærkes, at der ikke som ved beregning af rekvirentsaler er noget tillæg til ejendomsværdien.

MOMS

Salæret skal tillægges moms.

Afsnit VIII

FORRETNINGSOVERDRAGELSE

Grundtakst 200 kr. Herudover 1-2 % af overdragelsessummen.

Takst VIII gælder kun egentlige forretningsoverdragelser. Hertil regnes ikke overdragelse af landbrugsejendomme der falder under takst VII.A.stk. 1 c.

For oprettelse af forpagtningskontrakt kan taksten ikke benyttes. Der beregnes herfor et arbejdsvederlag.

Ved omdannelse af privat firma til A/S eller Aps kan taksten ikke benyttes. Salæret beregnes i sådanne tilfælde efter arbejdets omfang og de involverede værdier.

Salæret efter taksten kan - hvis begge parter er repræsenteret af advokat - beregnes over for hver af de involverede parter og skal således ikke deles mellem parternes advokater.

Salæret beregnes som et samlet salær under hensyn til de involverede værdier, det vil sige af den endelig aftalte overdragelsessum (goodwill, løsøre, varelager + moms). Der må dog tages hensyn til den medgåede tid, resultatet for klienten og advokatens særlige kyndighed vedrørende den pågældende forretningstype.

VIII Forretningsoverdragelse

ADV 1979.71 Overdragelse af en halvpart af en tandlægepraksis, hvor der endvidere henvistes til taksten for oprettelse af interessentskabskontrakt, og hvor de enkelte advokatydelse (overdragelsesaftale, klinikfællesskabskontrakt og assistentvilkår) ikke kunne debiteres særskilt.

I en sag vedrørende bistand i forbindelse med salg af samtlige aktier i et A/S, der drev erhvervsvirksomhed, og hvis væsentligste aktiver var faste ejendomme, kunne der tages udgangspunkt i taksten for forretningsoverdragelse under henvisning til advokatens medvirken ved forhandlingerne om overdragelsen og de involverede værdier.

S 1969.224 S, der solgte sin forretning til sin datter og svigersøn, anmodede en advokat om at udfærdige købekontrakt med købesum 350.000 kr. Godkendt salær svarende til 1½ %.

Når der er tale om betydelige værdier, må taksten ofte fraviges i nedadgående retning.

Tilfælde med betydelige værdier:

ADV 1980K.45 Bistået med forhandlinger og rådgivning i forbindelse med erhvervelsen af aktiekapitalen og en fast ejendom, hvor de involverede værdier (bruttoaktivmassen) androg ca. 17,5 mill. kr. Tilkendt salær 150.000 kr.

ADV 1983K.31 Bistod med salg af aktiekapitalen for 13 mill. kr. Aktiekapitalen udgjorde 1,152 mill. kr. og selskabets aktiver udgjorde ca. 25 mill. kr., heraf en ejendom ca. 21 mill. kr. Tilkendt salær 120.000 kr.

ADV 1972.285 Bistand ved udenlandsk selskabs erhvervelse af et A/S for ca. 21,5 mill. kr. og en fast ejendom for 20 mill. kr. Beregnet salær 225.000 kr.

Salæret krævet nedsat til 100.000 kr. som følge af, at det beregnede salær ikke stod i rimeligt forhold til arbejdets omfang, at selskabets egne juridiske eksperter og et revisionsfirma havde udført et betydeligt arbejde i forbindelse med købet af A/S'et, og at der grundet ejendommens værdi og karakter ikke kunne beregnes procentuelt skødesalær.

Advokatnævnet fandt, at forretningsoverdragelsestaksten skulle anvendes, og godkendte salæret under hensyn til de involverede værdier samt til at advokaten ved beregningen selv havde foretaget en væsentlig reduktion af salæret.

Såfremt salæret efter taksten ikke står i rimeligt forhold

VIII Forretningsoverdragelse

til arbejdets art og omfang, kan salæret forhøjes.

ADV 1981K.43 Salg af frisørsalon til 54.125 kr., hvor advokat udarbejdede købekontrakt, der blev underskrevet efter et 3 timer langt møde, og hvor det samlede tidsforbrug udgjorde 5 timer. Godkendt salær på 1.500 kr. over for hver part (takstmæssigt salær 1.282,50 kr.).

Såfremt der som et led i forretningsoverdragelsen medfølger fast ejendom, kan der formentlig ikke beregnes særskilt skødesalær, idet den faste ejendom må anses som en del af virksomhedens aktiver, der overdrages, hvorfor skøde hører med til udfærdigelse af de nødvendige overdragelsesdokumenter, medmindre andet er aftalt, og i så fald udgår den faste ejendoms ansatte værdi af salærgrundlaget ved beregningen af salæret efter forretningsoverdragelsestaksten.

Undtagelse herfra er landbrugsejendomme, hvor forretningsoverdragelsestaksten ikke gælder, jf. takst VII.A. stk. 1 c.

ADV 1979.189 Solgt ejendom med bodega for 1,2 mill. kr., hvoraf bodegaens værdi var fastsat til 100.000 kr. Ifølge skøde skulle sælgeren betale salær til egen advokat. Godkendt $\frac{1}{2}$ skødesalær på 4.700 kr., og 2.200 kr. i salær for forretningsoverdragelsen.

Salæret omfatter rådgivning, herunder om skatteforhold, jf. ADV 1974.120, ved overvejelse af køb henholdsvis afhændelse af en virksomhed, gennemgang af eventuelle allerede indgåede vilkår og udfærdigelse af de for overdragelsen nødvendige dokumenter.

Der påhviler en advokat en selvstændig pligt til at undersøge værdien og sikkerheden af eventuelle pantebreve, der udgør en del af købesummen.

For afvikling af sælgerens gæld kan der beregnes særskilt salær, jf. ADV 1961.87.

Endvidere skal der rådgives om lov nr. 111 af 21/3 1979 om lønmodtagernes retsstilling ved virksomhedsoverdragelse, hvilket indebærer, at den berigtigende advokat tillige har pligt til at skabe klarhed over, hvem af parterne der skal

VIII Forretningsoverdragelse

betale eventuel fratrædelsesgodtgørelse, jf. ADV 1983.348 og D 869-83-9 N.

Der er ikke kutyme for, at en advokat nægter at optræde som "eneadvokat" ved forretningsoverdragelser, men advokaten skal i tilfælde af tvistigheder henvise den ene part til egen advokat.

Moms

Salæret skal tillægges moms.

Se også takst VI, Interessentskaber.

Afsnit IX

LÅNESAGER m.m. vedrørende fast ejendom

Taksterne for lånesager vedrørende fast ejendom kan, i det omfang dette er muligt, anvendes analogt på lånesager i forbindelse med løsøre, skibe og flyvemaskiner, jf. ADV 1975.313 (Poul Østergaard).

Salæret beregnes over for advokatens egen klient, medmindre andet er aftalt.

ADV 1979.321 Klausulen "Kontante kreditforeningslån hjemtages for sælgers regning og uden udgift og omkostninger for køber af nogen art" må ifølge Advokatrådet forstås således, at direkte omkostninger, dvs. gebyrer og salærer, skal betales af sælger. Kurstab og indskud beregnes før kontantlånsprovenuet fremkommer og er ikke at betragte som omfattet af omkostningsklausulen.

ADV 1981K.41 A solgte sin ejendom således, at udgifterne til udfærdigelse af skøde og pantebreve betaltes af A, der skulle udfærdige skødet.

Køberen anmodede sin advokat om at kontrollere de af A udfærdigede dokumenter, hvori foretoges nogle korrektioner.

Advokaten var som følge af manglende klientforhold ikke berettiget til hos A at kræve $\frac{1}{2}$ salær for udfærdigelse og opdeling af sælgerprioriteten.

ADV 1979.189 & 262 om skibslån.

IX Lånesag

Ifølge lang tids praksis i kendelser afsagt af kredsbestyrelser og Advokatnævnet kan der med hjemmel i pantebrevsformularerne, senest formular A 1979 punkt 7, af kreditors advokat over for debitor kræves et ekspeditionsgebyr i forbindelse med advokatens medvirken ved rykningspåtegninger, relaxationspåtegninger, omprioritering og gældsovertagelsesdeklARATIONER, herunder vedrørende skadesløsbreve.

Det er ikke afgørende, om kreditors advokat udfærdiger dokumenterne.

Dersom der er flere pantebreve, der skal forsynes med ens påtegninger, bør der ske en reduktion i det samlede honorar set ud fra, hvad der normalt kræves for een påtegning.

Ekspeditionsgebyret kan kræves også i tilfælde, hvor pantekreditor er advokaten selv.

Dog kan gebyret formentlig kun beregnes over for debitor, hvis det kræves senest samtidigt med, at kreditors advokat returnerer de nødvendige dokumenter henholdsvis kvitterer for gældsovertagelsesdeklarationens modtagelse, jf. S 682-83-1.

Pantekreditors advokat er, uanset at skødeberigtigende advokat skal udarbejde gældsovertagelsesdeklarationer for skødesalæret, berettiget til at afkræve debitor et ekspeditionsgebyr for varetagelse af kreditors interesser, jf. ADV 1975.349, 1978.210 og 1979.156.

Pantedebitor skal betale kreditors udgifter for medvirken til gennemførelse af en omprioritering, herunder salær til kreditors advokat samt tinglysningsudgiften. Dette gælder selvom debitor er forpligtet til i kreditors interesse at foretage omprioritering, jf. ADV 1970.279, 1976.312 og 1979.143.

Hvis en rykningsklausul ikke indeholder anden bestemmelse, må omkostningerne i forbindelse med tilbagerykning påhvile debitor.

Det er naturligt og rimeligt, at kreditor beder sin advokat kontrollere, om betingelserne for tilbagerykning er opfyldt, og der er sædvane for, at debitor betaler kreditors advokat et ekspeditionsgebyr herfor, jf. ADV 1979.26.

Debitors eventuelle advokat hæfter ikke personligt for kreditors advokats ekspeditionsgebyr.

Anvisningsprovision og andre provisioner ved lånesager skal godskrives klienten, men advokaten kan beregne sig et lånesagssalær efter taksterne, jf. ADV 1976.312 og 1980.251.

For at kunne beregne fuldt lånesagssalær kræves der ifølge en af Advokatnævnet afsagt principiel kendelse S 235-84-4 N, jf. ADV 1984K.64, at advokaten foretager samtlige de til en lånesag hørende skridt.

Advokatnævnet har i S 235-84-4 N udtalt, at "Advokatrådet i en udtalelse, der er gengivet i "Advokaten" 1980, side 251, har givet udtryk for, at salæret i en situation, hvor der var tale om optagelse af et pensionskasselån, og hvor advokatens arbejde alene er gået ud på indhentning af debitors underskrift på et modtaget pantebrevsudkast og ekspedition af pantebrevet til tinglysning, må fastsættes som et ekspeditionssalær af passende størrelse, normalt 200-400 kr., dog minimum det salær, der kan beregnes for udstedelse af sælgerpantebreve, jfr. salærtakstens afsnit IX C".

I den principielle sag lagde nævnet til grund, at advokatens arbejde i den foreliggende situation ikke havde været mere omfattende end det arbejde, der var forbundet med ekspeditionen af de i ovennævnte rådsudtalelse omhandlede pensionskasselån. Ekspeditionsgebyret blev fastsat til 600 kr. for et ejerskiftelån på 630.000 kr.

S 729-83-1 N Lignende afgørelse.

ADV 1980.251 Advokatrådet udtalt vedrørende den situation hvor en advokat, der berigtiger ejendomshandelen, indhenter tilbud fra flere vekselererfirmaer, udvælger det bedste og ekspederer pantebrevet til tinglysning samt afregner over for klienten, og hvor det forudsættes, at advokaten udfører alt til låneformidlingen hørende arbejde, bortset fra udfærdigelse af pantebrev, at advokaten da vil være berettiget til et honorar efter salærtaksternes afsnit IX A.

Endvidere udtalt om de tilfælde, hvor vekselererfirmaets henholdsvis pensionskassens lån er på forhånd fastlagt enten af klienten eller mægleren, men hvor advokaten i øvrigt har samme arbejdsopgave som ovenfor nævnt, at da advokatens arbejde her

IX.A Prioritering

alene går ud på at indhente debtors underskrift på et modtaget pantebrevsudkast og ekspedere dette til tinglysning, vil han kun være berettiget til et ekspeditionsgebyr af passende størrelse, dog minimum det salær, der kan beregnes for udstedelse af sælgerpantebreve, jf. salærtaksternes afsnit IX.C.

UFR 1878.417 Advokat kunne kræve salær for bistand med at skaffe klienten et prioriteringslån, som dog ikke blev optaget, uden at dette skyldtes advokatens forhold.

TAKST IX.A, PRIORITERING

Salæret beregnes af de nominelle lånebeløb tilsammen.

ADV 1981K.4 Advokat X, som berigtigede en ejendomshandel på vegne køberen, optog 2 offentlige lån på 600.000 kr. i en kreditforening henholdsvis 240.000 kr. i Dansk Landbrugs Realkreditfond, hvilket efter den indgåede aftale skulle ske for sælgers regning.

X afregnede sagen over for sælgeren med 3.350 kr., idet han beregnede sig takstmæssigt salær for hvert af lånene.

Efter at sælgers advokat havde protesteret mod salærberegningen, nedsatte X salæret til 2.725 kr. svarende til takstmæssigt salær for begge lån under eet, hvilket blev godkendt af kredsbestyrelsen som værende i overensstemmelse med taksterne.

Taksten omfatter både offentlige og private lån, herunder pantebreve til pengeinstitutter, pensionskasser og forsikringsselskaber.

ADV 1981K.33 Advokat beregnede sig for fremskaffelse og berigtigelse af et pensionskasselån på 335.000 kr. et salær efter takst IX.8 på 6.700 kr. Kredsbestyrelsen nedsatte salæret til 1.465 kr. efter takst IX.A.

Om pensionskasselignende vilkår, se ADV 1981.77.

Taksten gælder kun for faste lån og derfor ikke for fx skadesløs- og ejerpantebreve.

Den advokat, der berigtiger ejendomshandelen, indhenter tilbud fra låneformidlere, udvælger det bedste og ekspederer pantebrevet til tinglysning efter at have sørget for fornødne underskrifter, er berettiget til at beregne salær efter takst

IX.A Prioritering

IX.A, såfremt advokaten udfører alt til låneformidlingen hørende arbejde, jf. ADV 1980.251 og S 235-84-4 N refereret oven for.

I modsat fald kan der kun beregnes et ekspeditionsgebyr, der dog som minimum udgør salæret for udstedelse af sælgerpantebrev i henhold til takst IX.C, jf. ADV 1980.251.

Købers advokat kunne kun beregne sig et ekspeditionsgebyr på 300 kr. for indhentelse af købers underskrift på to kreditforeningspantebreve.

ADV 1981K.39 Godkendt salærer på 265 kr. og 286 kr. for ekspedition af et kreditforeningspantebrev på 180.000 kr. og et pensionskassepantebrev på 220.000 kr.

ADV 1981K.43 Et beregnet salær på 750 kr. for berigtigelse af pensionskasselignende lån, der var søgt af en mægler som ejerskiftelån, nedsat til 400 kr.

ADV 1983K.41 Sælgers advokat indhentede efter aftale med berigtigende advokat lånetilbud og sendte dette samt pantebrev til berigtigende advokat. Ifølge slutseddel og skøde skulle ejerskiftelån optages for sælgers regning. Selve hjemtagelsen skete gennem sælgers pengeinstitut.

Et af berigtigende advokat over for sælgeren beregnet takstmæssigt salær på 2.025 kr. blev nedsat til et ekspeditionsgebyr på 500 kr. under hensyn til berigtigende advokats arbejde.

I visse dele af a meta-området gælder den ubetingede regel, at sælgers og købers advokat deler lånesagssalæret, uanset hvem af advokaterne der udfører arbejdet, og uanset hvem af parterne der skal betale salæret.

Hvor det er aftalt, at ejerskiftelån skal optages i forbindelse med en a meta-handel, og hvor sælgers advokat anmoder et pengeinstitut om at forestå lånesagen, kan sælgers advokat efter det ovenfor anførte ikke kræve lånesagssalær, men kun et ekspeditionsgebyr, som ikke skal deles med købers advokat.

Imidlertid kan købers advokat i et sådant tilfælde - også selvom sælgers advokat ikke beregner sig noget ekspeditionsgebyr - kræve et ekspeditionsgebyr for at gennemgå lånetilbud og sørge for sin klients underskrift, hvilket salær købers advokat kan kræve refunderet hos sælgers advokat, der kan

IX.B Køb & salg

opkræve beløbet hos sin klient.

Dersom sælgers advokat efter taksten kunne beregne fuldt lånesagssalær, men ikke gør det, kan dette næppe udelukke købers advokat fra i henhold til a meta-reglen at beregne $\frac{1}{2}$ fuldt takstmæssigt lånesagssalær over for den eller de parter, der skal betale lånesagssalæret.

ADV 1980.139 Når sælger skal betale udgifterne ved optagelse af kreditforeningslån, omfatter udgifterne hertil købers udgift til advokat med henblik på kontrol og rådgivning af vilkårenes opfyldelse.

Sædvanligt, at købers advokat medvirker og er berettiget til $\frac{1}{2}$ takstmæssigt lånesagssalær i henhold til a meta-reglen.

Sælger skal betale udgiften, medmindre det er aftalt, at køberen selv skal betale eventuel advokatassistance.

Der er ikke ved ADV 1980.139 taget stilling til, om også sælgers advokat kan kræve et ekspeditionsgebyr, jf. ADV 1983.29.

Hverken indenfor eller udenfor a meta-området gælder den for skødesalæret særlige seriesalgsregel for lånesager, og når ikke andet er aftalt, må det være en naturlig udfyldende regel, at den advokat, som i henhold til seriesalgsreglen er berettiget til at berigtige ejendomshandelen, også må have herredømmet over ekspeditionen af ejerskiftelånet, hvorfor den berigtigende advokat vil være berettiget til, alt efter det udførte arbejdes omfang, at beregne fuldt lånesagssalær henholdsvis ekspeditionsgebyr hos den, som efter de aftalte vilkår skal betale omkostningerne for lånesagen, jf. ADV 1978.303 og 325, 1979.26 og 1979.143.

ADV 1976.28 Advokat X berigtigede som sælgers advokat i henhold til seriesalgsreglen et førstegangssalg, hvor køberen var repræsenteret ved egen advokat. X beregnede over for køberen lånesagssalær for et ejerskiftelån, som køber ifølge skøde skulle optage. Da købers egen advokat ikke havde udvist initiativ til at overtage denne ekspedition, som ikke omfattedes af skødesalæret, godkendtes X's salærberegning.

TAKST IX.B, KØB OG SALG af private pantebreve

Salæret beregnes af den eller de til køb eller salg givne

pantebrevs nominelle restgæld.

Taksten gælder kun for køb og salg af private pantebreve, dvs. ikke pantebreve til pengeinstitutter, forsikringsselskaber, pensionskasser, jf. ADV 1975.313 (Poul Østergaard) og formentlig heller ikke til vekselerere.

Når en advokat opgiver en tilbudskurs, må der senest samtidig hermed gives køber meddelelse om, hvilke omkostninger, herunder salær, der skal betales udover hovedstol og vedhængende renter.

ADV 1942B.2 Ved salg "frit leveret" skal sælgeren betale stempel men ikke tinglysningsafgift.

Skjult salærberegning er utilstedelig, og da inkludering af advokatens salær i en opgivet kurs for et pantebrev kan tilskynde til skjult salærberegning, skal det advokaten tilkommende salær særskilt anføres, jf. ADV 1976.312.

Det er normalt ikke i overensstemmelse med god advokatskik ved formidling af salg af pantebreve at gøre krav på den del af købesummen, som ligger over et vist beløb, jf. ADV 1950.7.

Kutyme, at erhververen refunderer vedhængende renter for perioden fra sidste termin til overtagelsesdagen.

Der foreligger ikke kutyme for, hvilke oplysninger en advokat skal give, når han udbyder pantebreve til salg.

Advokaten skal loyalt oplyse alle relevante faktiske oplysninger om den pantsatte ejendom, som advokaten er bekendt med, og som vil kunne være afgørende for køberens beslutning, herunder kursen.

Ligeledes er der ikke nogen kutyme for, hvilke oplysninger en advokat skal indhente, inden der på en klients vegne afgives bud på køb af et pantebrev.

Advokaten bør indhente oplysninger om den pantsatte ejendom, dens værdi og pantebrevets sikkerhed i denne.

IX.C
Udenfor prioritering

TAKST IX.C, UDFÆRDIGELSE OG EKSPEDITION AF PANTE-
BREVE UDEN FOR PRIORITERING

Salæret beregnes for hvert pantebrevs nominelle værdi for sig.

Taksten gælder for pantebreve uden for prioritering, dvs. pantebreve, der ikke er omfattet af takst IX.A. Fx er sælgerpantebreve, skadesløs- og ejerpantebreve omfattet af takst IX.C.

Når sælger har ret til at kræve et sælgerpantebrev opdelt i flere, må denne ret formentlig udnyttes i forbindelse med selve skødesagen, idet de(t) nye pantebrev(e) ellers giver ret til fuldt salær hos pantekreditor.

ADV 1976.316 Ingen sædvane for, hvorledes klausulen "sælger har ret til at dele pantebrevet i to eller flere" skal forstås, dersom sælgeren vil udskyde spørgsmålet om opdeling og køberen protesterer heroverfor.

ADV 1977.50 $\frac{1}{2}$ år efter udstedelsen af et sælgerpantebrev forlangte sælgeren dette opdelt i to, hvorfor sælgers advokat sendte køberens advokat et pantebrev lydende på $\frac{1}{2}$ af restgælden og bad denne foranledige det første sælgerpantebrevs restgæld og ydelse nedskrevet til halvdelen. Købers advokat berettiget til $\frac{1}{2}$ lånesagssalær i forhold til det nye pantebrev (a meta).

Hvor sælgerprioriteten opdeles i flere pantebreve, kan der beregnes fuldt salær incl. grundtakst for hvert sælgerpantebrev, og der er formentlig kutyme for, at køberen betaler et salær svarende til, hvad salæret ville være, hvis der kun udstedes eet sælgerpantebrev. Sælgeren betaler merudgiften svarende til differencen mellem salæret for samtlige sælgerpantebreve og eet.

Hvor der i en seriesalgssituation udstedes sælgerpantebreve, påvirker dette ikke pantebrevssalæret, men kun skødesalæret, således at pantebrevssalæret ikke skal halveres og ikke deles med købers advokat, medmindre der er lokal sædvane herfor. Salæret tilfalder fuldt ud den advokat, der berigtiger.

IX.D
Indestående restgæld

ADV 1976.157 Et udstykningskonsortium som køber skulle ifølge aftale betale alle med handelens berigtigelse og pantegældens overtagelse forbundne omkostninger, mens salær til sælgers advokat var køber uvedkommende. Sælgerpantebrevet (2.275.000 kr.) indeholdt bestemmelse om dets opdeling i 44 dele.

Sælgers advokat forestod efter udstykning sælgerpantebrevets opdeling mv. og beregnede af debitor i salær 2.500 kr.

Salæret kunne ikke kræves, da pantebrevets opdeling ifølge vilkårene hørte under selve ejendomsoverdragelsen, for hvilken køberne ikke skulle betale sælgerens advokats salær.

Der kan beregnes salær for oprettelse og ekspedition over for den arving, der som delvis afgørelse af købesummen for en arveudlagt ejendom udsteder pantebrev til fyldestgørelse af medarvingernes krav, jf. ADV 1976.163.

TAKST IX.D, MEDVIRKEN TIL AT FORFALDET PRIVAT PRIVAT PANTEBREV FORBLIVER INDESTÅENDE

Salæret beregnes af den del af pantebrevets nominelle restgæld, der forbliver indestående i den pantsatte ejendom.

Taksten gælder kun for private pantebreve, dvs. ikke for pantebreve til pengeinstitutter, forsikringsselskaber, pensionskasser eller vekselerere, jf. ADV 1975.313.

Endvidere gælder taksten kun, såfremt det pågældende pantebrev er forfaldent i sin helhed til indfrielse enten ifølge dets vilkår eller som følge af debtors misligholdelse.

Hvor et pantebrev er opsagt som følge af misligholdelse, og hvor pantebrevets restgæld ved en tvangsauktion ifølge de konkrete tvangsauktionsvilkår i salgsopstillingen forbliver indestående, kan der ikke beregnes salær efter takst IX.D over for hverken auktionskøberen eller den tidligere debitor.

Dersom det i forbindelse med en tvangsauktion aftales, at et pantebrev kan forblive indestående, kan der derimod beregnes et salær efter takst IX.D, jf. ADV 1953.79.

Det skal bemærkes, at såfremt et pantebrev er opsagt, og dets restgæld er taget til inkasso, hvorefter det aftales, at pan-

IX.D

Indestående restgæld

tebrevet efter nærmere aftalte vilkår kan forblive indestående, kan der kun beregnes inkassosalær af det beløb, der rent faktisk skal betales, mens der for det resterende beløb, som forbliver indestående ifølge aftalen, kan beregnes et salær efter takstens IX.D.

ADV 1955.195 Advokat opsagde pantebreve på oprindeligt 28.000 kr. og 7.000 kr., og efter forhandlinger forblev pantebrevene indestående mod forhøjet rente, samtidig med at 7.000 kr.'s pantebrevet forhøjedes med 20.000 kr., hvorefter den samlede restgæld udgjorde 55.000 kr.

Aftalt, at debitor betalte advokatens salær med 2 %.

Advokaten beregnede 2 % af 55.000 kr., hvilket nedsattes til 1 % af den tidligere oprindelige restgæld 35.000 kr. + 2 % af det nye lånebeløb 20.000 kr. = 400 kr., ialt 750 kr.

Taksten gælder ikke, hvor debitor ønsker ekstraordinært at indfri pantebrevet, men der kan i sådanne tilfælde beregnes et ekspeditionsgebyr over for debitor, dersom honoraret gøres gældende senest samtidig med, at tilladelse til indfrielse gives af kreditors advokat.

ADV 1958.155 Kreditors advokat kunne kræve ekspeditionsgebyr i forbindelse med tilladelse til debitors indfrielse af et pantebrev med restgæld 1.750 kr. på et tidspunkt, hvor kreditor ikke var pligtig at modtage beløbet.

ADV 1977.14 Kort før en tvangsauktions afholdelse aftaltes det mellem en liebhaver og en pantekreditor samt dennes advokat, at et pantebrev skulle forblive indestående uden betaling af ejerskifteafdrag mod forhøjelse af ydelse og rente. Endvidere aftaltes en præcisering af debitors omprioriteringsadgang, idet pantebrevet gav debitor adgang hertil på visse betingelser, uden at kreditor kunne kræve sine eventuelle advokatomkostninger dækket i den anledning.

Liebhaveren blev højstbydende og optog et kontantlån på kr. 136.900, hvorefter kreditors advokat medvirkede til, at pantebrevet rykkede tilbage for 111.600 kr.

Advokaten beregnede over for sin klient, pantekreditor, i salær 300 kr. for forhandlinger forud for auktionen, 400 kr. for formulering af påtegninger og disses tinglysning samt 400 kr. for forhandlinger med køberens advokat om gennemførelse af omprioriteringen.

Det samlede salær på 1.100 kr. godkendtes, selvom det er kutyme, at pantedebeditor betaler pantekreditors udgifter til advokat for medvirken til gennemførelse af sædvanlig omprioritering.

Derimod kan der ikke kræves noget salær ved debtors ordinære indfrielse, jf. ADV 1951.29.

ANDET OM LÅNESAGER

Advokater benytter et rentear på 360 dage.

En panthaver, som har modtaget meddelelse om en indgiven tvangsauktionsbegæring og derfor retter henvendelse til sin advokat for at bede denne varetage sine interesser i forbindelse med tvangsauktionen, hvorefter advokaten gennemgår auktionsvilkårene og retter henvendelse til rekvirenten og fogedretten, hvor det oplyses, at auktionen er blevet aflyst, kan med hjemmel i pantebrevsformulærens punkt 7 kræve sin advokatudgift betalt af debitor.

Advokater må ikke medvirke til formulering af klausuler med det formål væsentligt at vanskeliggøre rettidig betaling af ejerskifteafdrag med deraf følgende misligholdelse af pantebreve, jf. ADV 1979.27.

Udfærdigelse af ejerpantebrev på 1,5 mill. kr. med 50 % i rente og opsigelig med 14 dages varsel. Udtalt, at selvom den omhandlede rentebestemmelse ikke medførte en konkret krænkelse af bestående rettigheder, var det uheldigt, at en advokat medvirkede til oprettelse af et ejerpantebrev med en rente, der så væsentligt oversteg, hvad der var rimeligt i forhold til det underliggende forhold.

Det er ikke i strid med god advokatskik, at sælgers advokat i en ejendomshandel foreslår eller på anden måde medvirker til, at køberen mod et vederlag overtager et ejerpantebrev, som sælgeren ikke har brug for, jf. ADV 1980.137.

Den advokat, der for køberen af en ejendom betaler ejerskifteafdrag eller ekstraordinært afdrag, bør sørge for, at lånedokumentet forsynes med en ikke let fjernelig påtegning om betaling af det erlagte afdrag. Det er hensigtsmæssigt, at det

IX Lånesag

i påtegningen anføres, hvad restgælden andrager efter betalingen.

Der påhviler ikke kreditors advokat nogen pligt til at sørge for, at lånedokumentet forsynes med kvitteringspåtegning, men dette bør dog ske, således at lånedokumentet ikke senere kan afhændes uden oplysning om erlagte ekstraordinære afdrag, jf. ADV 1980.100.

En bemyndigelse i et pantebrev til at modtage meddelelser i henhold til Retsplejelovens § 564 (tidligere § 561) og i henhold til den øvrige lovgivning samt til at "kvittere helt eller delvis og meddele påtegninger af enhver art på pantebrevet" giver hjemmel til at indsætte en ny person til at modtage meddelelser, men ikke til at bemyndige denne til også at kvittere og meddele nye påtegninger, jf. Østre Landsrets kendelse gengivet i ADV 1955.294.

En advokat har ikke stillingsfuldmagt til at optage lån på en klients vegne.

Nogle pantebreve har følgende omprioriteringsklausul: "Pantebrevet respekterer optagelse af størst mulige lån i almindelig og særlig realkredit, herunder kontantlån og tilsvarende sparekasselån mod at nettoprovenuet afskrives på foranstående lån eller nærværende sælgerpantebrev i prioritetsorden". Der kan formentlig ved afregning af en lånesags nettoprovenu i så tilfælde, udover gebyr og reservefondsindskud til realkreditinstituttet, samt nødvendig stempeludgift - og formentlig også tinglysningsafgift - til det pantebrev, som giver anledning til lånets udbetaling, samt øvrige til lånets hjemtagelse nødvendige udgifter, fradrages takstmæssigt salær for lånesagen.

Omkostninger ved opdeling af eksisterende pantebreve i en ejerlejlighedsejendom bør ikke bringes til fradrag ved beregning af lånesagens nettoprovenu.

En panthaver er sikret i overensstemmelse med pantebrevets indhold og kan ikke tilpligtes at kvittere sin panteret, før der er sket fuldstændig indfrielse af pantebrevet.

Når en kreditor sikret ved ejerpantebrev i fast ejendom har forpligtet sig til at frigive ejerpantebrevet mod at oppebære provenuet ved en handel, er den sædvanlige forståelse, at udgifter til mæglersalær, stempel og advokathonorar ved berigtigelsen af handelen, refusionstilsvar mv. kan fradrages i provenuopgørelsen.

Indfrielse af ældre kreditforeningslån i forbindelse med optagelse af ejerskiftelån sker i almindelighed som led i ejendomshandelens ekspedition, når der er midler fra handelen til rådighed til indfrielsen. Der er ikke kutyme for at orientere klienten om indfrielsestilbud indhentet som led i handelens gennemførelse.

"Forholdsmæssig ydelsesnedsættelse" må forstås således, at den nye ydelse skal udgøre samme procent af den nye hovedstol, som den gamle ydelse udgjorde af den gamle hovedstol, således som denne var nedbragt inden betaling af ejerskifteafdrag.

Uden for a meta-området er det sædvane, at købers advokat ekspederer såvel det endelige skøde som eventuelle sælgerpantebreve til tinglysning, og at dette sker samtidigt, jf. ADV 1962.267.

A META

I de dele af landet, hvor der blandt advokater er aftalt særlærdeling af lånesagsdokumenter, kræves det, at der finder en egentlig ejendomsoverdragelse sted, og at lånesagen følger af aftalte vilkår i handelen.

Salæret for omprioritering, som ikke var led i berigtigelsen af en ejendomshandels afslutning, var ikke omfattet af a meta-reglerne.

ADV 1977.379 Salæret for omprioritering med ejerskiftelån i stedet for tidligere optaget 10-års lån, hvilken omprioritering var tillagt køberen som en ret men ikke pligt, skulle ikke deles med sælgers advokat (a meta-området), men tilfaldt i det hele købers advokat.

Det afgørende for, om a meta-reglerne skal anvendes, er,

IX
A meta

hvorvidt ejendommen er beliggende i et a meta-område eller ej.

Det er uden betydning, hvem der udfører lånesagen og hvilken af parterne der skal betale omkostningerne ved lånesagen.

ADV 1962.251 Den solgte ejendom, sælgers bopæl og dennes advokats kontor lå inden for a meta-området, mens købers bopæl og hans advokats kontor lå uden for. Køber skulle betale alle omkostninger vedrørende handelen, der var a meta mellem købers og sælgers advokater.

ADV 1981K.20 Ifølge skøde vedrørende en i a meta-området beliggende ejendom skulle parterne hver betale $\frac{1}{2}$ skødesalær og $\frac{1}{2}$ skødestempel.

Sælgers advokat i København anførte i skødet, at hver af parterne skulle betale $\frac{1}{2}$ salær til ham, hvilket købers advokat protesterede imod, under henvisning til at ejendommen lå i a meta-området.

Købers advokat havde krav på $\frac{1}{2}$ skødesalær og $\frac{1}{2}$ salær for sælgerpantebrevene.

ADV 1958.156 Køberen af en i Jylland beliggende ejendom skulle inden udstedelse af endeligt skøde optage et sparekasselån på 8.000 kr., hvis provenu skulle afdrages i købesummen. Der var enighed om, at skødesalæret skulle deles, hvorimod købers advokat nægtede at afgive $\frac{1}{2}$ lånesagssalær.

Udtalt, at det ikke i Jylland er en undtagelsesfri regel, at lånesagssalæret skal deles, men at salæret for lånesagen i det konkrete tilfælde måtte være a meta.

Der skal ske deling, uanset hvad der er aftalt mellem parterne i slutsedlen, idet det afgørende er, hvorvidt advokaten har medvirket under selve ejendomsberigtigelsen.

ADV 1958.64 En fynbo solgte sin på Fyn beliggende ejendom til en sjællænder i henhold til en hos en advokat oprettet slutseddel, hvorefter køberen til denne skulle betale alle omkostninger.

Sælgeren rettede derpå henvendelse til en anden advokat, der herefter repræsenterede sælgeren og som protesterede mod omkostningsbestemmelsen.

Sælgers advokat havde krav på $\frac{1}{2}$ af skødesalæret - der udgjorde minimumssalæret - og $\frac{1}{2}$ af lånesagssalærerne, da ejendommen lå

IX A meta

inden for a meta-området. Det var uden betydning, at køber havde erklæret at ville bære alle omkostninger, og om køberen var gået ud fra, at sælgeren ikke ville benytte egen advokat.

ADV 1957.167 I slutseddel vedrørende en i a meta-området beliggende ejendom var anført, at advokat X skulle repræsentere begge parter. Efter at X havde udarbejdet de nødvendige dokumenter, meddelte advokat Y, at sælgeren havde anmodet ham om assistance ved handelen, hvorefter dokumenterne blev gennemgået og underskrevet med advokaternes medvirken.

Selv om sælgeren oprindeligt havde ønsket, at X skulle repræsentere ham, og selvom dette var anført i den underskrevne slutseddel, bevirkede sælgerens advokatskifte, at handelen var a meta, hvorfor skøde- og pantebrevssalærerne skulle deles lige mellem advokaterne, da advokatskiftet var sket inden skødets underskrift.

ADV 1967.221 Da der ved skødets oprettelse ikke var søgt et ifølge skødet anført reallånefondslån, var salæret ikke a meta mellem advokaterne.

ADV 1960.269 Købers advokat udfærdigede et ikke i skødet anført ejerpantebrev, hvis provenu skulle bruges til restudbetaling til sælgeren. Salæret var ikke a meta, hvorimod salæret for sælgerpantebrev var a meta.

ADV 1962.234 Et år efter afslutningen af en ejendomshandel optog købers advokat et tillægslån hos en sparekasse, som han tillige var advokat for. I forbindelse med lånesagen anmodedes den tidligere sælgers advokat om rykningspåtegning på sælgerens pantebrev, og sælgers advokat krævede, at lånesagen var a meta, hvilket blev afvist. Sælgers advokat havde derimod krav på salær over for køberen for fremskaffelse af rykningspåtegning.

Anderledes ADV 1960.269 Ved skøde af 15/9 1958 var køberen forpligtet til senest 11/6 1960 at optage størst muligt kredit- eller hypotekforeningslån, hvis provenu med nærmere bestemt fradrag skulle afdrages ekstraordinært på bestemte pantebreve.

Lånesagen var a meta mellem købers og sælgers advokat.

Salær for prioritering, der er led i en byggesag, er ikke a meta, men tilkommer udelt sælgers advokat, jf. ADV 1972.43, såfremt prioriteringen sker for sælgers regning.

ADV 1962.269 Selvom ejendommen er beliggende i a meta-området er lånesagen ikke a meta, såfremt ejendommen sælges under opfø-

IX Lånesag

relse, og prioriteringen forstås af den sælgeradvokat, der har administreret opførelsen og som i forbindelse hermed ekspederer lånesagen.

Ligeledes ADV 1962.29. Anderledes ADV 1962.110.

ADV 1963.244 Sælgers advokat kunne ikke kræve hele salæret for den i henhold til skødet af køber foretagne prioritering, da salget af sælgerens nybyggede ejendom ikke kunne anses som en egentlig byggesag, som var forestået under sælgeradvokatens ledelse, samt under hensyn til køberens interesse i prioriteringen.

I a meta-området er det sædvane, at købers advokat i forhold til sælgers advokat hæfter for sin klients andel af stempeludlæg, medmindre købers advokat forinden udlægget har meddelt andet, jf. ADV 1983K.5.

ADV 1983K.38 Købers advokat fritaget for hæftelse for sælgers stempeludlæg, da købers advokat, inden sælgers advokat lod pantebrevene stemple, havde taget et klart forbehold med henvisning til, at køberen ikke kunne formås at betale stempelbeløbene, hvorfor han var udtrådt af sagen.

MOMS

Der skal ikke tillægges salæret moms ved udstedelse af pantebreve, herunder ejerpantebreve, og for behandling af prioriteringssager.

Der skal heller ikke udredes moms, når der udfærdiges en allonge, hvorved et pantebrev tiltransporteres en ny kreditor, tiltransporteres en ny debitor med kreditors samtykke, eller hvorved vilkårene for et pantebrev i øvrigt ændres.

For udfærdigelse af håndpant sætningserklæringer skal der ikke tillægges moms.

Generelt kan det anføres, at der ikke skal tillægges salæret moms, hvis den ydede bistand svarer til, hvad klienten kunne få udført hos de i denne forbindelse med advokater konkurrerende erhverv, såsom vekselerere og pengeinstitutter.

Afsnit X

FORMUEFORVALTNING

Hvor advokaten efter forudgående aftale har forestået formueforvaltning, kan der beregnes salær med 2-5 % af bruttoindtægten.

Taksten gælder ikke for administration af fast ejendom.

Ved ringe formueadministration kan salæret bortfalde, jf. UfR 1937.9.

Moms

Salæret er som udgangspunkt afgiftsfrit i medfør af Momslovens § 3 stk. 3 litra j.

Afsnit XI

EJENDOMSADMINISTRATION

Der gælder ingen takster for dette område, men salæret beregnes sædvanligvis enten pr. lejemål eller som en procentdel af lejeindtægten.

A 674/1976 Godkendt administrationshonorar på 400 kr. årligt pr. lejemål.

ADV 1980.276 Ankenævnet i København godkendt 900 kr. pr. lejemål i administrationsudgifter for 1980.

ADV 1970.46 Godkendt administrationshonorar for ca. 14 måneder af større beboelsesejendom på 22.350 kr. = 4 % af lejeindtægten + varmebidrag.

Særskilt beregnet salær for forhandlinger vedr. installation af oliefyr, lejevurderinger og skatteforhøjelser fastsattes til 4.250 kr., idet en del af arbejdet var omfattet af administrationshonoraret.

Se også ADV 1973.231.

UFR 1977.598 For ejendom med 6 lejemål godkendtes 300 kr. pr. lejemål i administrationsudgift.

UFR 1978.229 Bemærket, at Boligministeriet i cirkulære nr. 44 af 25/3 1975 og nr. 135 af 26/6 1975 havde anført, at administrationsudgiften kunne optages i driftsbudgettet med den faktiske rimelige udgift hertil.

Landsretten fandt ved afgørelsen af, hvad der var "rimeligt",

XI Ejendomsadministration

at der ikke kunne lægges afgørende vægt på udgiftens procentvis størrelse i forhold til ejendommens lejeindtægt, men at der som udgangspunkt af hensyn til huslejenævnene måtte anvendes et standardbeløb pr. lejemål som målestok for bedømmelsen af administrationsudgiftens rimelighed.

Konkret, hvor der var tale om 13 beboelses- og 1 erhvervslejemål, fastsat til 400 kr. for året 1975.

UFR 1978.579 Administrationsudgift fastsat under hensyn til lejeindtægtens størrelse og omfanget af arbejdet.

Godkendt administrationsudgift på 56.809 kr. for 1976 svarende til ca. 4 % af den indkomne lejeindtægt incl. varmebidrag. Der var tale om administration af 122 lejligheder.

UFR 1978.583 500 kr. pr. lejemål ved administration af 72 nyere lejligheder.

UFR 1980.665 Udtalt, at Boligreguleringslovens § 9 stk. 2 måtte forstås således, at begrænsningen i bestemmelsens slutning til "det omfang, det er rimeligt under hensyn til ejendommens og det lejedes karakter" tillige var anvendelig på de i den konkrete sag (11 beboelses- og 1 erhvervslejemål) omhandlede administrationsudgifter.

Endvidere udtalt, at uanset at administrationsudgifterne i en ejendom af forholdsvis ringe størrelse som den foreliggende var mere tyngende, når de opgjordes for hvert enkelt lejemål, fastsattes denne til 500 kr. pr. lejemål.

UFR 1983.628 Administration af 6 ejendomsblokke med dels 156 beboelseslejligheder dels et antal garager, carporte, kælderrum og parkeringspladser.

Godkendt administrationsudgift incl. revisorassistance på 767 kr. pr. lejemål for 1979.

Under sagen iøvrigt oplysning om diverse kommuners praksis mht. administrationsudgifters maksimum.

ADV 1979.248 Bortfald af administrationshonorar pga. mangelfuld administration og regnskabsaflæggelse.

Hvor der ikke er tale om administration for en udlejer, må salæret beregnes efter de sædvanlige salærparametre, dvs. arbejdets omfang og vanskelighed, de involverede værdier, det med arbejdet forbundne ansvar og den anvendte tid.

I det følgende gennemgås, hvilket arbejde der ifølge Momsnævnet kan udføres som administrationsarbejde, og hvor salæret dermed er afgiftsfrit. Det vil deraf følge, hvilke arbejder

der er sædvanlige i forbindelse med administration. Det er ikke i sig selv afgørende, om det er en advokat, der står som administrator, men hvilke opgaver der er tale om.

Ved afgørelsen af, om advokatens arbejde er afgiftsfrit er det afgørende, om arbejdet er af en sådan art, at det hører under "administration" i Momslovens § 2 stk. 3 litra h's betydning.

Afgiftsfritagelsen gælder aftaler med private ejere, ejerlejligheds- og andelsforeninger. Den gælder derimod ikke administration af en grundejerforening, jf. ADV 1980.210.

Det er en forudsætning for, at honoraret er afgiftsfrit, at der foreligger en mundtlig/skriftlig aftale om løbende administration.

Følgende opgaver henhører normalt til administrators arbejde: forestå løbende udlejning, herunder eventuelt udfærdigelse af lejekontrakter, opkræve leje og varmebidrag, foretage rykning ved manglende betalinger, sørge for, at ejendommen vedligeholdes, rettidig betale udgifter vedrørende ejendommen, herunder skat, el, vand, brændsel, sørge for renholdelse, ansætte og afskedige vicevært, varmemester m.fl., føre regnskab over ejendommens indtægter og udgifter, samt udarbejde varme- og skatteregnskab, medmindre andre er antaget hertil.

Såfremt en på administrationskontoret ansat revisor udarbejder de nødvendige regnskaber, vil honoraret herfor være afgiftsfrit.

Under den afgiftsfri administration hører ikke bolig- og værelsesanvisning og i det hele taget egentlig formidling af udlejning. Derimod vil simpel notering af henvendelser fra potentielle lejere være omfattet af den afgiftsfri administration.

Førelse af retssager, inkasso, fagedforretninger mv. hører ikke under "administration".

Administrator skal endvidere normalt holde ejeren underrettet om, hvorvidt der på ejendommen bør iværksættes større arbejder, herunder som følge af offentlige påbud og ændret lovgivning. Det samme gælder iværksættelse af tilskudsberettigede eller andre moderniseringsarbejder.

XI Ejendomsadministration

Det kan endvidere være aftalt, at administrator af sig selv skal sørge for opkrævning af lejeforhøjelser, dersom der er mulighed herfor.

Ligeledes kan det være aftalt, at administrationshonoraret skal omfatte administrators eventuelle forhandlinger med huslejenævn og andre offentlige myndigheder samt førelse af boligretssager.

Honorar over for lejer og andre

Administrator kan ikke ved udlejning over for lejer kræve noget honorar. Det samme gælder ved genudlejning af lejligheder, som bliver opsagt med kontraktmæssigt varsel, jf. ADV 1958.87 og 1958.171.

Ejendomsadministrator er pligtig at medvirke til ekspedition af ansøgningsskema fra lejer om boligsikring og kan ikke beregne salær herfor, hverken hos lejer eller ejer, jf. ADV 1967.86.

Hvis lejer flytter i utide, kan advokaten over for lejer beregne et ekspeditionsgebyr, jf. ADV 1962.17 (40-75 kr.), ADV 1962.17 (200 kr. vedr. forretningslokale) og ADV 1971.287.

ADV 1984.19 Administrator for en ejerlejlighedsforening skal give oplysninger om foreningen i forbindelse med salg af ejerlejligheder, herunder om eventuelle restancer, og kan herfor beregne et ekspeditionsgebyr på 200-300 kr. Hvis ejerlejlighedsejeren kræver fotokopier af et større omfang (27), kan den direkte udgift hertil opkræves hos ejerlejlighedsejeren.

En administrator af en ejerlejlighedsforening vil som repræsenterende kreditor over for en ny ejer kunne beregne et ekspeditionsgebyr for udfærdigelse og ekspedition af en gældsoplysningsserklæring vedrørende skadesløsbrev, ejerpantebrev m.v. til ejerlejlighedsforeningen, jf. herom under takst IX (lånesager).

Ved administration som følge af, at en ejendom er taget til brugelig pant, skal salæret iht. auktionsvilkårenes pkt. B. h fastsættes efter et konkret skøn over karakteren og omfanget af det arbejde, som overtagelsen af ejendommen har givet anledning til. Ejendommens beskaffenhed og omfanget af indtægter og udgifter bør påvirke salærfastsættelsen.

Renter

Beløb indestående hos administrator er omfattet af klientkonto-reglerne.

A 1098/1981 Advokat, der var direktør, bestyrelsesmedlem og hovedaktionær i et aktieselskab, som havde udstykket en ejendom i ejerlejligheder, skulle indsatte ejerforeningsbidrag incl. varmebidrag på klientkonto.

Diverse

ADV 1940B.96 Administrationshonorar omfatter ikke forhandlinger om salg af ejendommen og gennemførelse af dette salg.

Alt afhængig af administrationsaftalen kan der over for ejeren beregnes salær for ekspedition af lejeforhøjelser, jf. ADV 1951.485, ADV 1967.37 (1.270 kr. for beregning af procentleje-forhøjelse og skatteforhøjelser og udsendelse herom til 36 lejere), ADV 1967.86 (25 kr. for beboelses- og 50 kr. for forretningslokaler pr. lejemål).

A 183/1979 Advokater må ikke modtage provision, og dersom advokat fx modtager provision fra forsikringsselskab for en tegnet forsikring, skal advokaten godskrive klienten dette.

Ophør

En administrationsaftale kan uden særlig aftale til enhver tid bringes til ophør, jf. ADV 1977.346.

Ved ophør i et regnskabsår er det sædvanligt, at administrationshonoraret deles forholdsmæssigt mellem den fra- og tiltrædende advokat, idet det aftalte årshonorar dog må kunne antages at være fastsat under hensyntagen til vekslende aktivitet gennem året, herunder til at der på et tidspunkt i året skal udarbejdes regnskab og eventuelt afholdes møde i forbindelse hermed. Endvidere må der tages hensyn til, at den fratrædende administrator vil have et ekstraordinært arbejde i forbindelse med afgivelsen.

Advokater bør ikke medvirke til aftaler, der hindrer en kreds af ejere i frit at udpege en administrator, medmindre der foreligger ganske særlige saglige hensyn.

XI
Ejendomsadministration

Moms

Se herom først i afsnittet.

Hvor administrator som advokat fører retssag, skal procedure-salæret herfor tillægges moms.

Afsnit XII

TVANGSAUKTION

Den 1. april 1985 trådte et sæt nye vejledende salær- og honorartakster for advokater i kraft. Disse takster gælder for begæringer om tvangsauktion over fast ejendom, der er indleveret til fogedretten fra og med 1. april 1985, hvorfor der i de følgende afsnit med små typer vil blive redegjort for de tidligere takster, der trådte i kraft den 1. februar 1982 og som derfor vil gælde endnu et stykke tid.

Det er Dommerforeningens opfattelse, at rekvirentsalæret er et judicielt salær i henhold til Retsplejelovens § 582, hvorfor advokatmyndighederne ikke kan afgøre salærer, der er beregnet over for debitor eller auktionskøberen, jf. ADV 1977. 205.

Advokatrådet kan dog efter fogedrettens anmodning til brug for fogedrettens afgørelse afgive en vejledende udtalelse, jf. ADV 1981.35.

Debitor må derfor i tilfælde af, at rekvirenten ikke vil aflyse auktionen efter indbetaling af det af debitor påståede korrekte beløb, anmode fogeden om afsigelse af en kendelse om salærspørgsmålet, da det ifølge Retsplejeloven er fogeden, der skal afgøre om en auktion skal gennemføres.

XII.1.A Tvangsauktion

I denne forbindelse henledes opmærksomheden på bestemmelsen i Retsplejelovens § 565, der fastlægger en tidsmæssig begrænsning for, hvilke omkostninger der kan kræves over for en auktionskøber, jf. iøvrigt ADV 1982.178.

Om mellemkomende konkurs, se ADV 1984.425.

UFR 1872.170 bestemte, at salær kun kan kræves, hvis parten er mødt ved advokat.

1. SALÆR OVER FOR ANDRE END EGEN KLIENT

A. Rekvirentens advokat

AI. Auktionen bortfalder inden vejledningsmøde er afsluttet/ inden fogedretten har sendt debitor meddelelse i henhold til Retsplejelovens § 561 stk. 5.

Der kan beregnes et salær på 600 kr. for hver indgiven tvangsauktionsbehandling.

Salæret dækker arbejde i forbindelse med overvejelser og undersøgelse om, hvorvidt der bør indgives begæring, samt arbejdet med at udforme begæringen. Der kan ikke kræves særskilt rekvisitionssalær.

Såfremt der som følge af successivt til inkasso tage terminsydelser og lignende indgives flere tvangsauktionsbegæringer, og hvor der er indgivet mere end et par begæringer, bør salæret på 600 kr. pr. begæring nedsættes for de efterfølgende begæringer.

Det følger af ventelistesystemet i Retsplejelovens § 560 stk. 2, at kreditor er berettiget til at indgive flere begæringer, og af Tinglysningslovens § 40 stk. 4, at kreditor skal fremme tvangsfuldbyrdelsen behørigt for ikke at miste sin panteret, men dette bør dog på den anden side ikke forhindre kreditor i at sammenlægge flere efterfølgende forfaldne fordringer, når een eller i hvert fald et par auktionsbegæringer i forvejen er indgivet af samme kreditor, jf. iøvrigt Retsplejelovens § 565.

XII.1.A
Tvangsauktion

For begæringer, der er indleveret i perioden 1. februar 1982 -
31. marts 1985, udgør salæret 300 kr.

AII. Auktionen bortfalder inden 14 dage før den af fogedretten fastsatte frist for indgivelse af salgsoptilling.

Udover salæret for auktionsbegæringen kan der beregnes et salær på 400 kr., eller ialt 1.000 kr.

Dersom advokaten har givet møde ved vejledningsmødet på fogedrettens begæring eller i hvert fald uden dennes protest, kan der beregnes et yderligere salær på 600 kr., således at salæret ialt udgør 1.600 kr.

Salæret for vejledningsmødet forfalder formentlig ved mødets begyndelse, da kreditor dermed er påført udgift ved at lade advokat møde.

Afholdes undtagelsesvis flere vejledningsmøder, bør der tilkendes mødesalær for hvert møde, eventuelt nedsat til 400 kr. svarende til salæret for ekstra møder ifølge takstens A.b) 6.

Hvis rekvirentens advokat giver møde på forberedende møde tilkendes yderligere 800 kr.

Det skal bemærkes, at satserne under AIII ofte vil være gældende inden der afholdes forberedende tvangsauktionsmøde, idet salgsoptilling ofte skal være afleveret ca. 1 uge efter, at forberedende møde har været afholdt.

For begæringer, der er indleveret i perioden 1. februar 1982 -
31. marts 1985, gælder følgende:

"400 kr.'s salær" er 300 kr., dvs. totalt 600 kr.

Salæret for vejledningsmøde er 400 kr., dvs. totalt 1.000 kr.

Hertil kommer salær for eventuelt forberedende møde 600 kr.

Skal der afholdes forberedende møde, er salæret fra perioden 14 dage før mødet indtil 14 dage før fristen for aflevering af salgsoptilling til fogedretten, 1/4 af fuldt rekvirentsalær,

XII.1.A Tvangsauktion

dog mindst 1.000 kr.

Da salgsopstilling ofte skal afleveres til fogedretten 1 uge efter, at forberedende møde er afholdt, gælder 3/4-taksten allerede før afholdelse af forberedende møde, jf. Vestre Landsrets kendelse 4. afd. 7/10 1982, der dog skønsmæssigt nedsatte 3/4-salæret til 18.000 kr. (kontant ejendomsværdi 3,4 mill. kr.).

Det er den på betalingstidspunktet sidst kendte offentliggjorte kontante ejendomsværdi, der skal lægges til grund ved salærbe-
regningen.

AIII. Auktionen bortfalder senere end 14 dage før den af fogedretten fastsatte frist for indlevering af salgsopstilling, men før denne er afleveret.

Såfremt rekvirentens advokat skal udarbejde salgsopstilling, kan der herfor yderligere beregnes 1.000 kr., hvilket sammen med sats AII giver 2.000 kr.; eller såfremt advokaten har givet møde ved vejledningsmødet 2.600 kr.

Det skal bemærkes, at satsen ofte vil være gældende, inden der afholdes forberedende tvangsauktionsmøde, idet salgsopstilling ofte skal være afleveret ca. 1 uge efter, at forberedende møde har været afholdt.

For begæringer, der er indleveret i perioden 1. februar 1982 - 31. marts 1985, gælder følgende:

Bortfalder auktionen i perioden efter 14 dage før dagen for fristen for aflevering af salgsopstilling, udgør salæret 3/4 af fuldt rekvirentsalær. Dette gælder indtil 1. auktion er afsluttet.

Det er den på betalingstidspunktet sidst kendte offentliggjorte kontante ejendomsværdi, der skal lægges til grund ved salærbe-
regningen.

AIV. Auktionen bortfalder efter, at salgsopstilling er afleveret til fogedretten.

Det afgørende tidspunkt må af praktiske grunde være det tidspunkt, hvor rekvirentens advokat har afsendt salgsopstilling til fogedretten.

XII.1.A Tvangsauktion

Der kan, dersom advokaten har været anmodet om at udfærdige salgsopstillingen, beregnes et salær på 1.000 kr., hvilket sammen med sats AIII giver 3.000 kr.; såfremt advokaten er mødt på vejledningsmøde 3.600 kr. Hertil kan komme salær for forberedende møder og eventuelle ekstra salærer.

Dette salær gælder, indtil 1. auktion har været afholdt.

Såfremt fogedretten forud for et forberedende tvangsauktionsmøde har begæret udfærdiget salgsopstilling - så godt som denne nu kan udfærdiges på dette tidspunkt - og denne er afsendt til fogedretten, må dette berettigede til at beregne salæret efter denne takst, idet advokaten har været påført et arbejde med at indhente oplysninger og udfærdige salgsopstilling.

For begæringer, der er indleveret i perioden 1. februar 1982 - 31. marts 1985, henvises til det ovenfor under sats AIII anførte.

Til dette salær hører eventuelt fremvisning af ejendommen for interesserede, samt aflysning over for rettighedshavere, såfremt fogedretten på grund af debtors sene betaling ikke tidsmæssigt kan nå at aflyse auktionen i henhold til Retsplejelovens § 567.

Hvad angår tilbagekaldelse af auktionsbegæringer, se iøvrigt ADV 1976.170 samt 1977.322 og 333 (Jens Anker Andersen). Det følger af ADV 1980.138, at rekvirentens advokat med hjemmel i Retsplejelovens § 565 i tilfælde af debtors afværgelse af tvangsauktion skal opkræve mødesalærer mv., der er tilkendt forud prioriterede rettighedshavere.

For så vidt angår efterstående rettighedshavere, vil det være rimeligt, om rekvirentens advokat i forbindelse med debtors betaling for at afværge tvangsauktion også betaler tilkendte mødesalærer mv. til efterstående rettighedshavere.

Salgsopstilling skal ifølge punkt 2 i Justitsministeriets tvangsauktionsvilkår dels bestå i en beskrivelse af ejendommen og det tilbehør, der følger med, dels indeholde oplysning om ejendommens hæftelser og byrder og om andre forhold vedrørende ejendommen og auktionen, som vil være af væsentlig be-

XII.1.A Tvangsauktion

tydning for en køber.

Det følger heraf, at dersom en af en advokat udarbejdet salgsopstilling kun delvis opfylder disse krav, bør rekvi-rentsalæret nedsættes, mens det helt bør bortfalde, dersom fogedretten skønner, at salgsopstillingen er ubrugelig som grundlag for afholdelse af tvangsauktion over den pågældende ejendom.

Såfremt fogedretten undtagelsesvis overlader til rekvirenten at foretage indkaldelse til tvangsauktion, må dette berettige til en forhøjelse af det takstmæssige salær, idet rekviren-tens advokat dermed påføres et yderligere ansvar med hensyn til, om indkaldelserne er korrekte, hvilket er en væsentlig betingelse for tvangsauktionens gennemførelse.

Endvidere må portoudgiften i sådanne tilfælde kunne debiteres særskilt over for debitor eller auktionskøber.

AV. Auktionen gennemføres.

Såfremt rekvirenten får fuld dækning ved budsummen, beregnes salæret af budsummen incl. eventuelt vurderet løsøre, dog mindst beregnet af ejendommens kontante ejendomsvurdering med tillæg af 25 %, ("beregningsgrundlaget"), jf. UfR 1982. 964.

Ved delvis dækning nedsættes rekvirentsalæret forholdsmæs-sigt, medmindre rekvirenten er et konkursbo eller gælds-ikke-vedgåelsesbo. Det forholdsmæssige salær beregnes som forholdet mellem den del af rekvirentens fordring opgjort i priori-tetsopgørelsen, som opnår dækning, og den fulde fordring; dvs. rekvirentens omkostninger, der skal anføres uden for budsummen, medregnes ikke, og det er i den forbindelse formentlig uden betydning, om der kun er begæret tvangsauktion for en del af rekvirentens samlede fordring.

Det er formentlig den på sidste auktion sidst offentliggjorte kontante ejendomsværdi, der skal benyttes, uanset om ejendom-men er under omvurdering eller en auktionskøber tilkendegiver at ville begære omvurdering, jf. princippet i Skattedeparte-mentets afgørelser om stempelafgift og udtalelser om udlæg

XII.1.A Tvangsauktion

i dødsboer. Fogedretten skal dog i henhold til Retsplejeloven fastsætte salæret, dersom der opstår tvist herom.

Hvis beregningsgrundlaget - ikke den "nøgne" ejendomsværdi - er under 500.000 kr., beregnes rekvirentsalæret med en grundtakst på 4.000 kr. med tillæg af 0,5 %.

Er beregningsgrundlaget lig eller over $\frac{1}{2}$ mill. kr., udgør salæret 6.000 kr. med tillæg af 0,5 %, uanset hvor stort beregningsgrundlaget er.

Dette medfører, modsat tidligere takster jf. fx UfR 1982.964, at et højt beregningsgrundlag ikke i sig selv kan begrunde en nedsættelse af salæret.

Såfremt advokaten ikke har været antaget til at udarbejde salgsopstilling, nedsættes grundtaksten med 1.000 kr.

Salæret indbefatter salær for den tvangsauktionsbegæring, der udgør grundlaget for den pågældende auktion, samt tilkendt mødesalær på (første) vejledningsmøde.

Derimod inkluderer salæret ikke eventuelt tilkendte salærer på forberedende møde og andre ekstra møder.

For deltagelse i andre møder end vejledningsmøde, forberedende møde og ny auktion, tilkendes 400 kr. Salær for møde på ny auktion udgør 800 kr. Sker der i et møde udsættelse af auktionen, skal der formentlig også på den udsatte auktion tilkendes 800 kr.

I tilfælde, hvor rekvirentens advokat er mødt til 1 vejledningsmøde, 1 forberedende møde, på auktion og ny auktion og ikke yderligere møder, kan rekvirentens advokat udover rekvirentsalæret beregne salær for møde på forberedende møde 800 kr. ifølge takst A.5 og for møde på ny auktion 800 kr. ifølge takst A.a) sidste afsnit, jf. B.a).

For begæringer, der er indleveret i perioden 1. februar 1982 - 31. marts 1985, gælder følgende:

Rekvirentsalæret beregnes som 1.000 kr. + 1,1 % af den endelige

XII.1.A Tvangsauktion

budsum (på sidste auktion)(eller 0,55 % hvis advokaten ikke har udarbejdet salgsoptstillingen), medmindre følgende giver et højere salær: 1.000 kr. + $0,0154 \times$ kontant ejendomsværdi (0,0077 hvis advokaten ikke har udarbejdet salgsoptstillingen).

Er beregningsgrundlaget, dvs. budsummen henholdsvis kontant ejendomsværdi med tillæg af 40 %'s tillæg, højere end 1 mill. kr., skal fogeden skønne over, om der bør ske regulering af 1,1 %'s- henholdsvis 0,55 %'s-satsen for så vidt angår den del af salæret, der udregnes af den del af beregningsgrundlaget, der ligger over 1 mill. kr.

Vestre Landsret (4. afd.) har i kendelse af 7/10 1982 ikke fastsat nogen procentsats, men skønsmæssigt nedsat salæret.

Ved UFR 1980.810V blev rekvirentsalæret nedsat for så vidt angår budsummen over 1 mill. kr. fra den dagældende 1 % til $\frac{2}{3}$ %. Budsummen var 1,806 mill. kr.; prioriteret ejendomsværdi 1,4 mill. kr.

I UFR 1982.604Ø blev rekvirentsalæret nedsat for så vidt angår budsummen over 1 mill. kr. fra 1,1 % til $\frac{1}{2}$ %. Budsum 1,295 mill. kr.; prioriteret ejendomsværdi 3,2 mill. kr.

For så vidt angår nedsættelse af rekvirentsalæret som følge af delvis dækning, henvises til den ovenfor anførte.

Endvidere kan rekvirentsalæret nedsættes, hvis der er tale om seriesalg af ensartet behæftede ejendomme, mens de i de nye takster øvrige nedsættelsesgrunde ikke gælder. Dette skyldes, at der ved udformningen af de nye takster er sket en omfordeling af "salærmassen", således at især salæret efter udarbejdelse af salgsoptstilling er blevet mindsket mod en forhøjelse for arbejdet med indgivelse af tvangsauktionsbegæring.

Hvis rekvirentens advokat har givet møde både ved vejledningsmøde og forberedende auktionsmøde, tilkendes der, hvad enten auktionen gennemføres eller ej, rekvirentens advokat udover selve rekvirentsalæret mødesalær 300 kr. for hvert yderligere møde. - For møde på ny auktion udgør salæret dog 600 kr.

I tilfælde, hvor rekvirentens advokat er mødt til 1 vejledningsmøde, 1 forberedende møde, på auktion og ny auktion og ikke yderligere møder, kan advokaten udover rekvirentsalæret beregne 600 kr. for møde på forberedende møde og 600 kr. for møde på ny auktion.

Taksterne, der trådte i kraft 1. april 1985, er - som de tidligere takster - vejledende, men er i forhold til de tidlige-

XII.1.A
Tvangsauktion

re takster i væsentlig højere grad fastsat under hensyn til værdierne for sædvanlige tvangsauktionsejendomme såsom parcelhuse og sommerhuse.

Af hensyn til den praktiske gennemførelse af auktioner bør spørgsmålet om rekvirentsælærets størrelse kunne afgøres af fogedretten ved kendelse efter auktionen, og det kan formentlig ikke kræves, at potentielle auktionskøbere tager forbehold under auktionen. - Rekvirentens advokat har ikke på dette tidspunkt kunnet fastsætte sit sælærs størrelse.

Det er advokatens opgave i de enkelte tilfælde i langt højere grad end tidligere at anføre over for fogeden forhold, der kan begrunde nedsættelse henholdsvis forhøjelse af takstens rekvirentsælær.

I de nye takster er der givet eksempler på, hvornår nedsættelse og forhøjelse bør ske, og herefter bør nedsættelse af det takstmæssige rekvirentsælær ske, hvor der er tale om tvangsauktion over ensartet behæftede ejendomme (seriesalg) - jf. om tidligere takster UfR 1957.672, 1978.391 og 1982.223 - og hvor der er få hæftelser eller hvor forholdene i øvrigt er ukomplicerede, samt hvor rekvirentens fordring har en særlig fortrinsstilling, fx restancer for ejendomsskatter.

Såfremt en salgsopstillings indhold i væsentlig grad benyttes ved en senere auktion, fx ved misligholdelsesauktion, kan dette tale for en vis nedsættelse af rekvirentsælæret, jf. ADV 1976.316.

De nye takster anfører som tilfælde, hvor det kan være rimeligt at forhøje rekvirentsælæret, auktion over udlejnings-ejendomme, landbrugsejendomme, industriejendomme, samt hvor der i øvrigt er komplicerede retsforhold.

Det må høre under det takstmæssige rekvirentsælær at føre tilsyn med en af ejeren forladt ejendom og hindre skader på denne, samt at kræve eventuelt uretmæssigt fjernede genstande genindsat i ejendommen, hvorimod en deltagelse i en egentlig fogedforretning til afhentning af fjernede genstande må kunne begrunde en forhøjelse af sælæret.

XII.1.B Tvangsauktion

For både gamle og nye takster gælder, at der udover rekvi-rentsalæret ydes godtgørelse for udgift til mangfoldiggørelse (fotokopiering) af salgsopstilling. Der kan beregnes 25 kr. pr. stk. Antallet, der kan beregnes godtgørelse for, svarer formentlig til det antal der rent faktisk er udleveret til fogedretten eller andre.

Godtgørelsen kan tillige kræves over for debitor i forbindelse med dennes afværgelse af tvangsauktion.

B. Mødesalær til øvrige mødende.

Der tilkendes mødesalær for hver klient, advokaten repræsenterer, men ikke for hver prioritet, og der kan ikke over for en auktionskøber beregnes særskilt salær for opgørelse af prioritetsfordringen henholdsvis rådgivning af egen klient.

Jf. UFR 1968.197.

Det er uden betydning om kreditors pantebrevs vilkår er forskellige, jf. UFR 1969.990.

Afgørelsen i UFR 1972.644 må betegnes som konkret begrundet, idet der her var tale om een fælles håndpantsettning ifølge hvilken 3 kreditorer havde sikkerhed i et ejerpantebrev for deres fordringer.

I det normale tilfælde, hvor et ejerpantebrev er håndpantset til flere kreditorer, bør der tilkendes mødesalær til den mødende advokat for hver kreditor.

UFR 1971.531 Lejer i fast ejendom, som havde betalt depositum, gav på tvangsauktion møde ved advokat for at kræve det deponerede beløb tilbagebetalt. Lejeren fandtes at have haft føje til at give møde ved advokat under auktionen, hvorfor der tilkendtes mødesalær.

Mødesalær tilfalder den advokat, der giver møde, medmindre andet er aftalt mellem advokatkollegerne.

Fogedretten kan betinge tilkendelse af mødesalær af, at mødende advokat foreviser det originale pantebrev – dog ikke kreditforningspantebreve, jf. UFR 1979.801 og 1981.735.

For forberedende møde, auktionsmøde og ny auktion, herunder

XII.1.B Tvangsauktion

misligholdelsesauktion, udgør salæret 800 kr. pr. møde, mens der for andre møder gives 400 kr. pr. møde.

Hvor et auktionsmøde ikke foretages på fogedkontoret, er af længere varighed, eller hvis ejendommens retsforhold er særligt komplicerede, samt undtagelsesvis som følge af fordringens størrelse og prioritetsstilling, kan salæret forhøjes.

Ved repræsentation af ejendomsskatter og lignende fortrinsberettigede periodiske ydelser tilkendes kun mødesalær, såfremt fordringen giver anledning til procedure.

Dog tilkender Københavns Byrets Fogedret salær for kommunens advokats møde på tvangsauktion, som følge af at det for kommunen er mest hensigtsmæssigt at lade advokaten give oplysningerne på auktionen.

For auktioner, der afholdes på baggrund af auktionsbegæringer indgivet i perioden 1. februar 1982 - 31. marts 1985, gælder følgende:

"800 kr.'s salæret" udgør 600 kr.

For øvrige møder udgør salæret 300 kr.

Ved seriesalg af ensartet behæftede ejendomme og for så vidt angår helt ukomplicerede og kortvarige møder, kan salæret nedsættes, jf. UfR 1957.672.

For så vidt angår bestemmelsen i auktionsvilkårenes pkt. 6.B. b 2. punktum om forholdsmæssig nedsættelse af salæret ved delvis dækning bemærkes, at denne bestemmelse er et levn fra den tid, hvor der gjaldt differentierede mødesalærer afhængig af klientens fordrings størrelse, og ikke længere er gældende. Der kan således beregnes fuldt takstmæssigt mødesalær over for auktionskøberen, selvom klientens fordring kun opnår delvis dækning.

Salæret bør formentlig tilkendes den advokat, der uanset debitors afværgebetaling møder op i fogedretten, når det ikke har været muligt at underrette advokaten eller dennes kontor i rimelig tid før det fastsatte mødetidspunkt, jf. ADV 1977.

XII.1.B
Tvangsauktion

333 (Jens Anker Andersen) og 1980.138.

Såfremt en advokat anmoder en udenbys kollega om at møde ved forberedende møde og foretage undersøgelser for derefter at afgive en nærmere orientering, kan kollegaen beregne et arbejdsvederlag herfor, med vederlaget kan ikke kræves over for auktionskøberen, jf. ADV 1977.59.

Såfremt ejendommen, der afholdes auktion over, har været taget til brugelig pant eller under administration i medfør af Retsplejelovens § 520, kan der beregnes et særskilt arbejdsvederlag af den advokat, der har udført arbejdet. Salæret skal anføres uden for budsummen.

Der tilkendes normalt ikke salær for procedure, men dersom der berammes særskilt retsmøde til afholdelse af procedure, og hvor denne er af længere varighed, bør der i henhold til Retsplejelovens § 583 stk. 1, jf. § 501 tilkendes procedure-salær, jf. Finn Taksøe-Jensen: Udlæg side 78, især hvis der foretages egentlig afhøring af vidner og lignende.

På nær rekvirentens omkostninger og de øvriges mødesalærer og andre udgifter ved auktionen, skal rettighedshavernes omkostninger medtages i prioritetsopgørelsen.

Såfremt en pantøver lovligt har krav på inkasso- eller udlægsomkostninger, skal disse medtages ved fordringens opgørelse på auktionsdagen, og hvis omkostningerne ikke bliver gjort gældende på dette tidspunkt, kan de ikke gøres gældende over for auktionskøberen senere, uanset hvilken pantebrevsformular der er tale om, jf. ADV 1975.247.

Salæret tilkendt i forbindelse med auktionen dækker ikke advokaters rådgivning af klienten forud for auktionen, lige så lidt som salæret dækker advokatens udfærdigelse af opgørelse til brug for rekvirentens udarbejdelse af salgsopstilling. Arbejdsvederlaget kan dog ikke kræves af auktionskøberen.

Over for auktionskøberen kan der ikke beregnes særskilt salær for udfærdigelse af opgørelse efter auktionen og samtykkeerklæring til auktionskøberen. Det samme gælder fremskaffelse

af fornøden dokumentation for klientens juridiske forhold, fx en ikke over 1 år gammel Aktieselskabsregisterudskrift. Det er kutyme uopfordret at sende opgørelse over såvel restancer som omkostninger umiddelbart efter auktionens afslutning, jf. ADV 1979.184.

Kreditors advokat kan betinge samtykkeerklæring af at hans honorar betales. Dog bør auktionskøberen kunne betale med forbehold af fogedrettens afgørelse af salæret.

Hvis advokaten er mødt på auktionen og har forevist originalt pantebrev, kan han udstede samtykkeerklæring på vegne kreditor.

Der kan over for auktionskøber og debitor kræves det af fogedretten tilkendte rejseomkostningsbeløb. Er transporten sket til et sted, hvor flere auktioner foretages, må rejseudgiften fordeles ligeligt på auktionerne, jf. ADV 1976.164.

I henhold til pantebrevsformular A punkt 7 kan der formentlig af debitor kræves salær for varetagelse af klientens interesser som følge af tvangsauktion, hvor denne afværges af debitor.

2. SALÆR OVER FOR EGEN KLIENT

Tvangsauktionstaksterne gælder ikke ved beregning af salær over for advokatens egen klient, men det vil ofte være rimeligt at benytte taksterne, der dog ikke omfatter advokatens rådgivning forud og efter auktionen.

Salæret skal således principielt beregnes som et arbejdsvederlag efter de hævdundne salærparametre, dvs. klientens økonomiske interesse, sagens betydning, arbejdets omfang og vanskelighed, det med arbejdet forbundne ansvar samt den anvendte tid.

Salæret beregnet over for klienten skal ved klage til advokatmyndighederne afgøres af disse. – Dog kan klientens advokatudgift senere ved et erstatningskrav over for debitor blive nedsat i henhold til Retsplejelovens § 578, hvilket dog ikke i sig selv kan bevirke en nedsættelse af advokatens salærberegning.

XII.2 Tvangsauktion

Såfremt klientens fordring ikke bliver dækket helt eller delvis, hvorfor omkostningerne ikke kan kræves over for auktionsskøberen, udelukker dette ikke advokaten fra at beregne et til tvangsauktionstaksten svarende salær.

I den forbindelse skal det bemærkes, at spørgsmålet om, hvorvidt klientens udgift til advokat for at få denne til at varetage sine interesser i forbindelse med en auktionssag kan kræves over for den oprindelige debitor, er et erstatningsspørgsmål, hvis endelige afgørelse henhører under domstolene, men Advokatrådets tvangsauktionsudvalg har dog udtalt, at det er af den opfattelse, at en sådan udgift må kunne kræves godtgjort hos debitor i henhold til punkt 7 i pantebrevsformular A 73 og A 79, hvorefter "omkostninger, som med føje er afholdt...til varetagelse af kreditors interesse i tilfælde af retsskridt mod pantet fra anden side", er omfattet af pantet.

Den advokat, der bistår auktionsskøberen efter auktionen, kan beregne særskilt salær for arbejde efter auktionen, herunder for begæring om slettelse af udækkede fordringer, indhentelse af samtykkeerklæringer og udfærdigelse af gældsovertagelseserklæringer, og såfremt dette arbejde munder ud i anmodning om auktionsskøde, dækker salæret i henhold til salærtaksternes VII.B tillige dette arbejde.

Det bemærkes, at såfremt auktionsskøberen sælger retten til at få auktionsskøde, kan denne købers advokat ikke over for auktionsskøberen beregne skødesalær, medmindre det undtagelsesvis er aftalt i handelsvilkårene, at auktionsskøberen skal betale udgiften til skødet. - Advokaten vil i tilfælde af en klar aftale kunne kræve et arbejdsvederlag over for auktionsskøberen, såfremt denne ikke har kunnet udlevere de til transport-skødets udfærdigelse fornødne dokumenter.

Den mellem Realkreditrådet og Advokatrådet indgåede aftale om særlige takster mellem realkreditinstitutterne og disses advokater gælder ikke over for tredjemand, jf. ADV 1984.250.

3. MOMS

Der skal beregnes moms, dersom advokatens klient i relation til tvangsauktionssagen ikke er momsregistreret, og det påhviler advokaten at gøre fogedretten opmærksom herpå og indregne dette ved opgørelsen af fordringen i salgsopstillingen, se iøvrigt ADV 1982.259 og 1983.294 (Jørgen Holst).

Til de af advokaterne tilkendte godgørelser for kørsel i eget befordringsmiddel skal der tillægges moms, jf. AVV 1983.16.

Endelig kan der være anledning til at gøre opmærksom på inkassosalærets beregning i forbindelse med tvangsauktion, hvor der ofte som følge af tvangsauktionsklausul skal ske omregning af inkassosalæret, se afsnit III om inkassosalær og bl. a. ADV 1958.187, 1958.231, 1975.309 (Poul Østergaard) samt 1982.268 (N. Gangsted-Rasmussen).

For så vidt angår tilkendt mødesalær ved udlæg skal dette i "tvangsauktionsklausul-tilfælde" ikke nedsættes, idet mødesalæret dækker kreditors udgift for advokatens arbejde med forberedelse og møde i fogedret med henblik på udlæg og sikring af den i udlægsbegæringen anførte fordringsstørrelse. Anderledes Vestre Landsrets dom af 4/6 1985 (2. afd, 1073/1984).

FORKORTELSER

- UfR - Ugeskrift for Retsvæsen 1867-1985
- ADV - Sagførerbladet 1937-1957
Advokatbladet 1958-1979
Advokaten 1980-1985
- ADV 19xxK. - Kendelse gengivet på gule blade i Advokaten
- ADV 19xxFN. - Fagligt nyt gengivet på blå blade i Advokaten
- ADV 19xxA/B. - Afdeling A og B i Sagførerbladet for visse årgange
- S xxx-yy-z - Salærkendelse, hvor xx er journalnummer; yy årstal; og z angivelse af advokatkredsen.
Et N efter nummeret angiver, at kendelsen har været appelleret til Advokatnævnet og afgjort af dette.
- D xxx-yy-z N - "Ren" adfærdsklage
- A xx/årstal - Journalnummer på kendelser før 1/7 1983 henholdsvis Advokatrådssag

UDDRAG AF SALÆRTAKSTERNE AF 1975

Procedure

Takst I, stk. 1. Salæret bestemmes efter klientens økonomiske interesse i sagens udfald således:

Indtil	500 kr.	300 kr.
af de næste	1.500 kr.	40 %
af de næste	2.000 kr.	30 %
af de næste	4.000 kr.	20 %
af de næste	8.000 kr.	12 %
af de næste	64.000 kr.	8 %
af de næste	120.000 kr.	6 %
af resten		3 %

Møder i fogedret ved udlæg og indsættelsesforretninger

Takst II, stk. 1. Salæret beregnes af hovedstolen således:

Indtil	200 kr.	40 kr.
over 200 kr. indtil	300 kr.	50 kr.
over 300 kr. indtil	400 kr.	65 kr.
over 400 kr. indtil	600 kr.	90 kr.
over 600 kr. indtil	800 kr.	110 kr.
over 800 kr. indtil	1.000 kr.	125 kr.
over 1.000 kr. indtil	2.000 kr.	150 kr.
af de næste	4.000 kr.	3 %
af de næste	6.000 kr.	2 %
af de næste	8.000 kr.	1 %
af de næste	20.000 kr.	$\frac{1}{2}$ %
af resten		$\frac{1}{4}$ %

Bilag 1

Inkasso

Takst III.

A. Fordringer sikret ved pant i fast ejendom eller ved håndpant:

Grundtakst	40 kr.
Herudover:	
af de første 3.000 kr.	10 %
af de næste 5.000 kr.	5 %
af de næste 12.000 kr.	2 %
af de næste 20.000 kr.	1½ %
af de næste 60.000 kr.	1 %
af resten	½ %

B. Andre fordringer:

Grundtakst	40 kr.
Herudover:	
af de første 1.000 kr.	20 %
af de næste 1.000 kr.	15 %
af de næste 2.000 kr.	10 %
af de næste 4.000 kr.	5 %
af de næste 4.000 kr.	3 %
af de næste 8.000 kr.	2 %
af resten	1½ %

Boer

Takst IV, A. a, Eksekutorboer:

Stk. 1. Grundtakst 125 kr.
+ 25 kr. pr. arving bosiddende i Danmark og 40 kr. pr. arving bosiddende i udlandet.

Herudover beregnes af aktivmassen:

af de første 15.000 kr.	8 %
af de næste 15.000 kr.	6 %
af de næste 30.000 kr.	4 %
af de næste 40.000 kr.	2 %
af resten	1½ %

Tilladt minimum 750 kr.

Stk. 2. Af den behæftede del af boets faste ejendomme beregnes dog kun 1%.

Takst IV, B. Konkursboer:

Stk. 1. For samtlige af et bos behandling flydende arbejder beregnes en grundtakst på 1.000 kr.

Herudover beregnes af aktivmassen:

af de første 200.000 kr.	15 %
af de næste 800.000 kr.	10 %
af de næste 1.000.000 kr.	9 %
af de næste 2.000.000 kr.	8 %
af de næste 3.000.000 kr.	7 %
af resten	6 %

Stk. 2. Der beregnes dog kun indtil 2 % af den behæftede del af faste ejendomme og skibe.

Lånesager m.m. vedrørende fast ejendom

Takst IX, A. Prioritering.

For fremskaffelse og berigtigelse af faste lån beregnes af de nominelle lånebeløb:

Af de første 50.000 kr.	1 %
af de næste 100.000 kr.	$\frac{1}{2}$ %
af resten	$\frac{1}{4}$ %

Takst IX, B. Køb og salg af private pantebreve.

1-2 % af pantebrevets restgæld

Takst IX, C. Udfærdigelse og ekspedition af pantebreve uden for prioritering:

Grundtakst	50 kr.
Herudover beregnes af pantebrevets pålydende:	
af de første 50.000 kr.	2 o/oo
af de næste 100.000 kr.	1 o/oo
af resten	$\frac{1}{2}$ o/oo

Takst IX, D. For medvirken til, at et privat pantebrev, der er forfaldent til indfrielse, bliver indestående i ejendommen.

$\frac{1}{2}$ -1 % af det beløb, der bliver indestående.

SKØDESALÆR

Fastsat af Monopoltilsynet i medfør af § 6 stk. 1 nr. 3 og § 15 stk. 3 i lov nr. 59 af 15/2 1974 om priser og avancer.

Nedenstående salærer er eksklusive moms.

a. Enfamiliehuse, ejerlejligheder, grunde og sommerhuse:

Af de første	100.000 kr.	1,0 %
af de næste	200.000 kr.	0,8 %
af de næste	300.000 kr.	0,6 %
af resten		0,4 %

b. Forretnings- og udlejningsejendomme:

Af de første	500.000 kr.	1,0 %
af de næste	500.000 kr.	0,8 %
af de næste	1.000.000 kr.	0,6 %
af resten		0,4 %

c. Landbrugsejendomme:

Af de første	200.000 kr.	1,0 %
af de næste	200.000 kr.	0,8 %
af de næste	600.000 kr.	0,6 %
af resten		0,4 %

Noter:

* Det afgørende tidspunkt for tillæggets størrelse er, hvornår slutseddel eller anden bindende aftale er oprettet.

** Såfremt berigtigelse af frivillige ejendomshandeler ifølge slutseddel finder sted ved prioritering med størst mulige kontante midler op til 80 % af kontantværdien, således som denne beregnes i henhold til lov af 17/11 1980 om realkreditinstitutter, kan salæret for eenfamiliehuse og ejerlejligheder - dvs. ikke grunde og sommerhuse - beregnes med disse tillægsprocenter.

Pensionskasselån og lignende højt forrentede lån kan medregnes ved afgørelsen af om en ejendom kan anses for prio-

Bilag 2
Skødesalær

riteret med "størst mulige kontante midler op til 80 % af kontantværdien".

Berigtiges hele købesummen kontant eller overtages kontante lån op til 80 % af kontantværdien kan "kontantlånstillægget" anvendes. Det samme gælder, hvis der optages størst mulige kontante lån op til 80 % som tillæg til overtagne prioriteter, der ikke kan konverteres til kontantlån.

Forudsætningen for at anvende "kontantlånstillægget" er således, at alle obligationslån konverteres til kontantlån.

***Hvor klienten retter anmodning om bistand hos advokat i perioden 28/3 1985 - 28/2 1987, skal skødesalæret forinden beregning af tillægsprocenterne ifølge lov nr. 127 af 31/3 1985 nedsættes med 10 %.

Hvilken tillægsprocent ifølge Monopoltilsynets bekendtgørelser der skal benyttes, afgøres - som sædvanligt - af tidspunktet for handelsaftalens indgåelse.

Tillægsprocenterne for perioden 28/3 1985 - 28/2 1987 svarer til procenterne for perioden 1/1 1985 - 27/3 1985.

Bilag 2
Skødesalær

Periode*	Gruppe a	Gruppe b	Gruppe c	"kontantlånstillæg" for ejerlejl. & enfamilieh. ÷ auktionsskøder **	Minimumssalær
1/ 5 1977 - 31/10 1977	-5	-5	-5	-	600
1/11 1977 - 30/ 4 1978	-6,5	-10	-9	-	600
1/ 5 1978 - 30/ 9 1978	-7,5	-12,5	-17	-	600
1/10 1978 - 31/12 1978	-9,5	-13,5	-19,5	-	600
1/ 1 1979 - 30/ 6 1979	-11	-16,5	-19,5	-	600
1/ 7 1979 - 31/ 1 1980	-10	-19	-21,5	-	600
1/ 2 1980 - 30/ 6 1980	-10	-19	-16	-	600
1/ 7 1980 - 31/12 1980	-8,5	-21	-14,5	-	600
1/ 1 1981 - 30/ 6 1981	-6,5	-15	-10,5	-	600
1/ 7 1981 - 31/12 1981	+3,5	-5	-2	-	850
1/ 1 1982 - 30/ 6 1982	+12	+4	+13,5	-	850
1/ 4 1982 - 30/ 6 1982				+38	
1/ 7 1982 - 25/ 8 1982	+19	+4	+22	+44	850
26/ 8 1982 - 31/12 1982	+19	+4	+22	+44	850
1/ 1 1983 - 30/ 6 1983	+27	+15	+29,5	+49	850
1/ 7 1983 - 31/12 1983	+36	+25,5	+35,5	+52	850
1/ 1 1984 - 31/ 3 1984	+36	+25,5	+35,5	-	850
1/ 4 1984 - 30/ 6 1984	+28,5	+15	+38	-	850
1/ 7 1984 - 31/12 1984	+28,5	+12	+39,5	-	850
1/ 1 1985 - 27/ 3 1985	+25	+9,5	+33	-	850
28/ 3 1985 - 28/ 2 1987		se note ***		-	850